

7-8/2016

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JULIJ - MALI SRPAN
AVGUST - VELIKI SRPAN

Z8i

ULTIMATIVNE
SPOSOBNOSTI.
DOVRŠENO
OBLIKOVANJE.

Z8i je nov vrhunski strelni daljnogled, ki ga je izdelal SWAROVSKI OPTIK. Z njegovim 8x zoomom in izjemno optiko ste opremljeni za katero koli obliko lova. Ima vitko 30 mm (1,2 inčno) osrednjo cev, ki se skladno ujema s katerim koli lovskim orožjem. Prožna balistična kupola in FLEXCHANGE, prvi spremenljiv namerilni križ, ki ga je mogoče vključiti ali izključiti po želji in ki nudi vsestransko uporabnost v vseh razmerah lova. Ko so sekunde odločilne – SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIX., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
 Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
 Maribor
 Poštnina je plačana pri pošti
 1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
 Arpad Kóveš

Odgovorni urednik
 Boris Leskovic

*Bojan Avbar, Franc Černigoj,
 Leo Fabiani, Boštjan Pokorny*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
 Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
 Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
 obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
 po e-pošti v Wordovem formatu,
 uradne dopise pa podpisane in žigo-
 sane naknadno tudi po navadni pošti.
 Fotografije sprejemamo v formatu
 jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
 (velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
 tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
 tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
 Župančičeva 9 – p. p. 505
 1001 Ljubljana
 e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
 Tel.: (01) 24-10-922
 Faks: (01) 24-10-927
 Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
 do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
 5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
 Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
 Male oglase je treba poslati pisno
 in plačati vnaprej na transakcijski
 račun Lovske zveze Slovenije,
 Župančičeva 9, Ljubljana,
 pri NLB, d. d., Ljubljana:
 02010-0015687097.

Foto: M. Leban

IZ VSEBINE:

<i>I. Kos:</i>	Upravljanje z divjadjo – smo na razcepu?	336
IZ DNEVNEGA TISKA		
<i>B. Leskovic:</i>	Pomen, možnosti in priložnosti monitoringa v lovstvu	340
MNENJA IN PREDLOGI		
<i>S. F. Kropce:</i>	Vloga slovenskega lovstva v očeh javnosti	344
<i>J. Mehle:</i>	Nekaj misli o lovu na jelenjad	347
<i>G. Vengušt,</i>		
<i>D. Žele:</i>	Pojav fibroze in fibropapilomatoze pri smjadi	351
<i>R. Bernik:</i>	Vodni izvir v lovišču	353
<i>A. Bren:</i>	Zastupitve z gobami	356
PO LOVSKEM SVETU		
<i>S. Zerjav:</i>	So svincu v lovskih izstrelkih šteti dnevi?	358
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska ...	360
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
<i>M. Toš:</i>	»Boš z njim otroke strašil – ali kaj?«	361
<i>S. Sušnik:</i>	»Italijanski sindrom«	366
LOVSKA ORGANIZACIJA		
<i>S. Mrlak:</i>	Občni zbor Lovske zveze Slovenije 2016	368
<i>F. Rotar:</i>	Štirinajsta generacija mladih koroških lovcev	369
<i>J. Gril:</i>	Naši rukači izpolnili pričakovanja	371
<i>D. Lepšina:</i>	Spet smo se pomladili ...	371
<i>T. Medved Pršle:</i>	Ob 70-letnici pripravili razstavo lovskih trofej	372
<i>S. Tolar,</i>		
<i>J. Habjan:</i>	Proslavili 70 let delovanja LD Selca, LD Železniki in desetletnico Rogjstov LD Selca	372
<i>V. Mole:</i>	Praznovanje 70-letnice LD Žiri	373
<i>M. Toš:</i>	70 let LD Videm ob Ščavnici	374
<i>B. Žerdin:</i>	Lovci LD Mala Nedelja obnovili svoje lovsko znanje	375
<i>F. Rotar:</i>	Lovska razstava na slovenjgraškem letališču	375
<i>I. Trček:</i>	Prekmurski lovci - strelci so se pomerili	377
<i>A. Klemenc:</i>	Tekmovanje v streljanju z risanico v Postojnsko-Bistriški ZLD	377
<i>M. T.:</i>	V Lenartu slavili Trojičani	378
MLADI IN LOVSTVO		
Nagrajeni spisi na Javnem natečaju (2015) Komisije LZS		
	Mladi in lovstvo	379
<i>OŠ D. Lokarja:</i>	Na obisku pri lovcu Angelu	379
<i>M. Kišek,</i>		
<i>M. Kokalj:</i>	Gozdarsko-lovski tabor v Rušah	380
<i>M. Mali:</i>	»Male zelene celice«	380
<i>C. Konečnik Kaligaro:</i>	Posvet Društva učiteljev podružničnih šol na POŠ Ponikva in POŠ Gotovlje	381
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
<i>F. Ekar:</i>	»Petelinov jager«	383
<i>F. Ekar:</i>	Razstava NATUR/Narava, ljudje – divjad – gozd	385
<i>D. Muršec:</i>	Pri vodenju tujih gostov velja obzirnost do kmetovalcev!	386
<i>I. Kocjančič:</i>	DSL na januarskem lovu v Buzetu	386
<i>O. Bakal:</i>	Ob prazničnem druženju postavili novo prežo	386
<i>M. T.:</i>	Darežljiva Diana v Verjanah	387
<i>M. Gselman:</i>	Dan odprtih vrat LZ Maribor	387
<i>J. Marhl:</i>	Promet tudi bobrom ne prizanaša	388
<i>V. Čeč:</i>	Gobasto rogovje smjaka v LD Velike Lašče	388
<i>B. Meško:</i>	Zlatovranka na Jezerskem	389
<i>T. Kočar:</i>	Majsko srečanje s šakalom na Ljubljanskem barju	389
<i>M. O:</i>	Poleg lovske krogle OK zdaj tudi OK+	390
<i>V. Rutar:</i>	Odmetje in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč v okrajih Kamnik in Kranj	390
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
<i>H. Hace:</i>	CAC – Snežnik, 2016	393
<i>J. Verčko:</i>	Peta državna razstava vseh pasem psov na Koroškem, CAC Koroške – 2016	393
<i>J. Šumak:</i>	Ocenjevanje zunanosti lovskih psov LKD Celje	394
<i>KZS:</i>	Predvidena legla lovskih psov	395

SLIKA NA NASLOVNICI:

Alpska svizca – *Marmota marmota*

Foto: O. Naglost – Diana

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila Lovec obveščamo, da bo pisarna uredništva od 1. 7. do 1. 8. 2016 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
 in št. 81/14. 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.–31. 10. srna, mladiči obeh spolov: 1. 9.–31. 12. mladica: 1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.–31. 12. košuta: 1. 9.–31. 12. teleta: 1. 9.–31. 1.
Damjak	junica, lanščak: 1. 7.–31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.–31. 12. košuta: 1. 9.–31. 12. teleta: 1. 9.–31. 1.
Muflon	junica, lanščak: 1. 7.–31. 1.
Muflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.–28. 2. ovca: 1. 8.–31. 12.
Gams	kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Kozorog	kozel, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.–31. 12. svinja: 1. 7.–31. 1.
Poljski zajec	ozirni in lanščaki obeh spolov: 1. 1.–31. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	Poljski zajec 1. 10.–15. 12. 1. 11.–28. 2.
Jazbec	1. 8.–31. 12.
Lisica	1. 7.–15. 3.
Sakal*	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 8.–31. 3.
Navadni polh	1. 10.–30. 11.
Alpski svizec	1. 9.–30. 10.
Pižmovka	1. 1.–31. 12.
Nutrija	1. 1.–31. 12.
Fazan	1. 9.–28. 2.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.–15. 11.
Raca mlakarica	1. 9.–15. 1.
Soja	1. 8.–28. 2.
Sraka	1. 8.–28. 2.
Siva vrana	1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Upravljanje z divjadjo – smo na razcepju?

Moje razmišljanje ob pisanju uvodnika za Lovca, ki ga želim deliti z vami, so zaznamovali aktualna dogajanja ob sprejemanju letnih lovskoupravljavskih načrtov, aktivnosti Kmetijsko-gozdarske zbornice in vprašanja aktivnosti lovcev pri upravljanju z divjadjo. Mogoče malo pretežke teme za poletna razmišljanja, pa vendarle nam lahko na preži zaplavajo misli tudi na ta del našega vsakdana.

Priznati moram, da sem bil ob sprejemanju letošnjih letnih lovskoupravljavskih načrtov kar nekajkrat neprijetno prese-nečen. Nekako sem že navajen v teh desetletjih delovanja na področju velikih živali, da moram poslušati tudi veliko ljudske neumnosti, ki izhaja iz naše evoliucijske preteklosti. Poznavanje, da je človekov odziv več kot le golo razumsko dejanje, je moje izkustveno spoznanje, ki sega že v zelo rosno mladost. Zdaj na podlagi sodobne empirične znanosti malo več tega tudi razumem, a to še vedno sprejemam s cmokom v grlu. Namreč, da smo ujetniki svojih genov in so naši odzivi, čutenja in odločitve obremenjeni z določenimi nevronskimi mrežami kot ustrezen odziv na neko precej drugačno okolje. Zato človekovi odzivi na razmere v okolju postajajo v današnjem svetu neracionalni in obremenjeni s čutenjem kot ključnim mehanizmom obdelave informacij, ki jih sprejemamo iz okolja. A kot znanstvenik še toliko težje sprejemam, da nas pri odločanju vodijo neresne in z nekimi anekdotičnimi podatki obremenjena arhaična čustva. In ko se to vse skupaj izrazi še preko »političnih« igrice, potem logika res odpove ... Kako naj si drugače razlagam dopis ministrstva, ki nalaga strokovni inštituciji, naj poveča načrte odstrela pri nekaterih živalskih vrstah? Kar tako malo počez! In kako naj potem sprejem in zagovarjam postavljen sistem načrtovanja, če ga ne sprejema državna inštitucija!? In ali ni potem to voda na mlin nekaterim, ki bi se radi s puškami vrnili v dvanajsto stoletje ali še celo malo bolj nazaj? Kar v kameno dobo z nočnimi strelnimi daljnogledi. Kam pa se zgublajo misli o trajnostnem razvoju, o varovanju biotske pestrosti (biodiverzitet) in drugih globalnih vizijah ohranitve človeštva in človekovega blagostanja? Mar nismo prav zaradi naše telesne omejenosti razvili in še vedno razvijamo metodologije, ki nam omogočajo sprejemati svet bolj objektivno? Ali bomo iz sodobnih tehnologij pobrali le tisto, kar nam preko čustev narekujejo naši predkamenodobni možgani? Kaj pa naša odgovornost do uporabe in zlorabe »tehnologij in tehničnih pripomočkov«, pa do odgovornosti, kaj bomo predali svojim vnukom!? Pa če se vprašamo, kaj potrebuje ovčerejec, da bo lahko sprejemal volka? In kaj je skupnega temu, da bo lahko rejec govedu sprejemal divjega prašiča na »svojem« travniku ali da bo gozdar lahko sprejemal jelena v »svojem« načrtovanem pomladitvenem jedru mladih bukvic in jelk? Ali je res edina rešitev v tem, da to odstranimo in se na podlagi svojih čustev odločimo, da nam tega ni treba sprejemati? Ali bodo naši načrti upravljanja z živalskimi populacijami sledili tem čustvom? Ali se bomo vrnili v čase, ko bo naše znanje o naravi in našem okolju nepotrebno in bomo upravljali s populacijami na temelju tega, ali žival lepo ali sovražno gleda? Upam, da ne. Ker poznam prizadevanja številnih posameznikov v Sloveniji, ki se zavedajo, da je odgovornost do nas samih, družbe in naših zanamcev velika, sem kljub

temu optimist. Saj se prav ti posamezniki zavedajo, da je pri odločanju o človekovih aktivnostih (tudi lovca) v prostoru in času treba gledati v prihodnost in se zavedati posledic svojih odločitev. Menim, da bo tudi sporno navodilo ministrstva le spodbudilo pozitiven odziv v premislek, ali je bilo navodilo res strokovno in argumentirano ali je bilo le odziv na čustvene izzive nekaterih »predstavnikov« zainteresirane javnosti.

In tako pridemo do nove cvetke našega pomladnega dogajanja – aktivnosti Kmetijsko-gozdarske zbornice. Kot članu te zbornice mi še vedno niso popolnoma jasna izhodišča njenega delovanja. Razumem, da je potrebno vzporedno pobiranje davkov, kar je po mojem mnenju obvezni zbornični prispevek. Naivno sem pričakoval, da je namen tega financiranja zagotavljanje strokovnega dela, od katerega imajo posredne koristi lastniki zemljišč. A v zadnjem času žal od strokovnega dela ne vidim ne duha ne sluha. Opažam pa precej aktivnosti, ki z manipulacijo vnašajo med ljudi sovraštvo, nestrpnost in zmanjšujejo kakovost bivanja z iskanjem nekih »podivjanih« sovražnikov. Kako naj potem strokovno iščemo rešitve konkretnih težav, ko pa so sovražniki tako nestvarni? Ob prebiranju pozivov k podpisovanju peticije me res preveva vprašanje, kaj je pravzaprav cilj delovanja takih organizacij?! Ali so to nezadovoljni ljudje? Skregani sosedje? Porabljanje časa za iskanje odgriznjene vejice ... Pričakoval bi, če nekdo izhaja iz prepričanja, da če je meni dobro, se bo ukvarjal z vprašanji, kako naj občudujem svojo okolico – naravo. Ali ni življenje v zapletenem »sonaravnem« okolju lepše kot nekje v velemestu, obremenjenem s hrupom in prahom? Ali ni vprašanje nastanka občutka zadovoljnosti ob možnosti videti srno iz dnevne sobe nekaj, kar bi mi obogatilo življenje? Nisem še slišal oziroma med vrsticami v tovrstnih pozivih zaznal privilegija, ki ga imam ob tem. Ali se zavedamo, da je srna naša spremljevalka in da nas ima peščica (potencialno 500 milijonov izmed 7,3 milijarde ljudi) ta privilegij? Kaj šele, da jo lahko opazuje, lovi in celo je? Morda je pa to res preveč težka tema za poletne dni.

Pa se vrnimo malo k sebi. Kot predsednik komisije za upravljanje z divjadjo slišim precej vaših idej, pobud in želja. Poleg že omenjenih pomislekov ob sprejemanju letošnjih načrtov se večina pobud nanaša na težave v življenjskem prostoru prostoživečih živali. Večina od nas opazuje spremembe v okolju in se zaveda, da še vedno nekateri posegi posameznikov ali pa državnih inštitucij ter tudi državnih finančnih ukrepov poslabšujejo življenjske razmere različnim živalskim vrstam. In prav to vaše opazovanje in opozarjanje me navdaja z zadovoljstvom; saj od mnogih dobivam potrditev, da lovci kot naravovarstveniki ne pristajamo na delitev prostoživečih živali na divjad in druge živali. V javnosti sem že večkrat izpostavil moj pogled na te upravne absurde. V Sloveniji sta medved in srna zavarovani živalski vrsti!! Tako res ni v vseh evropskih državah in zato mi ni všeč, da me nekdo sili v premajhne hlače. In zato tudi ne znam razložiti, zakaj je treba imeti dva seznama živalskih vrst, dva postopka sprejemanja upravljanja z njihovimi populacijami in zakaj kot lovec ne bi smel sodelovati pri monitoringu vrste, ki je na drugem seznamu??? Upam, da bodo ljudje razumni in bodo le znali izbrati »prave hlače« ...

Še eno misel bi delil z vami, in sicer: Kaj je lovčeva naloga?

Nekateri odgovori na lovskih izpitih in tudi v vsakodnevnih lovskih pogovorih me namreč napeljuje na misel, da nimamo trdnih odgovorov. Najbolj je zanimiva misel, da je lovčeva naloga, »da odstreljuje bolne živali«. Menim, da se je znanje o boleznih in navsezadnje tudi o izboru/selekciji v naravi precej spremenilo. Vsekakor pa ne more biti naš cilj upravljanja populacij v iskanju bolnih živali in »jamrati«, da divjačina nima cene. Se razumemo? Upravljanje je namenjeno tudi temu, da nimamo bolnih živali in bomo lahko imeli kakovostno meso in tudi vrhunske trofeje – le kot posledico vitalnih osebkov. In upam, da bo tudi v prihodnje prihodek namenjen izboljšanju življenjskih razmer živalim in se bo vračal v lovišče. Osebnostno menim, da še vedno ostaja temeljna lovčeva naloga sodelovanje pri ohranjanju in upravljanju razmer v lovišču ter v populacijah nekaterih živalskih vrst. Konkretna naloga pa se in se morajo spreminjati v skladu z novimi spoznanji, kako

uspešno slediti temu cilju. Pa da ne pozabimo na našo kakovost bivanja in socialnih vidikov lovstva, ki nam jih prinaša z druženjem, kulturnimi in izobraževalnimi aktivnostmi.

Naj svoje razmišljanje sklenem s pozivom k aktivnemu sodelovanju z različnimi delovnimi telesi lovske organizacije. Mnogo porabljenih ur članov različnih komisij, strokovnih služb, članov upravnih odborov, t.j. na različnih ravneh lovske organizacije, je namenjenih učinkovitejšemu delovanju in večji prepoznavnosti v družbi. Kakor vsako leto poudarim novi generaciji slušateljev tečaja za pripravo na lovski izpit, je vsaka organizacija odvisna od vodstva, delajo pa jo člani s svojim delovanjem. Od medsebojnega sodelovanja pa je odvisna uspešnost.

*Dr. Ivan Kos,
predsednik Komisije LZS
za upravljanje z divjadjo*

Foto: M. Artnak

Foto: J. Tarmen – Diana

ZAKAJ IZUMIRAJO SLOVENSKI RISI

STA in www.vecer.com, 7. 5. 2016 – Risu zaradi majhne populacije v Sloveniji grozi ponovno izumrtje, zato Zavod za gozdove Slovenije pripravlja projekt, v katerem je predvidena doselitev risov z območja Slovaške in Romunije. Tako se bo izboljšala genetska raznolikost preostanka populacije, ki je ključna za ohranitev risa v Sloveniji. Skromnemu preostanku populacije risa pri nas grozi ponovno izumrtje zaradi parjenja v sorodstvu. Po oceni ministrstva za okolje in prostor v Sloveniji živi zgolj še 10 do 15 risov.

Ministrstvo je v sodelovanju z Zavodom za gozdove, Biotehniško fakulteto Univerze v Ljubljani in Lovsko zvezo Slovenije pripravilo Strategijo ohranjanja in trajnostnega upravljanja risa v Sloveniji za obdobje od leta 2016 do leta 2026, ki je trenutno v postopku sprejemanja na vladi. V strategiji so opredelili pravni, organizacijski in vsebinski okvir ukrepov za vzpostavitev in dolgoročno ohranjanje ugodnega stanja risa v Sloveniji.

V strategiji je kot ohranitveni cilj opredeljena genetsko stabilna in vitalna populacija, ki jo bodo upravljali na populacijski ravni. Skladno s tem ciljem je v pri-

pravi projekt, ki ga bo Zavod za gozdove v sodelovanju s partnerji iz Slovenije, Hrvaške, Italije, Avstrije, Romunije in Slovaške letos prijavil na razpis evropskega finančnega mehanizma LIFE.

Projekt bo obsegal vse vidike upravljanja te kritično ogrožene živalske vrste. Pri izvedbi takšnega projekta je ključno sodelovanje z lovci in ozaveščanje širše javnosti o pomenu ohranitve te vrste v ekosistemu, spremljanje populacijskega stanja ter aktivno sodelovanje s sosednjimi državami. V projektu je predvidena doselitev risov z območja Slovaške in Romunije, torej z območja, kjer živi karpatska populacija risov. Slednji pripadajo tudi vsi živeči risi in območju Slovenije, poleg tega pa je na tem območju najbližja viabilna populacija, ki je bila v preteklosti povezana s slovensko. Doselitev živali bo izboljšala genetsko pestrost populacije, ki je ključna za ohranitev risa v Sloveniji. O tej tematiki je v prispevku *Nam bo v Sloveniji uspelo obvarovati rise pred izumrtjem* istega dne poročala tudi **POP TV** v oddaji **24ur.com**.

LOVKA IZ KLJUBOVANJA

Slovenske novice, 9. 5. 2016 (Alenka Kociper) – Selye de Brea Šubic je prav posebna gospa,

pri osemdesetih še vedno nadvse aktivna med lovci in tudi na drugih področjih, tudi pri ribolovu. Pravi, da je lovka že od nekdaj, vse od takrat, ko je v rodni Španiji pred votlino Altamire čuvala ogenj in so moški šli na večje lovske podvige. »S krepelcem sem le kaj manjšega česnila, za krepčilen dodatek h gozdnim sadežem,« pove v smeahu. Pozneje, ko se je lovstva lotila resneje, ji ni nihče oporekal, le mož, slikar Ive Šubic, je imel glede orožja določene zahteve. »Komaj devetnajst let mu je bilo, ko je šel v partizane, in pogled na orožje je bila zanj prava travma. Tudi mojega ni želel videti, a se je izšlo.«

POVOZI ŽIVALI: KO SE NA CESTI POJAVITA MEDVED IN JELEN

Dnevnik, 9. 5. 2016 (Jani Alič) – V Sloveniji je velika nevarnost za trk z divjadjo, še posebno na državnih in lokalnih cestah. Lovske beležke kažejo, da pod kolesi največkrat konča srnjad, največ povozov pa se zgodi v severovzhodni Sloveniji. Poleg žrtev med živalmi pomenijo trki z večjimi prostoživečimi vrstami, kot so divji parkljarji ali velike zveri, precejšnje tveganje za varnost udeležencev v prometu

ter veliko gospodarsko izgubo zaradi škode na vozilih in stroškov zdravljenja poškodovanih oseb. Konec koncev pa gre v nič tudi meso povožene divjadi, saj namesto v loncu (vsaj uradno) konča v vrečah veterinarsko-higienske službe. Pri Zavarovalnici Triglav pravijo, da imajo na leto približno 5.500 tovrstnih škodnih primerov, povprečna škoda na vozilih, ki so bila udeležena v nesreči z divjadjo, pa znaša okrog tisoč evrov. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije in lovskih organizacij največ živali povozijo na državnih in lokalnih cestah, bistveno manj na železnicah, najmanj pa na avtocestah. Med žrtvami avtomobilske pločevine je daleč največ srnjadi, sledijo lisice, jazbeci in poljski zajci. Medvedi, ki jih na cestah ali železnici v skoraj enakem deležu pogine povprečno okrog petnajst na leto, prednjačijo med zavarovanimi velikimi zvermi, medtem ko so na cestah v zadnjih šestnajstih letih povozili prav toliko volkov oziroma povprečno enega na leto. V zadnjih letih je življenje na cesti izgubil tudi en ris. Po podatkih Zavoda za gozdove se trend povožene srnjadi zadnjih deset let rahlo zmanjšuje, čeprav Marko Jonozovič, vodja tamkajšnjega Oddelka za gozdne živali in lovstvo, opozarja, da je verjetno evidentiranih le 50 odstotkov vseh primerov. »Ranjena srnjad se

zavleče v gozd, veliko pa je tudi kraj mesa. Zaradi manjše škode ostane nezabeleženih tudi veliko trkov z manjšo divjadjo. Pri tej je zelo opazna odvisnost povozov s trendom rasti populacije. Število povozenih lisic in jazbecov se tako povečuje, medtem ko je izgub pri poljskem zajcu, katerega populacija se iz različnih vzrokov zelo zmanjšuje, čedalje manj.« je še pojasnil Jonozovič.

CESTO PREČKAL MLAD MEDVED

Primorski dnevnik, 12. 5. 2016
(Aljoša Fonda) – Zjutraj sta se lovec David Fonda in njegova mati Grozdana Gašperut – doma sta z Jezera – peljala z avtomobilom. Na cesti, ki skozi gozd vodi iz Drage proti Bazovici, sta okrog 7.45 opazovala neobičajen prizor. »Pred nama je počasi vozil drug avtomobil, v katerega se je nenadoma zaletel mlad medved. Dotaknil se je desnega prednjega dela vozila. Padel je, se pobral in naglo zbežal naprej v gozd. Ni bil videti poškodovan, saj je voznik avto pred njim skoraj ustavil,« je povedal Fonda. Po njegovih besedah medved v višino ni segal do vrha pokrova avtomobilskega motorja in vse skupaj se je zgodilo zelo hitro. »Morda je letošnji,« je ugibal. Pred dvema letoma se je mlad medved potikal po

gozdu med Fnetiči, Colom in Sežano, takrat so ga skupaj iskali strokovnjaki z obeh strani meje. Medvedje, ki se, kot je znano, pomikajo po zelo obsežnih ozemljih in zlahka prehodijo več deset kilometrov na dan, se na Tržaškem Krasu pojavljajo od časa do časa. Včasih se to dogaja na območju pod Kokošjo, kjer je sladkosnedeč že nekajkrat stegoval šape po gročanskih čebelnjakih.

VSE VEČ ŠAKALOV PRI NAS: KAKŠNE SO POSLEDICE?

24ur.com, POPTV, 15. 5. 2016
(J.S.) – Ker se šakali pospešeno širijo po Evropi, se mnogi sprašujejo, kaj to pomeni za ljudi in druge živali. Odgovore na taka vprašanja daje nova raziskava, pri kateri so sodelovali tudi slovenski raziskovalci. Raziskovalci Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani so sodelovali z raziskovalci iz Univerze v Beogradu in v raziskavi proučili šakalove vplive na divjad ter pomen za lokalno prebivalstvo. Osredotočili so se na pet območij v Srbiji, kjer je znana velika številčnost šakalov. Ugotovitve omenjene raziskave so za marsikoga presenetljive, so v izjavi za medije sporočili raziskovalci Biotehniške fakultete. Zlati šakal je dobrih

10 kg težak predstavnik družine psov, ki v Evropi sicer živi že tisočletja, vendar je bila vrsta do nedavnega omejena le na otoke in priobalna območja Jadranskega morja in nekaterih drugih delov Sredozemlja ter Črnega morja. V zadnjih desetletjih so se šakali razširili po večjem delu Evrope, tudi v Slovenijo, so pojasnili raziskovalci. Analizirali so njihove prehranjevalne navade ter zbrali podatke o dinamiki odstrela treh vrst divjadi (srnjadi, poljskega zajca, divjega prašiča). Podatki za Srbijo so pokazali, da v nasprotju s pričakovanji veliko povečanje številčnosti šakala ni zaznavno vplivalo na zmanjšanje števila divjadi drugih vrst. V obdobju, ko se je v Srbiji število šakalov zelo povečalo, je namreč populacija poljskega zajca ostala stabilna, populaciji srnjadi in divjega prašiča pa sta se celo povečali. Čeprav šakali občasno plenijo tudi te vrste, stopnja plenjenja očitno ni bila tolikšna, da bi to povzročilo zmanjšanje populacij divjadi. Analiza vsebine želodcev šakalov je pokazala, da so njihovi najpomembnejši viri hrane v Srbiji klavniški odpadki in glodavci. Ta država se sooča z mnogimi izzivi pri predelavi klavniških odpadkov, zato jih velik del žal konča v naravnem okolju na divjih odlagališčih odpadkov. Šakali so se hitro prilagodili na tak vir hrane

v kulturni krajini in raziskava je pokazala, da so celo pomembni za lokalno prebivalstvo v Srbiji, saj vsako leto odstranijo kar 3.700 ton živalskih odpadkov.

SLOVENSKI MEDVED POSKRBEL ZA NARAŠČAJ

STA, 20. 5. 2016 – Slovenija S ima dovolj medvedov, tako da bomo očitno enega odstopili Špancem. Vsaj tako je razbrati iz sporočila javnosti po seji vlade, kjer je navedeno, da se je vlada seznanila z informacijo o nameravanim podpisu tehničnega sporazuma med Ministrstvom za okolje in prostor Republike Slovenije ter Ministrstvom za kmetijstvo, prehrano in okolje Kraljevine Španije za odlov in preselitev rjavega medveda. Kot pišejo, gre za vzajemen interes, preselitev pa tudi ne ogroža ugodnega stanja populacije rjavega medveda v Sloveniji. Samca rjavega medveda naj bi preselili do konca junija 2016, prav tako pa za slovensko stran sporazum nima neposrednih finančnih posledic: »Vse stroške za pripravo, odlov medveda in transport oziroma doselitev prevzame vlada Katalonije.«

Foto: J. Tarman – Diana

Pomen, možnosti in priložnosti monitoringa v lovstvu

V soboto, 14. maja 2016, je bil v Loki pri Mengšu, na gradu Jable, v sklopu osmega Slovenskega lovskega dneva, ki ga vsako leto organizira Strokovnoznanstveni svet LZS, strokovnoznanstveni posvet o monitoringu v lovstvu in trajnostni rabi naravnih virov. Zanimanje za to tematiko je bilo precejšnje, saj ji je prisluhnilo več kot dvesto vnaprej prijavljenih udeležencev. Pomen, možnosti in priložnosti spremljanja različnih stanj pri divjadi in obdelavo tovrstnih podatkov je s svojimi referati z več vidikov osvetlilo sedemnajst domačih in tujih strokovnjakov z različnih področij. Sistematično spremljanje tovrstnega stanja in dinamike populacij je namreč nujni sestavni del trajnostnega in učinkovitega upravljanja zavarovanih vrst in divjadi.

V uvodu so udeležence nagovorili predsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Lado Bradač**, generalni direktor Direktorata za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo pri MKGP **Jošt Jakša** in predsednik Strokovnoznanstvenega sveta pri LZS prof. dr. **Boštjan Pokorny**, ki je posvet tudi povezoval in sodeloval s svojim referatom. Za tehnično podporo sta skrbeli **Mojca Trojar** in svetovalka za stike z javnostjo **Sabina Mrlak**.

V uvodnem predavanju je prof. dr. **Ivan Kos** z Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, v okviru LZS pa predsednik Komisije LZS za divjad, predstavil teoretična izhodišča in pomen monitoringa v lovstvu ter izpostavil možnosti njegove široke rabe v lovstvu ne le za spremljanje številčnosti živali v populaciji, pač pa tudi za ugotavljanje in spremljanje mnogih drugih kazalnikov, ki so pomembni za strokovno upravljanje v lovstvu, kot so na primer starostna sestava populacij, stanje bivalnih razmer posameznih vrst, socialne razmere ipd.

Dr. **Boštjan Pokorny** z Inštituta za ekološke raziskave ERICO in predsednik Strokovnoznanstvenega sveta pri LZS je predstavil nekatere konkretne primere že opravljenih monitoringov pri divjadi v Sloveniji. Poudaril je, da so bile v njihovem okviru poleg sistematičnega rednega letnega spremljanja izbranih kazalnikov v zadnjih letih opravljene tudi številne raziskave, ki so izhodišča za nadgradnjo monitoringa oziroma, ki so že prešle v spremljanje novih kazalnikov. Ob tem je opozoril na izjemen pomen sodelovanja lovcev pri monitoringih, saj so številni lovci tudi strokovnjaki in odlični poznavalci terena ter gibanja divjadi in so kot taki nepogrešljivi sodelavci raziskovalcem. Brez njih namreč ne bi bilo mogoče zbrati

ne namene dopušča uporabo snemalnih kamer tudi v loviščih.

O pomenu monitoringa divjadi za načrtovanje upravljanja s populacijami prostoživečih živali je govoril **Marko Jonzovič** z Zavoda za gozdove Slovenije. Pojasnil je, da monitoring stanja divjadi in njenega okolja določa že Zakon o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), lovske organizacije pa so tudi zadolžene za izvajanje ukrepov varstva divjadi, njenega okolja ter spremljanja njenega stanja. Brez predhodnega monitoringa in podatkov o neki divjadi in njenih odnosih z življenjskim okoljem

V uvodu je zbrane pozdravil tudi direktor Direktorata za gozdarstvo in lovstvo pri MKGP Jošt Jakša.

in obdelati ustreznega števila kakovostnih vzorcev.

Dr. **Romana Erhatic Širnik** iz Tehniškega muzeja Slovenije je opisala razvoj monitoringa v lovstvu na Slovenskem skozi čas. Torej je njegov razvoj potekal od najosnovnejšega spremljanja živali v naravi (zaradi zagotavljanja hrane in surovin za oblačila, pripomočke itn.) pa vse do zdajšnjega strokovno utemeljenega in načrtovanega monitoringa.

Možnosti in zakonske omejitve glede uporabe snemalnih kamer, kot pripomočka za monitoringe v loviščih, je predstavil dr. **Srečko Felix Kropf**. V zadnjem desetletju se njihova uporaba zelo širi, pri čemer sta LZS in informacijski pooblaščenec našla skupno rešitev (tolmačenje), ki pod določenimi pogoji za raziskoval-

Prof. dr. Klemen Jerina

namreč ni mogoče načrtovati posegov in trajnostno upravljati z divjadjo.

Prof. dr. **Klemen Jerina** z Biotehniške fakultete je predstavil prednosti, a tudi nekatere pomanjkljivosti in slabosti pri ugotavljanju kazalnikov t.i. kontrolne metode upravljanja parkljarjev v Sloveniji. Zato je med drugim predlagal, da bi bilo smotrno kritično oceniti kontrolno metodo in njene kazalnike, saj so od uvedbe te metode minila že desetletja, zato so kljub siceršnji koristnosti potrebne izboljšave. Poudaril je, da so za strokovno utemeljene načrte potrebni kakovostni podatki, saj je le tako mogoče zagotoviti tudi kakovostnejše upravljanje.

Matija Stergar z Zavoda za gozdove Slovenije je spregovoril o pomenu prostorskega beleženja podatkov o odvzemu divjadi, ki jih beležimo po kilometrskih kvadrantih. Poudaril je, da takšno podrobno prostorsko merilo beleženja podatkov ni namenjeno kontroli odstrela, pač pa ugotovitvam varnosti v prometu – kje so najpogostejši prehodi prek cest in železnice. Takšno zbiranje podatkov velja za posebnost v evropskem prostoru, hkrati pa so takšni podatki temelj tudi nekaterim

Dr. Ida Jelenko Turinek

novejšim raziskavam, saj omogočajo natančnejše spremljanje lastnosti osebkov in populacij živali, katerih razlike je mogoče v nekem prostoru zaznati že v okviru manjših geografskih območij.

Dr. **Ida Jelenko Turinek** z Inštituta za ekološke raziskave, ERICo Velenje, je predstavila monitoring ugotavljanja stanj prostoživečih parkljarjev na podlagi pregleda čeljustnic. **Katarina Flajšman** z Gozdarskega inštituta Slovenije pa je predstavila prostorske in časovne razlike v razmnoževalnem potencialu srnjadi

Prof. dr. Dragan Gačić

ter razloge, zakaj bi bilo te kazalnike smiselno uvesti v rutinski monitoring populacij teh vrst.

Srbski raziskovalec prof. dr. **Dragan Gačić** s Fakultete za gozdarstvo Univerze v Beogradu je predstavil značilnosti in način spremljanja divjadi v Srbiji s poudarkom na monitoringu poljskega zajca, dr. **Krunoslav Pintur** z Veleučilišta v Karlovcu (Hrvaška) pa značilnosti njihovega monitoringa.

Prof. dr. **Gorazd Vengušt** z Veterinarske fakultete UL je govoril o pomenu in načinu spremljanju zdravstvenega stanja divjadi v Sloveniji. Natančnost zbiranja kakovostnih vzorcev je namreč bistvena za nadaljnje preiskave. Glede tega so dobro poučeni lovci pomemben del monitoringa pri pobiranju/pošiljanju vzorcev živali. Zato je posebej poudaril, kako pomembno je njihovo dodatno izobraževanje. Doc. dr. **Diana Žele**, prav tako z Veterinarske fakultete UL, je povzeto predstavila spremljanje zdravstvenega stanja lisic in divjih prašičev; dveh stalnih in najpogostejših vrst divjadi pri nas, katerih zdravstveno stanje lahko pomembno vpliva tudi na zdravje ljudi.

Veliko zanimanja je pritegnilo aktualno predavanje dr. **Huberta Potočnika** z Biotehniške fakultete UL, ki je napovedal skorajšnji začetek monitoringa šakala v Sloveniji. Sistematični, metodološko usklajen monitoring bo v okviru LZS začel potekati v drugi polovici leta, temeljni cilj pa je spremljanje stanja populacije šakala in pridobivanje podatkov o prostorski razširjenosti ter številčnosti populacije, glavnih demografskih parametrov, kot sta na primer razmnoževanje in smrtnost. Cilj je tudi ocenitev vpliva šakala na okolje in druge živalske vrste. Mednarodni varstveni status šakala v Evropi določa Habitatna direktiva, ki šakala uvršča na seznam *Priloge 5*, na katerega so uvrščene »vrste v interesu skupnosti, pri katerih za odvzem

iz narave in izkoriščanje lahko veljajo ukrepi upravljanja«. To v praksi pomeni, da v takšno vrsto lahko tudi posegamo, omejujemo rast oziroma zagotavljamo druge upravljalne cilje, pri čemer pa morajo vsi taki ukrepi zagotavljati nadaljnje ohranjanje vrste oziroma njeno trajnostno rabo/izkoriščanje. Toda pred tem je treba zagotoviti redno sistematično spremljanje stanja, na podlagi katerega je mogoče oceniti, ali nameravani posegi zagotavljajo ugodno ohranitveno stanje vrste. Ob izkušnjah izredno hitre (skoraj eksponentne) rasti populacij šakalov v nekaterih sosednjih državah/območjih (Madžarska, Hrvaška, Srbija, Bolgarija, Bosna in Hercegovina), kjer je rast populacij v 15 do 20 letih dosegla tudi do stokratno povečanje, so v Sloveniji leta 2014 šakala uvrstili tudi na seznam lovnihi vrst. Tako je spremljanje stanja populacije šakala, kot vrste – prišleka zdaj nujen del upravljanja, pri katerem hkrati spremljamo njegov vpliv tudi na domorodne živalske združbe. Monitoring šakala je (podobno kot velja za velike zveri) zahteven proces, ki ga je treba opravljati na celotnem območju njegove (znane) stalne prisotnosti in spremljati njegovo morebitno prostorsko ter številčno širjenje in temu prilagajati metode ter intenzivnost monitoringa. Za uspešno izvedbo je treba vključiti dovolj ustrezno usposobljenih lovcev (terenskega osebja), dobro usklajevanje vseh aktivnosti pa mora biti vzpostavljeno dolgoročno. Temeljni cilj spremljanja stanja populacije šakala je pridobivanje podatkov o: (1) *prostorski razširjenosti in številčnosti populacije*, (2) *temeljnih demografskih parametrov populacije* (npr. razmnoževanje, smrtnost) ter ocenjevanje (3) *vpliva na okolje oziroma druge živalske vrste* (prehrana, škoda na domačih živalih).

Za našim strokovnjakom je dr. **Ivica Bošković** s Fakultete za kmetijstvo Univerze J. J. Strossmayerja v Osijeku

Dr. Ivica Bošković

predstavil njihove izkušnje s šakalom in upravljanje v celinskem delu Hrvaške. Prilagodljivost vrste in hitrost širjenja tamkajšnje populacije šakala je predstavljal na podlagi opažanj in podatkov iz lovišča Tomin Hrast v vzhodni Hrvaški, kjer so prvi primerek šakala uplenili v lovski sezoni 2002/2003, a so jih v istem lovišču že čez štiri leta uplenili okrog petdeset. Menijo, da bo postal v loviščih celinske Hrvaške in tudi drugod v Evropi v najkrajšem času stalna divjad, ki bo vplivala tudi na druge vrste. Čeprav je splošno mnenje, da je v zadnjih letih za zmanjšanje številčnosti srnjadi kriv šakal, so z analizami želodcev uplenjenih šakalov ugotovili, da se ti hranijo pretežno z mrhovino, drobovino, ki ostane v lovišču po odstrelu divjadi, ali z odvrženimi klavniškimi odpadki, pa tudi z glodavci, sadjem, divjimi sadeži, jagodičjem in poljedelskimi pridelki. V želodcih so odkrili tudi ostanke srnjadi, ki pa ne pomenijo velikega deleža. Po njihovih opažanjih odstrel šakalov kaj dosti ne vpliva na njegovo številčnost in hitro razširjanje. Navedel je tudi podatke o velikem prirastku šakala v Bolgariji in Grčiji. Opozoril je na morebitne negativne posledice uspešnega spontanega križanja šakalov z domačimi psi, kar so prvi zabeležili prav na Hrvaškem. Sožitje šakalov in klateških psov so v več primerih zabeležili na odlagališčih odpadkov na Hrvaškem. Praviloma naj bi bili očetje takih mladičev psi, matere pa šakalke. Križanci so še sposobnejši prilagoditi se na življenje blizu ljudi in so tako potencialna nevarnost za prenašanje zoonoz v urbano okolje, na ljudi.

Kakšen pomen ima genetika za sodobno spremljanje stanja pri prostoživečih živalih, je spregovoril dr. **Tomaž Skrbinšek** z Biotehniške fakultete UL in pohvalil odlično sodelovanje z lovci. Molekularna genetika vse bolj postaja del našega vsakdana, je poudaril. Podobno kot v medicini, kmetijstvu, forenziki in še marsikje postaja prav genetika nepogrešljivo orodje pri spremljanju stanja populacij živali v prosti naravi. Metode, ki so jih že pred desetletjem uvajali kot vrhunsko znanost, so dandanes že vsakodnevna rutina. Zato smo v Sloveniji na področju uporabe molekularne genetike kot dopolnitve upravljanju in varstvu prostoživečih živali celo pred drugimi državami. V sodelovanju z

Prof. dr. Rajko Bernik

lovci in gozdarji smo izpeljali ene izmed prvih in uspešnejših študij stanja populacij volka in medveda v Evropi, dokumentirali genetske težave populacije risa (parjenje v sorodstvu) ter tako prvič v zgodovini postavili znanstveno utemeljene, trdne referenčne točke za upravljanje in varstvo teh vrst v prihodnosti. V zadnjih letih raziskave začenjajo dobivati mednarodni značaj in prehajajo na edino smiselno raven v naravi, na raven obravnave populacij. Tovrstne raziskave začenjajo dobivati ključno sestavino vsakega spremljanja – čas. Leta 2007 so genetiki zelo dobro ocenili številčnost naših medvedov, vendar je bil to le enkratni posnetek stanja. Ko bo končana naloga ocenjevanja številčnosti, ki pravkar poteka skupaj s Hrvaško, bodo opravili pomemben kakovostni preskok iz enkratne študije v dejansko spremljanje, kjer bodo poleg številčnosti spremljali tudi njeno spreminjanje skozi čas. Pri volku so ta preskok že opravili in začeli spremljati populacijsko dinamiko od ravni posameznega tropa do ravni populacije. Predavatelj je povedal, da je bila doslej večina dosedanjih raziskav osredotočena na velike zveri, vedno bolj pa se raziska-

ve usmerjajo tudi na druge vrste velikih sesalcev. Strokovno in laboratorijsko podporo nudijo tudi podobnim raziskavam v tujini. Tako rekoč eksploziven razvoj področja molekularne genetike prinaša že nove možnosti, ki jih pred desetletjem še niti slutili nismo. Zato lahko v bližnji prihodnosti pričakujemo, da bo genetsko spremljanje postajalo vse enostavnejše, hitrejšo in cenejše in da bo molekularne metode vedno bolj smiselno uporabljati ne samo za redke in za varovane živalske vrste, ampak tudi za druge, za lovstvo gospodarsko pomembnejše vrste.

Kot zadnji je posvetovanje zaokrožil s svojim prispevkom prof. dr. **Rajko Bernik** z Biotehniške fakultete UL, ki je predstavil na novo urejen vodni vir v lovišču LD Sorško polje, ki pomeni izboljšanje habitata z vodo za prostoživeče živali na nevodnatem Sorškem polju.

Osmi Lovski dan in posvet so zaključili s slovesno Zapisrgo o spoštovanju določil Etičnega kodeksa slovenskih lovcev ter s prejetjem spričeval novi lovci iz Zveze lovskih družin Ljubljana.

Boris Leskovic

MONITORING V LOVSTVU: POMEN, MOŽNOSTI IN PRILOŽNOSTI

Zaključki

Na podlagi sedemnajstih predstavitev, ki so jih podali vodilni raziskovalci divjadi iz Slovenije in vabljeni strokovnjaki iz Srbije in Hrvaške, je Strokovnoznanstveni svet LZS oblikoval zaključke.

- *Za trajnostno in učinkovito upravljanje vseh vrst divjadi (in velikih zveri) je ključnega pomena sistematično spremljanje (monitoring) stanja in razvoja populacij, ki mora temeljiti na strokovno utemeljenem in premišljenem zbiranju različnih podatkov in informacij na čim bolj objektivni ter ponovljivi način. Pomembno se je zavedati, da celoten proces upravljanja z divjadjo v Sloveniji že vrsto let temelji na množici sistematično zbranih podatkov in informacij, ki jih v prvi vrsti zagotavljajo lovci.*

- *Obstoj obsežnih podatkovnih baz in zelo dobro sodelovanje med raziskovalci in lovci kot nepogrešljivimi terenskimi sodelavci (oboje je tudi v svetovnem merilu velika izjema) omogoča odlične pogoje za različne smiselne monitoringe divjadi ter preostalih vrst prostoživečih živali, pa tudi za ugotavljanje njihovih vplivov oz. odnosov do okolja in ljudi. Njihovo*

Dr. Tomaž Skrbinšek

Spredaj sedijo (od leve): Jošt Jakša, generalni direktor Direktorata MKGP za gozdarstvo in lovstvo, dr. Boštjan Pokorny, predsednik Komisije LZS za divjad, in mag. Lado Brađač, predsednik LZS.

vrednost in pomen nadgrajujejo nekatere raziskave, ki so jih v zadnjih letih tudi s pomočjo finančnih sredstev LZS izvedli slovenski raziskovalci divjadi. Nekatere med njimi so že prerasle v (sistematično) spremljanje novih, za monitoring posebej uporabnih populacijskih parametrov oz. so izhodišča za nadgradnjo monitoringa divjadi.

- V nasprotju z drugimi uporabniki prostora, ki svoje dožemanje stanja v populacijah najpomembnejših vrst prostoživečih živali (predvsem divjadi in velikih zveri) ter odnosov med njimi in okoljem v prvi vrsti oblikujejo na podlagi osebnih izkušenj ali prepričanj, pogosto obremenjeni z negativnimi čustvi in pričakovanji, ki niso podkrepjena z ustreznim znanjem, celoten proces upravljanja z lovišči in divjadjo temelji na množici konkretnih podatkov. Ne glede na to pa so tudi v tem procesu številne priložnosti oz. potrebe za izboljšanje poznavanja vhodnih informacij oz. podatkov o stanju populacij.

- V Sloveniji upravljanje z divjadjo temelji na t.i. kontrolni metodi, zaradi česar v prejšnjih desetletjih določanju oz. ocenjevanju številčnosti populacij najpomembnejših vrst divjadi nismo namenjali nobene pozornosti. Vendar trenutno uporabljene kazalniki kontrolne metode in način njihove obdelave ne zagotavljajo dovolj zanesljivih informacij o populacijskih trendih, marsikdaj je njihovo razu-

mevanje med različnimi uporabniki tudi diametralno nasprotno. Zato je smiselno čim prej v modelnih območjih preizkusiti nekatere enostavne metode za posredno ugotavljanje absolutne in/lali relativne številčnosti najpomembnejših vrst, t.j. parkljaste divjadi, v izvajanju kontrolne metode pa spremeniti način obdelave in interpretacije že uveljavljenih kazalnikov ter vpeljati nekatere nove. Tako bi bila dobrodošla uvedba sistematičnega in rutinskega spremljanja razmnoževalnega potenciala, tj. oplojenosti, plodnosti in števila zarodkov samic srnjadi, divjih prašičev in jelenjadi.

- V monitoring najpomembnejših vrst divjadi bi bilo v prihodnje treba uvesti tudi nekatere sodobne in zanesljive metode, kot je ugotavljanje številčnosti vrst z genotipizacijo iztrebkov v modelnih loviščih, ter sodobne pripomočke, kot so npr. infrardeče kamere (fotopasti) in fotografiranje/štetje živali iz zraka.

- Vrsta, na kateri je treba zaradi trenutno neustrezne zakonske ureditve, pričakovanega hitrega širjenja in preslabo znanih vplivov na okolje in druge vrste takoj začeti izvajati sistematičen monitoring, je šakal. Tako kot za vse druge vrste divjadi je zelo pomembno, da spremljanje njegovega stanja temelji na vključitvi lovcev, ki opravljajo monitoring divjadi pod pogoji javne službe, sam monitoring vrste pa mora temeljiti na ustreznih strokovnih podlagah.

- Za zdravstveno varstvo divjadi, preostalih vrst prostoživečih živali, domačih živali in ljudi je ključnega pomena, da tudi v prihodnje nadaljujemo z monitoringi zdravstvenega stanja in patologije divjadi ter drugih pomembnejših vrst prostoživečih živali.

- Potrebna finančna sredstva za izvajanje monitoringov divjadi oz. monitoringov v lovstvu mora zagotavljati država kot lastnica divjadi, LZS pa naj v skladu s finančnimi možnostmi tudi naprej pomaga pri vzpostavitvi ustreznega okolja in orodij za izvajanje monitoringov, npr. s pripravo ustreznih strokovnih podlag ter sofinanciranjem začetnih raziskav.

- Za zagotavljanje kakovosti vhodnih podatkov je ključnega pomena, da bodo izvajalci vseh monitoringov in raziskav divjadi tudi v prihodnje skrbeli za ustrezen prenos ugotovitev v sam proces upravljanja z divjadjo, pa tudi, da bodo o izsledkih sproti obveščali lovce kot končne uporabnike. Le tako bo namreč celoten sistem monitoringa, vključno z zbiranjem podatkov, temeljil na ustreznem interesu in zaupanju. Poleg objav v glasilu *Lovec* je organizacija tovrstnih dogodkov oz. posvetovanj najboljši način za prenos ugotovitev opravljenih monitoringov h končnim uporabnikom, zato je z njihovo organizacijo smiselno nadaljevati tudi v prihodnje.

Velenje in Ljubljana, 14. 5. 2016
Strokovnoznanstveni svet LZS

Vloga slovenskega lovstva v očeh javnosti

Mnenje članov Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije

Udeležil sem se veliko lovskih prireditev v Sloveniji in tudi v tujini ter opazil kar nekaj razlik, ki so se mi vtisnile v spomin. Razlike, ki so bile videti na zunaj, npr. oblačila, razni običaji, so pač samoumevni in značilni za posamezno državo ali pokrajino. Povsod so bili na lovskih prireditvah tudi predstavniki lokalnih skupnosti, organizacij, društev; torej tako, kot je to navada pri nas. Kje pa je bila potem razlika? Pomembna razlika je v tem, da se lovci v tujini (za razliko od nas v Sloveniji) sploh ne pritožujejo, da ima kdo o njih slabo mnenje. V tujini take pritožbe nisem nikoli slišal. Doma pa velikokrat, in to v nagovoru starešine ob kakšni obletnici, ko je potarnal, da nas javnost kritizira, ker ima o lovcih slabo mnenje ipd. Skratka, tarnanje.

Včasih sem po takšnem govoru kar z odra vprašal, da me zelo zanima, kje je morda kakšna javnomnenjska raziskava o tem, iz katere bi razbrali, da ima javnost dejansko slabo mnenje o lovcih. Prav nasprotno: iz vseh govorov predstavnikov lokalne skupnosti in raznih državnih organov sem slišal na račun lovcev samo pohvale! In to z govorniškega odra. Raziskave, ki bi dokazovale, da ima javnost slabo mnenje o lovcih, še nisem našel. Lahko, da je tudi takšna kje, v kar pa osebno dvomim.

Takšnim negativnim govorcem sem po navadi pojasnil, da je res, da mediji kdaj prikažejo v slabi luči vsako negativno stvar ali dogodek, ki se zgodi lovcem. Kar pa je zame razum-

ljivo iz preprostega razloga, ker je tudi širša javnost dovzetna za takšne dogodke in pojave. Javnosti se zdi normalno, da lovci delamo, po načrtu odstrelujemo divjad, pobiramo povoženo divjad za cesto, jo odganjamo z vrto in podobno. Javnost pač ne odobrava nobenih slabih stvari in ima visoka pričakovanja do nas, kar je razumljivo. Če izrazi negativno mnenje ob kakšnem dogodku, pomeni, da so se ljudje jasno opredelili do nekega konkretnega dogodka, nikakor pa ne do vseh. Saj tudi če javni uslužbenec kdaj naredi, česar ne sme, javnost takoj »skoči pokonc«. In naj zapišem še enkrat: tudi prav je tako. To pa še ne pomeni, naj menimo, da javnost negativno ocenjuje lovstvo in lovce! Kako pa nas ocenjuje in kakšno ima mnenje o nas, je, roko na srce, odvisno samo od nas lovcev.

Da bi pridobili vsaj nekaj otipljivih podatkov glede »obrabljenih« navedb, da javnost lovce ocenjuje negativno, smo se lotili raziskave o tem. Želeli smo izvedeti še več: pridobiti tudi mnenje posameznih družbenih skupin o nas. Za začetek smo se odločili za mnenje članov Kmetijsko-gospodarske zbornice Slovenije (KGZS). Z njimi smo navezali stik, jim posredovali vprašalnik, za katerega so sprva pokazali navdušenje, potem pa nenadoma – tišina. Ni bilo več odziva in tudi povezave za spletno anketo niso objavili na njihovih spletnih straneh, kot so obljubili. Preostalo nam ni drugega, kot da smo uredili povezavo na spletno anketo na

naši spletni strani LZS. In tudi prek nje smo prišli do želenih odgovorov. Raziskava oziroma podatki zanjo so bili obdelani in predstavljeni v istoimenski diplomski nalogi študija na Fakulteti za varnostne vede po programu UNI. S celotno vsebino je dostopna na povezavi oziroma je dostop najenostavnejši prek Cobissa.

Z anketo smo ugotavljali, kakšno je mnenje članov o lovstvu na Slovenskem, kakšna se jim zdi povezava med lastninsko pravico zemljišča in pravico do lova in še drugo. Anketa je bila sestavljena iz treh delov: v prvem smo anketirance spraševali o njihovem pogledu na lovstvo v Sloveniji, v drugem o njihovem mnenju in v tretjem o njihovih demografskih podatkih. Pridobljene podatke smo obdelali s programom SPSS for Windows.

Na anketo je odgovorilo 297 anketirancev, od katerih je bilo ustreznih odgovorov 113, neustreznih pa 184. Večina anketirancev je bila moškega spola (77 %), manj pa je bilo anketirank ženskega spola (23 %). Povprečna starost anketirancev je bila 40,9 leta. Največ anketirancev je imelo srednješolsko izobrazbo (50 %), višješolsko izobrazbo je imelo 20 % anketirancev, 17 % univerzitetno, 9 % visoko strokovno, 2 % doktorsko, 1 % anketirancev je imel osnovnošolsko in 1 % anketirancev magistrsko izobrazbo. 39 % anketirancev niso bili člani Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, 61 % anketirancev je bilo članov Kmetijsko-gozdarske zbornice, noben anketiranec pa ni bil član Zavoda za certifikacijo gozdov. Pri proučevanju naše tematike smo si zadali nekaj predpostavk (hipotez), ki smo jih prek proučevanja in v raziskavi potrdili oziroma ovrgli.

• **Predpostavka 1: Slovensko lovstvo je v primerjavi z drugimi državami unikatno, saj takšnega sistema nima nobena druga država.**

To predpostavko smo lahko potrdili, ker ima Slovenija, čeprav je članica Evropske unije (EU) in članica raznih lovskih združenj ter organizacij,

edinstveno ureditev lovstva. V večini preostalih držav EU je lovska pravica vezana na lastninsko pravico, kar pa v Sloveniji ne velja. Prav tako je uplenjena divjad last države in ne lastnika zemljišča oziroma tistega, ki jo je uplenil; v drugih državah pa je.

• **Predpostavka 2: Anketiranci menijo, da zaradi zdajšnje ureditve lovstva v Sloveniji v zadnjih stotih letih ni bila iztrebljena nobena živalska vrsta.**

Z analizo ankete je bilo ugotovljeno, da 72 % anketirancev meni, da prav zaradi takšne ureditve lovstva, kot jo imamo v zadnjih sto letih, ni bila iztrebljena nobena živalska vrsta, 13 % anketirancev meni, da je bila v zadnjih stotih letih iztrebljena kakšna živalska vrsta, 15 % se na to temo ni moglo opredeliti. Torej, glede na zbrana mnenja anketirancev lahko našo predpostavko potrdimo.

• **Predpostavka 3: Lovska organizacija opravlja pomembno vlogo na področju varstva in ohranjanja narave ter lova v pomenu javnega pooblastila.**

Predpostavko smo potrdili, saj je lovska organizacija pravna oseba, ki na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) in Zakona o ohranjanju narave (ZON) deluje na področju varstva in ohranjanja narave ter lova.

• **Predpostavka 4: Delovanje slovenske lovske organizacije pri upravljanju z divjadjo temelji na znanstveno-raziskovalnem pristopu.**

Predpostavko lahko potrdimo, saj Lovska zveza Slovenije sodeluje pri številnih znanstvenih raziskavah ter izdaja strokovne publikacije, kot je znanstvena revija *Zlatorogov zbornik*, v katerem so predstavljeni znanstveni in strokovni dosežki s področja lovstva, trajnostnega upravljanja z divjadjo, ohranjanja narave in varstva okolja (Lovska zveza Slovenije, 2013). »Poslanstvo Zbornika je prispevati k razvoju teorije in prakse na po-

Foto: W. Nogel

dročjih lovstva, trajnostnega upravljanja z divjadjo, ohranjanja narave in varstva okolja ter pri dvigu ravni znanja in strokovne usposobljenosti deležnikov pri urejanju prostora gospodarjenju z gozdovi in drugimi ekosistemi, načrtovanju v lovstvu in pri upravljanju lovišč. S svojo mednarodno dejavnostjo in vključevanjem Zlatorogovega zbornika v domače in mednarodne bibliografske in besedilne baze podatkov skrbi za promocijo avtorjev in odmevnost njihovih dosežkov v domačem in mednarodnem okolju. Zbornik objavlja izvirne in pregledne znanstvene ter strokovne članke in druge strokovne prispevke, ki so kakorkoli povezani s področji lovstva, trajnostnega upravljanja z divjadjo, ohranjanja narave in varstva okolja.» (Lovska zveza Slovenije, 2014; 3. in 4. člen)

• **Predpostavka 5: Člani Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije se zavzemajo za spremembo lovne pravice v pomenu neposredne povezave z lastninsko pravico.**

»Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Zveza lastnikov gozdov Slovenije menita, da bi morala biti lov-

ska pravica nujno povezana z lastništvom zemljišča. Imetniki lovskih pravic bi bili lahko lastniki sami, lahko pa bi jih pod določenimi pogoji dajali v zakup. Divjad bi morala biti nikogaršnja lastnina.« (Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije in Zveza lastnikov gozdov Slovenije, 2011). Glede na različne sodne prakse v Sloveniji lahko trdimo, da se tudi nekateri posamezni člani KGZS zavzemajo za spremembo lovne pravice v pomenu neposredne povezave z lastninsko pravico. (II Ips 349/2011, 28. 11. 2013; II Ips 60/2011, 28. 2. 2013 in U-I-98/04, 9. 11. 2006). Predpostavko smo potrdili na podlagi prej napisanega.

• **Predpostavka 6: Lastniki zemljišč so glede na nelastniške v privilegiranem položaju glede izvajanja lova.**

V zdajšnjem času imajo vsi občani pravico do lova, vendar morajo biti včlanjeni v eno izmed lovskih družin ali lovsko organizacijo, opraviti morajo ustrezno izobraževanje in pripravništvo. Lastniki zemljišč, ki niso včlanjeni v lovsko družino, tako nimajo pravice loviti na svojem ozemlju, kar ureja Zakon o varstvu okolja (Ude, Simič in Damjan, 2006). Pri

nas lovska pravica ni vezana na lastninsko pravico. Divjad je last države in ne tistega, na čigar zemljišču je divjad uplenjena. Torej lahko trdimo, da so lastniki zemljišč glede izvajanja lova v enakem položaju kot nelastniki zemljišč. Zato to predpostavko lahko ovzremo.

• **Predpostavka 7: Večina članov Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije so tudi člani lovskih organizacij.**

Predpostavke za to trditev ne moremo ne potrditi ne ovreči, saj na anketi niso odgovarjali samo člani Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije. Kljub temu pa smo ugotovili, da je 52 % anketirancev članov lovskih družin, 61 % anketirancev pa članov Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije. Na podlagi tega podatka bi lahko sklepali, da je več kot polovica anketirancev članov Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije in tudi članov lovskih organizacij, ki so članice LZS.

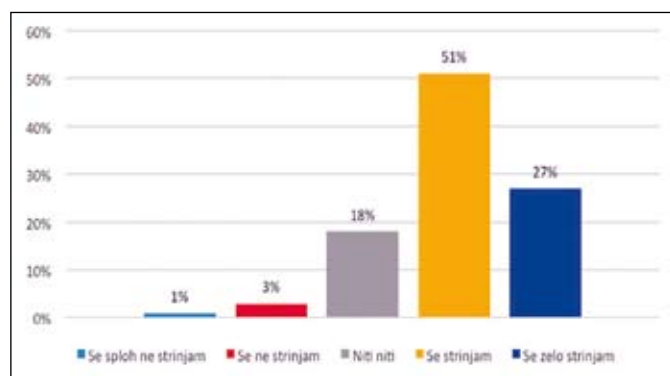
V Sloveniji je lovstvo edinstveno, saj je Slovenija ena redkih držav, kjer lovska pravica ni vezana na lastninsko pravico, kot je to na Hrvaškem, Švedskem, Madžarskem, v Avstriji, Nemčiji in v Zdru-

ženem kraljestvu. V teh državah je lovska pravica vezana na lastninsko pravico. Lastniki zemljišča imajo pravico, da lovijo in upravljajo z divjadjo na svojem ozemlju, zemljišče pa lahko dajo tudi v zakup drugim osebam, ki s tem prevzamejo pravico do lova. Če se z lovom ne želijo ukvarjati, pa morajo dopustiti, da z njihovim loviščem upravlja druga pooblaščenca oseba. V vseh državah zakonodaje skrbijo za ustrezno upravljanje z divjadjo in lovišči, prav tako tudi za ohranjanje in varstvo narave. V omenjenih državah imajo lovsko zakonodajo, ki skrbi za urejenost lovstva po vsej državi, kar pa ne velja npr. za Avstrijo in Nemčijo, saj se ta skrb porazdeli na dežele, kjer ima vsaka dežela svojo lovsko zakonodajo. Vse države imajo urejana oziroma določena lovna obdobja, v katerih je dovoljeno loviti divjad posamezne vrste, prav tako vodijo evidenco uplenjene divjadi, ki mora biti v sorazmerju z načrtom lova, ki si ga lovske družine določijo v začetku leta. V vseh državah imajo enotna lovna obdobja, razen na Švedskem. Omenjena država se deli na severni, južni, vzhodni, zahodni in srednji del, začetek in trajanje sezone pa se za divjad posameznih vrst lahko med enim in drugim delom Švedske občutno razlikuje.

Največ lovnih vrst imajo v Franciji, kjer je lovnih 85 vrst živali, sledi Nemčija z 48, Švedska s 46, Združeno kraljestvo s 36, Hrvaška s 34, Madžarska z 31, Slovenija s 23, najmanj lovnih vrst živali pa ima Avstrija, in sicer dvanajst. Največ lovnih vrst ptic je v Franciji, kjer jih je lovnih kar 61 vrst, v Avstriji pa je le šest lovnih vrst ptic.

Večina anketirancev naše ankete je menila, da je divjad državna last in da bi zato tudi škodo morala povrniti država in ne lovske družine. Večina jih prav tako meni, da lovske družine strokovno in uspešno trajnostno upravljajo z loviščem, s tem pa tudi, da imajo posebno mesto v družbi. Več kot polovica jih meni, da lovske družine odvzamejo (odstrel

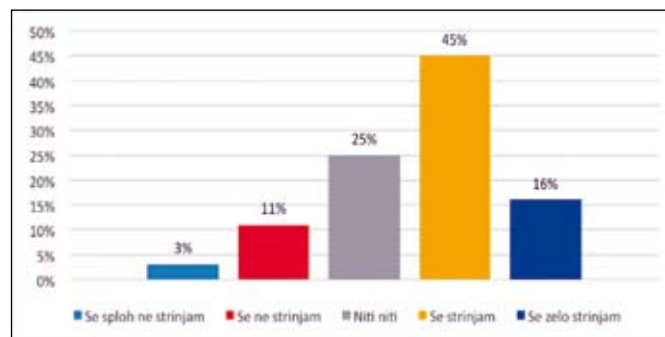
Graf 1 predstavlja mnenje anketirancev na trditev: Lovska organizacija opravlja pomembno vlogo na področju varstva in ohranjanja narave v pomenu javnega pooblastila.

in izgube) dovolj divjadi iz lovišča. Mnenje o trditvi, da mora LD sprejeti v članstvo kandidata, ki ima na področju lovišča prijavljeno kot glavno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali če je lastnik vsaj 15 ha gozdnih ali kmetijskih zemljišč, pa je s strani anketirancev zelo deljeno. Anketiranci v 38 % menijo, da mora LD sprejeti v članstvo kandidata, ki ima na področju lovišča prijavljeno glavno kmetijsko ali gozdarsko dejavnost ali če je lastnik vsaj 15 ha gozdnih ali kmetijskih zemljišč, v 33 % pa se s to trditvijo ne strinjajo, 29 % anketirancev pa svojega mnenja glede takega nima opredeljenega. Da lastniki zemljišč in gozdov dobro sodelujejo z LD, meni 48 % anketirancev, medtem ko se 16 % anketirancev s tako trditvijo ne strinja, 35 % anketirancev pa je pri odgovoru ostalo nevtralnih. Ugotovili smo, da se kar 79 % anketirancev strinja, da Republika Slovenija lahko prenese trajnostno upravljanje kot lovsko pravico na usposobljeno pravno osebo s pogoji, določenimi z Zakonom o divjadi in lovstvu (2004, 2006, 2008). Samo 8 % anketiranih pa se s tem ne strinja.

Večina anketirancev (81 %) se tudi strinja, da lovske družine strokovno in uspešno trajnostno upravljajo z loviščem. Ugotovili smo tudi, da v večini menijo, da mora biti lovišče veliko vsaj 2.000 hektarjev, da je dvajsetna koncesija za LD za upravljanje z loviščem prekratka doba in da zaradi ustrezne ureditve lovstva v Sloveniji v zadnjih sto letih

Graf 2 predstavlja mnenje anketirancev na vprašanje, ali delo slovenske lovske organizacije pri upravljanju z divjadjo temelji na znanstvenoraziskovalnem pristopu.

ni bila iztrebljena nobena živalska vrsta. Prav tako v večini menijo, da se lovci dobro spoprijemajo s kršitvami zoper okolje, da je pri nas lovska zakonodaja dobro urejena, da lovška organizacija opravlja pomembno vlogo na področju varstva in ohranjanja narave v pomenu javnega pooblastila in da delo slovenske lovske organizacije pri upravljanju z divjadjo temelji na znanstvenoraziskovalnem pristopu. Ne strinjajo pa se, da bi morala biti lovška pravica vezana na lastninsko pravico in da bi vsi lastniki zemljišč morali imeti pravico do lova brez obveznosti do lovskih družin. Večina anketirancev naše ankete, bi povečala odstrel srak, vran in golobov grivarjev, jelenjadi, odstrela poljskih zajcev, fazanov, jerebic in šoj pa ne bi povečala. Za nobeno od naštetih vrst odstrela ne bi prepovedala. Z anketo smo ugotovili, da 44 % anketirancev ne pozna sistema ureditve lovstva v drugih državah, 22 % jih pozna ureditev lovstva tudi v sosednjih državah, 20 % jih

je le nekaj slišalo o urejenosti lovstva v drugih državah EU, 14 % pa zelo dobro pozna urejenost lovstva drugod. Da zasebna lovišča pri nas nimajo prihodnosti, meni kar 66 % anketirancev, 19 % jih meni, da so zasebna lovišča dobra rešitev, 15 % pa jih meni, da bodo že v bližnji prihodnosti uveljavljena zasebna lovišča. Sedanja ureditev lastništva divjadi ustreza 42 % anketirancem, 25 % jih meni, da je divjad nikogaršnja last, 23 % jih meni, da je divjad državna

lastnina, 10 % pa jih meni, da je divjad last tistega, na čigar zemljišču je bila uplenjena. Večina anketirancev (52 %) so člani LD, 37 % jih ni članov LD, 7 % jih šele razmišlja o članstvu v LD, 4 % pa niso člani LD, čeprav imajo opravljen lovski izpit. 84 % anketirancev dobro sodeluje z lovske družinami (so člani lovskih družin ali jih podpirajo), 16 % z lovske družinami ne sodeluje, noben anketiraneec pa po lastni izjavi ni v sporu z lovske družinami.

Slovenija ima edinstveno ureditev lovstva, čeprav je članica EU in članica tudi mnogih lovske združenj in organizacij. V večini preostalih držav je lovška pravica vezana na lastninsko pravico, kar pa za Slovenijo ne velja. V nasprotju z drugimi državami je uplenjena divjad last države in ne lastnika zemljišča oziroma tistega, ki jo je uplenil. Prav tako je lovška organizacija pravna oseba, ki na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu ter Zakona o ohranjanju narave in s številnimi znanstvenimi

raziskavami deluje na področju varstva in ohranjanja narave ter lova. Ker lovška pravica ni pravica lastnikov zemljišč, se člani Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije zavzemajo za spremembo lovske zakonodaje, saj so v sedanjih ureditvi lovstva v zapostavljenem položaju.

Potrdili smo pet predpostavk (hipotez), od sedmih ki smo si jih postavili. Eno predpostavko smo glede na odgovore ovrgli, ene pa ne moremo ne potrditi ne ovreči, saj na anketo ni odgovarjala prvotna ciljna skupina.

Zavedati se moramo, da lovstvo ni samo konjiček, s katerim si ljudje krajšajo čas, opravljajo obvezen odstrel divjadi, temveč je tudi širok splet drugih dejavnosti, kot sta varstvo narave in zagotavljanje biotske pestrosti. Ohranjanje ravnovesja v naravi, nadzor nad krivolovom, hranjenjem divjadi, preprečevanje širjenja nalezljivih bolezni, odpravljanje škode od divjadi in še mnogo drugih stvari so še zadeve lovstva. Menimo, da lovstvo na Slovenskem ni dovolj medijsko obravnavano in da nepoznavalci o njem ne vedo dovolj, zato si nekateri zaradi nepoznavanja mnogokrat ustvarjajo napačno mnenje o njem. Zato bi se morali v družbi večkrat pogovarjati o vlogi lovstva v družbi in naravi.

Večina anketirancev (78 %) meni, da lovška organizacija opravlja pomembno vlogo na področju varstva in ohranjanja narave v pomenu javnega pooblastila. Da lovška organizacija ne opravlja pomembne vloge na tem področju, meni 4 % anketirancev, 18 % anketirancev pa je neopredeljenih.

Da delo slovenske lovske organizacije pri upravljanju z divjadjo temelji na znanstvenoraziskovalnem pristopu, meni 61 % anketirancev, 14 % jih meni, da delo slovenske lovske organizacije ne temelji na znanstvenoraziskovalnem pristopu, 25 % anketirancev pa se ni znalo opredeliti.

Dr. Srečko Felix Kropce in Saša Kroflič

Nekaj misli o lovu na jelenjad

Že takoj, v uvodu, naj zapišem, da se v svojem pisanju ne nameravam ukvarjati z opisovanjem lova na jelena, kar je sicer za mnoge lovce, zlasti v času ruka, vrhunec lovskega doživetja.

Zadosten odstrel jelenov, ki je zlasti po višini skluden z lovskoupravljaljskimi načrti, praviloma upravljavcem lovišč ne povzroča posebne težave, saj smo lovci kljub vsemu praviloma še vedno bolj motivirani za lov trofejne divjadi kot pa netrofejne. V časih, ko se zaradi različnih, predvsem okoljskih dejavnikov (zaraščanje ...) številčnost jelenjadi v Sloveniji pa tudi drugod v srednji Evropi povečuje, predvsem pa se povečuje njena prostorska razširjenost, je doseganje letnih načrtov odstrela pri številnih upravljavcih čedalje večja težava. Grožnje z denarnimi kaznimi in v skrajnem primeru celo z odvzemanjem koncesij za upravljanje lovišča zaradi nedoseganja načrtov odvzema »olajšujejo in nekako po tihem opravičujejo« tudi nekatere **nedovoljene načine lova** na to vrsto velike divjadi, kot so lov ponoči, lov iz avtomobila, uporaba umetnih virov svetlobe in spodbujajo razmišljanja in želje, kako bi bilo s takimi načini in metodami vse lažje.

Naj tudi takoj zapišem, da se z naštetimi nelegalnimi načini lova **ne strinjam**

in jih ne podpiram. Nekateri od njih so pogojno opravičljivi zgolj v skrajnih primerih, kar pa je zlasti tedaj, ko jelenjad na kmetijskih površinah povzroča občutno škodo in se zaradi najrazličnejših pritiskov in vznemirjanj, kamor zagotovo sodi tudi vznemirjanje z lovom, praktično spremeni iz sicer dnevne divjadi v nočno. To pa še ne pomeni, da je tak lov dejansko dovoljen. Nasprotno, zakonsko je še vedno prepovedan! Pogoj za odobritev takega načina lova je dovoljenje (po navadi odločba) pristojnega ministrstva ali inšpektorja in šele ko vse druge legalne oblike lova in načini preprečevanja škode niso več učinkoviti. Podobno je tudi s **podaljševanjem lovnih dob.** Z ekološkega vidika pa tudi z vidika zmanjševanja škode, zlasti v gozdovih, bi morali težiti k čim krajšim lovnim dobam, kar bi pomenilo tudi krajše obdobje vznemirjanja jelenjadi z lovom. Kot bomo pisali še v nadaljevanju – vznemirjanje pomeni stres in povečanje porabe energije, kar pa se odraža v povečani potrebi po hrani. To je pri jelenjadi praviloma povezano tudi z vprašanjem škode.

Prepoved lova na jelenjad ponoči ni zgolj etično vprašanje, temveč je pogojena z naravnim življenjskim ritmom aktivnosti te vrste, ki je v normalnih razmerah

dnevna divjad. Pomembne so predvsem posledice takega dejanja.

Jelenjad se bolj ali manj uspešno prilagaja številnim oblikam vznemirjanja v okolju, ki so čedalje pogostejše in številnejše ter segajo praktično v vse kotičke lovišč. Ena od prilagoditev je tudi premik življenjskih aktivnosti, zlasti še v nočni čas. Lovci si pri tem ne smemo zatiskati oči in podcenjevati vloge, ki jo s svojimi aktivnostmi, zlasti pa z izvajanjem lova, opravljamo v življenju te vrste. **Za jelenjad je značilno, da je pri izbiri in rabi prostora na prvem mestu varnost, ki je zanjo pomembnejša od še tako kakovostne in količinsko bogate hrane!** Če lovci v lovni dobi, zlasti proti njenemu koncu, vsako jutro in vsak večer na nekaj mestih (po navadi na najboljših; tam kjer je največ možnosti, da se prikaže jelenjad, to pa so pasišča) čakamo jelenjad in jo občasno tudi uplenimo, je to zagotovo pomemben, če ne celo najpomembnejši vir stresa. Jelenjad se mu prilagaja z iskanjem novih, nevznemirjenih pašnih površin, s prehranjevanjem v gozdu oz. kritju (kar lahko pomeni še več škode zaradi objedanja) in tudi s pašo v nočnem času. Stres, še posebno, če je povezan z begom živali, med drugim pomeni tudi bistveno večjo porabo energije, ki se izrazi s povečano potrebo po hrani in ponovno se srečamo z

vprašanem morebitnega povečanja škode (včasih celo pri manjši številčnosti jelenjadi!). Pri tem ne govorimo o povečanju porabe energije za nekaj odstotkov, nekaj 10 %, temveč gre za vrednosti od nekajkrat pa do nekaj desetkrat v najbolj neugodnih razmerah (visoka snežna odeja ...). Posledica večanja škode so nove zahteve po povečanju odstrela in tako se lahko vrtimo v začaranem krogu. Zahteve za večji odstrel jelenjadi pomenijo spet večji lovni pritisk, čemur se jelenjad bolj ali manj uspešno prilagaja z učenjem in izkušnjami. To pa pomeni, da je sčasoma za enak uspeh (če ga merimo zgolj v številu uplenjene jelenjadi) potrebno čedalje več časa in truda. Posledica vsega skupaj je ponovno več vznemirjenosti in stresa pri jelenjadi ter posledično več škode.

Jelenjad se torej na številne oblike vznemirjanja, še posebno, če so neke stalne in predvidljive oblike, uspešno prilagaja. Nobena redkost ni opazovati jelenjad v zavarovanih območjih ali v bližini stalnih pešpoti, planinskih poti, vojaških vadišč, na zimskih krmiščih, kjer se praktično normalno pase ali počiva ob vseh človekovih aktivnostih, ki potekajo ob njej. Seveda ob pogoju, da je tam ne lovijo. Dejstvo pa je, da se v primeru, da je njena varnost ogrožena (tu seveda ne moremo mimo vpliva lova), česar se nauči z izkušnjami, temu prilagaja z umikanjem s takih območij ali površin in/ali s časovnim prilaganjem svojih aktivnosti (paša v nočnem času). Lov torej nedvomno vpliva na prostorsko in tudi časovno prisotnost jelenjadi v določenem okolju.

Prepričan sem, da moramo ne nazadnje tudi s povsem etičnega vidika pustiti divjadi, v našem primeru jelenjadi, neko normalno življenje in je ne smemo vsaj nekaj časa vznemirjati (torej vsaj ponoči) ter ji tako omogočiti možnost normalnega prehranjevanja in opravljanja drugih življenjskih aktivnosti.

Lov v nočnem času bi absolutno podaljšal obdobje vznemirjanja in stresa za jelenjad na praktično 24 ur in povečal potrebo po hrani. To zagotovo ne bi pripomoglo k zmanjšanju škode v okolju, četudi bi za krajši čas z večjim odstrelom zmanjšali številčnost, temveč ravno nasprotno. Prepričan sem, da se želje in pritiski lovcev in tudi drugih uporabnikov prostora, zlasti lastnikov zemljišč, nikakor ne bi ustavili pri nočnem lovu pri naravni svetlobi, temveč bi bilo potem zaradi prilaganja jelenjadi treba začeti z uporabo umetnih virov svetlobe, pa nočnih strelnih daljnogledov, termovizije ...

Pri tem torej nikakor ne gre za vprašanje, ali je jelenjad mogoče dovolj dobro oceniti in uspešno upleniti tudi v nočnih

razmerah, kar bi bilo včasih celo lažje kot ob zadnjem večernem ali prvem jutranjem mraku, temveč je pomembnejše vprašanje: Kakšne so posledice nočnega lova na to vrsto.

Pri lovu moramo torej iskati načine, da bi jelenjad ostala aktivna in vidna v dnevnem času ter obenem čim bolj zmanjšati njeno vznemirjenost in s tem stres, ki posledično povečata potrebo po hrani in pritisk na določene kmetijske ali gozdne površine ter s tem povezano škodo.

Eno od temeljnih pravil takega lova je **lov v jutranjem času**. Težišče lova na netrofejno jelenjad bi torej moralo biti v prestavljeno na jutranji čas, ko se je jelenjad že napasla in se s pasišč vrača v dnevna stanišča. Seveda je bistvena razlika, ali zjutraj uplenimo zadnjo glavo jelenjadi, ko se vrača s pasišča v gozd, ali zvečer v zadnjem mraku uplenimo prvo glavo, ko se prikaže iz gozda na travnik. Ker je jelenjad že sita, bomo z jutranjim lovom povzročili manj škode glede povečane potrebe po hrani, jelenjadi pa bomo omogočili, da se bo zvečer lahko začela pasti bolj zgodaj, tudi podnevi, in to na najbolj kakovostnih pašnih površinah.

Drugo pravilo takega lova je lov na prehodih in ne na pasiščih. Še posebno ni priporočljiv lov na pasiščih v večernem času, ker z njim praktično prisilimo jelenjad, da se do noči prehranjuje v gozdu in šele potem prihaja na pasišča, torej ponoči ali se jih celo izogiba. Pri lovu na prehodih moramo dobro poznati navade jelenjadi, pa tudi značilnosti terena in še zlasti upoštevati veter. Predvsem pa se moramo ves čas prilagajati, saj tudi jelenjad, še zlasti če uplenimo posamezno žival iz tropa, spreminja navade in išče nove, varnejše poti.

Ena od možnosti posamičnega/individualnega lova, pri katerih je stres za jelenjad manjši, je tudi odstrel posameznih košut s teleti. Dejstvo je namreč, da moramo skladno z lovskoupravljaljskimi načrti in tudi biologijo te vrste upleniti določen odstotek košut. V zadnjem času se zaradi večanja številčnosti, zlasti pritiskov drugih uporabnikov prostora, ta odstotek praviloma povečuje. Jasno je, da če iz tropa večjega števila jelenjadi uplenimo posamezno žival, je to stres za celoten trop. Zato, če je le mogoče,

Foto: M. Artnak - Grča

izvajamo lov in odstrel posameznih živali oz. družinskih skupnosti – torej posamezne košute s teletom in ne odstreljamo živali iz tropov. Lovsko etično je, da najprej uplenimo tele, če je le mogoče, pa poskusimo takoj zatem upleniti tudi košuto. Po uplenitvi teleta po navadi košuta čaka na tele. Takoj po strelu na tele torej ponovno napolnimo orožje, se ne premikamo ali zapuščamo svojega mesta in potrpežljivo čakamo naprej. Pogosto se namreč košuta po uplenitvi teleta kmalu vrne v neposredno bližino mesta odstrela mladiča (po navadi se to zgodi približno 15 do 30 minut po uplenitvi). Če lovimo v večernem času, je nadaljnje čakanje po uplenitvi teleta zelo oteženo zaradi mraka ali celo teme, po navadi celo nemogoče. Tudi s tega vidika je jutranje čakanje primernejše. Ne zagovarjam odstrela vsake posamezne košute s teletom, temveč dajmo poudarek odstrelu telesno manjših košut, medtem ko telesno velike in močne, če je le mogoče, puščamo. Pri tem mislimo na posamičen/individualen lov – kadar smo na skupinskem lovu in jelenjad že tako ali tako vznemirjamo. Zato je bolj odstreliti manjšo žival iz tropa, kot pa

čakati zgolj na posamezne živali, ki jih najverjetneje sploh ne bo.

Druga oblika lova netrofejne jelenjadi, ki je predvsem v nemško govorečih deželah znana že dalj časa, je t.i. **intervalni lov**. Pri tej obliki gre za menjavanje obdobj, ko sploh ne lovimo in smo v lovišču, še zlasti na mestih, kjer se sicer jelenjad pojavlja najpogosteje, čim manj prisotni in s krajšimi obdobji intenzivnega lova. Praktično bi bilo to tako, da pustimo jelenjad pri miru, razen na kmetijskih površinah, če dela občutno škodo, recimo 3 do 4 tedne, in je sploh ne lovimo. Potem pa naj čim več lovcev zasede mesta pojavljanja jelenjadi, kjer jo intenzivno lovimo nekaj dni. Tudi v takem primeru zagotovimo, da ima jelenjad daljše obdobje popoln mir, postane manj plašna, čemur sledi nekaj dni lovnega pritiska in s tem povezanega stresa. To je zanjo še vedno ugodneje kot vsakodnevni stres, ko jo lovi nekaj lovcev v lovišču vsako jutro in vsak večer.

Če želimo zmanjšati stres pri jelenjadi, mora biti naš namen upleniti tudi **čim več netrofejne jelenjadi v čim krajšem**

času. Pri tem si pomagamo z organizacijo skupnih lovov, pri katerih mora biti naš cilj, kot smo opisali. Pri tem moramo kljub vsemu spoštovati etična načela, ki imajo obenem tudi povsem uporabno vrednost. Ob tem mislim na prepoved odstrela košute vodnice tropa in vodečih košut, kar pa je v pogonu res velikokrat težko oceniti. Kljub temu menim, da je bolje, da tudi na skupnih lovih uplenimo manjše košute v tropu, kot da jelenjad s pogonom samo vznemirjamo in jo celo »šolamo«. Rezultat lova je zgolj posamezno tele ali v najboljšem primeru nekaj telet. Tudi v pogonih je z vidika stresa bolj zaželeno upleniti posamezno košuto s teletom (najprej seveda tele!) kot pa odstreliti posamezno žival iz večjega tropa. Vsekakor mora biti cilj naših skupnih lovov njihovo manjše število in več uplenjene jelenjadi na posamezni lov, kot pa več lovov in s tem povezano stalno vznemirjanje lovišča in divjadi.

Jelenjad si prizadeva preživeti in se zato poskuša prilagajati tudi lovu. Posledice stalnih, pogostih in dokaj predvidljivih oz. ponavljajočih se oblik lova ugotovimo tudi v dejstvu, **da je za enak uspeh** (če ga kot lovci merimo v uresničevanju načrta odvzema oz. konkretno v številu uplenjenih živali) **potrebno čedalje več časa in truda**. Večina izmed nas je že doživela, da se je jelenjad takoj, ko je začutila našo povečano aktivnost, kar je po navadi takoj, ko se lovci in gonjači pred pogonom šele postavljajo na svoja mesta, že umikala z območja pogona. Popolnoma enako je tudi pri posamičnem lovu, recimo s ponavljajočim se čakanjem na vedno istih površinah in ob vedno enakem času. Jelenjad se uči in prilagaja in ravno preživetje je temeljno vodilo in motiv vsakega osebka in vrste!

Pri organizaciji skupnih lovov na jelenjad so zato velikokrat uspešnejši **pogoni s samo nekaj lovci - strelci in posameznimi gonjači** kot pa pogoni, v katerih je veliko lovcev strelcev in gonjačev. Velikokrat takim oblikam lova sploh ne moremo reči klasični pogoni, saj tak lov organiziramo tako, da se nekaj lovcev strelcev zgodaj zjutraj postavi na znane prehode in stečine jelenjadi. En lovec, po navadi brez lovskega psa, če pa že je pes z njim, naj bi bil to kateri od kratkonogih psov, ki divjad zgolj poišče in kratko požene, pa se počasi premika(ta) proti strelcem in v bistvu tudi sam zalezuje divjad.

Seveda se nikakor ne moremo izogniti tudi **skupnim lovom z več lovci in gonjači**. V takih primerih mora biti, kot smo že omenili, naš cilj, poleg druženja, tudi uplenitev čim več jelenjadi, kar pa terja zelo podrobno in predvsem pravočasno pripravo ter dobro organizacijo takega lova. Kot smo že omenili, večji uspeh na

posameznem skupnem lovu pomeni tudi manj skupnih lovov za enak uspeh, kar pomeni manjše vznemirjanje lovišča in divjadi. **Z vidika vznemirjenosti bi bilo torej idealno, če bi lahko ves načrtovani odvzem uresničili na vsega nekaj skupnih lovih in posamičnih oblikah**

je dobrodošlo, da občasno spremenimo smer pogona, da torej menjamo mesta, kjer so stojišča, in mesta, s katerih se najpogosteje začne pogon z gonjači. Več kot je lovcev in gonjačev, **pomembnejše so dobra organizacija lova, odgovornost ter disciplina vseh sodelujočih**, in sicer

v določenem letnem času pa sta, poleg drugega, zelo odvisna tudi od trenutnih vremenskih razmer.

Lov in odstrel jelenjadi sta zgolj ukrepa, ki ju uporabljamo pri trajnostnem in sonaravnem upravljanju s to vrsto.

Foto: M. Artnak – Griča

lova sploh ne bi izvajali (razen recimo na jelene v času ruka). Pri tem nikakor ne mislim na nenadzorovano streljanje »vsega, kar leze in gre«, temveč kljub vsemu na izbirni odstrel, torej predvsem na varovanje nekaterih kategorij jelenjadi – že omenjena prepoved odstrela košute vodnice tropa in vodečih košut ter po morebitni uplenitvi telet tudi telesno velikih košut. Ne nazadnje ni prav nič narobe, če se vzdržimo tudi strela na telesno posebno močna teleta ali junice.

Tak skupinski lov organiziramo na večjem območju na način, da določeno območje zapremo s stojišči, pri čemer pa je pomembno, da nekaj stojišč postavimo tudi v nasprotni smeri pogona, torej za gonjači. Nekaj stojišč na glavnih prehodih jelenjadi, ki sicer niso na neposrednem območju pogona, temveč v bližini, pa naj zasedejo lovci strelci neposredno pred začetkom pogona (torej še preden pridejo na območje gonjači in preostala večina lovcev, ki bodo na stojiščih). Če skupni lov organiziramo na zelo velikem območju, je priporočljivo zasesti tudi nekaj stojišč po sredini pogona, in sicer zlasti na znanih prehodih jelenjadi. Prav tako

od lovovodje do lovcev strelcev in gonjačev, predvsem glede varnega ravnanja z orožjem, doslednega spoštovanja navodil lovovodje in njegovih pomočnikov ter pravilnega odstrela jelenjadi.

Jelenjad je tudi vrsta, za katero so značilna razmeroma velika območja aktivnosti, ki po navadi segajo prek meja lovišč. Zato je dobrodošlo organizirati pogone, ki potekajo na večjih območjih, recimo od 500 ha pa tudi več kot 1.000 ha; torej tudi v sodelovanju dveh ali celo več upravljavcev lovišč. To nikakor ne pomeni, da mora biti na takem lovu ogromno lovcev, pač pa je pomembnejše dobro poznavanje terena in mest, kjer se zadržuje jelenjad. Na takšnih velikopovršinskih lovih postavimo strelce zlasti na mesta, kjer so prehodi jelenjadi med morebitnimi skrivališči. Gonjače razporedimo v več skupin, od katerih naj ima vsaka nalogo, da preišče in dvigne jelenjad na vnaprej določenem območju, pri čemer je poudarek ravno na mestih potencialnih dnevnih skrivališč, kar so večja jedra ali celo območja mlajših razvojnih faz gozda. Pojavljanje in prisotnost jelenjadi

Zagotovo so za uspešno upravljanje z vrsto vsaj enako pomembni tudi ukrepi, povezani predvsem z izboljševanjem ali pa vzdrževanjem primernega življenjskega prostora, še posebno pasišč.

Tudi osnovanje t.i. »mirmih con«, kjer ne lovimo, je izjemno pomembno za jelenjad, pa tudi za divjad nekaterih drugih vrst, zlasti pozimi za gamse. Pri tem moramo nujno razmišljati in delovati skladno s populacijskimi značilnostmi vrste. To pri jelenjadi, deloma tudi pri gamsu, torej pri vrstah z velikimi območji aktivnosti in značilnimi sezonskimi selitvami (migracijami), pomeni razmišljanje prek meja posameznih lovišč, po možnosti tudi v sodelovanju z drugimi uporabniki prostora.

Pri načrtovanju naših aktivnosti v loviščih bi v povezavi z jelenjadjo torej morali ločevati mirne cone, kjer jelenjadi ne bi lovili, površine, kjer bi izvajali intenziven lov (zlasti območja kmetijskih kultur, kjer jelenjad dela škodo), ter območja, kjer bi lovili na načine, ki smo jih opisali in so najprimernejši za posamezna lovišča.

Mag. Janko Mehle

Pojav fibroze in fibropapilomatoze pri srnjadi

V Sloveniji že več let opažamo povečano pojavnost bulastih sprememb na koži srnjadi, ki se širi tudi na območja lovskih družin, kjer prej te bolezni niso opazili. Gre za fibrome in fibropapilome, benigne tumorje kože, ki jih povzročajo virusi iz rodu *Deltapapillomavirus*, ki spadajo v družino *Papillomaviridae*. Z izrazom *fibrom* ali *fibropapilom* opisujemo podobne spremembe, ki jih povzročajo isti povzročitelji, razlike so opazne pri zgradbi površine tumorja, ki jih vidimo pri patohistološki preiskavi. Zaradi visoke tkivne in gostiteljske specifičnosti virusov se zelo redko prenašajo med vrstami. Spremembe so velike od nekaj centimetrov do velikosti moške pesti. Po navadi obolele živali niso prizadete. Okužba je samoomejujoča. Nekaj tednov ali mesecev po okužbi v 75 do 85 % žival ozdravi (regresije) in nastane imunost živali pred ponovnimi okužbami.

Poškodbe kože, ki jih povzročajo papilomavirusi, ugotavljajo pri cervidnih vrstah (iz družine jelenov) v Evropi in Severni Ameriki. Okužba se pojavlja endemsko (stalno prisotna bolezen na nekaterih ob-

močjih pri določeni vrsti živali) pri srnjadi v državah srednje in vzhodne Evrope (npr. Slovenija, Madžarska, Hrvaška, Avstrija)

ter na Švedskem. Sporadično se pojavlja pri navadnem jelenu po vsej Evropi in pri severnem jelenu na Švedskem. Po

Slika 1: Srna (srnjak) – fibropapilomatoza

Slika 2: Srna – fibropapilom na glavi in vratu

podatkih iz literature naj bi bila pojavnost bolezni v populaciji od 0,2 do 1,1 %, v nekaterih primerih na določenih območjih tudi do 50 %.

Zdaj pri jelenjadi in srnjadi uvrščamo v rod *Deltapapillomavirus*: papilomavirus evropskega losa (AaPV1), papilomavirus severnega jelena (RtPV1), papilomavirus srnjadi (CcPV1) in papilomavirus navadnega jelena (CePV1). V Sloveniji smo z molekularnimi preiskavami sprememb pri srni potrdili CcPV1, ki je zelo podoben virusu pri navadnem jelenu.

Mesto delovanja deltapapilomavirusov je skoraj izključno omejeno na ploščati epitelij in vezivno tkivo kože. Na mestu vstopa v kožo virus povzroči spremembo v delovanju epitelialnih bazalnih celic v vrhnjici kože, kar se kasneje prenese na njeno zrnato plast. Vzporedno s spremembami v epiteliju nastaneta brstenje matičnih vezivnih celic v nižjih plasteh kože in tvorba značilnih kožnih tumorjev kjerkoli na površini telesa. Bolezen pri srnjadi pogosteje prizadene starejše živali, medtem ko pri navadnem in belorepem jelenu prizadene predvsem mlajše.

Papilomavirusi so epiteliotropni (imajo afiniteto do epitelijev), visoko tkivno in gostiteljsko specifični in se redko prenašajo med vrstami. Prenos virusa še ni popolnoma znan, verjetno nastane s stikom okužene živali z živaljo, ki ima poškodovano kožo, ali s prenosom preko stika poškodovane kože z okuženim materialom. Morebitni vir virusa so lahko tudi členonožci (npr. krvosesne žuželke). Ker mora virus za okužbo živali prebiti zgornje plasti kože, menijo, da večina okužb nastane preko poškodovane kože. Različne oblike obnašanja živali, kot so združevanje v črede, označevanje teritorija z izločki žlez, drgnjenje rogovja v mahu

Slika 3: Srna – prerez fibropapiloma na nogi

Slika 4: Srna – poškodovani in razpadajoči fibropapilom

ob drevesa ter boji verjetno prispevajo k prenosu virusa. Najpogostejša mesta sprememb po telesu so navedena v nadaljevanju in potrjujejo opisane možnosti za nastanek.

Spremembe po telesu se pojavijo v dveh do treh tednih po okužbi. Po navadi so kožni tumorji naključno razporejeni po vsem telesu, nekoliko pogosteje se pojavljajo okrog oči, po vratu, obrazu, trebuhu in prednjih nogah. Lahko so posamični ali jih je več, so različnih velikosti in oblik ter pogosto obarvani (pigmentirani). Spremembe so največkrat

gobaste, pecljate in okroglaste oblike ter temno pigmentirane. Površina je gladka pri manjših spremembah, pri večjih je pogosto razbrzdana (erodirana) in vedno brez dlak, medtem ko je notranjost čvrste konsistence in slatinastega videza (belkasto-sive barve).

Obolele živali zaradi njih niso zelo prizadete, razen v primeru, ko so tumorji izjemno veliki ali ko so razporejeni tako, da povzročajo težave pri gledanju, hranjenju ali gibanju živali. Povrnitev tumorjev v normalno stanje je opazno po približno dveh mesecih, v nekaterih primerih tudi po več letih. Živali po ozdravitvi razvijejo imunost.

Pri prostoživečih živalih ne opravljamo nadzora nad boleznijo. Selektivni odstrel živali z vidnimi spremembami na koži in zmanjševanje gostote dovzetnih živali sta lahko kot pomožna ukrepa, vendar je rezultat negotov. Priprava cepiva iz sprememb pri okuženi jelenjadi je mogoč ukrep le pri gojeni jelenjadi. Ker so virusi vrstno specifični, ne pomenijo nevarnosti za človeka. Ko so živali bolj prizadete in/ali shujšane, meso ni primerno za prehrano ljudi. Pogosto zaradi drgnjenja novotvorb nastanejo vnetja le-teh in sekundarne okužbe z bakterijami, ki kasneje lahko prodrejo v organizem in povzročijo sepsa ter pogin.

Vse preiskave na divjadi, ki jih opravljamo na Inštitutu, so za LD brezplačne, zato vas pozivamo, da to možnost izkoristite. Pri ravnanju s trupli, ki jih nameravate poslati v preiskavo, obvezno uporabljajte zaščitne rokavice oz. si po končanem opravilu razkužite roke. Če svežega trupla ni mogoče dostaviti v krajšem časovnem obdobju (2 do 3 dni), vas prosimo, da truplo zamrznete.

Prosimo vas, da po najdbi ali odstrelu trupla živali v najkrajšem mogočem času pošljete zaprta oz. neočiščena na naslov:

**Veterinarska fakulteta
Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele – s pripisom »sekcija divjadi«
Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana**

Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na tel. številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847, in sicer vsak delavnik od 7. do 15. ure.

Gorazd Vengušt, Diana Žele
Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za patologijo, divjad, ribe in čebele,
Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

(Viri so na voljo pri avtorjih.)

Vodni izvir v lovišču

Sorško polje

Kranjsko-Sorško polje se razteza na obeh bregovih reke Save in zavzema večino osrednjega dela Ljubljanske kotline. Sorško polje je na desnem bregu Save, Kranjsko pa na njenem levem bregu. Kranjsko-Sorško polje zajema večja mesta: Kranj, Škofjo Loko, Medvode, Vodice in Cerklje na Gorenjskem. Je obsežna naplavina ravninskega proda in konglomerata, deli ga struga reke Sore. Polju dajejo značilno podobo samotna drevesa, lipe, kozolci in kužna znamenja.

To polje je primer ravnega polja na rečno-ledeniškem produ Ljubljanske kotline. V celoti je nasuto s savskim prodom, pogoste so terase (v večini prodnate, z veliko njiv in travniki), ni osamelcev. Sava je nanosila toliko proda, da je odrinila Soro ob rob, ki tako ni imela nobene vloge pri nastanku polja.

Podnebje je zmerno celinsko, kar pomeni, da so zime hladne in poletja vroča ter soparna. Ravninski del polja je kmetijsko usmerjen (poljedelstvo, njive, travniki, živinoreja). Do devetdesetih let 20. stoletja je bila pokrajina znana predvsem po pridelavi krompirja, zdaj pa sta v ospredju mlečna govedoreja in pridelava vrtnin. Poleg njiv in travnikov sta tudi mešani in listnati nižinski gozdi.

Na Sorškem polju ima lovišče **Lovska družina Sorško polje** (3.849 ha površine). Od vseh površin je 59,7 % kmetijskih površin in 26,3 % gozdnih. Preostalo so vodne in nelovne površine. Najpomembnejša lovna divjad je zdaj srnjad. Prej je bil najpogostejši poljski zajec, katerega številčnost se je v zadnjih letih zelo zmanjšala. Enako se je zgodilo z jerebico in fazanom. Z omenjenimi težavami zmanjševanja male poljske divjadi so dandanes obremenjene vse države EU in jih rešujejo na različne načine. Enega od načinov bom opisal v nadaljevanju.

Voda in prostoživeče živali

Ob predpostavkah potrebe po vodi, ki izhajajo iz biološkega vedenja o živalih, si lahko predstavljamo, kako življenjsko pomembna je potreba po dodatni pitni vodi, če so okoljske razmere neobičajne za prostoživeče živali.

Navajam primer približnega izračuna potreb po pitni vodi. Razpoložljivo dnevno količino vode, ki naj bi bila na voljo srnjadi, izračunam iz vode v popaseni krmi in s sočasno roso, ki je na popaseni krmi.

Po navadi je v mladi pokošeni travi 80 % vode in 20 % suhe snovi. Točno količino vode v krmi lahko ugotovimo samo z meritvami. V času okrog 15. junija in v suhem vremenu ter pri temperaturi 30 °C v okolici je v stari travniški krmi okrog 65 % vode. Potreba živali po količini razpoložljive vode v sušnem letnem obdobju se spreminja s temperaturo okolice, razpoložljivo krmo, stanjem okolice (gozd, polje ...) ter s človekovimi motnjami zaradi kmetijskih del ali rekreacije nepotrebnih obiskovalcev kmetijskega prostora.

Za izračun potrebne dnevne količine vode za prostoživečo žival izberemo maso živali 15 kg, ki naj bi potrebovala za preživetje $2 L_{\text{vode}} / \text{kg SS}$ v krmi pri temperaturi okolice 15 °C. Če se temperatura okolice poveča na 30 °C, pa se količina vode poveča na $5 L_{\text{vode}} / \text{kg SS}$. (kg SS – kilogram suhe snovi v krmi). Za normalen razvoj in rast živali naj bi žival dnevno zaužila okrog 2,5 kg/SS na 100 kg žive mase živali. Iz predpostavke, da ima srnjad maso 15 kg, je izračunana potrebna masa suhe krme 0,375 kg. Glede na predhodni podatek, da žival pri temperaturi okolice 30 °C potrebuje $5 L_{\text{vode}}$ na kg SS, je v našem primeru izračuna jasno, da srnjad potrebuje $1,875 L / \text{žival}$.

Srednje velik pridelek suhe snovi (SS) na travniku je od

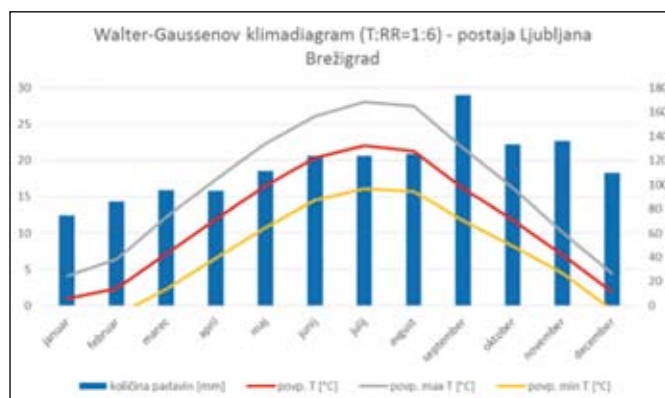
6 do 7,5 t/ha na leto. V razmerju prve košnje 60 % in druge 40 %. Za informativni izračun izberemo srednje rodoviten travnik in upoštevamo podatek 6 t/ha oziroma 0,6 kg SS/m². Z navedenimi predpostavkami in obravnavano vrsto živali – srnjad – izračunamo, da masa živali 15 kg potrebuje 0,375 kgSS/dan in sočasno dnevno tudi $1,875 L_{\text{vode}}$. Z upoštevanjem navedenih, predpostavljenih in nato izračunanih podatkov neposredno za prostoživečo žival nadalje izračunamo, da žival – srnjad – potrebuje na dan 0,625 m² razpoložljive površine za pašo.

Predpostavimo, da je v sušnem obdobju in temperaturi okolice 30 °C, razpoložljiva nočna rosa 0,1 mm na površini popasene krme oziroma 1 deciliter na kvadratni meter (1 dl/m²). Za nastanek predpostavljene rose na travnju in nato mogoče količine zaužite vode s popaseno krmo se mora ozračje ohladiti s 30 °C za 18 °C, to je na 12 °C temperature okolice.

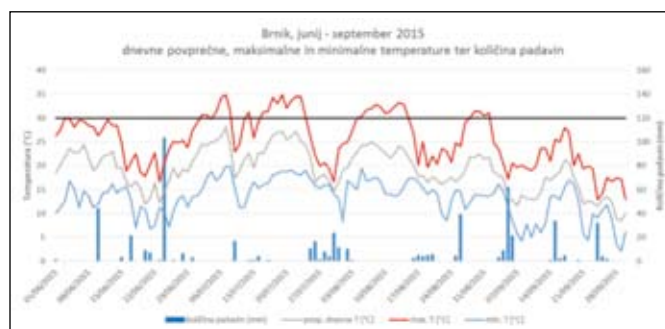
Z upoštevanjem potrebne popasene površine 0,625 m² je razpoložljiva količina vode (rose), ki jo žival zaužije na paši, 0,62 dl. Navedena količina vode predstavlja en del morebitne potrebne količine vode za preživetje živali – srnjadi. Drugi del vode je v popaseni krmi. V našem primeru je za 15 kg mase srnjadi potrebno 0,375 kg SS/dan. Ob predpostavki, da je v vročem poletnem dnevu v krmi ostalo še 65 % vode, je skupna masa krme (suha snov in voda) 1,07 kg zaužite krme na dan. V zaužiti masi popasene krme je 0,7 kg vode.

Skupna količina vode, ki jo srnjad zaužije z vodo v krmi in vodo iz rose na krmi, je: $0,7 L_{\text{vode-krma}}$ in $0,06 L_{\text{vode-rosa}}$ je približno 0,8 litra.

Izračunana količina skupno zaužite vode je dovolj za preživetje prostoživeče živali, vendar ne tudi dovolj za normalno rast in razvoj. Za dnevno potrebno količino vode, ki je 1,8 litra, ji manjka še en liter vode na dan, ki jo mora žival nadomestiti iz drugega

Slika 1: Temperature (najmanjše, povprečne, največje) in količina padavin za obdobje 2000–2015

Slika 2: Temperature in padavine za junij–september leta 2015

vodnega vira. S tem preprostim izračunom želim pokazati, da ob navedenih življenjskih razmerah živali dnevno manjka še najmanj en liter vode.

Podnebne razmere za prostoživeče živali na Sorškem polju

Slika 1 prikazuje Walter-Gaussonov klimadiagram za postajo Ljubljana - Bežigrad, ki predstavlja potek: največje (siva), povprečne (rdeča) in najmanjše (rumena črta) temperature in količine padavin za obdobje 2000–2015. Razmerje med povprečno temperaturo in količino padavin je 1 : 6. Največje temperature povzročajo težavo, saj se v vročih poletnih mesecih pojavi pomanjkanje vode. Poleg tega je na sliki 1 opazno, da krivulja največjih in povprečnih temperatur »preseže« stolpce padavin v juliju in avgustu, kar še dodatno vpliva na vročinski stres prostoživečih živali. V vročih poletnih dneh se temperatura okolice in posledično travinja v nočnem času ne zniža na temperaturo rosišča vode, ki je v zraku.

Na sliki 2 sta prikazana potek dnevnih povprečnih, najnižjih in najvišjih temperatur ter količina padavin za obdobje junij–september za leto 2015 na postaji Brnik. Najnižja temperatura je ponoči ob deževnih dnevih, najvišja pa čez dan. V celotnem obdobju je bilo padavin relativno malo, nekaj več kot 530 mm. Vodoravna črta v diagramu določa temperaturo okolice 30 °C. Najnižje nočne temperature se ne znižajo vedno do pojava rose (rosišča), zato vodo, ki naj bi jo žival dobila z roso, lahko izključimo, posebno v dneh, ko dnevne temperature presežejo 30 °C.

Razumljivo je, da bo v »normalnih« razmerah žival preživela, vendar ji lahko tudi izboljšamo življenjsko okolje. V takem primeru bi to pomenilo ustvariti dodatni vodni vir, ki bi ublažil žejo živali v vročih poletnih dneh.

Ne glede na dejstva, ki jih je ugotovila biološka znanost, da v normalnih razmerah pro-

stoživeče živali dobijo vso potrebno vodo že s pašo in jutranjo roso, je treba razjasniti še marsikaj.

Vprašati se moramo: **Kaj so dandanes normalne razme-**

V obdobju brez dežja ali v času suše je kakovostne paše z bujnimi in raznovrstnimi rastlinami zelo malo. Zato v takih okoliščinah divjad ne more pridobiti zadostne po-

treh mesecev z veliko dinamiko gibanja po kmetijskih površinah. To pomeni prav na tistih površinah, na katerih so dotlej imele prostoživeče živali hrano in zavetje. Ta čas je za

Slika 3: Mesto (lokacija) vodnega izvira

Slika 4: Kamniti elementi

re? Ob predhodno opisanem dejanskem stanju okolja oziroma obveznih dejavnikov v življenjskem prostoru prostoživečih živali so v jutranjem času paše divjadi v gozdu ali na polju še številni drugi obiskovalci. To so ljudje, ki se rekreirajo ali nabirajo gozdne sadeže.

Tudi gost promet je za divjad potencialni sovražnik. Po navadi se divjad brani z begom ali umikom v miren in varen kraj. Za vsako gibanje pa je potrebna energija in če jo porabi pri begu, jo mora ponovno nadomestiti. Divja žival energijo lahko pridobi samo s hrano in vodo. V življenjskih razmerah, ko je pokrajina v bujni vegetaciji, predvidevam, da nadomestitev energije ni večja težava.

trebne količine vode za rast in razvoj.

Žetev in spravilo pridelkov sta najpomembnejši opravili na polju. V celotnem postopku, od žetve žita do siliranja koruze, so opravila, ki potekajo v času

prostoživeče živali zelo slab in brezobziren. Živali so v veliki stiski. Ure dolgo stojijo na strnišču – požeti njivi – in opazujejo dogajanje okrog sebe, ki ga ne morejo razumeti. Pri iskanju novih življenjskih po-

Slika 5: Vodni izvir sv. Huberta

vršin porabijo veliko energije, ki so si jo nabirale med letom za zimski čas. Ob takem gibanju živalim vsaka dostopnost do pitne vode olajša preživetje in pomeni boljši razvoj.

Ob vseh naštetih okoliščinah, ki zelo prizadenejo življenje prostoživečih živali, bi le-te lažje preživele, če bi jim pomagali; njihove vrste bi bile manj razredčene. Glede na podnebne razmere na območju Sorškega polja želim poudariti, da vsak umeten izvir pitne vode živalim olajša bivanje in izboljšuje življenjsko okolje.

Mesto in kamniti elementi vodnega vira

Vodni izvir je na Sorškem polju, med Kranjem, Medvodami in Ljubljano, K. O. Dorfarje (*slika 3*). Vodni izvir so postavili na intenzivnem kmetijskem območju zunaj urbanih naselij. Dejansko je izvir v manjšem gozdčiku. V preteklosti je bil gozd celota, zdaj pa ga deli visokonapetostno električno omrežje. Sočasno je površina v gozdu tudi krmna njiva za malo poljsko divjad.

Vodni izvir je zgrajen iz treh kamnitih blokov škofjeloškega konglomerata. Vsak blok po-

sebej je izklesan v obliki pretočne posode. Celotna združba kamnitih blokov je povezana s končnimi kamnitimi koriti, ki so nameščena v raven zemljišča, preostali bloki v različnih ravneh pa tvorijo skupno celoto vodnega izvira. Izvir je v celoti zasnovan kot nemoteč element v prostoru in naj bi predstavljal naravno kamnito gmoto. Zunanji deli kamnitih blokov niso obdelani, imajo naravno površino, da poudarimo naravni material, ki izhaja iz okolice, ki naj bi bil nemoteč v gozdnem prostoru.

Tehnični elementi vodnega izvira

Za izvor vode je bila izvrtana vrtina v globino 29 m. Vanjo je vstavljena sončna (solarna) potopna črpalka 24V SHRFL0, ki jo poganjajo ciklični AGM 12 V akumulatorji VISION 210 Ah. Akumulatorji se napajajo z električno energijo iz polkristalnih sončnih modulov moči 150 W. Vsi elementi skupaj so povezani in krmiljeni z MPPT-sončnim regulatorjem 12/24 V 20 A.

Kemična analiza načrpane vode:

Nitrit NO_2 je prisoten v vodi

Slika 6: Vodni izvir v času vegetacije

Slika 7: Oznaka izvira

z 0,003 mg/l, dovoljena vrednost je 0,5 mg/l.

Nitratni dušik 4,35 mg/l, dovoljena vrednost je 50 mg/l, pH vrednost 6,8, električna prevodnost 476 $\mu\text{S}/\text{cm}$.

Skupna vrednost projekta postavitve je stala okrog

Slika 8: Nočni obiski prostoživečih živali (srna, zajec) vodnega vira

15.000 evrov, brez upoštevanja osebnega dela.

Vodni izvir sv. Huberta

Celotno sestavo in prikaz vodnega izvira v prostoru vidimo na *sliki 5*, ki predstavlja gradbeni izdelek po končani gradnji.

Po končanih gradbenih delih vodnega izvira so njegovo okolico posejali še s semeni, ki so po navadi namenjena za setev krmnih njiv za malo poljsko divjad. *Slika 6*.

Vodni izvir naj bi bil tudi poimenovan; poimenoval sem ga po zaščitniku prostoživečih živali sv. Hubertu, kot je prikazano na *sliki 7*. Označbo izvira predstavlja

naravno obdelan kamnit blok iz kremenca.

Leto 2015 je bilo glede okoljskih temperatur ekstremno. To prikazujeta tudi *sliki 1* in *2*. Pričakovanje, da bodo prostoživeče živali takoj prišle k izviru tekoče vode, se ni uresničilo kljub pomanjkanju vode v okolici in razpoložljivi krmni. Kljub visokim temperaturam in zanesljivemu pomanjkanju vode na Sorškem polju se ob začetku zelenega delovanja izvira nobena žival ni približala tekoči vodi. Tak odklon živali je razumljiv. Vodni izvir je sprva deloval v okolju kot tujek. Posebno v času gradnje je bilo na tistem mestu veliko gradbenih strojev, ljudi, hrupa, kar je pomenilo veliko motečih/plašilnih dejavnikov za prostoživeče živali. V vročih poletnih dneh so bile prve obiskovalke vrane in lisica, ki je pustila svoje iztrebke (označbo) na kamenju. Z rastjo rastlin in zaraščanjem okolice izvira pa se je število obiskov začelo povečevati v nočnih urah. *Slika 8*.

Za ugotavljanje dejanskega

pomena vodnih izvirov bi bilo treba opraviti raziskovalno nalogo v daljšem, večletnem časovnem obdobju. Glede na pridobljene raziskovalne podatke bi šele nato lahko ugotovili in sklepali o smiselnosti postavljanja in pomenu vodnih izvirov za prostoživeče živali.

Menim, da zdajšnja raven življenja človeka in njegovo znanje živalim lahko omogoča boljše življenjske razmere brez odrekanja in zmanjševanja kakovosti človekovega življenja. Predvsem pa bi večja skrb za živali človeku dala občutek zadovoljstva; moral bi bolj kot doslej pomagati divjim živalim in se zavedati, da je on zasedel njihov prostor in da ga izkorišča le v svojo korist.

Prof. dr. Rajko Bernik

Mlade zelene mušnice
– *Amanita phalloides*

Zastrupitve z gobami

V začetku aprila sem se udeležil srečanja, ki sta ga organizirala Sekcija za klinično toksikologijo Slovenskega zdravniškega društva in Center za klinično toksikologijo in farmakologijo Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana s tematiko Zastrupitve z gobami. Pripravili so tudi zbornik predavanj Toksikologija 2016: zastrupitve z gobami. Predavatelji so bili zdravniki iz Centra za klinično toksikologijo in farmakologijo, s Klinike za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, s Katedre za farmacevtsko biologijo, Fakultete za farmacijo UL in z Inštituta za sistematiko višjih gliv. Ker menim, da bi nekatere informacije lahko zanimale tudi lovce, sem pripravil vsebinski povzetek s srečanja.

Zastrupitve z gobami so pogost vzrok za obisk pri zdravniku, posebno v poletnem in jesenskem obdobju. Vzrok za težave po zaužitju gob je obrok, ki vsebuje lahko gobe (strupene, pogojno uporabne, neuporabne, surove, stare ali razpadle uporabne gobe), neupoštevanje predpisane diete zaradi določene bolezni ali pa napačna uporaba gob (neustrezno shranjevanje, priprava, neprimeren obrok). O zastrupitvah z gobami v ožjem pomenu govorimo takrat, kadar zaužijemo gobe, ki vsebujejo strupe. Gobe so tudi dobro gojišče za bakterije in zaradi

neustreznega shranjevanja in priprave lahko nastane zastrupitev s hrano (*alimentarna toksikoinfekcija*). O sekundarno strupenih gobah govorimo v primeru plesni, onesnaženja s pesticidi, težkimi kovinami in radioaktivnimi elementi. V primeru kakršnihkoli težav po zaužitju gob se je treba takoj posvetovati z osebnim ali urgentnim zdravnikom, ki bo svetoval ambulantno ali bolnišnično zdravljenje in se po potrebi posvetoval z zdravnikom Centra za klinično toksikologijo in farmakologijo (Center za zastrupitve), ki je neprestano dostopen.

Zdaj je znanih okrog 10.000 vrst gob, a za človeka strupenih je le nekaj sto vrst. Povedali so, da v Sloveniji raste približno 3.000 vrst gob, 10 % jih je morda primernih za uživanje, od katerih je 10 % res dobrih, 1 % je smrtno nevarnih, ducat pa je strupenih. Pri utemeljenem sumu na zastrupitev s strupenimi gobami morajo na zdravniški pregled vse osebe (člani družine, sorodniki, znanci), ki so jedle iste gobe, tudi če nimajo težav, ker do pojava težav pri nekaterih strupenih gobah (npr. zelena mušnica) lahko mine več kot šest ur od zaužitja. Lahko pa se težave pojavijo že prej zaradi drugih vzrokov.

Najpogostejše smrtne zastrupitve z gobami so zaradi zelene mušnice (*Amanita phalloides*), ki vsebuje strupe amatoksinine (*amanitin alfa, beta, gama*, idr.), ki povzročajo amanitinski sindrom. Te snovi imajo tudi nekatere druge vrste gob iz rodu mušnic, kučmic, dežničkov in luskinčkov. Amatoksini povzročajo predvsem okvaro jeter, pa tudi ledvic, srca in osrednjega živčevja. Za odraslega človeka je smrtni odmerek že 50 g sveže zelene mušnice, kar je približno 0,1 mg amanitina alfa na kilogram

telesne teže. En gram suhe zelene mušnice vsebuje približno 1,5 mg do 2,5 mg amanitina, en gram dežnička pa do 3,5 mg. Resnost zastrupitve je odvisna od količine zaužitih gob ter časa, ki je potekel od zaužitja gob do začetka zdravljenja. Zastrupitev poteka v štirih fazah. Prva inkubacijska faza je čas od zaužitja gob do pojava prvih težav zaradi zastrupitve, po navadi od 6 do 24 ur. Po 6 do 24 urah sledi želodčno-črevesna faza s slabostjo, bruhanjem, krči v trebuhu, drisko in traja 12 do 24 ur. V kratkem času lahko nastane izsušitev, zniža se krvni tlak in pojavijo se motnje v sestavi krvi. Ob ustreznem zdravljenju nastane prehodna tretja faza navideznega izboljšanja, ki traja 36 do 72 ur po zaužitju gob. V laboratorijskih izvidih se lahko že pokaže okvara jeter. Tretji do četrti dan po zaužitju gob lahko sledi četrta faza z akutno jetrno odpovedjo z zlatenico, krvavitvami, motnjo zavesti do kome. Ob tem se pojavi tudi okvara ledvic in v najslabšem primeru tudi drugih organov s smrtnim izidom v treh do devetih dneh po zaužitju gob, lahko tudi kasneje. V primeru ugodnega poteka se stanje lahko hitro izboljša. Zdravljenje je simptomatsko: odstranjevanje

Foto: N. Plešek

strupa (*amatoksina*), specifično (silibinin, N-acetilcistein), včasih pa je potrebna presaditev (transplantacija) jeter. Zastrupitev z zeleno mušnico in drugimi gobami, ki povzročajo amanitinski sindrom, je še vedno smrtno nevarna. S pravočasnim in intenzivnim zdravljenjem ter možnostjo presaditve jeter se je smrtnost pomembno zmanjšala.

Nekatere gobe delujejo predvsem na živčevje. Pri ljudeh, ki so jedli gobe in navajajo občutek pijanosti, so omotični, zmedeni, neorientirani v prostoru in času, vznemirjeni, zaspani, nezavestni ali halucinirajo, bi pomislili na zastrupitev z rdečo ali pegasto mušnico. Pri bolnikih z znojenjem, slinjenjem in solzenjem bi pomislili na zastrupitev z livkami in razcepljenkami. Pri bolnikih, katerim se težave s strani živčevja pojavijo dvanajst ur ali več po zaužitju gob, bi posumili na zastrupitev s hrčki, posebno če se to zgodi

Zaradi lažjega prepoznavanja vrste gobe in nadaljnega zdravljenja moramo gobo ali njene ostanke poslati v bolnišnico skupaj z zastrupljencem.

Po končanem zdravljenju v bolnišnici bolnike vedno poučijo o pravilih, ki veljajo za varno nabiranje in uživanje gob. Predvsem jim svetujejo, naj nabirajo in uživajo le gobe, ki jih dobro poznajo. Lahko se tudi včlanijo v lokalna gobarska društva. Na srečanju so povedali tudi, da **majhnim otrokom, vsaj do četrtega leta starosti, ne smemo dati gob.**

Posvarili so pred rutinskim nabiranjem gob. Lahko namreč med skupino t.i. »marel« (dežnikaric) raste zelo podobna zelena mušnica in če ne bomo natančno pogledali, se lahko zgodi usodna napaka. Menda ima stara zelena mušnica, ki je podobna dežnikarici/mareli, značilen vonj po kuhanem urinu.

Znan je rek izkušenega tok-

priporočljiva toplotna obdelava. **Gobe so težko prebavljive in jih svetujejo narezati na čim manjše koščke.**

Ker smo v gozdu – tako pri lovu kot pri nabiranju gob – izpostavljeni klopom, so na srečanju govorili tudi o tem. Klopi (pri nas gozdni klop, *Ixodes ricinus*) lahko prenašajo številne povzročitelje bolezni, naj navedemo dve pomembni v Sloveniji: lymška boreliozia, ki jo povzroča *Borrelia burgdorferi*, in klopni meningoencefalitis (KME), ki ga povzroča virus. Lymška boreliozia je pogostejša; večinoma poteka kot akutna bolezen, ki lahko prizadene številne organe in organske sisteme: kožo, živčevje, sklepe, mišice, srce in oči. Najpogosteje pa se pojavi značilna kožna sprememba na mestu vboda klopa (*erythema migrans*). Glede KME se Slovenija po stopnji obolevnosti uvršča v sam evropski vrh. Najpogosteje poteka kot dvofazna vročinska bolezen.

(klopa lažje opazimo) iz gladkih tkanin (klop se jih težje oprime). Zaščita pred vbodi so tudi kemijska **odvračala** (repelenti), ki jih nanesemo na oblačila, glede nanosa na kožo pa moramo biti pazljivi in upoštevati navodila, kar še posebno velja pri otrocih. Pri daljši izpostavljenosti je treba nanose odvrčala ponavljati. Po vrnitvi iz narave moramo čim prej pregledati celotno telo in odstraniti morebitne klope. Vsak vbod klopa še ne pomeni tudi okužbe gostitelja. Za virus KME je bilo ugotovljeno, da se iz sline okuženega klopa lahko prenese na gostitelja že v nekaj minutah, potem ko se je priselal. Število kloпов in s tem izpostavitve njihovim vbodom je mogoče zmanjšati tudi z vplivi na okolje, npr. redna košnja trave v okolici domačij, uporaba sredstev za zatiranje pršic in vpliv na populacijo srnjadi.

Po vbodu klopa za namenom preprečevanja lymške boreliozie na splošno ne priporočajo zaščitnega prejemanja antibiotikov, razen v natančno določenih okoliščinah.

KME najučinkoviteje preprečujemo s cepljenjem. Na srečanju so navedli, da je v Sloveniji cepljenje proti KME po programu cepljenja od leta 1986 obvezno za osebe, ki so pri delu izpostavljene okužbi z virusom KME (stroške plača delodajalec), od leta 1900 pa tudi za dijake in študente, ki so med šolanjem pri praktičnem pouku izpostavljeni morebitni okužbi (stroške plača obvezno zdravstveno zavarovanje). Od leta 1991 priporočajo cepljenje proti KME (samoplačniško) vsem, ki živijo ali potujejo na endemsko območje (kar je Slovenija v celoti), vključno otrokom, starejšim od enega leta.

Prim. dr. Andrej Bren, dr. med.

Viri:

1. Toksikologija 2016: zastrupitev z gobami. Zbornik prispevkov. Ur. Miran Brvar. Slovensko zdravniško društvo – Sekcija za klinično toksikologijo in Univerzitetni klinični center Ljubljana – Center za klinično toksikologijo in farmakologijo, Ljubljana 2016.

2. Brvar, M. Zastrupitve. V Ahčan U ur.: Prva pomoč: priročnik s praktičnimi primeri. Rdeči križ Slovenije, Ljubljana 2007, 154–175.

Rdeča mušnica – *Amanita muscaria*

zgodaj spomladi po nabiranju smrčkov.

Nekatere gobe iz rodu kolobarnic povzročajo razpad mišic, številne druge (npr. iz rodu hrčkov, tintnica, vražji goban) pa presnovne motnje.

Obstaja nekako pravilo šestih ur. Če težave nastanejo po šestih urah ali več po zaužitju gob, pogosto nastane okvara organov. Če težave nastanejo prej kot v šestih urah, pa pogosto ni organske okvare. Zgodnjim težavam so lahko vzrok druge gobe, kar še ne izključuje zaužitja zelene mušnice.

sikologa, da sta na svetu samo dve vrsti gobarjev: stari gobarji in pogumni gobarji.

Pomemben je tudi pravilen način priprave gob. Že pri nabiranju svetujejo vzeti le mlajše zdrave gobe, vendar spet ne premlade, ker jih je težje razlikovati od drugih vrst. Očistiti jih je treba na terenu in prenašati v zračni embalaži (v neprodušni embalaži lahko postanejo škodljive!). Naslednje pravilo: kdor je gobe nabral, naj jih tudi pripravi. Nekatere je treba pripraviti takoj. Za uničenje bakterij na gobah je

Prizadetost osrednjega živčevja se pojavi v drugi fazi bolezni in po navadi poteka kot vnetje možganskih ovojnic (*meningitis*) ali sočasno tudi možganov (*meningoencefalitis*). Tretjina do polovica bolnikov ima po preboleli bolezni dalj časa trajajoče ali celo trajne nevrološke motnje. Najpomembnejši nespecifični ukrep za preprečevanje lymške boreliozie in KME je izogibanje vbodom kloпов, izogibanje listnatim in mešanim gozdovom z bogato podrastjo. Priporočljivo je nošenje svetlih oblačil

So svincu v lovskih izstrelkih šteti dnevi?

Evropska komisija je v lanskem decembru poslala *Evropski agenciji za kemikalije* zahtevo, naj zbere podatke in pripravi oceno tveganja ter socialno-ekonomskih vplivov uporabe svinčnih izstrelkov zunaj mokrišč. Če bo na podlagi rezultatov potrebno, namerava pripraviti predlog omejitev uporabe tovrstnih izstrelkov. Konec januarja je agencija o tem izdala dokument, v katerem je navedla rezultate in sklepe o posledicah, ki mu je sredi aprila sledila objava upravičenosti uradne namere, da se ponovno oceni učinkovitost že veljavnih omejitev uporabe svinčenih šiber na mokriščih. Če bodo ugotovljeni negativni učinki, bo v roku dvanajstih mesecev Komisiji podala poročilo in predlagala nadaljnje omejitve. Po predvidevanjih bi se proces normalnega poteka lahko končal leta 2021 s popolno prepovedjo prodaje in uporabe svinčenih šiber pri vseh vrstah lova. Vzporedno že poteka analiza vplivov uporabe drugih izdelkov z vsebnostjo svinca, vključno s krogelnimi izstrelki in ribiškimi utežmi kot tudi uporabo svinčenih šiber in krogel pri športnem strelstvu. Ta proces bi se lahko končal že v letu 2022 s prepovedjo uporabe vseh krogelnih izstrelkov z vsebnostjo svinca.

Stanje glede prepovedi uporabe in prodaje svinčenih šiber je v državah članicah EU že zdaj zelo različno. Tako je npr. Danska že uvedla popolno prepoved uporabe in prodaje svinčenih šiber, Nizozemska in flamski del Belgije pa sta uvedla prepoved uporabe svinčenih šiber pri lovu in športnem streljanju. Štirinajst članic je prepovedalo njihovo uporabo na mokriščih ali pri lovu vodnih ptic, v osmih, med katerimi je tudi Slovenija, pa se še pogovarjamo o uvedbi. Tako ostanejo le še Hrvaška,

Malta in Poljska, ki ne izkazujejo namena ali ne predvidevajo nobenih omejitev oziroma, da bi jih prepovedale v bližnji prihodnosti.

Skupnost evropskih lovskih zvez – FACE se strinja s prepovedjo uporabe svinčenih šiber na mokriščih na podlagi zakonskih določil in tudi preko ozaveščanja o negativnih učinkih uporabe svinca na okolje, živali in ljudi. Pri tem pa ugotavlja in poudarja, da bi imela popolna prepoved uporabe svinčenih šiber nesorazmerno velike negativne vplive na večino evropskih lovcev.

Vprašanje, ki se verjetno postavlja večini, ki ste prebrali zapisano, je, koliko je svinec v resnici strupen. Vse dosedanje raziskave potrjujejo, da je izredno škodljiv in da neposredno vpliva na naš živčni sistem, ledvice in srčno-žilni sistem. Posebno pomembno je dejstvo, da je nemogoče predpisati še tako majno količino vnosa, ki bi bila še »varna« za človekov organizem, ter da preko živčnega sistema dokazano ne bi vplivala tudi na inteligenčni kvocient posameznika. Zato znanstveniki poudarjajo, da so že količine, ki jih dobivamo v organizem v »normalnem« življenju, potencialno nevarne za otroke do sedmega leta in nosečnice, saj **NEGATIVNO** vplivajo na razvoj živčevja.

Letna poraba svinca v svetovnem merilu je ocenjena na 7,7 milijona ton in od tega se kar 3,81 odstotka ali neverjetnih 300.000 ton porabi prav za izdelavo nabojev, seveda tudi vojaških. Svinec je tudi v naravi, predvsem v zgornjih plasteh zemlje, in po naravni poti prehaja v našo hrano in vodo, ki jo pijemo. Največje količine vsebujejo krompir, žita, zelenjava, pitna voda, mleko in mlečni izdelki, svinjsko meso, pivo in celo kava. Z uživanjem naštetega

vnesemo v naše telo približno polovico celotne količine svinca.

Pri tem pa se postavlja vprašanje, ali uživanje divjačine pomembno prispeva k vnosu svinca v organizem. Obsežne raziskave, opravljene tudi na Švedskem in Norveškem, kjer tradicionalno uživajo veliko divjačine, so pokazale, da so lovci in njihove družine z uživanjem divjačine še posebno izpostavljeni povečanemu vnosu svinca v telo in s tem povečani vsebnosti svinca v krvi. Zato so že leta 2012 z javno objavo priporočili uživanje divjačine le enkrat na teden in posebej poudarili, da je z večjimi količinami svinca onesnaženo predvsem meso v okolici strelne rane. Rentgenski posnetki uplenjene divjadi s krogelami, ki vsebujejo svinec, kažejo veliko razpršenost svinčenih drobcov v telesu, ki nastane ob prodiranju krogel skozi tkivo in kosti. Teh je manj že pri uporabi krogel, ki imajo svinčeno jedro vezano (»bonding«) na plašč krogel in se le-to pri prodiranju in deformaciji ne drobi in lušči od plašča v večjem obsegu. Na podlagi večletnih raziskav strokovnjakov in lovcev Švedska lovska zveza zato priporoča, da ob uporabi vseh vrst krogel, ki vsebujejo svinec, **okrog strelnega kanala izrežemo vsaj deset centimetrov mesa!** Pri tem poudarjajo, da bomo tako bistveno zmanjšali nevarnost zaužitja onesnaženega (kontaminiranega) mesa, čeprav predvsem pri uporabi »mekih« krogel tudi s tem ukrepom zanesljivo ne bomo izločili vseh svinčenih drobcov.

Glede na vsa našeta dejstva so oblasti v nekaterih državah že ukrepale in v določenih nemških deželah tudi že prepovedale uporabo krogelnega streliva z vsebnostjo svinca. V zadnjih nekaj letih se je zelo povečala ponudba monolitnih

krogel in tudi vsi pomembni proizvajalci streliva imajo v svoji ponudbi že krogle brez svinca v elementarni obliki. Ker pa se pogosto postavlja vprašanje učinkovitosti krogel, katerih najmanjši del se odkruši in poškoduje organe, ki niso neposredno na poti krogel, so proizvajalci razvili tudi sestavljene krogle, v katerih so svinec zamenjali kositer in druge nestrupene kovine.

Opravljenih je bilo več raziskav o monolitnih bakrenih in medeninastih krogelah v primerjavi s tistimi, ki vsebujejo svinec, v katerih so se osredotočili predvsem na tri ugotovitve. Tako je bila ugotovitev prve raziskave, da je sprememba kota leta pri odbijanju od ovir na poti krogel, domet, ohranitev mase in energije krogel veliko bolj odvisno od konstrukcije krogel kot od uporabljenih materialov. Ker se monolitne krogle veliko manj drobijo, ohranijo več mase in posledično tudi hitrosti, kar je pogoj, da se lahko odbijejo tudi večkrat in pri tem pomembno spremenijo prvotno smer. Rezultat je potrdil trditve, da pri uporabi teh krogel na skupnih lovih pogosteje nastajajo poškodbe lovcev in drugih udeležencev, ki so bili tudi več kot 45 stopinj zunaj začetne smeri leta krogel. Za lovce je zanimiva tudi druga ugotovitev te raziskave, ki jo je financiralo nemško ministrstvo za kmetijstvo in v kateri so ugotavljali usmrtilni učinek različnih krogel na divjad. Pri tem so uporabili petnajst različnih vrst krogel in proučili več kot 11.000 poročil lovcev o uplenitvi. Na podlagi analize ciljne balistike so kot »dovolj učinkovito« opredelili kroglo, ki v prvih 15 centimetrih prodiranja skozi telo odda 1.500 joulov energije in potem v ravni liniji prodira naprej še vsaj 30 centimetrov, kar naj

bi zagotovilo izstopno rano. Po njihovem mnenju ti pogoji zadostijo tudi zahtevi četrtega člena *Zakona o varstvu živali*, ki navaja »nepotrebno mučenje živali« in kar je vse pogostejša tema »zaščitnikov« živali. Ta pogoj nameravajo zapisati v zakonodajo. Tretje področje raziskave pa je bilo povečana varnost divjačine oz. mesa divjadi uplenjene s kroglo, ki vsebuje svinec. Podobno kot švedski kolegi so ugotovili in tudi zapisali, da je za ljudi, ki pogosto uživajo divjačino (povprečno vsak četrti dan) le-ta pomemben vir svinca! Za razliko od švedske raziskave so tudi zapisali ugotovitev,

je sledil tudi FSC in uporabo takih krogel so zapisali kot pogoj za trajnostno upravljanje z gozdovi. Za celovito informacijo je treba še zapisati, da vse raziskave kažejo, da je beg divjadi po strelu z monolitnimi krogli povprečno daljši kot pri uporabi oplaščenih krogel z mehko konico. Morda je najbolj zgovoren podatek, da je **dolžina bega po strelu na divjega prašiča z monolitno kroglo na razdalji okrog sto metrov tudi več kot trikrat daljša**, prašič, ki je bil ustreljen z mehko konico, pa naj bi v povprečju bežal le dobrih dvajset metrov.

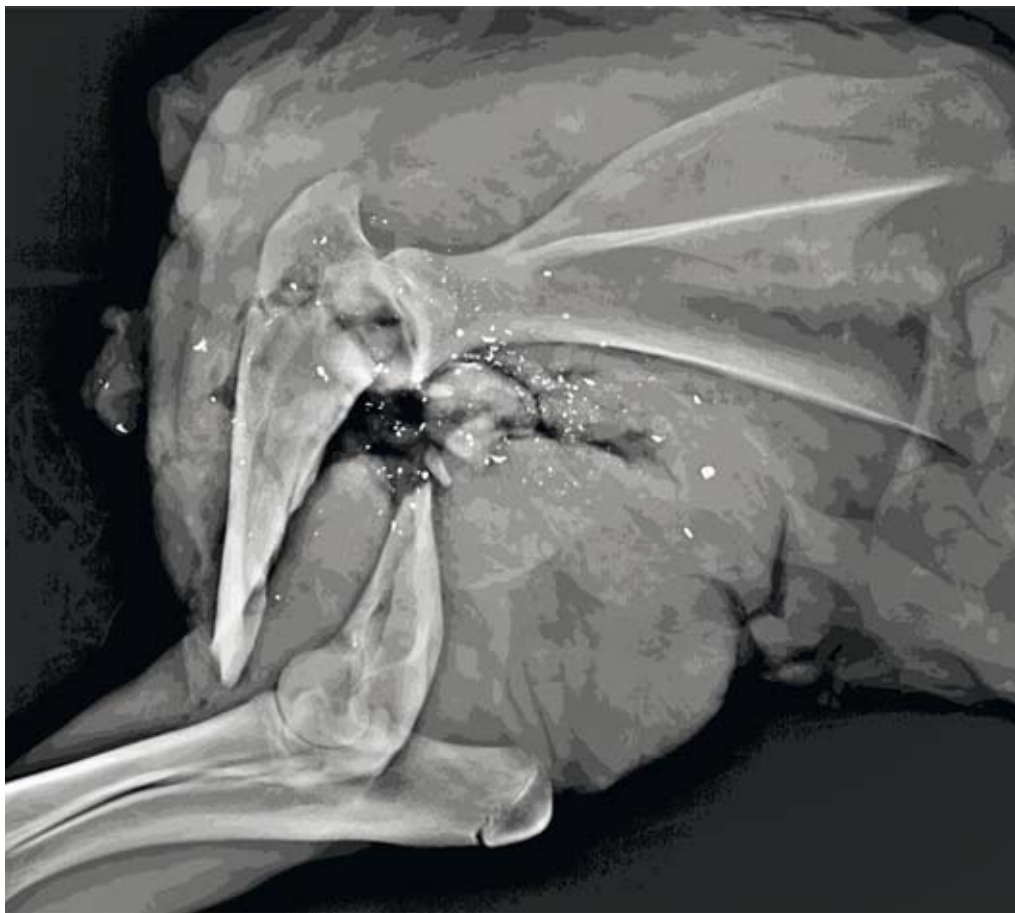
Ob koncu naj zapišem še ne-

manjše specifične teže teh materialov v istem kalibru vedno lažje od sestavljenih in se praviloma odpirajo (deformirajo) pri višjih zadetnih hitrostih. Tudi zato so zelo pogoste polnitve, ki v navedenih premerih dosegajo začetne hitrosti okrog 950 m/s. Nesporno delujejo na telo divjadi drugače od oplaščenih, ob zadetku v telo se povečajo na dvojni premer kalibra ali nekaj več in imajo izredno sposobnost prebijanja. Tudi ob primerjavah s sestavljenimi krogli, ki imajo svinec vezan na plašč, je njihovo prodiranje v tkivo vsaj za tretjino globlje; to pa tudi zato, ker zadržijo skoraj vso

telo za usmrtilen divjadi zelo pomemben hidrodinamični šok, ki nastane ob udarcu hitre krogle. Prenaša se preko tkiva in telesnih tekočin skozi telo kot povečan tlak, kar povzroči veliko predornino (kavitacijo) in tako pomembno poškoduje organe. Nekateri proizvajalci že ponujajo krogle, ki se zaradi sestave materiala ali posebej prilagojene obdelave (žlebovi in izvrtine) drobijo ali razletijo in tako izgubijo tudi do tretjino mase. To kaže na dejstvo, da ocenjujejo kot zelo pomemben usmrtilni učinek drobcev v prvem delu poti krogle skozi telo (še posebno pri lažji divjadi) in se mu zato nekateri ne želijo odreči.

Praktično imamo vsi lovci »na zalogi« naboje s krogli, ki vsebujejo svinec. Zanesljivo jih ne bomo zavrgli, pač pa skozi naslednja leta porabili pri pristrelitvah pušk in uplenitvah divjadi. Glede na to, da je do prvega mogočega roka za njihovo prepoved ostalo še šest let, imamo za to dovolj časa, ki ga lahko izkoristimo tudi za **preskus različnih tipov krogel brez svinca**. Divjačina je zelo kakovosten prehranski vir, ki je »zrasel« ob naravni hrani in ni obremenjen s farmacevtskimi sredstvi, ki jih dandanes uporabljajo žal že na vseh farmah za gojitev domačih živali. Pomembno je, da se zavedamo dejanske škodljivosti svinca in se mu vsaj pri uživanju divjačine poskusimo izogniti v kar največji meri. **Če uporabljamo mehke krogle z oplaščenim svinčnim jedrom, je brez vsakega dvoma smiselno, da izrežemo in zavržemo meso vsaj deset centimetrov okrog strelnega kanala. Če vidimo poškodbe in krvavitve zunaj tega predela, pa tudi vse take dele.** Zavrženi kilogram mesa bo na dolgi rok zanesljivo precej manjša škoda kot zaužitje vsega tam vsebovanega svinca! Pri tem je vredno zapisati, da našim štirinožnim prijateljem za nas neustrezne obreznine, čeprav jih bodo pojedli s slastjo, prav tako zanesljivo ne bodo koristile!

Srečko Žerjav

Rentgenski posnetek plečnega dela divjega prašiča, ki je bil uplenjen z mehko oplaščeno kroglo z vsebnostjo svinca.

da krogle, v katerih je svinec vezan na plašč, prav tako zelo onesnažijo divjačino v primerih, kadar taka krogla zadene kosti. Po objavi teh izsledkov so nekatere nemške deželne gozdne uprave in tiste s certifikatom FSC (*Forest Stewardship Council*) na svojih območjih uvedle obvezno uporabo krogel brez svinca. Temu

kaj lastnih izkušenj pri uporabi monolitnih bakrenih krogel, saj jih v premerih 7 in 7,62 mm uporabljam že vsaj desetletje. Dejstvo je, da sem z njihovimi balističnimi lastnostmi, vključno z njihovim učinkom na divjad, zadovoljen in da so v precejšnji meri skladne z navedenimi ugotovitvami raziskav. Te krogle so zaradi

maso. Neposredne poškodbe organov v bližini poti krogle so občutno manjše; tudi pri streljih na zelo težko divjad se mi še ni zgodilo, da ne bi bilo izstopne rane. Vendar je bila kljub temu dolžina bega živali po strelu praviloma daljša. Sicer pa je poleg relativno majhne neposredne poškodbe tkiva ob prehodu krogle skozi

Na kratko iz tujega tiska ...

Uganda: Predstavniki vlad osemdesetih afriških držav, kjer živijo levi, so se srečali na skupnem sestanku, na katerem so skušali doseči dogovor o najpomembnejših ukrepih za upravljanje, varstvo in obnovo levjih populacij ter njihovega življenjskega prostora na tej celini. Kot poroča CIC (Mednarodni svet za lovstvo in ohranitev divjadi), so predstavniki afriških držav, ki so sodelovali na tem srečanju, ob zaključku izdali tudi sporočilo za javnost, v katerem prepoznajo pozitivne učinke trofejnega lova za varstvo in ohranitev te vrste velikih mačk: »... vse države, kjer živijo levi in so bile prisotne na tej konferenci, sprejemajo dejstvo, da je trofejni lov levov, pod pogojem, da je dobro upravljan, primerno upravljavsko orodje in kot tako ne bi smel biti ogrožen zaradi CITES-a ali določil drugih mednarodnih konvencij.« V izjavi poudarjajo tudi »pozitivne strani, ki jih prinaša trofejni lov povsod tam, kjer temelji na znanstveno utemeljenih kvotah za odstrel, ki spoštujejo socialni položaj, starostno in spolno sestavo živali ter v posameznih državah prispevajo k varstvu levjih populacij ter hkrati poudarjajo tudi morebitne zaviralne učinke, ki bi jih lahko sprožila prepoved uvoza trofejev na trenutno uravnotežene levje populacije.« Tudi CIC se v svoji izjavi strinja, da so potrebne izboljšave pri upravljanju, vključno s trofejnim lovom, povsod tam, kjer se številčnost levov zmanjšuje, čeprav trofejni lov zagotovo ni glavni razlog za takšno stanje. Po drugi strani pa 12 % povečanje populacijske številčnosti levov v Južni Afriki, Bocvani, Namibiji in Zimbabveju potrjuje, da upravljanje s populacijami, ki temelji na znanstvenih dognanjih in vključuje tudi trofejni lov, prispeva k varstvu posameznih populacij levov in tudi k dostojnemu preživljanju podeželskega prebivalstva.

(CIC internet, 3. 6. 2016)

Malezija: Sredi januarja letos so v tej državi pridržali tri osebe, pri katerih so našli ostanke tigrovega trupla. Osumljenci naj bi žival ujeli v past in potem ubili, njegove ostanke, ki so bili namenjeni nadaljnji prodaji, pa je policija našla skrite v stranišču. Osumljencem grozi do petletna zaporna kazen in dodatno še denarna.

(Jagen Weltweit, 2/2016)

Foto: M. Migon

Beli ali širokousti nosorog – Ceratotherium simus

Kolumbija: V tej južnoameriški državi so v prosti naravi našli prvi primerek volka (*Canis lupus*), vrste, ki sicer živi na severni polobli. Potem ko so prebivalci manjšega mesteca, ki leži južno od mesta Medellin, januarja obvestili policijo in druge državne organe o svojih opažanjih, so veterinarji uspeli nenavadno žival odloviti, strokovnjaki živalskega vrta iz Medellina pa so potrdili, da je to res navadni volk. Domnevajo, da so mlajšega samca ilegalno pripeljali v državo in ga kasneje izpustili v prosto naravo. Pristojni državni organi se morajo sedaj odločiti, ali naj volka obdržijo v državi ali naj ga preselijo v ZDA.

(Jagen Weltweit, 2/2016).

Republika Južna Afrika (RJA): Sodišče iz Pretorije je v bistvu odpravilo prepoved trgovine z rogovi nosorogov v državi, saj je pritrdilo pobudi dveh vzrediteljev nosorogov o legalnosti trgovine s temi živalskimi deli. Na tak način je sodnik prekinil veljavo odloka o prepovedi omenjene trgovine, ki je veljala od leta 2009. Oba pobudnika razveljavitve odloka sta dokazovala, da jima ustava zagotavlja svobodo trgovine (v tem primeru z rogovi nosorogov) in da rogovi nosorogov spadajo med obnovljive naravne vire. Oba pobudnika sta tudi trdila, da bo legalizacija trgovine prispevala k zmanjšanju črnega trga in ilegalnega pobijanja prostoživečih nosorogov, čemur pa ostro na-

sprotujejo številne naravovarstvene organizacije. Leta 2014 je bilo v tej državi ilegalno ubitih približno 1.200 nosorogov, leta 2007 pa samo trinajst. Po besedah obeh vzrediteljev je nadzor nad trgovino z rogovi nosorogov iz umetne vzreje enostaven, saj vzreja v umetnih razmerah pomeni tudi obarvanje rogov med rastjo s fluorom, kar je enostavno nadzorovati. V Južni Afriki sicer živi v prosti naravi okrog 20.000 nosorogov, kar je 80 % svetovne populacije.

Zanimivo pobudo pa je dal poslovnež in naravovarstvenik iz RJA – v Avstralijo namerava namreč preseliti osemdeset nosorogov in na tak način povečati možnosti za preživetje te vrste, ki je, globalno gledano, že izredno ogrožena. Vladi obeh držav sta že podali pozitivno mnenje k projektu. Še vedno pa niso urejene predvsem finančne podrobnosti, pa tudi nekateri veterinarski vidiki za tako preselitev še niso dorečeni, saj naj bi vse divje živali, ki pridejo v Avstralijo, obvezno živele predpisani čas najprej v karanteni, in sicer v živalskem vrtu. Glavna težava je kljub vsemu trenutno prevoz omenjenih živali, saj odrasel nosorog tehta okrog 2.500 kg. To pomeni, da je prevoz mogoč samo s transportnimi letali, vsak tak let pa naj bi stal 62.000 US\$. Zato zdaj poteka intenzivno iskanje morebitnih sponzorjev za ta del projekta. V Avstraliji nameravajo nosoroge naseliti na skrivno območje, kjer naj bi bili varni pred divjimi lovci

in kjer naj bi se tudi uspešno razmnoževali.

V RJA so za leto 2016 sprejeli popolno prepoved lova na leoparda (*Panthera pardus*), saj naj bi se po podatkih Narodnega inštituta za biotsko raznovrstnost (SANBI) številčnost teh velikih mačk v državi zmanjševala. Prepoved prodaje dovolilnic/licenc za lov leopardov bo precej prizadela lastnike farm, pritožbo pa je že napovedalo tudi združenje poklicnih lovcev te države. Omenjeni inštitut naj bi kot podlago za tako odločitev upošteval zgolj svoje lastne podatke, medtem ko tistih, ki jih zbirajo tudi druge organizacije, ni upošteval.

(Jagen Weltweit, 2/2016, Jagen Weltweit internet)

Avstrija: V kraju Tiroler Zillertal je policija odkrila in pridržala šest mladih divjih lovcev v starosti 17 do 23 let. V času od novembra 2015 do maja 2016 naj bi nelegalno odstrelili tri srnjake in lisico. Vse ustreljene živali so pustili na mestu in jih niso odpeljali; samo pri enem srnjaku je bila odrezana glava, ki pa je ležala zraven trupla. Storilci so pri svojih dejanjih uporabljali malokalibrske puške, saj je policija pri osumljencih odkrila dve. V zvezni deželi Tirolska so v letu 2015 uradno zabeležili trideset primerov krivolova, uspeh odkritja storilcev pa znaša 50 %.

(Wild und Hund internet)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

V spomin in zahvalo mojim lovskim učiteljem ...

Marjan

Sedim na preži, tam pri Krajnčevi Zofiki, in strmim v daljavo. Jesenski sončni žarki še vedno prijetno grejejo naravo in ljudi, ki hitijo z zadnjimi opravili.

Nikoli se ne ve, kdaj se bo začelo deževje in za njim morebiti prvi sneg.

Tega ni mogoče napovedovati, sploh, ker že dobri dve desetletji nimamo več normalnih letnih časov. Tako pač je ...

Iz Dobrave izstopi srna z mladičem, ki igrivo skaklja okoli nje, teka sem ter tja, malo zagriže v travo, spet poskoči in se ustavi. Skrbna mati ga nenehno spremlja in nato odskoči proti grmovju. Mladič seveda za njo – in ni ju bilo več nazaj. Sončni žarki se lenobno izgublja jo za Pohorjem, nastaja lep in miren večer. Od tu in tam zabrni kakšen traktor, od daleč se sliši vpitje jeznega mladeniča, ki mu nagajajo krave.

Zvon le še tu in tam odda močan bas, nato vse utihne, spokojno in mirno postaja in zasanjano zrem v daljave, tja dol prek Sv. Antona in mimo Svetega Andraža. In ko se na preži potihoma obrnem, zagledam zaton sonca in z zlato zarjo oblitu Pohorje in del Kozjaka. 'Kako je svet lep!' pomislim. 'In dom je svet ...,' si

dobro poznal, veliko mi je vedel povedati o starih dobrih časih, tudi o tem, kako se mu je neke jeseni pred davnimi leti pripetilo, da je uplenil gamsjega mladiča. »Tistega ta malega, hudička, s čisto majhnimi rožički, pa še črn je bil kot pravi hudič!« mi je večkrat povedal, ko sva govorila o njegovih lovskih doživetjih. Takrat gamsov v tem delu Kozjaka

MARJAN TOŠ

»Boš z njim otroke strasil – ali kaj?«

»Naj gre vse k hudiču, preklete biurke stare, še s tem se moram zaj....i! Kot da nimam bolj pametnega dela!« je bentil mož in tekal za dvema starima kravama. Prizor me je spomnil na starega Pihlerja, markantnega moža, globokega glasu, ki mu tudi ni bilo prav, če ga živina ni ubogala. A bogaboječi mož ni nikoli izustil nobene kletvice, pač pa je zagrmel s svojim basom, da se je marsikateri kravi postavil rep pokonci. A kje je že vse to! Starega Pihlerja davno ni več, odnesli so ga tja gor proti Magdiču; pri Sveti Trojici počiva ob svojima prezgodaj umrlima sinu in ženi. Spomnim se, kako me je kot otroka rad vzel na kmečki voz in popeljal do vinske kleti v Bišeckem vrhu ...

Od Svete Trojice je zavel rahel vetrič. Iz zvonika mogočne tristolpnice se je oglasil zvon. 'Je spet kdo umrl?' se vprašam. In poslušam refren mogočnega zvona. Za blagi mir pokojnikove duše ...

rečem potihoma. 'Tukaj in tam zgoraj na grebenih obeh pogorij.'

Misli zbežijo na vrh Kozjaka, proti Ostremu vrhu, tja, kjer na visokem hribu stoji cerkev z zvonikom, ob njej pa župnišče in šola. In pod njo dva spomenika iz časa neke druge države. Po njej se dandanes marsikomu kolca. Bila je, kakršna je bila, a toliko krivic in pohlepa, kot ga doživlja mali človek zdaj, takrat le ni bilo. Več pravice in pravičnosti, več čuta za človeka, za njegovo bolečino, za njegovo preživetje je bilo. Pod cerkvijo, blizu spomenikov Džuru in Nikoli, še vedno ponosno stoji nekdanja Osvaldova ali bolj znana kot Železnikova gostilna. Oštirja Maksa, vnetega lovca in nabritega moža, tudi že dolgo ni več. Ime njegove gostilne pa je še vedno živo. Tako kot je še vedno živ spomin na njegove lovske zgone in nezgode. Ostale so žive med mlajšim rodod kobanskih lovcev. Maksa sem

še ni bilo veliko, le tu in tam so jih videvali najbolj strastni zalezovalci. Pa je nanoslo, da je Maks naletel na priložnost in meni nič tebi nič dvignil puško, ustrelil in položil na dlako kozliča.

»Ja madona, Maks, kaj pa si storil! Kaj boš z njim otroke strasil po Duhu ali kaj! To si ga pa pihnil! Nisi videl kaj večjega?« ga je zbadal spremljevalec Hanzi. Maks mu menda ni kaj prida ugovarjal, svoje prve gamsje trofeje pa je bil bolj vesel kot rogovja kapitalnega jelena. In nič ni z njo strasil otrok po Duhu, s svojim 'hudičkom', imel ga je za spomin v svoji lovski sobi. Zgodba pa je ostala vse do današnjih dni, ko je po Vurmatu, kot se reče delu Kozjaka, mogoče srečati že veliko 'hudičkov' in ko gamsi niso več nobena redkost.

Spomini se bliskovito vrtijo in vrtijo, pred očmi imam podobo teh krajev in ljudi, skromnih, a klenih in ponosnih. Nič jih ni zlomilo, nobena vojna, nobe-

na lakota in kuga. Stoletja živijo po teh vrhovih in globačah, kljubujejo času in vztrajajo. Ne vsi ... Mnoge planjave so se zarasle, strehe stoletnih domačij so sesute, njive neobdelane, travniki nepokošeni. To je davek sodobnemu času, ki pljuska na vse strani in ki mu ni mogoče ubežati. In čeprav je duh novega časa z vsemi primesmi že zdavnaj pljusnil tudi v ta svet, je v njem ostalo nekaj prvinskosti, nekaj domačnosti, pristnosti, skromnosti in topline. Ostali so ljudje, ki jim veliko več pomenita čast in poštenje kot pa pehanje za denarjem in bogastvom. Odkar jih poznam, so takšni – pošteni, dobrosrčni, darežljivi, spoštljivi drug do drugega. V njih ni prezira, napuha in pohlepa. S trdim delom so si uredili domačije, ki se svetijo v jutranjem soncu in bleščijo v večernih zarjeh – in ki imajo vedno na stežaj odprta vrata. Še posebno dobrodošli so pri vsaki hiši lovci. Sam sem to dodobra izkusil: postal sem domač pri Škofovih, Holcmanovih, Gorjupovih ... Pri vseh, do katerih me je vodila pot. A najraje sem se vedno ustavljal pri Škofovih. Ne vem, zakaj, a pri tej hiši sem se počutil kot doma. V njihovi prostrani kuhinji je bilo vedno tako toplo, velika družina je znala držati skupaj.

Res je lep ta svet, tam gori nad Dravo! Zgodovina se je poigravala z mnogimi usodami, a nikoli ni mogla izbrisati ponosa in časti ljudi, vdanih domu in domačiji, zvestih domovini in vernih Bogu. Vedno so verjeli v boljše in lepše čase. In jih dočakali, ne da bi pozabili, kako hudo je bilo in koliko gorja so morali prestati. Koliko znoja je preteklo po njihovih zgubanih obrazih in upognjenih hrbtih, ko so preneka-teri zgodaj zjutraj in pozno popolne hiteli po grapah in globačah v dolino, na delo, na šiht v fabriko. Da so lahko preživeli in da je tudi v njihove domove prišlo dostojnejše življenje. Da je vsaj nekaj mladih ostalo doma, na zemlji. Dan za dnem so hodili, peš, dol in gor! Zdaj je drugače, zdaj imajo mladi avtomobile, da se lahko vozijo na delo – če ga seveda še imajo, delo. In zdaj je lažje tudi tistim, ki živijo od zemlje, od gozda, od živine. Le delati morajo, trdo; od zore do mraka. Drugače nič ne zraste. »Brez dela ni jela,« pravijo. Tako je bilo v teh krajih vedno, brez dela pač ni šlo. In brez sloge tudi ne.

Še naprej v sebi vrtim spomine. V zgodovinski beležki imam paberke tudi o Kozjaku, Duhu, Vurmatu in bližnjih krajih. Pobočje Kozjaka se dviga nad Dravsko dolino. Naravna meja je to, med Slovenijo in Avstrijo. Nekoč so jo varovali žandarji in financarji, za njimi graničarji in miličniki, zdaj pa je meja

le še na kartah. In v glavah ljudi ... Tod je že v davnini vodila romarska pot na dobrih devetsto metrov visok hrib, kjer je nekoč stala kapela, posvečena Sv. Primožu. Nihče mi ni vedel povedati, kdo jo je zgradil in kdaj naj bi se to zgodilo. Znano je le, da so kapelo porušili v času reformacije. Nekateri domnevajo, da je bilo v njej protestantsko bogoslužje in jo je zato plemiška vojska, ki je sodelovala pri preganjanju protestantov, porušila. Kljub temu so ljudje na ta kraj še vedno radi prihajali. Mnogi na skrivaj. Kasneje so zgradili veliko zidano križno znamenje. Vse do leta 1667 so sem prihajali duhovniki z romarji in opravljali svete maše. Tistega leta je iz Salzburga prišla prepoved, ki pa romarskih procesij na Duh ni ustavila. Na leto so menda našli tudi do štiri tisoč romarjev in darovi so se nabirali. Ljudje so škofa prosili, naj jim dovoli zgraditi kapelo. Njihovo prošnjo je podprl celo župnik v Lučanah. Romarjem je priskočila na pomoč tudi gospoda in tako so leta 1667 dovolili zidavo. Legenda pripoveduje, da so prostor za cerkev v čast svetemu Duhu izbrali na tisti skali, kjer je kar naprej posedal bel golob ... Leta 1768 je papež Klemen XIII. cerkev povzdignil v romarsko svetišče. Tako je bilo v zgodovini, pravijo kronisti, in omenjajo, da so na Ostrem vrhu zgradili še eno kapelo, ki so jo posvetili sv. Avguštinu, ki je postavljena na kraju, kjer je po izročilu nekoč stala kapela sv. Primoža. Največji shod na Ostrem vrhu je vedno za binkošti, ki je velik praznik, ne samo za domačine, pač pa za množice romarjev, ki še vedno prihajajo k cerkvi sv. Duha. In ta dan je tudi vedno dan družinja, veselja in sprostitve. Tamkajšnji lovci na ta dan domačine pri lovskem domu vedno pogostijo z golažem in pijačo!

V moji zgodovinski beležki bi se našlo še marsikaj zanimivega, tudi o zadnji svetovni vojni. Še so žive priče med prisilno mobiliziranimi nemškimi vojaki, ki so se borili na frontah od severne Afrike do Stalingrada in Normandije. Veliko jih je na omenjenih bojiščih ostalo za zmeraj, mi je nekoč pripovedoval Gorjupov Andre. Pa tudi Škofov Pep mi je vedel povedati veliko vojnih zgodb. Niso bili lahki časi – boriti se na tujem, za tujega gospodarja! A če fantje niso šli, so bile ogrožene družine in domačije. Nekaj jih je končalo v ognjenih zubljih nacističnih okupatorjev. Večina fantov je pač klonila pod težo grožnje; šli so daleč od doma, da so rešili očete in matere, brate in sestre, stoletne domove ... Tod je deloval Lackov odred in njegovi borci so med domačini vedno naleteli na pomoč in podporo. Po vojni pa so oblastniki

marsikdaj na to pozabili in uganjali revolucionarne norčije po dolgem in počez. A so ljudje tudi to preživeli in z grenkobo sicer že zdavnaj pozabili gorje obvezne oddaje, prisilne kolektivizacije, nacionalizacije premoženja in vsega drugega ...

Mrak se je že delal, ko me je iz mojih spominskih premišljanj prebudil pok, tam nekje doli proti Brengovi, se mi je zdelo, da je padel strel. No, pa je spet verjetno končano eno življenje, sem pomislil. Res, na dlako je padel srnji mladič, sem izvedel naslednje jutro.

Temno je postajalo in zapustil sem svet pri Krajnčevi Zofiki, da se v miru spočije in doživi spokojni sen. Tudi zame je čas, da podoživim in izpovem svoje spomine. V zahvalo vsem, s katerimi sem se rad družil in so mi v lovu in tudi v življenju veliko pomenili. Vsem, ki so tudi z menoj delili radosti življenja in čarobnosti lova, in še bolj tistim, ki so znali ceniti darove matere narave. Tistim torej, ki so bili odgovorni varuhi narave in vsega lepega v njej. Veliko jih je že odšlo v večna lovišča. Čas je drugačen. Tudi pri lovu je vse manj časti in predanosti prvobitnosti človekovega doživljanja sveta in narave. Le kaj bi danes na vse to porekli moji dragi prijatelji in veliki lovski učitelji: Ignac, Mijo, Zdenko, Ivan, Jože ...! Pa tudi Ernest, Milan, Štefan, Karel, France ... Bili so izkušeni, preudarni, a obenem iskrivi in lovsko hudomušni možje. Od vseh je živ le še Ignac. Poštenjak, ki mu ni para, in lovec, kot se šika. Marsikatero žaltavo je znal razdreti in vsakega ugnati v kozji rog. Nekoč sva šla na lov na srnjaka, menda sem bil še pripravnik. V prsku je bilo, pa me je Ivan zapeljal do preže in mi naročil, naj bom tiho kot miš, ker bo čisto blizu preže izstopil močan srnjak. »Ti ga kar ustrel, je ta prau!« mi je naročil v spevni doljenjščini. In sem sedel ter čakal in čakal. Komarji so me napadali, srnjaka pa od nikoder. Nato pa na drugi strani oster pok. In spet tišina. Ko se je že pošteno zmračilo, je prišel Ivan pome, nasmejan in z vejico na desni strani klobuka. »Mejduš, zamenjal sem preži, k meni je pršu, pa sem ga položil!« je Ivan nagajivo povedal. Še vso pot do doma in nato dolgo v noč je tako pripovedoval v Golobovi gostilni ...

Lepi so spomini in po doživitem večeru mi je prijal dober spanec. Naslednje jutro me je zbudil telefon. Klical me je Jože iz Vurmata, po domače mu rečem kar Pep, tako kot sem klical njegovega pokojnega očeta.

»Pridi na gamsa, da ne bo prepozno. Ti težko hodiš, lahko da pritisne sneg in bo jaga težka. Ne čakaj, v avto in brž

do nas. Čakava te z Lojzom. Pa na puško ne pozabi!« je še pribil.

A tako, sem si rekel; bo pač treba na Vurmat, na moj prelepi Kozjak, tja gor do Ostrega vrha. Vreme je bilo lepo, po snegu še ni dišalo, jutra so bila hladna, a večeri nepozabno lepi. Nad Dravo še veliko lepši. In čez tri dni sem se odpeljal do prijazne domačije na Vurmatu. Bilo je kot v starih dobrih časih, pred natanko triintridesetimi leti, ko sem prvič prišel k Škofovim. Pravijo, da je to ime kmetija dobila zato, ker je bila davno nazaj v lasti sekovske škofije iz Gradca. Ko jo je le-ta prodala novim lastnikom, je postala in ostala 'Škofova'. Vse do danes. Po naključju me je do Škofovih pripeljal pokojni tast Štefan, ki je bil pri tej hiši skoraj že doma, saj mu Diana tri leta ni namenila gamsa. In ko je v drugem letu gamsjega lova pripeljal na Ostri vrh prijatelja Ignaca, se je vnovič prepričal, da moraš imeti pri lovu tudi kanček sreče. Ignacu, ki ga kot mojega prvega lovskega učitelja izredno spoštujem in še vedno rad poslušam njegove praktične nasvete, je bila Diana naklonjena že prvič. V slabe pol ure je bil 'črni vrag' na dlaki. Tako je bilo in Ignac še vedno rad opisuje svoj kratek izlet na Ostri vrh. Tega ne more pozabiti niti eden največjih kobanskih gamsarjev vseh časov, Hollemanov Maks, ki je kozjaške grape, pečine, globeli in vrhove prelazil več stokrat. Takšnega ne srečate na vsakem koraku! Še lani, za devetdesetletnico, je uplenil gamsa in tudi sam je lazil za njim! Korenina pač ne pozebe in Maks se ne da. Ko je čas prska, na orehov list prikličiče srnjaka, kakršnega si želite. Mojster nad mojstri, vam rečem, učitelj nad učitelji! No, da ne pozabim, Štefan je moral laziti za gamsi po Kozjaku že tretje leto in ga je na koncu le uplenil; dobrega in še vedno ga imam na vidnem mestu, v moji lovski sobi, za spomin na velikega poštenjaka. Pri Škofovih je bila v še vedno topli prostrani kuhinji, ob mogočni javorovi mizi, zbrana vsa družina, vse tri generacije. Pri štedilniku je sedela babica in v naročju pestovala pravnukinjo. Mojca je stregla s čajem in kavo, Darinka je naložila kruha in potic, Jože pa je od nekje potegnil steklenico močnejšega. Za vsak primer, za moč in pogum, če bo treba. Zunaj se je naredil lep dan. Z Jožetom sva si naprtila ne preveč težka nahrbtnika, vzela vsak svojo palico in puško ter odšla iz tople kuhinje.

Dan je bil pravšnji za lov, narava sveža, na nebu je bilo nekaj oblakov in prvi sončni žarki so že poslali svoj zlati sij nad zeleno Dravo, ki se je leno vila v dolini pri Ožbaltu. Z Jožetom sva krenila na že velikokrat prehojeno pot, ki

jo je, še v socializmu, zgradilo Gozdno gospodarstvo in zanjo ter druge poti v tem delu Kozjaka vzorno skrbelo. Pot je zavila rahlo navzdol, na levi strani je bilo veliko robidovja, nato gostega drevja in šele zatem se je pokazala prva frata. Bila je prazna, le šoja se je jezno oglasila na mogočni bukvi. »Ni jih še,« je poltiho dejal Jože in dvigal dvogled. »Greva še malo naprej, proti Lipi, tam bi lahko bili.« Šla sva, počasi, skoraj lenobno, v sončnem dopoldnevu vrh vurmaških grebenov proti Lipi. A tudi tam jih ni bilo. »Gamsi so se morali spustiti v dolino, a zakaj neki že zdaj, ko pa imajo vsenaokoli hrane v izobilju!« je modroval Jože, ki se je dobro spoznal na te reči. Kot deček je obhodil vse kotičke lovišča, saj mu je bil oče Pep izvrsten, a strog učitelj. Tu in tam sva obstala, dvogleda sta se zalepila na oči. »Veš kaj, pojdiva na Turško peč, tja gor, kjer si pred davnimi leti z atejem uplenil svojega prvega gamsa. Se še spomniš, kako daleč si ga potegnil?« – »No, ja, pa pojdiva, na Turško peč! Tam je veliko mojih spominov na prvi gamsji lov na Kozjaku,« sem mu potihoma odgovoril. Pot je zavila navkreber, hodila sva počasi, previdno, da se nama ne bi odkrušila kakšna skala in prestrašila gamsjega tropa. Moram priznati, da mi je hoja navkreber po operaciji na srcu včasih skoraj pretežka, a ker se moram potruditi, se bom pač potrudil. Že zaradi Jožeta, ki tudi ni najbolj zdrav, pa stopa odločno in brez zadrege. A hodil je obzirno, počasi in preudarno. In prišla sva do najinega grebena. Še vedno ne vem, zakaj pravijo tistemu predelu lovišča Turška peč. Ali so morda tod kdaj divjali Turki in si kaj kurili? Ali pa so ji dali ime kar tako. To bo očitno ostala skrivnost, ki jo bom moral še razvozlati.

Sedela sva na Turški peči, počivala in opazovala. Nikjer se ni nič premikalo, vse je bilo mirno kot v raju. Od Kaple sem so se grmadili nekoliko temnejši oblaki, nama pa je žarelo toplo sonce in naju grelo. Gamsov ni bilo od nikoder. Le srnica je priskakljala po stezici mimo naju in se izgubila v podrasti. Sedel sem negibno in zrl v daljavo, od koder je bil tu in tam slišati ropot tovornjakov ob Dravi. In v hipu sem podoživel moj prvi lov na gamsa. Prav tu, na Turški peči, je bilo. Z Jožetovim očetom sva sedela in se namenila, da bova pomalica. Iz nahrbtnikov sva potegnili suhomesnate dobrote in steklenico rujnega iz Slovenskih goric. A nisva še niti pošteno zagrizla, ko me je oče Pep nenadoma pocukal za rokav in mi pokazal navzdol nekaj črnega. Gams! Velik, skoraj črn, mogočen, zame veličasten. Prvič sem videl tak

prizor! Počasi je stopal pred tropom. Potem je obstal, da je šel trop mimo, se obrnil, kot da bi hotel nazaj, skrenil rahlo v levo in navkreber ter postal. V jesenskem soncu so odsevali njegovi roglji. Visoko je dvigoval glavo, češ, vidita, to sem jaz, gospodar tega gozda, kozel nad kozli. Poglejta me, dobro me pogledjta, da me ne bosta pozabila. Zdelo se mi je, kot da se vozim na brzovlaku, sekunde so bežale. Pep je dvignil dvogled, mirno, kot je to znal le on, in še zadnjič ocenil kozla. Požrl je slino in mi tiho šepnil: »Pravi je. Takšnega, ne vem, če boš še kdaj dobil. A pazi, daleč je in navzdol streljaš. Škoda bi ga bilo zgrešiti ali, bog ne daj, raniti! Lepo v miru se pripravi!« Prijel sem puško, jo prislonil ob drobno bukev in čakal. Nekaj sekund je trajalo, da se je lepotec v dolini še malo obrnil in mi pokazal pleče. Zdaj ali nikoli! Rezko je počilo, gams se je zgrudil v ognju. »Auha zelena, to si ga pa dobro počil, nisem bil siguren, da boš tako daleč zadel!« mi je v prešernem razpoloženju dejal oče Pep. In mi krepko stisnil roko. »No, pa gremo ponj, da bova videla, kaj sva ustrelila. Ti pa me lepo tukaj počakaj, pomalica in se pomiri!« mi je rekel in si oprtal stari nahrbtnik. – »Pa vam bom ja pomagal, ne boste šli sami tja dol in potem nosili gamsa strmo navzgor,« sem mu ugovarjal. Pepa sem vedno vikal, ker sem ga preveč cenil in spoštoval, čeprav me je zaradi tega velikokrat pošteno okaral, češ, lovci se vendar ne vikamo. – »Nič ne bo, ti ostaneš tukaj, jaz pa grem po gamsa!« In je šel, sem in tja, s svojo palico, in le tu in tam se je oprijel kakšne veje. Počasi se je izgubljal med borovci in zatem obstal ter dvignil klobuk. Bil je ob mrtvem gamsu. Postal je ob njem, se odkril in mu potisnil v gobček zadnji grizljaj. Nato je spet malo postal. Nato ga je iztrebil, si ga oprtal na vrh nahrbtnika in se spet podal navzgor. Hodil je počasi, znova sem in tja. Ves ozojen je prišel nazaj na Turško peč, kjer sem že nestrpno čakal in stopical, da bi videl, kaj neki mi je naklonila Diana. Pomenljivo ga je položil na mah, odlomil smrekov vršiček, ga orosil s krvjo na smrtni rani in mi izrekel lovski blagor. Skoraj jecljaje sem mu odgovoril: »Lovska hvala!« in si vejico zataknil na desno stran klobuka. Nato sem nekaj časa nemo strmел v lepotec, črnega, z mogočnimi roglji in povsem črno, dolgo dlako po hrbtu. »To boš imel gamsport, ti rečem! Res sva dobila dobrega gamsa. Bog naj nama dá dolgo življenje, da bova še kdaj skupaj lovila!« si je zaželel oče Pep.

Najinega lova je bilo konec, najinih dogodivščin pač še ne. Najprej posta-

nek pri Škofovih, nato pot do gospodarja LD, da smo uredili vse papirnate reči in lovske formalnosti, nato pa zadnje dejanje pri Železnikovem Maksu. Pozno v noč smo se zadržali tam. Pametni smo bili eden bolj od drugega, steklenice smo praznili kot za šalo, da nam je vedno potrpežljiva Železnikova Mara previdno svetovala, da bi bilo počasi že dovolj pijače. Še sreča, da sem imel šoferja, ki me je varno pripeljal v dolino in do doma. Mogočni gamsji roglji mojega prvega lepota izpod Turške peči še vedno na vidnem mestu visijo v moji lovski sobi. Kadarkoli jih pogledam, se spomnim nepozabnega lova in mojega vodnika, očeta Pepa. Kot da bi sanjal in kot da bi se to zgodilo danes.

»Poslušaj, Diana ti tokrat na Turško peč ne bo pripeljala gamsa, pojdiva počasi nazaj na cesto, nazaj proti Lipi, potem greva pogledat še proti Pogorrišču.« je predlagal Jože in že držal palico in dvogled. – »Pa pojdiva, mogoče bova imela tam več lovske sreče.« sem mu odvrnil in počasi stopal za njim. Tisti dan sva prehodila še nekaj kilometrov, vse tja do Grilove grabe sva šla, a gamsa nisva videla nobenega. Pozno popoldne sva obedovala pri Škofovih in določila nov dan za lov. »Kar v soboto pridi, morava izkoristiti lepo vreme,« mi je predlagal Jože. A v soboto sva imela z vremenom smolo. Zjutraj je pošteno deževalo, nato se je vreme umirilo, temni oblaki so iznad Kozjaka odjadrali nad Pohorje in naredil se je še kar lep dan. Skoraj pravnjki za lov. Le veliko vlage je bilo v zraku, pot je bila mokra in spolzka. »Previdna morava biti, da nama ne zdrsne in naju potegne preko skalovja v dolino. Počasi bova hodila, jaz spredaj, ti zadaj,« je določil Jože.

Hodila sva že kakšne tri ure in pol, ko so se temni oblaki pripeljali nazaj nad Kozjak in pošteno se je ulilo. Sva premočena sva prišla do avtomobila in se nato lep čas sušila pri Škofovih. Drugi lovni dan je bil za nama. Kaj nama bo prinesel tretji? Jože me je nagovarjal, naj z lovom le pohitim, ker mora kmalu na operacijo in po njej še v zdravilišče. »Veš kaj, če jaz ne bom mogel, bova poklicala pa Lojza. Morda bosta imela z njim več sreče,« mi je ob slovesu predlagal Jože.

Minilo je kakšnih deset dni, ko sva se pri Škofovih res dobila z Lojzom. Prijeten možak, večš gamsjega lova in poln izkušenj z lazenjem po kozjaškem skalovju in pečovju. Njegova lovska oprava je bila brezhibna. Bil je dobre volje, razpoložen za preizkušanje naših lovske sposobnosti. Hodila sva skoraj po isti poti kot dvakrat prej z

Jožetom. Postala sva pri Lipi, kjer je letos Ivek že zgrešil močnega kozla. Lojze je najbrž upal, da ga bova prestregla midva. A iz te moke ni bilo kruha, saj so bile vse frate prazne. Gamsi, kot da so se vdrl v skalovje. Bolj kot sva hodila in oprezala naokoli, bolj se nama je dozdevalo, da naju Diana ne mara. Potem pa je naenkrat Lojz postal, prijel dvogled, opazoval, se obrnil in pokazal na vrh frate blizu Turške peči. »Ju vidiš, koza in kozlič, paseta se, a stojita nerodno, ne vem, če boš lahko streljal,« je podvomil Lojz. Še sam sem dvignil dvogled, videl mammo in otroka, kako sta objedala majhno smrečico v gosti suhi travi. Tega pa ne bom naredil! To ne bi bilo ne lovsko in ne etično, streljati v ta zadnjo ... Koza in mladič sta naju dobila v nos in odskočila, kot bi ju kaj zadelo. Urno sta zdirjala navzdol in zakrilo ju je smrekovje. Nenadoma pa se je izza smrekovja pokazal temen gams, črn kot hudič se mi je zdel. »Pazi, kozel!« je siknil Lojze. Hitro je dvignil dvogled in mi zaukazal, naj streljam, če lahko. A se ni dalo, le delček sekunde sem imel, nakar je kozel oddrvel navzdol, nato iz globeli krenil navzgor in še enkrat v soju sončnih žarkov zasijal v vsej lepoti. »Naj živi, naj poskusi lovsko srečo z njim še kdo drug,« sem zadovoljen odvrnil Lojzu. Povedal mi je, da več lovcev zalezuje velikega kozla v tamkajšnjem delu lovišča. Eden je bojda nanj že streljal in ga je zgrešil. »Torej bi lahko bilo to ta kozel,« sem ugibal. Lojze se je le nasmehnil in dodal: »Gotovo je bil ta, imel si ga pred sabo, a lov je lov. Zdaj vsaj veš, kje se skriva. Je skoraj tam, kjer si pred leti uplenil tistega dobrega kozla s starim Pepom.«

Dnevi so bežali in napočil je moj

četrti lovski dan lova na gamsa na Kozjaku. Moj spremljevalec je bil znova Jože, po operaciji si je že dodobra opomogel in želel je, da bi me spet vodil. Ta dan je lovsko srečo preizkušal tudi prijatelj Matija. Njegov spremljevalec je bil Rudi, tudi izvrsten poznavalec terena, iskrič in šaliv lovski tovariš, dober gamsar. Dogovorili smo se, da bosta šla Matija in Rudi v tisto smer, kjer midva z Jožetom nisva imela sreče. Midva z Jožetom pa sva znova krenila proti Lipi in naprej v smeri Turške peči. Nisva hodila še niti pol ure, ko sva zaslišala pok. »Matko ga je položil!« je takoj ocenil Jože. Čez nekaj minut je Jožetov mobilni telefon res zavibriral. »Kaj ga imata?« je vprašal Jože in takoj moško dodal: »Matko, lovski blagor!« Še sam sem prijatelju Matku zaželel lovski blagor. Z Jožetom sva nato nadaljevala z zalazom, a tudi v četrto zaman. Gamsa še videla nisva.

Dnevi so bežali, prišlo je deževje, po Slovenskih goricah je vel veter in naznanjal skorajšnjo zimo. Tudi na Kozjaku je lomilo drevje, tako je pihalo. Potem pa, kot da se je vse ustavilo: izza temnih oblakov je celo posijalo sonce. Decembrski žarki so še kako prijetni. Treba bo na Ostri vrh, če želim izpolniti obljubo, ki sem jo dal prijateljem, da bom to leto uplenil gamsa. Jože je čakal doma, malo ga je dajalo zdravje, in za vodnika mi je priskrbel Rudija in Lojza. »Pridi zgodaj, ob sedmih bodo pri nas, popijemo čaj ali kavo in brž v gošo!« mi je večer pred lovom povedal po telefonu. Bil je ponedeljek.

V torek se je naredilo krasno jutro in drvel sem mimo Maribora proti Selnici in naprej po ovinkasti ozki cesti do Ostrega vrha. Mimo nekdanje Železnikove gostilne, spet do Škofovih

na Vurmatu. Vse je bilo nared, Lojze in Rudi sta že srebala vročo kavo, Jože je pil čaj in kovali so načrt. Stisk rok, skodelica vročega čaja in kratek pome-nek, potem pa na delo – na lov! Jože je moral ostati doma; po operaciji ga je rahlo dajala bolečina in ni upal tvegati. *»Imaš dva stara gamsarja, ki poznata vse gamsje steze, pečovje in skalovje, od Turške peči do Pogorišča in nazaj. Vesta, kjer se zadržujejo gamsi. Želimo, da se nas spominjaš in da upleniš nekaj, kar ti bo vedno res drag spomin. Ko damo, damo od srca, in glej, da ne boš naredil neumnosti, kot jo je nekoč Železnikov Maks. Da ne bi tudi ti s kakšnim hudičkom otroke strašil po Slovenskih goricah!«* je šaljivo pribil Jože in nam zaželel dober pogled.

Krenili smo od Škofove domačije navzdol, po gozdni cesti z avtomobilom do sedlišča. Tam so se naše poti razšle, Rudi je krenil navzgor, da bi pogledal, kaj se dogaja pred Turško pečjo, midva z Lojzem pa rahlo navzdol, v smer proti Lipi. Vreme je bilo za lov tako rekoč idealno, skoraj pretoplo za tisti letni čas, brez vetra, mirno. A paziti smo morali na hojo, saj je bilo povsod veliko suhega listja in suhih vej, ki jih je veter odlomil z drevja, ko je pred časom divjal po Kozjaku. Lojze je pokadil še zadnjo cigareto, pogledal na uro in mi namignil, da bova krenila. Rudija že zdavnaj ni bilo več, vzela ga je gamsja steza. Lojze je tu in tam postal, dvignil dvogled in pogledoval v dolino. Pot je bila utrjena, lahko je bilo hoditi. A pogled navzdol je bil za nas, nižince, včasih skoraj strašljiv. Hodila sva počasi, tiho, opazovala levo in desno. Nič. Prišla sva skoraj do Lipe. Znova nič. Za trenutek sva postala, se zazrla na leno Dravo pod nama in tiho stopala naprej. Za ovinkom naju je pričakala frata, na kateri sva med najinim prvim lovom videla kozo z mladičem. Tedaj je bila prazna. *»Kaj češ lepšega, vsega imajo v izobilju, pa jih ni in ni,«* se je potih-hudoval Lojze. Pokimal sem in si mislil svoje. Lojze je pogledal na uro, se prestopil in usedel na velik parobek nekoč mogočne jelke. Še sam sem storil enako; za sedišče sem izbral kratek bukov hlod. Tako sva sedela in čakala, kdaj se bo prikazal Rudi. Čez čas sva le zaslišala korake. In nato sva ga zagledala. Pošteno je bil izmučen, saj je bil dan res topel, hoja pa težka. Ko je prišel do naju, si je obrisal potno čelo. *»Fanta, slabo kaže. Globoko za Turško pečjo se je premaknila koza, vsaj zdelo se mi je tako. Šla je navzdol. To pa je bilo vse, kar sem videl. Morali bomo v drugo smer, če želimo uspeti.«* V roke je vzel palico in začel pot navzgor. Najprej do ovinka, pogled proti Dravi,

nič. Le visoko nad nami je krožila mogočna ptica. Pozno jutro se je prevesilo v lepo dopoldne, vse več je bilo sončnih žarkov, ki so jesenske barve gozda obarvali še lepše. Rudi je stopal počasi, sam sem mu previdno sledil. Za nama je tiho hodil Lojze in opazoval dogajanje nad cesto. Hodili smo že slabih dvajset minut, ko se je Rudi naenkrat sunkovito ustavil. Dvignil je dvogled k očem, zlezal na kolena in nama z roko zaukazal, naj bova pri miru. Popolna tišina, sekunde so bežale, Rudi je še kar opazoval. Počasi je odložil dvogled, se prilepil k bukvi in mi zašepetal: *»Pridi, trop gamsov je v visoki travi, vmes je tisti kozel, ki ga je Ivek falil!«* Lojz je še vedno čakal. Nato sva oba zlezla do Rudija, ki je kar opazoval trop. Vse je bilo še vedno mirno, kozlički so se motovili ob materah; kozla nisem videl. Gledal sem in gledal, videl štiri koze in štiri kozličke. Kozla od nikoder. Vse se je še kar naprej vrtelo v krogu, skoraj začaranem; nisem mogel verjeti očem! Rudi je spremljal dogajanje z dvogledom, ko so se živali spustile navzdol. *»Tako, pa so šli v dolino,«* mi je Rudi rekel skoraj jezno. V tistem hipu je kolona osmih živali skrenila navzgor in nekoliko v desno. Kakšnih 180 metrov je bilo do njih. Vodeča koza je pospešila korak, kozleta z materami za njo. Zadnja je postala in se še malo zasukala desno navzgor. Kozlič je stopal po njenih stopinjah. *»Daj, ustrelj!«* mi je rekel Rudi. Dvignil sem puško, jo rahlo naslonil na droben hrast, počakal, da se je kozlič ustavil, pleče sem mu pokril s križem in potegnil za petelina. Oster pok in ni ga bilo več – v ognju je obležal na mestu. Niti koraka ni več storil niti glave ni dvignil. Obležal je tam doli pod nami. Mati se je le še ozrla po njem in potegnila za drugimi. Bil je zadnji in plačal je z življenjem, sem govoril sam sebi. A bilo je edino lovsko pošteno, da sem storil, kar sem. Za kozla sem bil prekratek, odhitel je v neznanu in vzela ga je podrast. Koze so se obračale in mi kazale plečeta, kozleta pa so skakljala ob njih. Prizor, kakršnega nisem videl pogosto, pa sem pretočil kar nekaj znoja na lovu za gamsi. Da bi pomeril na kozo, ne! Uplenil sem majhnega, zares čisto črnega hudička z majhnimi rožički, *»da bom z njim otroke strašil po Slovenskih goricah,«* kot mi bo rekel Jože, ko ga bo zagledal.

Vsega je bilo konec v hipu. Lepota lova je minila, sekunde so prešle v minute. Rudi in Lojze sta se spustila po kozliča, sam pa sem zrl za njima in zbiral vtise.

Koliko lepega sem doživel na Ostrem vrhu, na čudovitem Vurmatu, na čarobnem Kozjaku! Vsega sem imel v izo-

bilju: lepote, skrivnosti, dobrih ljudi, izjemnih lovskih tovarišev, zgod in nezgod. In za konec še uspešen lov. Vse se je vrtelo kot v romantičnem filmu: čar jeseni in dar Diane v enem dnevu. Kaj dnevu, v enem dopoldnevu, v drobnem trenutku dneva. Mogočna, darežljiva je narava, čarobni so njeni darovi, ko se odloči, da kaj podari. In kako neizprosna je, ko nam vrača udarce.

Filma je bilo konec; Rudi in Lojze sta počasi prihajala navzgor, do steze, hodila cikcakasto med skalovjem in redkim drevjem. Oba sta bila potna, a nasmejana in zadovoljna. Bila sta srečna, da se nam je Diana na široko nasmehnila, da sem bil zadovoljen tudi jaz – in da je bil trud bogato poplačan. Zadnji grizljaj mladcu, ki sem mu vzel komaj začeto življenje, in iskren lovski blagor dveh prijateljev. Moj lov na Vurmatu nam je nato popestril še Dominik, ki je tudi lazil za gamsi in mi je prav tako krepko stisnil roko: *»Pa si ga, lovski blagor! Kaj pa tistega kozla, ki ga je Ivek falil, niste videli? Ta bi bil ta pravi! Škoda, da ga nisi mogel!«* – *»Naj ostane za druge, ki bodo še poskušali lovsko srečo!«* sem mu odgovoril in dodal: *»Zame je mali hudiček vreden prav toliko kot zlati pok. Vsaka trofeja je nekaj posebnega, in ta, ki je najbrž moja zadnja, mi bo ostala v še lepšem spominu.«*

Rudi in Lojze sta lenobno krenila navkreber, Dominik pa spretno navzdol, da bi videl, če se tam spodaj pri Dravi še kaj dogaja. Počasi in sproščeno sem korakal za mojima vodnikoma do sedlišča, od koder smo se odpeljali do Škofovih. Že na dvorišču je Jože vpil na ves glas: *»Pa sem ti rekel, da ne streljaj takega! Zakaj si ga moral položiti na dlako, tega malega hudička! A boš res z njim otroke strašil po Slovenskih goricah ali kaj?«* A mi je vseeno krepko stisnil desnico in zaželel lovski blagor. *»Moram te malo jeziti, čeprav vem, da ti kozle pomeni prav toliko kot tisti skrivnosti kozel pri Lipi, ki ga ne moremo dobiti.«* – *»Res mi pomeni vsaj toliko, če ne še več. Bil je zadnji ...«* In to sem ponovil še enkrat, glasneje. – *»O ne, to pa ne, tega pa ne govori! Bomo že še kaj našli zate!«* mi je odvrnil Jože, Lojze in Rudi pa sta mu pritrdila. *»Boš že še prišel med nas! Veš, koliko si imamo še povedati! In tudi jagali še bomo, saj še nismo za staro šaro. Danes si nam pokazal, da znaš dobro obračati puško,«* je pribil Rudi.

In če je o tem prepričan on, potem bo že res!

Po slovesu in med vožnjo proti domu sem si kar naprej ponavljal: *»Bil je zadnji ... in naj bo zadnji ...«*

Foto: O. Naglost – Diana

STANE SUŠNIK

»Italijanski sindrom«

Zmešanimi občutki in nostalgijo segajo moji spomini v leto 1985, ko sem v slovenski vasi Rute na avstrijski strani Pece spoznal lovca **Marjana Pečnika**. Kakšno naključje! Ravno takrat, ko sta se s prijateljem, premožnejšim lovcem, pogovarjala o nekem lovu na Kočevskem. Ker je za eno lovsko leto vzel v zakup načrtovani odstrel v lovišču Dolnja Briga, je na love na trofejno divjad poleg Marjana in še nekaj »izbrancev« redno vabil tudi mene. Počutili smo se skoraj vzvišeno, saj smo vedno bivali v nekdanji Titovi vili v Štalarjih. Počasi, toda vztrajno smo ob spročenih lovskih pogovorih in novih znanstvih kovali nova prijateljstva.

Po lovih na Kočevskem sva se z Marjanom videvala v Sloveniji ali Avstriji. Delila sva enako mnenje o lovstvu, lovu in vsem, kar je povezano z naravo. Omenil mi je, da ima na Gornjem Štajerskem v vasi Tlattach, ki jo obkrožajo sami »dvatisočaki«, dobrega lovskega tovariša **Leona Ebnerja**. Poleg poklicne čuvajske službe je tudi upravnik lovišča Mölltaer – Innerfra-

gant, ki je nasproti ledenika, na katerem so v poletnih mesecih trenirale naše smučarske legende: Križaj, Kuralt, Petrovič in drugi.

Elektro Gornja Štajerska je v tamkajšnjih ledeniških gorah kot upravitelj in gospodar divjadi postavilo tudi sedem pretočnih zbiralnikov za zajeto vodo na različnih višinah. V vsakega od njih lahko shranijo več kot pet milijonov kubičnih metrov vode. Med seboj so povezani s cevmi velikih premerov. Vse skupaj služi za pogon pretočne elektrarne, ki z elektriko napaja kar 27 % gospodinjstev tamkajšnjega območja.

Pretoke uravnava in določajo daljinsko iz centrale v dolini, ker pozimi dostop v gore ni mogoč. Če bi zaradi obremenitve popustil le en zbiralnik, bi voda poplavila vse vasi v dolini, »cunami« pa bi po Dravi segel vse do Dravograda.

V lovišče s površino več kot petnajst tisoč hektarjev so takrat zahajali le premožnejši lovci, zlasti Italijani. Lovili so alpske svizce, gamsa ali alpskega kozoroga.

Nemalo sem bil presenečen, ko me je Marjan, z Evgenovim dovoljenjem,

povabil na lov svizca. Nekoliko zadržano sem ga vprašal: »Koliko pa to pride?« Seveda sem mislil na ceno odstrela. On pa mi je odgovoril: »Pride po štirih.«

Tudi 6. 9. 2003, ko sem se ob enih zjutraj peljal proti Rutam, še nisem povsem dojel, da grem tja na lov, kjer je omenjeno državno lovišče »rezervirano« predvsem za petičneže. Po avtocesti sva se peljala slabi dve uri na Gornje Štajersko, tik pred začetkom Tirolske.

Domačini pravljичne vasice Tlattach so ob petih zjutraj še mirno spali. Le ena hiša je bila že razsvetljena. V njej sta naju čakala Leon in žena. Pri zajtrku ob »petih«, ko je bila miza polna dobrot, je Leon z veseljem »potegnil« iz steklenice s slivovko, s katero je rekel Marjan, da ga bom najbolj razveselil. Le s težavo sem skrival notranjo napestost. Zakaj ne gremo? Kdaj bomo šli? Ali ne bomo prepozni?

Toda kaj sploh razmišljam, saj imam vendar pred seboj izkušenega vodnika, ki pozna gore kot svoj žep.

Naposled smo nahrbtnike napolnili z domačimi klobasami, slanino, sveže pe-

čenim kruhom, slivovko in pivom; kot da nas ne bo nazaj ves teden ...

In končno mi je pritisk v prsih le popustil: odpeljali smo se. Navzgor in samo navzgor smo se vozili, kot leti letalo pri vzletu.

Pri kamniti plošči, na kateri je pisalo 2.400 m, smo se ustavili, si oprtali nahrbtnike in puške ter se povzpeli peš še višje, na izhodiščno točko več kot 3.000 m visoko.

Doživljali smo sončni vzhod, kot ga je mogoče le sanjati: temno modro nebo, vrhovi gora, obsijani z zlato rumenimi sončnimi žarki, zaplate snega, pod nogami med skalami, pokritimi z lišaji, je rasla mehka trava in med njo komaj vidne brusnice, v daljavi pa se je raztezal mogočen ledenik. Čarobno gorsko tišino sta prijetno »motila« le žuborenje številnih ledeniških studencev in oglašanje, pravzaprav »prepiranje« mladih svizcev, ki so z objestnim »žvižganjem« označevali teritorij, na katerem bo eden izmed njih nekoč verjetno starešina »kolonije«.

Še zadnja vodnikova navodila: »Streljaj samo, če bo prava žival in obrnjena proti tebi! Streljaj izključno v prsni koš! Le pri takem zadetku bo takoj obležal. Če ga raniš, se bo zavlekel v rov, kjer bo žalostno poginil in bo izgubljen. Najhuje je, ker se mora nato zaradi smrada, ki ga širi poginula žival, izseliti celotna kolonija. »Sosedje« jih ne sprejmejo v svoj družinski teritorij, novega doma pa si pred zimo ne morejo »izkupati«, kar pomeni neizogiben konec celotne družinske skupnosti/kolonije.«

Tega pa tamkajšnji lovci in prebivalci ne sprejmejo, kajti alpske svizce spoštujejo bolj kot katerokoli drugo prostoživečo žival. Spoštovanje izhaja še iz časov druge svetovne vojne, ko jim je njihovo meso reševalo lakoto in življenje.

Leon mi je pojasnil, da se svizci prehranjujejo le z najboljšo travo, zelmi in najslajšimi rožami, zato je njihovo meso po okusu podobno mesu domačih kuncev.

Po travi, mehki kot preproga, sva se z Leonom počasi, korak za korakom, približala prvi »naselbini«. Zaslišala sva le opozorilni »žvižg«. Niti videla jih nisva. Evgen je samo razočarano odmahnil z roko.

Takoj sem vedel, da je svižčevo socialno življenje na zelo visoki ravni. Poleg glavnega rova sva videla še osem stranskih; dobro vedo, da ob nevarnosti ne morejo vsi hkrati planiti v glavnega, zato se, dokler nevarnost (največkrat zaradi planinskega orla, ki ga opazi-

jo na nebu) ne mine, razpršijo tudi v stranske.

Odpravila sva se naprej, pomikala sva se od kolonije do kolonije. Nisem štel, koliko svizcev sva videla, a za Evgena ni bil niti eden pravi za odstrel. Eden je bil premlad, drugi premajhen, tretji brez prave barve glodačev ... Toda njegova izbirčnost mi je zelo ugajala. Vedno bolj sem bil prepričan, da me resnično želi »pripeljati« do vrhunske trofeje.

Po petih urah hoje, včasih tudi plazenja po vseh štirih, po kolenih, pa tudi trebuhu, sva se naposled po ozki stezi ob kristalno čistem studencu spustila dobrih tisoč metrov nižje, kjer naju je z malico in pivom čakal Marjan. Čeprav je bilo že pozno popoldne, je sonce še vedno prijetno ogrevalo čudovito nara-

vo. Po pogovoru sem sklepal, da me bo naprej vodil Marjan, in to k »naselbini« živali, v kateri naj bi kraljeval star svizec po imenu »Italijanski sindrom«. Ime naj bi si pridobil, ker so ga italijanski lovci lovili že pet let, pa je bil še vedno med živimi. Pred odhodom na mesto čakanja nama je Leon rekel, da ima dober občutek, ki ga po navadi ne prevara.

Ostal je pri avtomobilu, da bi si ob požirku slivovke povrnil moči in malo odpočil svojih petinšestdeset »križev«. Na kraju, kjer sva se odločila, da ga bova čakala, je Marjan namestil nahrbtnik, nanj položil puško, usmerjeno proti rovu, oddaljenem okrog devetdeset

metrov. Počutil sem se kot otrok, ki mu izpolnijo vsako željo, samo da bo tiho.

Iz doline navzgor so se začele vleči vedno gostejše meglice. Prvi znak bližajoče se zime ... Mislim sem, kaj še čakava, za letos je bilo dovolj. Videl in doživel sem, za kar je prikrajšan marsikateri lovec. Iz takšnega razmišljanja me je predramil rahel dotik Marjanove roke. Tovariš, bled kot stena, mi je s težavo dopovedal, da je pred rovom zelo velik, kapitalen svizec – in obrnjen natanko proti nama.

Počakal sem dolgih pet minut, da je megla, ki se je tokrat res vlekla kot »megla«, prekrila vse območje okrog. Ko je veter le razpihal sivo zaveso, sem ga zagledal: »Italijanski sindrom«, kako v ponosni pokončni drži, v »možičku«, varuje svojo kolonijo.

Samo pomeriti sem moral in malo ukrivil prst na pripravljeni puški – in ugasnilo je življenje starega vodje.

Kmalu bi šlo vse po zlu. Kamnite plošče pod rovom so bile kot kaskade. Svizec se je prevrnil na prvo, drugo, tretjo in tako naprej. Nemo sem opazoval, kaj se dogaja, Marjan je glasno preklinjal nekaj o hudiču. K sreči se je mrtva podzemna veverica ustavila; le dve polici pred več kot dvestometrskim prepadom.

Ni bilo druge rešitve, kot da sva odšla do Leona. Iz prtlačnika nama je dal dolgo svileno vrv in naju vidno zaskrbljen prosil, naj bova »za boga« skrajno previdna.

Marjan si je navezal vrv okrog pasu, drugi konec pa sva ovila okrog velike skale. V strahu in s cmokom v grlu sem ga počasi spuščal do svizca. Šele ko sva trdno sedela pri avtomobilu, smo si, povsem sproščeni, podali roke.

Strah je ob pomoči slivovke in piva počasi popustil. Po gostiji pri Leonu, ki je spominjala na razkošen banket, smo se razposajeno poslovlili kot stari znanci, čeprav smo se poznali le nekaj ur.

Dovoljenja za »uvoz« svizca nisem imel. Zato sem računal na carinika -lovca, poznala sva se že kar nekaj let, za katerega sem vedel, da bo v službi takrat, ko bom prečkal mejo. »Kaj pa delaš tako pozno na tem koncu?« me je vprašal. »Bil sem na obisku pri Leonu v Tlattachu.« Takoj je vedel, zakaj. »Ali si ga dobil?« Mojo laž, da ne, je pospremil z besedami: »Spelji se, saj ga vendar voham!« Ni mu bilo treba reči dvakrat. Takoj sem odpeljal.

Drugi dan sem poklical Marjana, se mu še enkrat zahvalil in ga hkrati seznanil, kako je bilo na meji.

V odgovor mi je povedal, da je ponoči na Mölltaerju zapadlo tri četrta metra snega ...

Foto: V. Jehart

Občni zbor Lovske zveze Slovenije 2016

**Izvolili tudi manjkajoče člane
UO in Razsodišča LZS**

V prostorih Celjskega doma je bil 7. 6. 2016 redni letni Občni zbor Lovske zveze Slovenije. Udeleženci so obravnavali in sprejeli Poročilo o delu in rezultatih poslovanja Lovske zveze Slovenije v minulemu letu, poleg tega so se seznanili z vsebinskim in finančnim načrtom za leto 2016. Sprejeli so spremembe Pravilnika o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov ter funkcionarja LZS. Poskrbeli so tudi za volitve dveh manjkajočih članov Upravnega odbora LZS in treh manjkajočih članov Razsodišča LZS. Ob koncu so obravnavali še pobude in predloge posameznih članic; največ se jih je nanašalo na spremembe Pravil LZS.

Občnega zbora Lovske zveze Slovenije, ki je njen najvišji organ, se je udeležilo 108 delegatov od 114, ki zastopajo vseh dvajset volilnih okolišev po Sloveniji. Delni občni zbori so potekali po volilnih okoliših že v maju, ki

se jih je udeležilo vodstvo LZS in prisluhnilo pobudam, predlogom in vprašanjem članic LZS. Vodstvo LZS želi na tak način izboljšati operativno delovanje in prisluhniti njihovim predlogom oziroma izraženim potrebam. Predsednik LZS mag. **Lado Bradáč** je v uvodnem nagovoru poudaril, da so pobude in predlogi za spremembe vedno dobrodošli in so zato prav delni občni zbori priložnost, ko članice lahko izpostavijo za lovstvo in lovce pomembna vprašanja, o katerih lahko razpravljajo in iščejo rešitve že neposredno na terenu. Povedal je tudi, da ni treba vedno čakati na delni občni zbor, pač pa da članice lahko tudi sproti pošiljajo svoje pisne predloge, vprašanja in pobude na sekretariat LZS.

Delegati so obravnavali poročilo o delu in rezultatih poslovanja LZS v minulemu letu, ki ga je predstavil prejšnji predsednik LZS dr. **Srečko Felix Kropce**, saj je lani delo organizacije potekalo še pod njegovim vodstvom. Poudaril je, da letno poročilo dokazuje, da je delo organizacije pregledno in iz leta v leto kakovostnejše. Poleg rednega dela komisij in organov LZS je med pomembnejšimi aktivnostmi minulega leta izpostavil

prizadevanja LZS pri uveljavljanju stališč v povezavi s predlogom sprememb evropske Direktive o strelnem orožju, ki predloga ne podpira, saj se neugodno nanaša na lovce. Lani je LZS opozarjala na težave za divjad, ki jih povzročajo tehnične ovire, prek aplikacije Lisjak pa je vzpostavila javno dostopno evidenco odzema (pogina) divjadi in zavarovanih živalskih vrst, ki se zapletejo v žičnato ograjo in poginejo. LZS je med drugim s svojimi stališči sodelovala v medresorski delovni skupini, ki priprav-

lja spremembe Zakona o orožju. LZS je poslovala gospodarno, pregledno in v skladu s postavljenimi programi in cilji. Delegati so soglasno sprejeli letno poročilo.

V nadaljevanju so se delegati seznanili z vsebinskim in finančnim načrtom dela LZS za leto 2016. LZS poleg rednih nalog pogosto kot pobudnica zastopa stališča v korist varstva narave in trajnostnega upravljanja z njo. Tako na primer že nekaj let opozarja na kritično stanje populacije risa pri nas in se tudi aktivno

Predsednik LZS mag. Lado Bradáč je delegatom sporočil, da so konstruktivni predlogi in pobude vodstvu vedno dobrodošli.

Člani upravnega odbora (2016–2020)

Ime in priimek	Volilni okoliš	Član LD
Peter Belhar	Gorenjska	Stara Fužina
Miha Božič	Novo Mesto	Trdinov Vrh
Radoš Burnik	Idrija	Jelenk
Mag. Dolores Čarga	Gornje Posočje	Tolmin
Alojz Dragan	Novo Mesto	Gorjanci
Marjan Gselman	Maribor	Pobrežje - Miklavž
Mag. Aleš Klemenc	Post-Bistriški	Prestranek
Dr. Ivan Kos	Kočevje	Velike Poljane
Rajko Kovačič	Notranjska	Cajnarje
Mag. Srečko Felix Kroppe	Ptuj Ormož	Boč Na Kozjaku, Vinski Vrhovi
Gorazd Kuhar	Prlekija	Ljutomer
Anton Lukančič	Ljubljana	Rovte, Šmarje Pri Jelšah
Ivan Malešič	Zasavje	Laze
Zdravko Mastnak	Celje	Dramlje
Mrakič	Koroška	Orlica
Janez Pečarič	Bela Krajina	Metlika
Boštjan Plaznik	Maribor	Makole
Vedran Prodan	Koper	Koper
Danimir Rebec	Brkinsko-Kraški	Raša - Štorje
Avust Reberšak	Celje	Oljka
Ludvik Rituper	Prekmurje	Prosenjakovci
Danjel Saftič	Postojndko-Bistriški	Zemon
Kazimir Saksida	Gorica	Vipava
Miran Štrukelj	Gorica	Lijak
Janez Šumak	Celje	Braslovče
Mag. Emilijan Trafela	Ptuj - Ormož	Podlehnik
Tomaž Trotovšek	Zasavje	Dobovec
Milan Velkoverh	Ljubljana	Dobrova
Slavko Zakšek	Posavje - Krško	Boštanj
Franc Zorko	Posavje - Krško	Brestanica
Branko Žiberna	Gorenjska	Udenboršt
Ivan Žižek	Maribor	Ruše
Slavko Žlebnik	Koroška	Peca - Mežica

Bradač, so bile letos številne načrtovane aktivnosti že uresničene oziroma so še v postopku reševanja. LZS se je med drugim sestala s predstavniki Kmetijsko-gozdarske zbornice glede škode od divjadi, Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano pa je LZS predstavila strokovno utemeljeno stališče, zakaj LZS odločno nasprotuje drastičnemu povečanju odvzema jelenjadi. Zavzema se namreč le za take posege v populacije divjadi, ki temeljijo na znanstvenih metodah. Poleg tega ponovno opozarja na pomen čim prejšnjega začetka spremljanja stanja (monitoringa) šakala. O dokajšnji, a neznan prisotnosti te vrste pri

Rezultate dopolnilnih volitev je razglasil predsednik volilne komisije Anton Bensa.

Občnega zbora LZS v Celju se je udeležilo 108 delegatov od 114 iz dvajsetih volilnih okolišev.

vključuje v reševanje problematike. V zadnjem obdobju neprestano opozarja na neprimernost povečanega odvzema jelenjadi, kar zahteva država. Med drugim si prizadeva

tudi za vzpostavitev instituta varuha pravic narave in ustrezno ukrepanje v primerih nepravilnih voženj z motornimi vozili v naravi. Kot je pojasnil predsednik

nas priča podatek, da je bilo v Sloveniji lani uradno zabeleženih sedem povozov šakala, medtem ko je bilo na primer evidentiranih dvanajst povozov medvedov.

Delegati so na občnem zboru obravnavali in sprejeli spremembo Pravidnika o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov in funkcionarja LZS zaradi prestopa članice v drug volilni okoliš. Predsednik Bradač je pojasnil, da Komisija za organizacijska in pravna vprašanja pri LZS pripravlja podrobnejše spremembe Pravil LZS, kjer bo smiselno upoštevala konstruktivne predloge posameznikov in dodal, da bo predlog nato posredovan v javno razpravo članom LZS.

Na občnem zboru so potekale volitve še manjkajočih članov Upravnega odbora LZS in Razsodišča LZS. Volitve predsednika Lovske zveze Slovenije, Upravnega odbora LZS, Nadzornega odbora LZS, Odbora etičnega kodeksa in Razsodišča LZS so bile sicer opravljene že decembra 2015, vendar niso bili izvoljeni vsi člani UO LZS in razsodišča. V Upravni odbor LZS sta bila na dopolnilnih volitvah naknadno izvoljena **Slavko Zakšek** in **Ludvik Rituper**, že prej izvoljenim članom Razsodišča LZS pa so se pridružili še **Maja Brunskole**, **Branko Kuzma** in **Jure Skobir**.

Ob koncu je predsednik povzel najpogostejša vprašanja, pobude in predloge, ki so jih posredovale članice na delnih občnih zborih in jih bodo ustrezno obravnavali. V največji meri so se nanašali na spremembo Pravil LZS, drugi predlogi pa še na: plačevanje članarine, finančno poslovanje organizacije, projekte upravljanja z divjadjo in zavarovanimi vrstami, problematiko voženj v naravnem okolju, promocijo LZS, pravno pomoč, škodo od divjadi, koncesije za upravljanje lovišč, članstvo v lovski organizaciji, gradnjo novega objekta LZS idr. Občni zbor so sklenili z odgovori na vprašanja delegatov in krajšo razpravo.

Sabina Mrlak

Štirinajsta generacija mladih koroških lovcev

Petnajstletna **Koroška lovsko zveza (KLZ)** s svojimi devetnajstimi lovskimi družinami s skupno 1.198 člani, bogato razvito lovsko kulturo, strelstvom in lovsko kinologijo ter uspešnim lovskim izobraževanjem sodi v zlato sredino lovstva na Slovenskem. Koroški »jagri« so lahko ponosni na svojo območno LZ. Lasten

Osemindvajset novih mladih koroških lovcev z mentorji

predavateljski aktiv že štirinajst let odgovorno skrbi za različno lovsko izobraževanje, tudi tisto, ki ga vsako leto razpiše in poveri LZ Slovenije. Prevaljski lovec **Franc Praznik**, strokovni tajnik KLZ in vodja tečaja za lovske pripravnike, je povedal, da je od leta 2003 na Koroškem lovski izpit opravilo že 371 novih članov in članic. V ta podatek pa ni všteti petnajst članov LD, ki so jim teoretični lovski izpit priznali po 61. členu ZDLov – 1. Tako se je doslej v KLZ včlanilo že 386 novih članov. Medtem ko je generacija 2007 štela kar 37 slušateljev, jih je bilo v generaciji 2013 le osemnajst, kar je opazen pojav tudi v drugih območnih ZLD/LZ. Letošnja štirinajsta generacija je štela 28 lovskih pripravnikov iz šestnajstih koroških LD, le eden je bil iz LD Ruše.

Tradicionalnemu lovskemu izobraževanju se na Koroškem niso izneverili tudi letos. Komisija KLZ za izobraževanje, kulturo, odlikovanja in stike z javnostjo, ki ji v tem mandatu predseduje muški lovec **Boštjan Vedinec**, je tudi za štirinajsto generacijo lovskih pripravnikov pravočasno pripravila vse za teoretični del tečaja. Ti so že v letu 2015 opravili tečaj iz varnega ravnanja z orožjem, osnov nudenja prve pomoči ter praktični lovski izpit v domačih LD. Konec januarja so se na sedežu KLZ v Pamečah začela tudi teoretična predavanja iz izbranih tem, ki so trajala do 16. aprila. A preden so slušatelji 7. maja opravili še zaključni lovski izpit pred državno izpitno komisijo, v kateri so bili kot predsednik in predavatelj **Dušan Leskovec (LD Slovenj Gradec)**, predsednik KLZ, člana pa predavatelja podgorski lovec **Blaž Štumpfl** in mislinjski lovec **Zdravko Miklašič** ter Franc Praznik, so se udeležili tradicionalne strokovne

Foto F. Rotar

Vodju letošnjega tečaja Francu Prazniku je bil pri pripravi in vodenju predavanj v veliko pomoč Mirko Tomec, predsednik razredne skupnosti štirinajste generacije 2016. Za njegovo vsestransko pomoč so mu bili hvaležni tudi (od leve) predavatelji Zdravko Miklašič, Dušan Leskovec in Blaž Štumpfl.

ekskurzije v Posočje. V Mostu na Soči so si ogledali znano biološko učilnico na OŠ Dušana Muniha. Omeniti velja, da je od lanske jeseni podobna urejena tudi na koroški turistični in lovski kmetiji Klančnik pri Dravogradu, ki bo

zagotovo privabila mlade lovce iz drugih, predvsem pa sosednjih območnih LZ.

Tako kot so vse prejšnje generacije mladih koroških lovcev znale nepozabno proslaviti svoj lovski izpit, je imela letošnja še poseben razlog za proslavljanje: dosegla je namreč povprečno oceno znanja 4,41 in z udeležbo na predavanjih 91,5 %. Novi mladi koroški lovci so svoj lovski izpit dostojno proslavili 20. maja v Gostišču Kovač v Podgorju. Prešernega lovskega društvenja, razdelitve lovskih pričeval, izreka in podpisa Zaprisege slovenskega lovca, podelitve priznanj in nagrad najboljšim te-

čajnikom so se poleg mladih lovcev, njihovih mentorjev, starešin, predavateljev in nekaterih očetov ter dedkov udeležili tudi predsednik Komisije LZS za lovsko izobraževanje ruški lovec mag. **Ivan Žižek**, tudi predstavnik LZS,

in član LD Blato **Janez Kaiser**, predstavnik Kluba prijateljev lova iz Celovca (KPL). Slavnostno prireditvev je tudi tokrat povezoval Franc Praznik. Dobremu počutju so svoje dodali lovski rogisti LD Muta. Novo generacijo koroških lovcev so na dolgo in uspešno lovsko življenje s pohvalnimi in spodbudnimi besedami pospremili Dušan Leskovec, mag. Ivan Žižek, Janez Kaiser in Franc Praznik. Posebno Praznikove besede so zagotovo potrkale na vest slehernega udeleženca res dobro pripravljene in vodene lovske prireditve. Zagotovo se bodo tega še posebno spominjali mladi lovci. Vodja tečaja je bil z doseženim znanjem tečajnikov izredno zadovoljen, saj jim je med drugim povedal: »V štirih mesecih so vzklila nova poznanstva in prijateljstva. Negujte jih naprej. Ena izmed odlik dobrega lovca in človeka je odkrit odnos do sočloveka in lovskega tovariša. Nadgradite svoje lovsko znanje, ki ste ga prejeli od mentorjev, predavateljev in lovskih prijateljev. V lovskem življenju naj vam ne bodo cilj le močne trofeje na steni. Izberite pot ljubitelja in predvsem varuha divjadi, narave in njenih lepot. Trofeje so zgolj le nagrada za uspešno upravljanje z divjadjo in za dobro opravljeno delo v lovišču.« S pohvalami in čestitkami niso skoparili niti mentorji in starešine. Posebno ponosno sta delovala vuzeniška lovec **Alojz Karničnik** in **Matjaž Karničnik**, dedek in oče **Mateja Karničnika**, ki je s povprečno oceno znanja 5,00 dokazal, da se pri Karničnikovih ni bati za lovsko tradicijo.

Spričevala in lovske izkaznice so letošnji generaciji razdelili Dušan Leskovec, mag. Ivan Žižek in Boštjan Verdinec. Janez Kaiser je v imenu predsednika KPL - Celovec **Mirka Kumra** trem najuspešnejšim na izpitu izročil Trijezični slovar lovskega izrazoslovja in značko KPL. Najboljšim mladim lovskim strelcem sta medalje razdelila podgorski lovec **Benjamin Kramljak** in slovenjgraški lovec **Rudi Rogeljšek**, predsednik in član Komisije za strelstvo pri KLZ. Zaprisego slovenskega lovca je prebral 52-letni **Mirko Tomec**, predsednik razredne skupnosti, ki so jo za njim naglas ponavljali mladi lovci in jo v prisotnosti svojih starešin tudi podpisali. Generacija 2016 se je predavateljem zahvalila s tradicionalno lovsko kapo, na kateri sta logo KLZ ter napis: 14. generacija – 2016. Franca Praznika pa so presenetili z lepim praktičnim darilom.

Franc Rotar

Da je tudi pri upravljanju z divjadjo in izvajanju lova še kako potrebno dobro poznavanje zakona narave, lovskega orožja, kinologije, lovskih zakonov in ne nazadnje tudi lovskih šeg in navad, se je dobro zavedala tudi štirinajsta generacija mladih koroških lovcev. Že s tem, da je bila njihova prisotnost na predavanjih 91,5-odstotna, potrjuje dovolj, še posebno pa doseženo povprečno znanje tečajnikov. Tako kot v lanski generaciji je bilo tudi v letošnji enajst odličnih tečajnikov s povprečno oceno 4,41 (lanska 4,34). Tako kot v lanski so bili tudi v letošnji trije tečajniki s povprečno oceno znanja 5,00. Najuspešnejši tečajniki 2016 so bili: **Matej Karničnik** iz LD Zeleni Vrh - Vuzenica, **Tomaž Mlinšek** iz LD Dolič in **Sara Pačnik** iz LD Bukovje - Otoški vrh. Odlično povprečno znanje, 4,92, sta dosegla **Mirko Tomec** iz LD Peca - Mežica in **Aleš Zajamšek** iz LD Mislinja. **Tomaž Pačnik** iz LD Podgorje in **Simon Sedelšak** iz LD Prežihovo - Kotlje sta bila zelo zadovoljna z oceno 4,91. **Danijel Helbl** iz LD Bukovje je dosegel oceno 4,83, **Tanja Delalut** iz LD Bistra pa 4,78. **Urban Borovnik** iz LD Dolič in **Robert Duler** iz LD Dravograd sta si z oceno znanja 4,61 delila deseto mesto.

Naši rukači izpolnili pričakovanja

Po dveh mesecih treningov je prišel dolgo pričakovani dan, ko se je mlada ekipa rukačev, kot na kratko imenujemo oponašalce jelenjega rukanja, odpravila na **18. Evropsko prvenstvo (EP) v oponašanju jelenjega rukanja** na Madžarsko. Na pot smo krenili v petek, 26. maja, s kombijem, ki nam ga je odobrila Komisija LZS za lovsko kulturo. Na poti smo se ustavili na Goričkem, v Gornjih Petrovcih, kjer smo opravili dva kakovostna treninga, prenočili v gostišču Pri Zlatici ter naslednji dan po kosilu krenili na pot proti madžarskemu mestu Keszthely.

Keszthely je mesto na obali Blatnega jezera, privlačna destinacija za mnoge turiste, kjer tudi slovenski niso izjema, kar smo kmalu ugotovili pred tamkajšnjim Hotelom Hilton po številnih vozilih s slovenskimi registrskimi tablicami. V mestu so številne kulturne in zgodovinske znamenitosti, devet muzejev in velika knjižnica z 90.000 knjigami, ki je v prečudovitem dvorcu Feštetič iz 18. stoletja. Blizu je tudi fakulteta za kmetijstvo. Dvorec je leta 1769 začela graditi družina Feštetič,

Trije naši rukači, ki so nas 27. maja letos dostojno zastopali na EP na Madžarskem.

Janez Podkrižnik med nastopom

Slovenska rukaška delegacija na 18. Evropskem prvenstvu v madžarskem Keszthelyju (od leve): Jože Gril (strokovni vodja), Blaž Šuler, Janez Podkrižnik, Urban Košir (tekmovalci) in Ernest Kerčmar (vodja delegacije)

hrvaških korenin, končan pa je bil v letih 1883–1887.

Po opravljenih prijavnih formalnostih sva se s spoštovanim prijateljem in tokrat vodjem naše rukaške delegacije **Ernestom Kerčmarjem** iz LPN Kompas udeležila uradnega sestanka vodstev delegacij, kjer so nas organizatorji seznanili s pravili tekmovanja. **Heiko Hornung**, predstavnik

revije WILD& HUND, pa nam je predstavil vse druge informacije, tudi nova Pravila tekmovanja, ki so bila predlagana že na lanskem EP v Kaunasu in so bila sprejeta letos z dodatnimi popravki.

Na kratko naj zato najprej napišem bistvene novosti novih pravil. Država, ki še ni sodelovala na tovrstnih tekmovanjih, mora, da bi si pridobila status

kandidatke, predhodno pripraviti tudi domače državno prvenstvo, na katerega mora povabiti vsaj tri države. Poročilo mora predstaviti na prvem naslednjem EP, na katerem bo sprejeta kot nova kandidatka, da bi naslednje leto dobila prednost za organizacijo EP v svoji državi.

Naslednja novost, ki pri nas velja že osem let, je, da se od osmih sodniških ocen najvišja in najnižja črtata, sedem sodnikov pa se (ne glede na število držav udeleženk EP) izžreba. Sodnik domačin je avtomatsko uvrščen med osem sodnikov. Največ polemike je nastalo pri določitvi tekmovalnih disciplin. Lahko smo zadovoljni, da je obveljal naš (slovenski) predlog, ki je zagovarjal privlačnost in točnost pri izvajanju tekmovalnih disciplin.

Naslednji dan nam je organizator ponudil in omogočil ogled izjemne lovske razstave, na kateri so bili predstavljeni preparati divjadi z vseh celin sveta. Res vrhunska predstavitev!

Po kosilu v dvorcu Feštetič smo se napotili na tekmovalni prostor in ob uradnem odprtju spoznali pomen tega tekmovanja. Poseben pečat so mu dali visoki gosti iz državnega madžarskega vrha, med drugim obisk generalne sekretarke na tamkajšnjem ministrstvu za kmetijstvo ter generalni sekretar CIC **Tamas Marghescu**.

Ob odlični organizaciji je evropsko rukaško tekmovanje potekalo brez zapletov. Po dveh disciplinah so tekmovanje lahko nadaljevali samo tekmovalci, ki so se po ocenah uvrstili v prvo – glede na točke – najuspešnejšo polovico od skupno 36 nastopajočih iz dvanajstih držav.

Navdušeni ob dejstvu, da so se vsi trije naši tekmovalci uvrstili v finale, smo lahko upravičeno pričakovali tudi visoko ekipno

uvrstitev. Naši mladci nas niso razočarali; tako je naš najmlajši **Urban Košir** zasedel deveto mesto, **Janez Podkrižnik** trinajsto in **Blaž Šuler** šestnajsto. Ekipno smo zaostali za vsega eno točko za četrtimi Poljaki, Urban pa je samo za tri točke zaostal za bronasto medaljo. Tako v nas raste upanje, da bomo že na naslednjem EP, ki bo leta 2017 v Franciji, posegli še višje.

Zaključni banket je minil v vzdušju res iskrenega prijateljstva in veselega druženja, še posebno ob ubrani glasbi hotelskega ansambla. Za popolno razpoloženje je poskrbel Urban s svojo »frajtonarico« ob Janezovi pomoči, ki pa je pokazal svoj talent tudi v petju.

V čudovitem sončnem jutru smo se po slovesu od prijateljev napotili proti domu in med potjo občudovali njihovo čudovito naravo z malo grenkobe, saj na vsej poti na poljih ni bilo videti nobenega strašila, nobene ograje, traka ali bal s silažo. Le kako jim to uspeva?

Na koncu naj izrazim zadovoljstvo in tudi izrečem zahvalo naši Komisiji za kulturo ter vodstvu LZS, našim tekmovalcem pa še enkrat (in prepričan sem ne zadnjič) izrekam *iskrene čestitke*.

Jože Gril,
strokovni vodja

Spet smo se pomladili ...

IZOBRAŽEVANJE JE SKLENILA ŠE ENA GENERACIJA MLADIH LOVCEV

Naš nekdanji predsednik LZS mag. **S. F. Kropce** je v svoji rubriki v Lovcu večkrat zapisal, kako stara postaja povprečna starostna sestava našega članstva. V nekaterih LD je želja po dejanski pomladitvi naših vrst res zelo prisotna, spet drugje pa še vedno izkoriščajo zakonske možnosti, da v svoje vrste nikakor ne spustijo novih članov in samo tarnajo nad visoko starostjo članov. Menda so v eni naših družin celo tajno glasovali, koga izmed več mladih kandidatov bodo sprejeli, saj da imajo mesto samo za enega! Res je ob sprejemu pripravnika težko vedeti, kakšni so dejansko njegovi nameni, kakšna so resnična njegova pričakovanja ob oddaji prošnje za sprejem v LD. Morda pa so tudi naša pričakovanja od novih članov prevelika in mlajše generacije enostavno ne čutijo enake pripadnosti novemu okolju, kot smo jo čutili mi v naših lastnih začetkih. Sam način življenja se

je od takrat bistveno spremenil in pustil svoj pečat tudi v naših vrstah.

Kakor koli, tudi letos smo spet uspešno pripeljali novo generacijo do opravljanja teoretičnega dela lovskega izpita. Na zaključnem lovskem izpitu v okviru **ZLD Posavje** je bilo 27 pripravnikov uspešnih (od tega smo imeli kar tri predstavnice nežnega spola) in so postali naši mladi lovci in lovke. Žal se je dvema nekoliko »zalomilo« in bosta morala še enkrat v našo družbo na izpit. Od 29 kandidatov pripravnikov jih je bilo 26 iz lovskih družin ZLD Posavja, ena pripravnica je prišla iz sosednje ZLD Zasavje, dva pripravnika pa (skoraj že tradicionalno) iz SK ZLD Celje.

Ob 70-letnici pripravili razstavo lovskih trofej

Letos **Lovska družina Kočevje** praznuje 70-letnico delovanja, zato smo se odločili, da bomo v tem letu vpeljali novost in napravili korak naprej. Minulo leto je bilo za LD Kočevje zelo uspešno, še posebno pri lovu na divjad in uresničevanju načrta odstrela. Diana je bila našim članom naklonjena, zato smo se odločili pripraviti razstavo lovskih trofej oziroma uplenjene divjadi v letu 2015.

Razstavo smo pripravili v prostorih lovskega doma LD Kočevje in poskrbeli tudi za urejenost postavitev trofej. Le-te so bile vzor-

je bilo napisano ime uplenitelja in tudi število doseženih točk. Za popestritev smo dodali nagačene medvede in pokale, ki jih je lani na strelskih tekmovanjih osvojila strelska ekipa LD Kočevje. Našo razstavo si je ogledalo veliko ljudi.

Tako pozitivnega odziva, kot smo ga bili deležni, nismo pričakovali. Poželi smo lepe pohvale in pozitivne kritike, kar nam je v ponos in vsekakor spodbuda tudi za naprej. Zadali smo si cilj, da bomo tudi prihodnje leto pri-

Proslavili 70 let delovanja LD Selca, LD Železniki in desetletnico Rogistov LD Selca

Temelje zdajšnjima **LD Selca** in **LD Železniki** so postavili predvojni lovci, ki so začeli z organiziranjem lovstva v Selški dolini takoj po koncu druge svetovne vojne.

Na prvem občnem zboru leta

Foto: D. Lepšina

Nova generacija lovcev, ki je lovski izpit opravljala v okviru Zveze lovskih družin Posavje.

Z izkazanim znanjem smo bili zadovoljni, saj je bila povprečna ocena vseh preverjanj dobra štiri. Kar dva sta imela povprečje uspeha **4,96** in sta tako nekoliko odstopala od »zasledovalcev«. To sta bila **Ana Malovrh** in **Sašo Mastikosa**.

Izobraževanje smo sklenili z obiskom Hrvaškega lovskega muzeja v Zagrebu, ogledali pa smo si tudi zanimivo zbirko trofej v **Muzeju Polovič** in predvsem tamkajšnjih preparatov živali, kjer so zbrane lovske trofeje in preparati divjadi z lovov po skoraj vsem svetu. V muzeju sta predsednik izpitne komisije **Miha Molan** in predsednik ZLD Posavja **Niko Marn ml.** novim lovcem podelila spričevala ter najboljšim vročila knjižna darila.

Dušan Lepšina, vodja tečaja

Foto: U. Brodnik

Lično urejena razstava lovskih trofej (2015) LD Kočevje

no urejene po starosti uplenjenih živali in številu doseženih CIC-točk za lovske trofeje. Pod vsako

pravili novo, nekoliko drugačno razstavo.

Tanja Medved Pršle

Objavljanje jubilejnih obletic LD

Velika večina LD letos in naslednje leto praznuje 70-letnico obstoja in uspešnega delovanja (nekateri tudi nižje okrogle obletnice). S tem so povezane proslave in nato dokumentarni zapisi o teh dogodkih in izdaje zbornikov, ki jih naši zvesti dopisniki pošiljajo uredništvu za objavo v Lovcu. Z veseljem sprejmemo o teh dogodkih vse jedrnat zapise v wordu in fotografije v e-obliki (jpg, 300 dpi), jih sproti jezikovno in po potrebi tudi stilistično uredimo, nakar počakajo na vrstni red objave. Ker bi radi enakopravno upoštevali vse LD in naše dopisnike, vas obveščamo, da bomo tudi tovrstne zapise, ki naj bodo res **jedrnat zgodovinski povzetki o delu LD**, z dodatkom kratkega opisa proslave (največ do 3.000 znakov + skupinska ali dokumentarna slika s proslave), **objavljali po vrstnem redu, kot bodo prihajali v uredništvo.**

Jubilejnih zapisov se je v uredništvu nabralo že kar precej, zato vse dopisnike prosimo za strpnost pri čakanju na objavo. O vrstnem redu boste lahko vsak čas dobili informacijo, če nas boste poklicali.

Vodstva LD naj spomnimo, naj vse tiste LD, ki ob obletnici izdajo priložnosti jubilejni zbornik in z njim seznanijo tudi uredništvo, le-tega ne pozabijo poslati tudi na Tehniški muzej Slovenije (za **Slovenski lovski muzej**) kustosinji dr. **Romani Erhatic Širnik**, ki že v vrsto let zbira, arhivira in obdeluje vsebino tovrstnih zbornikov ter iz njih sistematično črpa vredno zgodovinsko gradivo, ki ga ureja za potrebe muzejskega arhiva.

Hvala za razumevanje, vsem LD jubilarantom pa iskrene čestitke!

Uredništvo Lovca – B. L.

1946 je LD Selca štela 22 članov, lovišče je obsegalo 4.570 ha, LD Železniki pa je imela 4.600 ha veliko lovišče in šestnajst članov. V tistem času je bila v spodnjem delu Selške doline ustanovljena tudi LD Bukovica.

Ustanovitev državnega Gojitvenega lovišča Triglav na območju Ratitovca leta 1948 je zelo zmanjšala površini obeh lovišč. Posledično je sledil pritisk, češ da so obstoječe LD premajhne in jih je treba združiti. Spomladi 1950 je bil tako ustanovni sestanek nove LD, ki je združila tri takrat obstoječe lovske družine v Selški dolini: LD Železniki, LD Selca in LD Bukovica. Za ime nove družine je bilo izbrano ime LD Železniki.

Že po štirih letih delovanja skupne lovske družine pa je takratna oblast ugotovila, da je bila

Foto: A. Tarfilja

Skupna proslava 70-letnice LD Železniki, LD Selca in desetletnice Rogistov LD Selca

tako združena lovska družina le preobsežna in organizacijsko težko obvladljiva, zato je konec leta 1954 spet nastala razdružitev: nastali sta dve novi/stari LD, ki obstajata še zdaj: LD Železniki in LD Selca.

Leta 1959 je bilo ukinjeno državno Gojitveno lovišče Triglav - Ratitovec. Veliko območje Jelovice in Ratitovca, na katerem je bilo prej gojitveno lovišče, so razdelili med LD Železniki in LD Selca. Obe družini sta dobili še zdaj veljavno mejo. Njuna lovna površina se je povečala in družini sta po lovni površini največji lovski družini v Gorenjskem LUO.

Dogovori o skupni organizaciji sedemdesete obletnice so se začeli v lovni sezoni 2014. Po obsežnih pripravah smo se lovci obeh lovskih družin 7. maja 2016 zbrali v kulturnem domu v Železnikih.

V programu so sodelovali Škofjeloški lovski pevski zbor, **Blažka Pogačnik** s svojo pesmijo z naslovom *Lovska* in **Rogisti LD Selca**, ki so obenem praznovali svojo desetletnico uspešnega delovanja.

Vabilu na prireditev so se odzvali župan Občine Železniki mag. **Anton Luznar**, predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, podpredsednik ZLD Gorenjske **Iztok Jamnik** in predsednik LKD Gorenjske **Janez Nahtigal**.

Seveda nismo pozabili na LD Sovodnje ob Soči, pobrateno z LD Selca, lovske tovariše iz Kluba prijateljev lova Celovec, LD Globoko in sosednje lovske družine.

Z velikim veseljem smo na prireditvi pozdravili **Antona Habjana**, ustanovnega člana LD Selca, in **Vinka Marklja**, ustanovnega člana LD Železniki.

Skupni nagovor obeh starešin **Janeza Habjana** in **Simona Tolarja** je bil v dobro voljo vseh

prisotnih kratek in jednat; poudarila sta zelo uspešno sodelovanje in skupno zgodovino obeh lovskih družin.

Pred koncem uradnega dela je bila podelitev priznanj in odlikovanj; podelili so jih predsednik LZS, podpredsednik ZLDG in starešini obeh LD.

Po prireditvi je bila projekcija kratkega filma **Janeza Habjana** s predstavitevjo obeh lovskih družin.

Ob sami prireditvi je potekala razstava dermoplastičnih preparatov živali ter najzanimivejših in najmočnejših lovskih trofej divjadi, uplenjene v loviščih LD Selca in LD Železniki. V nedeljo so si jo ogledali številni domačini in lovci, v ponedeljek pa so jo organizirano obiskali učenci matične in podružničnih osnovnih šol ter obeh vrtcev v občini.

Za izvedbo prireditve pripada zahvala voditeljema **Juditi Markelj** in **Andražu Valclu**, članom, ki so organizirali in uspešno izpeljali prireditev, članom, ki so organizirali in pripravili razstavo, ter članom, ki so prispevali trofeje in preparate za razstavo, strežbi na prireditvi in vsem preostalim, ki so s svojim delom kakorkoli prispevali za izvedbo skupne obletnice.

Simon Tolar, LD Železniki, in **Janez Habjan**, LD Selca

Praznovanje 70-letnice LD Žiri

Odpri tudi novo prevzemnico za uplenjeno divjad

Občina Žiri praznuje svoj občinski praznik vsako leto konec aprila. Letos je bilo praznovanje 30. 4. 2016. Občina v okviru praznovanja pripravi razne prireditve v sodelovanju z društvi, ki delujejo na območju občine. Tako

so že več let kot glavna privlačnost praznovanja *Klekljarski dnevi*, na katerih se predstavijo klekljarice v tekmovanju in z razstavo njihovih čudovitih klekljanih del, ki so jih predstavile tudi v nekaterih državah v Evropi.

Na ta dan je letos tudi **LD Žiri** pripravila praznovanje svojih sedemdeset let dela in obstoja.

Prvi pisni viri, ki nam jih je uspelo najti in opisujejo lovstvo na Žirovskem, segajo v leto 1913. Tistega leta je bila namreč na javni dražbi za letno zakupnino 650 kron za obdobje petih let podpisana pogodba med Cesarsko kraljevim glavarstvom Logatec in **Francem Petričem**, posestnikom in županom Žirov. Družabnikov tega zakupa je bilo deset, po večini domačinov, ki so bili gmotno dobro stoječi. Med njimi je bil tudi dr. **Ivan Tavčar**, ki si je izgovoril, da bo vzel v zakup lov na velikega divjega petelina. To je pomenilo, da bi smel na območju žirovske občine loviti divjega petelina

va, ki ga praznujemo letos, se je začel leta 1946 in se je kasneje preimenoval iz društva v *Lovska družina Žiri*. Ustanovnih članov je bilo trinajst, in to samo lovcev domačinov. Delovanje naše LD je potekalo nemoteno vse do danes in upajmo, da tudi še v prihodnje. Ko bo potekla zdajšnja koncesijska pogodba, si želim, da bomo imeli vsi skupaj toliko razumevanja, posebno še država in njeni organi, da bo koncesija podaljšana za naslednje obdobje. Le tako lahko upamo, da bomo naravo in njen živelj ohranili tako, kot so ju nam zapustili naši dedje, očetje. Tudi mi ju moramo tako prepustiti našim zanamcem, ki jih uvajamo v lov. Kajti le človek, ki je neposredno povezan z naravo, in lovci smo taki, jo razume in dojemata na svojstven, pošten način. Le s podaljšanjem koncesije bomo zagotovo ohranili to, kar imamo, predvsem pa z našim delom, ki ga opravljamo **brezplačno**. Pri tem izpolnjujemo vse mogoče in

Foto: V. Mole

Člani LD Žiri so konec letošnjega aprila praznovali 70 let delovanja in odprli novo prevzemnico za uplenjeno divjad.

samo on. Zanimivo je, da so bili zakupni pogoji, ki so opisani v omenjeni pogodbi, zelo natančno določeni in zakonsko zelo dobro urejeni.

Naslednje obdobje lovstva se je začelo leta 1936 z ustanovitvijo *lovske družbe*, v katero je bilo včlanjenih enajst lovcev domačinov. Poleg že omenjenih lovcev članov je imel pravico do lova tudi dr. **Ivan Kavčič**, kateremu je dal dovoljenje za lov na območju Žirov dr. Ivan Tavčar. Poklicni sestav članov lovskega društva je bil zelo pester: od zdravnika, gostilničarja, trgovca, prekupčevalca, uradnika do kmeta in čevljarja. Ta družba je obstajala do leta 1941, nato pa jo je okupator prepovedal oziroma je članom odvzel lovsko orožje.

Nov začetek lovskega društ-

nemogoče naloge, ki nam jih nalaga država glede varovanja divjadi – državne lastnine. Vse preostale možnosti, ki se tudi porajajo pri posameznikih, so utopija! To je nazorno pokazala že zgodovina. Da je živelj v gozdu tako bogat, kot je, je v prvi vrsti zasluga našega lovskega članstva in našega brezplačnega (prostovoljnega) dela na področju gojitve in varstva divjadi.

Da pa smo letos v LD Žiri svojo sedemdeseto obletnico obstoja praznovali malo bolj veselo, je bil razlog tudi odprtje nove prevzemnice za uplenjeno divjad. Že konec leta 2015 smo namreč ugotovili, da je treba obnoviti prevzemnico in zamenjati hladilno omaro, ki smo jo montirali vanjo daljnjega leta 1985. Da obstoječe stanje ne ustreza več zahtevanim

veterinarsko-higienskim razmeram, je ugotovil tudi veterinarski inšpektor. Uresničevanja novega projekta smo se lotili sredi lanskega decembra.

Z zamenjavo vodnih in električnih vodov smo zamenjali tudi vse obloge s keramičnimi ploščicami in montirali novo hladilno komoro inox, ki omogoča shranjevanje tudi več večjih trupov uplenjene divjadi. Na novo je bila montirana tudi dvizna zapornica, ki omogoča enostaven transport od vhoda v hladilno komoro in seveda takojšnje/sprotno tehtanje.

Praznični dan se je začel v klubskih prostorih s slavnostno sejo, na katero so bili poleg članov vabljeni še predstavniki občine in darovalci sredstev za uresničitev projekta. Predsednik LD **Darko Hudolin** je predstavil zgodovino naše lovske družine, ki je opisana tudi v Zborniku lovske družine Žiri od leta 1945 do danes. Temu je sledila podelitev odlikovanj LZS, ki so jih dobili (zlato znak za lovske zasluge): **Ernest Mlakar** in **Anton Bačnar**, veliko družinsko plaketo so dobili: **Občina Žiri**, **Nimrod, d. o. o.**, in **Vanjo Mole**. Predsednik Lovsko-kino-loškega društva Gorenjske **Janez Nahtigal** pa je zlato znak LKD Gorenjske podelil Radu Jerebu, **Ferdu Erznožniku** pa zlato znak KZS. Za popestritev programa sta poskrbela dva učenca Osnovne šole Žiri z dvema lepima recitaloma.

Nato je najstarejši član naše bratovščine **Matija Jereb** prerezal slavnostni trak pred prevzemnico in pri tem izrazil željo, da bi uspešno služila svojemu namenu.

Po končanih slovesnostih se je začelo veselo druženje članov in prisotnih krajanov. Posebej so bile povabljeni tudi vse naše žene in vdove naših pokojnih članov. Za pogostitev smo člani pripravili lovski golaž, ki smo ga poleg pijače in peciva, ki so ga pripravile naše boljše polovice, brezplačno razdelili med prisotne. Na tak način smo prispevali k čim lepšemu praznovanju občinskega praznika.

Vanjo Mole

70 let LD Videm ob Ščavnici

Lovci so kakor dobri pastirji, ki varujejo naravo in divjad

Pri lovskem domu v Vidmu ob Ščavnici je bila prvo julijsko nedeljo v čudovitem sončnem vremenu osrednja slovesnost v počastitev 70-letnice **Lovske družine Videm ob Ščavnici**. Poleg

Ob svoji 70-letnici so se člani LD Videm ob Ščavnici fotografirali pred lovskim domom.

množice lovcev od blizu in daleč so se je udeležili tudi številni gostje, med njimi predsednik LZS mag. **Lado Bradač**, župan Občine Sveti Jurij ob Ščavnici **Miroslav Petrovič** in predsednik ZLD Prlekija **Gorazd Kuhar**.

Po Hubertovi sveti maši je bil bogat kulturni program, v katerem so nastopili Prleški lovski rogisti, učenci OŠ in malčki vrtca iz Sv. Jurija ob Ščavnici. Starešina LD Videm ob Ščavnici **Anton Holc** je v svojem govoru predstavil kronologijo bogate zgodovine lovstva v tem delu Prlekije in poudaril naravovarstvena prizadevanja lovcev. Del bogate lovske zgodovine je opisan tudi v spominskem Biltenu, ki so ga izdali ob 70-letnici LD. V njem je poleg poglobitnih zgodovinskih podatkov objavljenih nekaj uporabnih statističnih podatkov, ki potrjujejo dobre rezultate lovstva v tem delu slikovite Prlekije. Med njimi so tudi podatki o mali divjadi, ki jo videmski lovci še posebno varujejo in po svojih močeh skrbijo za ohranjanje njenega življenjskega okolja. Publikacijo odlikujejo izbrane in kronološko predstavljene fotografije ter faksimile nekaterih osebnih lovskih dokumentov najstarejših videmskih lovcev. Tako je vse zapisano dobilo verodostojno potrditev in je zgodovinsko brezhibno; tudi sicer dragocen prispevek k lovskega zgodovinskega pisanju. Publikacijo so prejeli vsi udeleženci slovesnosti, na voljo bo tudi v vseh splošno izobraževalnih

Anton Holc, starešina LD Videm ob Ščavnici, je razvil obnovljen prapor.

knjižnicah, objavljena pa je tudi na spletnih straneh LD. Anton Holc je v svojem govoru med drugim poudaril, da je »neposredno po drugi svetovni vojni na področju lovstva vladala določena zmeda. Septembra 1945 je nova slovenska oblast z odlokom o začasnem izvrševanju lova začela urejati tudi to področje. Proti koncu leta 1945 so se začele ustanovljati prve lovske družine. Na osnovi Začasnega zakona o lovu, ki ga je sprejel 23. julija 1946 Prezidij slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, so bile oblikovane lovske družine, ki so bile povezane v Okrajne lovske svete, ti pa v Lovski svet Ljudske republike Slovenije. V letu 1952 je zaradi upravno-teritorialne ureditve pri-

šlo do združitve okrajev Ljutomer in Gornja Radgona in zaradi tega tudi do združitve podzveze Gornja Radgona in podzveze Ljutomer v Lovsko zvezo Ljutomer. Zaradi političnih usmeritev je v letu 1955 ponovno prišlo do reorganizacije okrajnih lovske zvez. Ukinjene so bile okrajne lovske zveze in ustanovljena je bila Okrajna lovska zveza za celotno Pomurje, s sedežem v Murski Soboti. Glede na velikost in obseg ter število lovske družin Lovske Zveze Murska Sobota le ta ni v celoti izpolnjevala pričakovanj lovcev na desnem bregu reke Mure, ker ni imela tesnejše zveze s temeljnimi lovske organizacijami. Zaradi tega so se v letu 1966/67 začele spet razprave za izločitev vseh

LD z desnega brega reke Mure v samostojni Lovski Zvezi Gornja Radgona in Ljutomer. Pomembno je omeniti čas v samostojni Republiki Sloveniji, obdobje tranzicije odpiranja mej, sprejemanja drugačnih pogledov in praks, tako dobrih, kakor tudi manj dobrih. V tem času je Slovenija doživela veliko sprememb. Spremenile so se vrednote, interesi javnosti, države in ne nazadnje tudi nas lovcev. Omenjene spremembe so se odražale tudi v društvih, kjer seveda lovsko društva niso bila izjema. Kljub temu smo uspeli preseči različne poglede in postaviti vizijo naše lovške družine. Lovci LD Videm ob Ščavnici smo prepričani, da smo s svojo organiziranostjo in dejavnostjo sestavni del širšega družbenega okolja in kot taki predstavljamo v mozaiku del podobe občine Sv. Jurij ob Ščavnici. Posebno skrb namenimo ohranitvi naravnega okolja. LD Videm ob Ščavnici danes šteje štirinširideset članov. Povprečna starost članov LD je 58,52 leta; najmlajši član je star devetindvajset, najstarejši pa devetosemdeset. Veseli smo, da so se nam v zadnjih letih pridružili mlajši člani, ki čutijo pripadnost lovski družini in se nam ni treba bati za prihodnost. Najprej bi se zahvalil za izjemno opravljeno delo vsem svojim predhodnikom, ki so soustvarjali Lovsko družino Videm ob Ščavnici skozi vsa ta leta. V letu 2014 sem sprejel to dolžnost, ne zavedajoč se pomembnosti in odgovornosti tega poslanstva. Lovsko tovarštvo, pomoč predhodnikov, pripadnost lovski družini, sprejemanje drugačnosti mi je dalo osnovno, na kateri bomo gradili našo prihodnost.« Predsednik se je zahvalil vsem članom LD Videm ob Ščavnici, ki soustvarjajo podobo LD in pre-

vezemajo odgovorne funkcije ter delujejo v duhu trajnostne rabe prostora in divjadi. Zahvalil se je tudi vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri pripravi praznovanja 70-letnice LD.

Predsednik LZS mag. Lado Bradač se je zahvalil videmskim lovcem za predano in požrtvovalno prostovoljno delo v korist narave in divjadi. Nanizal je tudi nekaj zanimivih podatkov o zgodovini slovenskih lovskih družin in spregovoril o zdajšnjih prednostnih nalogah lovške organizacije, ki izhajajo ne samo iz zakonskih obveznosti, pač pa tudi iz tradicije slovenskega lovstva, ki ima primeren ugled in veljavo. LD Videm ob Ščavnici je izročil spominsko priznanje LZS. Lovcem se je za predano delo v dobro narave in divjadi zahvalil tudi župan Občine Sv. Jurij ob Ščavnici Miroslav Petrovič. Posebno besedo zahvale jim je namenil tudi novi predsednik območne ZLD Prlekije **Gorazd Kuhar**, ki se je za požrtvovalno in uspešno dolgoletno vodenje zveze zahvalil prejšnjemu predsedniku Antonu Holcu, sicer starešini LD Videm ob Ščavnici. Na slovesnosti so razvili tudi obnovljen družinski prapor, ki ga je blagoslovil domači župnik **Boštjan Ošlaj**. Vsem članom LD Videm ob Ščavnici so podelili spominska priznanja, darovalcem in sponzorjem pa zahvale LD. Lado Bradač je podelil tudi nekaj odlikovanj LZS, ob koncu sporočil izjemno bogate slovesnosti, ki je bila več kot zgolj uspešna promocija lovstva v Prlekiji in Slovenji nasploh, pa so za častnega člana LD Videm ob Ščavnici slavnostno razglasili **Ožbalta Rožanca**. Imenovani je bil dolga leta tajnik in starešina LD, izkazal se je pri gradnji lovškega doma, vodil je prleško

območno zvezo in bil tudi funkcionar LZS.

Videmski lovci so lovski praznik sklenili z družabnim srečanjem v velikem prireditvenem šotoru, kjer ni manjkalo kulinarčnih in vinskih dobrot ter sproščenega pomenka zelene bratovščine z gosti iz vse Slovenije in domačini, ki so dodobra napolnili prireditveni prostor ter množično izrekli priznanja lovcem ob njihovem jubileju. Le redkokje lahko slišimo toliko pohvalnih besed o lovcih in njihovem poslanstvu, kot smo jih slišali tokrat pri lovskem domu LD Videm ob Ščavnici.

M. Toš

Lovci LD Mala Nedelja obnovili svoje lovsko znanje

Okrog štirideset članov zelene bratovščine LD Mala Nedelja se je konec aprila

priznanja ter zahvale najzaslužnejšim lovcem. Povabili bodo tudi člane LD Mala Gora pri Kočevju, s katerimi so pobrateni. Po lovskem posvetu so pripravili obvezen letni lovski preizkus lovskega orožja in strelskih sposobnosti za vse člane, hkrati pa so članstvo opomnili, kako je treba pravilno opomniti, kako je treba pravilno ravnanje z orožjem. V sklopu tega dogodka je sledilo še tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško. Najboljši strelci se bodo udeležili tekmovanja, ki ga pripravlja Zveza lovskih družin Prlekije, kjer se bodo izkazali strelci za izbor na državnem tekmovanju LZS. Potekalo je tudi streljanje na glinaste golobe, ki je bilo na strelišču ob lovskem zavetišču v Radoslavicah. Vsak lovec je na lovskem usposabljanju streljal na deset glinastih golobov in oddal deset strelcev z MK-puško v tarčo srnjaka, je povedal starešina LD Mala Nedelja **Albin Bratuša**.

B. Žerdin

Foto: B. Žerdin

Lovci LD Mala Nedelja so po spomladanskem posvetu opravili obvezen preizkus orožja in strelskih sposobnosti, nato pa se pomerili v streljanju z malokalibrsko puško in šibrenicami na glinaste golobe.

Foto: M. Toš

Hubertovo mašo so spremljali Prleški lovski rogisti.

zbralo pri lovskem zavetišču v Radoslavicah, kjer so sklicali spomladanski lovski posvet. Na sestanku so govorili tudi o letošnjem dogajanju v njihovi družini, predvsem o letošnjem načrtu odstrela divjadi v njihovem lovišču. Nato so lovci pri lovskem domu in v njegovi okolici opravili spomladansko očiščevalno akcijo ter se hkrati vključili v občinsko, ki jo je organizirala Občina Ljutomer. Lovska družina letos obeležuje tudi 70-letnico obstoja in delovanja, v okviru praznovanja pa bodo pripravili prvo Hubertovo sveto mašo, kulturni program in izročili

Lovska razstava na slovenjgraškem letališču

V Mežiški in Zgornji ter Srednji Dravski dolini delujejo kar štirje lovskogojitveni bazeni (LGB), v Mislinjski dolini pa deluje samo LGB Slovenj Gradec. Čeprav tudi ta nima več toliko pristojnosti in veljave pri načrtovanju upravljanja z divjadjo in vpliva na letni odstrel, kot ga je imel nekdanj, svoje več desetletij dolgo lovsko poslanstvo opravičuje tako, da še vedno vsako leto organi-

V sodobno opremljeni letališki zgradbi slovenjgraškega letališča je bila postavljena letošnja pregledna lovska razstava LGB Slovenj Gradec. Veliko zanimanja je pritegnil tudi razstavni pano LD Podgorje, saj so se v njegovem lovišču spet pojavili močni mufloni.

Pred naš objektiv sta stopila (z desne) nekdanji starešina LD Golavabuka Jože R. Grah in novi starešina mag. Janez Zakeršnik.

zira pregledno lovsko razstavo. Organizacija letošnje je pripadala LD Golavabuka, saj bo njen novi starešina mag. **Janez Zakeršnik** leto na čelu LGB Slovenj Gradec. Letošnjo razstavo so 24. aprila v zgradbi slovenjgraškega letališča na razstavnih panojih pregledno postavili člani LD Mislinja, LD Podgorje, LD Slovenj Gradec, LD Gradišče, LD Dolič in LD Golavabuka. Odrptje razstave, sproščeno srečanje lovcev in strokovno predavanje so popostrili pevci in pevke LPZ LD Škale, ki deluje že trideset let. V njem poje tudi **Milan Tepej**, predsednik Komisije LZS za lovsko

kulturo. Vse zbrane lovce in goste, med katerimi so bili **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ in Pohorskega območnega združenja upravljavcev lovišč (POZUL), **Franc Praznik**, strokovni tajnik KLZ, **Jože R. Grah**, podpredsednik LKD Koroške in **Zdravko Miklašič**, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo ZGS, OE Slovenj Gradec, je pozdravil mag. Janez Zakeršnik, ki je lovsko srečanje tudi povezoval. Žal njegovih pozdravnih besed ni slišal nobeden od članov po številu članstva največje koroške LD Podgorje, saj so se v istem času morali udeležiti letne skupščine

svojem nagovoru kritično ocenil tudi predsednik koroških lovcev **Dušan Leskovec** in še dodal: »Ni prav, da po več kot 40-letni tradiciji pripravljanja lovske razstave na Koroškem ponekod teh sploh ni več. Čeprav nekateri tudi naši lovske funkcije radi v zagovor in opravičilo rečejo, da LGB za svoje delovanje nimajo zakonske podlage, to ne drži! Še vedno predstavljajo močan vezni člen slovenskega lovstva na Koroškem in drugod.« Tudi predstavnik koroškega LKD **Jože Grah** je dejal, da lovske razstave niso le inventura letnega upravljanja z divjadjo, ampak so pomembne tudi za druženje članstva. Pohvalil je dobro sodelovanje LKD Koroške s Koroško lovsko zvezo in njenimi LD ter spomnil, da brez lovske kinologije nikoli ni bilo in tudi v prihodnje ne bo uspešnega slovenskega lovstva.

O zgodovini upravljanja z gamsi na Pohorju je predavanje zanimivo pripravil gozdarski inženir **Zdravko Miklašič**. Zagotovo je nekatere presenetil z nekaterimi doslej manj znanimi podatki, in sicer, da je bil na Pohorju uplenjen prvi gamsi davnega leta 1875, da so se gamsi tudi na Pohorje verjetno razširili prav s pobočij Uršlje gore in še, da v naravnem okolju na Pohorju pred letom 1960 ni bilo jelenjadi in upravljanja z njo. Vendar to ne pomeni, da v preteklosti tam jelenjad ni živela.

F. Rotar

svoje LD. Žal takšno neodgovorno (ne)povezovalno delovanje nekaterih lovske funkcije, ki se ne znajo dogovoriti, v slabo luč spravlja celotno koroško lovstvo. Takšno početje namreč lovce le razdvaja, namesto da bi jih taka lovska srečanja povezovala, je v

V strokovnem delu lovskega društva, ki ga niso mogli motiti vzletni pristajanje športnih letal, saj je potekalo v veliki kletni dvorani mogočne letališke zgradbe, je lansko upravljanje z divjadjo, odstrel in izgube v Mislinjski dolini predstavil **Franc Praznik**, ki je bil v tem mandatu tudi strokovni tajnik koroškega in štajerskega POZUL. Mislinjska dolina premore 423 lovcev, ki upravljajo z divjadjo na 21.447 ha skupne lovne površine. Lani so odstrelili 635 glav srnjadi (načrt 761), na cestah so je izgubili 60, zaradi psov 10, kosilnic 17 in nezakonitega lova tri. Skupni odvzem pri srnjadi je znašal 765 glav. Odstrelili so tudi 33 glav jelenjadi (načrt 34), 40 gamsov (načrt 40), 27 muflonov (načrt 24) in 21 divjih prašičev (načrt 38). Odstrelili so še 197 lisic, 17 jazbecov, eno kuno zlatico, 36 kun belic, 14 poljskih zajcev, 12 rac mlakaric, 24 šoj in 83 sivih vran.

Lansko upravljanje z divjadjo v omenjenem delu Koroške je pohvalil tudi načrtovalec **Zdravko Miklašič**, saj so bili lovci posebno dosledni pri izvajanju ukrepov v populacijah divjih prašičev. Tudi lovski inšpektor **Bojan Kotnik**, ki se srečanja ni mogel udeležiti, je v pisnem opravičilu zapisal, da so vse LD v Mislinjski dolini v letu 2015 opravile načrtovani odstrel. Zato tudi ni imel nobenih pripomb na potek lova in celoten odstrel divjadi. KLZ je tudi letos svoje bronaste medalje za močne lovske trofeje podelila upleniteljem. **Blaž Polenik** (LD Golavabuka) jo je prejel za trofejo – rogovje srnjaka (106 točk) in **Marko Šušec** (LD Podgorje) za rogovje srnjaka (109 točk). **Vlado Polenik** (LD Golavabuka) jo je prejel za rogovje jelena (176, 61 točke) in **Darko Mulec** (LD Golavabuka) za roglje gamsove kože (95, 45 točke). **Dušan Ovcjak** iz LD Slovenj Gradec pa je bronasto medaljo prejel za trofejo – muflonje polže (186, 45 točke). – **F. Rotar**

Prekmurški lovci - strelci so se pomerili

Kot že tradicionalno so se tudi letos prekmurški lovci - strelci pomerili med seboj v disciplini glinasti golobi – lovski položaj in na tarčo srnjaka z MK-puško. Tekmovanje je bilo v nedeljo, 22. 5. 2016, na strelišču v Rakičanu. Tekmovalo je šestnajst ekip iz šestnajstih LD oziroma 69 lovcov iz **Zveze lovskih druženj Prekmurje**, ki je bila organizatorica tekmovanja. V otvoritvenem nagovoru je predsednik ZLD Prekmurje **Ludvik Rituper** vse prisotne tekmovalce in tudi preostale pozdravil ter tekmovalcem zaželel dobre strelske rezultate. Povedal jim je, da imajo prvi priložnost preizkusiti nekoliko obnovljeno strelišče. Predstavil je tudi **Ivana Gregorna**, vodjo tekmovanja, ki jim je prav tako zaželel dobre strelske rezultate in predstavil sodnike na tekmovanju: **Franca Mačka, Jasmino Maček, Franca Tomažiča, Marjana Burjana, Janeza Ružiča, Branka Bartoliča** in **Milan Ritlopa**. Kot vodja prireditve je bil tudi v vlogi sodnika. Na tekmovanju je različna dela opravljalo tudi devet lovskih pripravnikov.

Na tekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

golobi – ekipno:

1. LD KRIŽEVCI	70
2. LD PROSENJAKOVCI	68
3. LD DOBROVNIK	62

tarča srnjak:

1. LD TIŠINA	194
2. LD PROSENJAKOVCI	153
3. LD MLAJTINCI	136

kombinacija:

1. LD TIŠINA	430
2. LD PROSENJAKOVCI	425
3. LD KRIŽEVCI	395

POSAMEZNO:

golobi:

1. DENIS POJBIČ, LD KRIŽEVCI	73
2. ALEKSANDER LEPOŠA, LD MLAJTINCI	69
3. JANEZ BERTALANIČ, LD DOBROVNIK	65

tarča srnjak:

1. IVAN GREGORN, LD TIŠINA	74
2. JOŽE KORUNIČ, LD PROSENJAKOVCI	72
3. VINKO BEŽAN, LD TIŠINA	64

kombinacija:

1. FRANC VIDONJA, LD KRIŽEVCI	157
2. JOŽE KORUNIČ, LD PROSENJAKOVCI	156

Dobre strelske rezultate je strelcem zaželel predsednik ZLD Prekmurje Ludvik Rituper.

3. ALEKSANDER LEPOŠA, LD MLAJTINCI	148
---------------------------------------	-----

VETERANI:

golobi:

1. ZOLTAN POLANEC, LD PROSENJAKOVCI	23
2. MARJAN BURJAN, LD PROSENJAKOVCI	22
3. JANEZ RUŽIČ, LD IVANOVCI	21

tarča srnjak:

1. IVAN GREGORN, LD TIŠINA	97
2. MIRAN HOLCMAN, LD TIŠINA	92
3. ŠTEFAN HOHEGER, LD M. SOBOTA	85

kombinacija:

1. ZOLTAN POLANEC, LD PROSENJAKOVCI	172
2. JANEZ RUŽIČ, LD IVANOVCI	168
3. IVAN GREGORN, LD TIŠINA	165

Ob 14.30 se je na omenjeni prireditvi uradno končal tekmovalni del. Za tem je sledila podelitev pokalov za prva tri mesta v vseh kategorijah. Pokale sta podeljevala predsednik ZLD Prekmurja Ludvik Rituper in vodja prireditve Ivan Gregorn. Tisti, ki ta tekmovanja v Prekmurju spremljamo že nekaj let, ugotavljamo, da najvišja

varno. Zato se je Ivan Gregorn na koncu iskreno zahvalil vsem, ki so tekmovanje na tak ali drugačen način omogočili, ter vsem tistim, ki so s svojim delom prispevali, da se je končalo varno. Prisotna lovska družina, predvsem pa tisti, ki so prejeli pokale, so se na prireditvenem prostoru kar še nekaj časa zadržali ob prijetnem kramljanju.

Iztok Trček

Tekmovanje v streljanju z risanico v Postojnsko-Bistriški ZLD

V nedeljo, 5. junija 2016, je na podlagi programa izobraževanja **Postojnsko-Bistriške ZLD** potekalo regijsko tekmovanje v streljanju s puško risanico v Studenem.

Ekipno je prvo mesto v streljanju osvojila LD Gradišče - Košana, drugo LD Črna jama ter tretje LD Prestranek.

Med posamezniki je prvo mesto osvojil **Tomaž Leban** iz LD Gradišče - Košana, drugo **Borut Leban** prav tako iz LD Gradišče - Košana in tretje **Marko Česnik** iz LD Črna jama.

Ekipe in posamezniki so za osvojena mesta prejeli pokale, priznanja in medalje ter praktične nagrade.

Postojnsko-Bistriška ZLD se zahvaljuje lovskim družinam in članom za njihovo udeležbo ter organizacijam, ki so omogočile prireditve: Trgovina Rebec, d. o. o., Lovsko puškarstvo Jernej Bitner, s. p., Trgovina Avantura, Brne - trgovina za lov, ribolov in prosti čas, d. o. o., in LD Črna jama.

Aleš Klemenc

Najboljši strelci Postojnsko-Bistriške ZLD

V Lenartu slavili Trojičani

V posamični konkurenci prepričljivo slavil Vlado Steinfelser iz Dobrave

Na strelišču LD Lenart v Slovenskih goricah je bilo tradicionalno *bazensko prvenstvo v lovski kombinaciji* za LD

Benedikt (339,33) in prekaljenim strelcem **Francijem Ornikom** iz LD Voličina (328,67).

Tekmovanje je v sodelovanju z Lenarškim LGB, ki ga vodi **Franci Ornik** iz Voličine, zgljedno organizirala LD Lenart pod vodstvom starešine **Vinka Grajfonerja**.

M. T.

Vlado Steinfelser je prejel pokal iz rok predsednika LGB Lenart Francija Ornika.

Zmagovalna ekipa LD Dobrava

iz Lenarškega lovskogojitvenega bazena (LGB). Nastopilo je 29 tekmovalcev iz LD: Benedikt, Dobrava, Lenart, Voličina, Sveti Jurij in Sveta Ana v Slovenskih goricah. V ekipni konkurenci so po treh sušnih letih vnovič prepričljivo slavili člani **LD Dobrava** v sestavi **Ivan Bezjak, Dominik Slekovec, Vlado Steinfelser, Jure Toš** in **Vinko Kocuvan**, ki so zbrali 1163 točk. Na drugo mesto se je uvrstila ekipa **LD Sveti Jurij** in na tretje domačini iz **LD Lenart**, ki so sicer veljali za favorite. V posamični konkurenci je premočno zmagal **Vlado Steinfelser** iz LD Dobrava s 366,67 točke pred lanskim zmagovalcem **Marjanom Perkom** iz LD

Uspešna strelska tekma LD iz mirnskega lovskega bazena

Tudi letos, v nedeljo, 22. 5. 2016, so se strelci, člani lovskih družin mirnskega lovskega bazena, kamor sodijo **LD Mirna, LD Šentrupert, LD Šentjanž, LD Trebelno** in **LD Tržišče**, zbrali na Trebelnem, na strelišču LD Trebelno, na že tradicionalnem strelskem tekmovanju v streljanju z MK-puško na glinaste golobe in v kombinaciji. Vsako leto je nosilec priprav in izvedbe ena od tamkajšnjih lovskih družin; tokrat je ta pri-

Foto: S. Smolič

Skupinska fotografija vseh dobitnikov pokalov mirnskega LB

Foto: B. Slukan

Iz rok Lada Kocijana je prevzel pokal v »fair playu« zmagovalec David Jerovšek.

jetna obveznost pripadla naši LD Mirna.

Tekmovanja se je udeležilo veliko lovcev, ki se bolj ali manj aktivno ukvarjajo z lovskim strelstvom, pa tudi nemalo lovcev, simpatizerjev te zanimive panoge.

LD Mirna, organizatorica, in še posebno **Franci Ostanek**, referent za strelstvo, v sodelovanju z lovskimi tovariši iz LD Trebelno, so tekmovanje izvedli brezhibno, vključno z vsemi ukrepi za zagotovitev varnosti strelcev in sodelujočih ter brez kakršnih koli pritožb.

Poleg že uveljavljenih strelcev je bilo v konkurenci kar nekaj mlajših članov, med njimi tudi izredno obetavna strelka, članica LD Mirna. Po rezultatih sodeč se lovsko strelstvo na Dolenjskem in v tem delu – mirnskem bazenu – počasi vrača proti mestu, ki ga je v preteklosti že imelo in prav mlajši člani dajejo upanje, da bo ob ustrezni pomoči matičnih LD in območni ZLD res tako.

Rezultati:

MK-puška:

1. Mitja Blatnik, LD Tržišče
2. Robi Vrščaj, LD Trebelno
3. Franci Ostanek, LD Mirna

Glinasti golobi:

1. David Jerovšek, LD Mirna
2. Mitja Blatnik, LD Tržišče
3. Branko Smolič, LD Mirna

Kombinacija:

1. Mitja Blatnik, LD Tržišče
2. David Jerovšek, LD Mirna
3. Franci Ostanek, LD Mirna

Ekipno:

1. LD Mirna
2. LD Trebelno
3. LD Tržišče

Tudi v kategoriji »fair play« se je pomerilo veliko strelcev. Po na trenutke razburljivem razpletu je na koncu pričakovano slavil **David Jerovšek**, član LD Mirna.

Najuspešnejšim strelcem so pokale podelili referent za strelstvo LD Mirna **Franci Ostanek**, starešina LD Mirna **Jože Šepic** in najstarejši član LD Mirna ter še vedno velik ljubitelj lovskega strelstva **Lado Kocijan**. Nato je sledilo prijetno tovariško druženje ob dobri hrani in pijači, za kar so, kot je že v navadi, poskrbeli lovski tovariši LD Trebelno.

Stane Smolič

Nagrajeni spisi na Javnem natečaju (2015) Komisije LZS Mladi in lovstvo

Poroka volka in volkulje

1. mesto

Nekoč je volk s svojo palico prebiral travo po gozdni jasi. Zagledal je čudovito gobo. Že jo je hotel pojesti, a je pomislil, da bi bilo bolje, če bi jo delil s svojo ženo, a je na žalost ni imel. Z drevesa je sova metala storže in volka zadela naravnost v glavo. Volk se je obrnil in jo videl. Vprašal jo je za nasvet, kako bi dobil ženo in ji pokazal čudovito gobo, ki jo je hotel deliti z njo. Sova mu je povedala, da je to čarobna goba. Če poješ samo majhen košček te gobe, se ti izpolni vsaka želja. Dala mu je nasvet, kako dobiti ženo. Rekla mu je, naj ne napada šibkejših od sebe in naj ne podcenjuje drugih živali. Dobrota te bo pripeljala do žene. Volk je ubogal sovin nasvet in se odpravil na pot. Zagledal je košuto. Hotel jo je napasti. Spomnil se je sovinega nasveta, zato jo je pustil na miru in odšel. Nato je zagledal purana, ki se mu je zdel grd. Spet se je spomnil sovinega nasveta in ga ni zasramoval. Zazdelo se mu je, da sovin nasvet ne deluje, ko je na lepem mimo prišla volkulja, ki je bila volku všeč. Volkulja je začutila, da je volk prijazen, zato ga je vzela za moža. Na svojo poroko sta povabila vse živali iz gozda. Sova je spletla poročno obleko, košuta je prinesla pladenj s pivom, puran in srnjak pa sta igrala na harmoniko in na kontrabas. Volkulja je prinesla klobasice in pršut, jelen pa si je privoščil pivo. Po zraku so leteli listi od hrasta in iglice od jelke. Volk se je spomnil, da ima v žepu čarobno gobo, ki jo je hotel deliti s svojo ženo. Potegnil jo je iz žepa in jo razdelil na pol. Ponudil jo je ženi in oba sta pojedla gobo. Zaželela sta si, da bi živela srečno do konca svojih dni. In tako je tudi bilo.

Brin Matovič, 3.a, OŠ Zreče

Čuk in sova

2. mesto

Dolgo časa nazaj sta živela čuk in sova. Bila sta prav poseben par in seveda zelo različen par. Čuk je bil učitelj, sova pa je doma posedala in pletla. Veliko sta se prepirala. Nekega dne, ko je čuk prišel iz službe, je videl sovo, kako kar naprej plete. Rekel ji je: »Draga, ti ves čas samo štrikaš, jaz pa delam in nama služim de-

nar!« No, tako se je začel prepir. Sova je rekla: »Jaz sem za to, ker štrikam, zaštrikala že najin tepih in vse obleke, ki jih nosiš, čeprav jih nisi vreden, ti nemarnež, ti!« Še dolgo je trajal prepir, dokler ni nastopila noč. Naslednji dan je čuk odšel v službo. Ko je prišel iz službe, je zagledal le zapuščen kavč. Pod njim je bilo sporočilce: »Odsšla sem, žal me nisi vreden.« Čuk se je zamislil, kakšno napako je naredil tukaj. Takoj je odšel iskat sovo. Potoval je pet dni in pet noči, dokler ni srečal zmaja, ki muaj mu je rekel: »Prosim, pomagaj mi, stopil sem v maline in imam po celem telesu trnje.« Čuk s je krili prijemal trnje iz zmajevega telesa. Zmaj se mu je zahvalil in rekel: »Ker si mi pomagal, ti uresničim eno željo.« Čuk si je zaželel, da bi bil s sovo spet doma. Zmaj je prikimal in v trenutku je bil doma s sovo, objel jo je. Lovec je prinesel pošiljko. Ko jo je sova odprla, se je zelo razveselila. To je bilo darilo za sovo, bil je namreč njen rojstni dan. Vse mu je povedala, da so jo ugrabili in prisilili, da je napisala pismo in čuk je vse povedal njej. Potem dogodku se nista nikoli več prepirala.

Zoi Elena Jurak,
3. a, OŠ Kamnica

Čarodej dobre volje

3. mesto

Nekoč pred davnimi časi se je za visokimi skalami, ob prelepi jasi razprostiral prečudovit gozdiček. Ta gozdiček, pa ni bil navaden gozd. V sebi je skrival mnogo nenavadnih čudes.

Eno izmed njih so bile pridne in zelo zanimive živali. Živele so mirno, druga z drugo v paru. Samo ena žival je bila tista, ki je odstopala od množice. To je bil kosmat črn muc z imenom Črni Peter, kot so ga poimenovali živali. Bil je edina nesrečna žival v gozdu. Bil je zelo osamljen. Iskal je kraj, kjer bi ga nekdo vendarle imel rad. Tačke so ga v širni svet odnesle zaradi gospodarja, ki ga je ves čas podcenjeval in mu pridigal, češ da je samo lena neroda, neubogljiva mačka, ki povrh vsega prinaša samo nesrečo.

Zgodbo o nesrečnem mačku so kmalu izvedele vse gozdne živali. Od strahu, da je res maček, ki prinaša samo nesrečo, so se ga pričele izogibati. Niso se prepričale, kaj je res in kaj ne. Ubogi Črni Peter je opazil, da se ga vsi izogibajo. Odločil se je, da jim bo dokazal, da zlobne govornice ne držijo. Obul je rdeče škornje, oblekel dolg črn plašč in si nadel črn klobuk ter se odpravil od para

do para. Najprej ni vedel, kako se jim naj približa, nato pa se je spomnil kar nekaj norčij, s katerimi je zabaval gozdne prebivalce. Najprej sta ga sprejela lisica in lisjak, nato še medved in medvedka. Slednja sta povedala sovi in čuku, da maček ni tako črn, kot zgloda, saj v sebi skriva toliko dobre volje. O mucku in njegovi dobri volji je kaj kmalu izvedel ves gozd. Vsi prebivalci gozda so komaj čakali, da jih obiše. Njemu v čast so v gozdu priredili veselo sladkanje s polno mizo dobrot.

Črni maček ni bil več nesrečen maček. Postal je najsrečnejši ma-

ček, ki ga daleč naokrog poznajo kot Rdečega Petra. Postal je gozdni čarodej za spravljanje gozdnih prebivalcev v dobro voljo.

Andreja Maxharraj, 2. R.,
OŠ Pohorskega bataljona
– Oplotnica, podružnica Kebeľ

Na obisku pri lovcu Angelu

Imeli smo naravoslovni dan. Gozdar nas je popeljal po gozdni učni poti. Ustavili smo se na igrišču pri Čohih v Lokavcu,

REZULTATI LITERARNEGA NATEČAJA 2015 NA TEMO KARTE ČRNI PETER, slog pravljica

I. triada osnovnih šol

Na literarni natečaj je prispelo šestindvajset prispevkov, vsi so bili ocenjeni, rezultate pa objavljamo. Ocenjevalci so bili pri vseh prispevkih zelo enotni, in sicer glede ocen in tudi komentarjev.

1. MESTO, 27 točk od 30

Poroka volka in volkulje, avtor: **Brin Matovič**, 3. a., OŠ Zreče

Zelo domiselna pravljica!

Poroka volka in volkulje, imenitna vloga čarobne gobe (pravljичni predmet), vse je logično povezano. Vendar goba ne rešuje problemov čudežno – treba se je potruditi in potrebno je samo-premagovanje, da volku goba pomaga do – žene (volkulje). Pravljica ima tudi dober narativni lok, vsebuje pravljичne elemente. Zgodba ima bogato besedišče, le nekaj je odstopanj od norme v besedotvornih elementih jezika. Pravljica torej vsebuje dobro sporočilo, veliko je tudi uporabljenih elementov iz kart Črni Peter.

2. MESTO, 26,5 točke od 30

Čuk in sova, avtorica: **Zoi Elena Jurak**, 3.a., OŠ Kamnica

Tudi ta pravljica je pristno otroška, z vsemi svojimi nelogičnostmi in tudi napakami (pravopisnimi), ki pa tokrat izpričujejo veliko mero pristnosti.

Čuk ne razume koristnosti in potrebnosti sovinih opravil. Ko pa sova izgine, se zave, koliko mu pomeni. Z dobrim delom (iz trnja reši zmaja) jo dobi nazaj.

Veliko je odstopanj od jezikovne norme (besedilo je nepopravljeno, vendar pristno delo osnovnošolke, zato tudi manjši odbitek pri točkovanju.) Besedilo vsebuje pravljичne elemente in pripovedni lok je izpeljan do konca.

Prispevek je resnično delo avtorice in ne mentorja!!

3. MESTO, 26,25 točke od 30

Čarodej dobre volje, avtorica: **Andreja Maxharraj**, 2. razred, OŠ Pohorskega bataljona Oplotnica, podružnica Kebeľ

Črni muc Črni Peter je drugačen, zato ga živali ne marajo. Verjamejo, da prinaša nesrečo in se ga izogibljejo. Črni Peter si z močno voljo in s svojimi sposobnostmi pridobi zaupanje živali in postane od vseh spoštovani gozdni čarodej.

Pravljica z močnim in zelo aktualnim sporočilom: sprejmemo drugačne, saj je v vsakem izmed nas tudi kaj takega, kar bo obogatilo skupnost. Bogato in dobro uporabljeno besedišče. Vsebina ni podrobno razdelana, vendar vsebuje narativni lok in pravljичne elemente. Nekaj manjših jezikovnih odstopanj od norme. Zgoda je bila napisana z veliko pomočjo mentorja, saj to nakazuje jezikovne strukture in besedišče.

V Lokavcu je lovec Angel pokazal in povedal veliko zanimivega o divjadi in lovcih.

kjer nas je pričakal lovec **Angel Vidmar**. Na mizi je imel za nas pripravljenih veliko lovskih potrebščin in opreme. Povedal nam je veliko zanimivosti o živalih, ki živijo v naših gozdovih. Predstavil nam je vse, kar lovci potrebujejo za lov. Izvedeli smo, da lovci živali opazujejo, fotografirajo in jih po potrebi hranijo, streljajo pa le tiste, ki so določene za odstrel.

Ogledali smo si tudi nagačene živali. Vsako posebej nam je lovec opisal. Nekatere smo lahko pobozali. Zelo zanimivo je bilo videti rogovje jelena, muflona in srnjaka. Od blizu smo si smeli ogledati tudi puški in daljnogled. Pokukali smo v njegov nahrbtnik. Razložil nam je, da vedno nosi s seboj pribor prve pomoči, baterijo, vžigalice, vodo in lovski nož. Izvedeli smo, da se mora vsak, ki želi postati lovec, najprej vpisati v lovsko družino in po pripravniški dobi opraviti lovski izpit ter pridobiti lovsko izkaznico.

Želim si, da bi doživeli še več takšnih prijetnih srečanj.

*Učenci in učenke 3. r.
OŠ Danila Lokarja –
Ajdovščina*

Gozdarsko-lovski tabor v Rušah

Ob lovski koči **LD Ruše** in njej je bil 22. in 23. 4. 2016 dvodnevni gozdarsko-lovski tabor, ki se ga je udeležilo skupno dvajset devetošolcev z **OŠ Selnica ob Dravi** in bodočih gozdarskih tehnikov Lesarske šole iz Maribora. Zelo nas veseli, da je bilo med udeleženci tudi kar nekaj takšnih, ki bi se v prihodnje radi pridružili zeleni bratovščini in so jih vsebine tabora še posebno zanimale. V sodelovanju z Lovsko družino Ruše, **Zavodom za goz-**

dove Slovenije – OE Ruše in Podravskim gozdarskim društvom so mladi spoznali veliko novega in zanimivega o gozdnem ekosistemu, posameznih vrstah prostoživečih živali, posebno divjadi in slovenskem lovstvu.

Na popoldanskem pohodu skozi gozd so udeleženci spoznavali posamezne drevesne in grmovne vrste, opazovali živali, razmišljali o pomenu gozda, ekološkem ravnovesju in medsebojnih ekoloških

Bodoči gozdarski tehniki Lesarske šole Maribor s spremljajočima učiteljema **Matejo Kišek** in **Mihcem Dajčmanom**.

odvisnostih. Gozd smo obiskali tudi pozno zvečer, ko smo ob polni luni doživljali prvinost gozdnega okolja in prisluhnili tišini ter naravnim glasovom. Gozd je v nočnem času precej drugačen in skrivnostnejši in lovci smo obiskovali gozdnega okolja, ki to prav dobro vemo in razumemo. Občutke, ki prežemajo človeka v objemu noči, smo želeli deliti tudi z mladimi – in bili so navdušeni.

Drugi dan tabora je bil namenjen predvsem lovskim vsebinam; ogledali smo si lovsko prežo, krmišče in solnice. Opazovali smo, kje potekajo stečine in kako se divjad giblje v prostoru. Vodila nas je zanimiva pripoved gozdarja in lovca **LD Ruše Miha Dajčmana**, dipl. inž. gozd., ki nam je predstavil divjad različnih vrst, ki živi v lovišču, opisal njihovo razmnoževanje, razvoj, prehranjevalne navade, njihov vpliv na okolje in tudi človekov vpliv nanje. Mladi udeleženci tabora so tako spoznali zapleteno povezanost lovca in divjadi, človeka in narave. Prihodnji mladi lovci

Udeleženci tabora so se polni novih spoznanj vračali domov z željami, da bi se lahko še kdaj udeležili takšnega tabora. Učenje o naravi v naravi, ko občutiš, otipaš, vonjaš, vidiš ... To je dejansko neprecenljivo in tisto, kar mladi znajo ceniti in kar pri svojem splošnem izobraževanju tudi najbolj pogrešajo. Če smo mladim vsaj malo približali lovstvo in gozdarstvo, smo tudi mi opravili svoje poslanstvo. Vseživljenjsko znanje, ki ga posameznik pridobi in doživi na lastnih izkušnjah, je vsekakor neprecenljivo. Če se to dogaja sredi čudovitih pohorskih gozdov, pa je vse še lepše in bolj trajno!

Za pomoč pri izvedbi gozdarsko-lovskega tabora se iskreno zahvaljujemo Lovski družini Ruše, Zavodu za gozdove Slovenije – OE Ruše in Podravskemu gozdarskemu društvu. Posebna zahvala pa velja glavnemu koordinatorju tabora, **Mihu Dajčmanu**.

*Mateja Kišek, mag. inž. gozd.,
in Manja Kokalj, prof.*

Devetošolci Osnovne šole Selnica ob Dravi z mentorico **Manjo Kokalj**

so sami izdelali solnico, ki bo odslej v ruškem lovišču služila svojemu namenu. Spoznali so tudi pomembno večščino, ki jo morajo obvladati vsi lovci – razvrščanje jelenjadi in srnjadi na podlagi razvitosti in obrabljenosti zobovja – v starostne kategorije. Seveda na takšnem taboru ni manjkalo lovske kulinarike, saj smo lačne želodce potolažili s slastnim divjačinskim golažem, ki smo si ga v velikem kotlu pripravili kar sami. Tabor se je končal z mikološkimi vsebinami, saj so udeleženci poslušali predavanje o najpogostejših samoniklih gobah, ki rastejo v Sloveniji, njihovih značilnostih in uporabnosti. Seznanili so se tudi z gojenjem različnih vrst gob pri nas in v svetu.

»Male zelene celice«

Zabavno letno tekmovanje dijakov v poznavanju naravoslovja in lovstva

Male zelene celice so sinonim za vsakoletno srečanje in zabavno tekmovanje dijakov v poznavanju naravoslovja in lovstva. Udeležijo se ga predstavniki tistih dijakov, ki med šolskim letom na svoji šoli vestno obiskujejo lovski krožek oziroma interesno dejavnost naravoslovje in lovstvo. V sodelovanju s **Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo v Postojni**, predvsem pa ob izdatni strokovni in tehnični pomoči njihovega profesorja **Gregorja Češarka** je Komisija LZS **Mladi in lovstvo 11.**

Dijaki in mentorji – udeleženci tretjih Malih zelenih celic.

maja 2016 v Postojni organizirala že tretje tovrstno srečanje.

Dijakom SGLŠ Postojna (Andraž Brank, Žan Čamerlik, Viljem Jankovec, Blaž Jurjavčič in Rok Kozjek Mencinger z mentorjem Gregorjem Češarkom) in Biotehniškega centra Naklo (Jan Burnik, Žan Dolenc, Jošt Drol, Klemen Kožuh in Domen Mali z mentorjem Mirom Dovžanom) so se letos prvič pridružili tudi bodoči gozdarski tehniki iz Lesarske šole Maribor (Rok Bera, Domen Harih, Miha Lešnik, Gašper Turner in Žan Valner z mentorico Matejo Kišek).

Tako se je troje petčlanskih ekip pomerilo v poznavanju organiziranosti lovstva in lovske zakonodaje, načrtovanju trajnostne rabe divjadi, ornitologije, lovskega orožja in biologije velikih in malih zveri. Med tekmovanjem je za sproščeno vzdušje s svojim načinom vodenja poskrbel profesor Češarek, kateremu je pri ocenjevanju pomagala tričlanska komisija izkušenih lovcev iz vrst spremljevalcev. Delo pri ocenjevanju so jim olajšali kar dijaki sami, saj so z jasnimi in večinoma praviimi odgovori izkazali svoje poznavanje obravnavane tematike. Navzoči smo bili enotnega mnenja, da je znanje, ki smo ga imeli priložnost slišati iz ust dijakov, najmanj enakovredno znanju, ki ga na izpitih pokažejo lovski pripravniki. Posebnost tokratnega srečanja je bila izjemna izenačenost ekip, saj so se ob končnem rezultatu vse tri razvrstile znotraj zgolj ene same točke, in to navkljub streljanju z zračno puško, ki je bila na srečanju »pika na i«. Tako je na podlagi izkazanega znanja in kančka sreče svojevtrsten

prehodni pokal v obliki lovske palice in srnjakovega roga odnesla ekipa dijakov Biotehniškega centra Naklo, sledila jim je ekipa Lesarske šole iz Maribora, tretje mesto pa je pripadlo gostiteljem – dijakom SGLŠ Postojna.

Da srečanje ni zgolj tekmovalnega značaja, organizatorji vsako leto poskrbimo za dodatno izobraževanje navzočih s podrobno predstavitvijo ene izmed učnih vsebin s področja lovstva. Ob prvem srečanju je bila to lovska kultura, lani lovska kinologija, tokrat pa so dijaki lahko spoznali pomen in način načrtovanja trajnostne rabe divjadi. Vabilu na srečanje se je prijazno odzval Peter Krma, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo pri Območni enoti ZGS Postojna. V svojem kratkem in nazornem predavanju je predstavil postopek priprave lovskegozdarstvenih načrtov in ob tem poudaril, da mora pri svojem delu poleg upoštevanja standardnih kazalnikov številčnosti divjadi v okolju usklajevati zahteve in želje lovcev in tudi kmetijcev, gozdarjev, naravovarstvenikov ... Dijaki so spraševali tudi o sobivanju z velikimi zvermi in ob tem nanje dobili odgovore tako rekoč iz prve roke.

Novost letošnjega srečanja je bila kratka predstavitev fotografij z naravoslovno lovske tematiko, ki so jih posneli dijaki med šolskim letom. Komisija mladi in lovstvo je namreč ob koncu minulega leta razpisala interni natečaj za najbolj izvirno fotografijo iz naravnega okolja, katerega glavni namen je spodbujanje čuta za opazovanje narave. Odzvalo se je osem dijakov in prispevalo dvajset fotografij. Kot najbolj doživeto je

komisija v sestavi dijakov in njihovih spremljevalcev iz Maribora, ki na razpisu sicer niso sodelovali, izbrala fotografijo polha z naslovom *Daj mi lešnik*, posnel pa jo je dijak SGLŠ Postojna Rok Kozjek Mencinger.

Ob zaključku srečanja se nam je pridružil podpredsednik Lovske zveze Slovenije mag. Aleš Klemenec in s priložnostnim nagovorom pohvalil prizadevanja dijakov in njihovih mentorjev ter s spodbudnimi besedami obljubil nadaljnjo vsestransko podporo naše krovne lovske organizacije pri ozaveščanju mladih z naravoslovno-lovskimi vsebinami. Ob tej priložnosti je dijakom in mentorjem razdelil tudi priznanja in praktične nagrade, s čimer smo srečanje v vsesplošno zadovoljstvo vseh sodelujočih pripeljali do konca. Razšli smo se s trdno obljubo, da se bomo prihodnje leto spet srečali!

Mag. Marko Mali

Posvet Društva učiteljev podružničnih šol na POŠ Ponikva in POŠ Gotovlje

Že šestnajsto posvetovanje in obisk lovske učne poti na Rinki

Na POŠ Ponikva in POŠ Gotovlje je bil 15. in 16. aprila šestnajsti strokovni posvet učiteljev in učiteljev podružničnih šol. Prvi dan se je posveta udeležilo okrog sedemdeset udeležencev iz vse Slovenije, drugi dan pa nekoliko manj, a številka se je kljub temu gibala okoli šestdeset. Naslov teme letošnjega posveta je bil *Narava je naša učiteljica*. Tudi posvet je bil organiziran tako, da smo udeležencem v popoldanskem delu srečanja pokazali nekaj znamenitosti Spodnje Savinjske doline in jih popeljali v naravno okolje. Udeležence smo razdelili v tri skupine in vsaka je potem odšla na tri različne lokacije. Ogledali so si Perišče na Ponikvi, Jamo Pekel in Lovsko učno pot Rinka. Naslednji dan smo jih popeljali v Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva Slovenije, ki je v Žalcu.

Na lovski učni poti Rinka sta nas pričakala predsednik LD Žalec Janko Stebernak in Peter Terglav, vodja Odseka za gozdne živali in lovstvo pri celjski območni enoti Zavoda za gozdove. Predstavila sta pomen in delovanje lovske družine na območju žalske občine in povedala, kakšna je vloga lovcev in gozdarjev pri ohranjanju okolja in zagotavljanju biotske pestrosti v njem.

Cirila Konečnik Kaligaro, učiteljica POŠ Gotovlje

Foto: C. Konečnik Kaligaro

Sprehod po lovski učni poti je bil zelo zanimiv in poučen za vse udeležence, prav tako pa je vedno zanimiv za naše najmlajše obiskovalce in jim daje dobre smernice za življenje, ki naj bo prijazno živalim in naravi.

V ta naš svet je v osrčju pohorskih gozdoz 21. marca 1926. leta privedel **Henrik Sernc**, 90-letnik, LD Šmartno na Pohorju, ki ga vsi kličejo Hinko. Zibelka ga je mirno zibala pod mogočnimi smrekami pri Ruški koči na Arehu, kjer sta bila oskrbnika oče in mati in kjer se je začelo njegovo otroštvo. Tik pred drugo svetovno vojno se je s starši preselil na Šmartno na Pohorju, kjer so kupili manjše posestvo.

Med vihro druge vojne je Hinko kot petnajstletni mladenič že deloval na terenu kot partizanski kurir in prenašal pošto. Pri odhodu v partizane je mladega Hinka spremljala lovska risanica, ki jo je kupil njegov oče od legendarnega Alfonza Šarha, borca Pohorskega bataljona, ki je leta 1943 skupaj preostalima sinovima in drugimi borci tragično padel pod okupatorjevimi kroglami. Po vrnitvi iz NOB se je aktivno vključil v priprave za organizacijo povojnega lovstva na našem območju. Nič nenavadnega, saj so mu lovstvo rojenice položile že v zibelko; tudi njegov oče in ded sta bila predana lovstvu.

Skupaj z manjšo skupino enako mislečih zanesenjakov je ustanovil LD Šmartno. Delaven in zavzet, kot je Hinko še vedno, je kmalu prevzel in dobro opravljal več funkcij hkrati v novonastali LD. Več kot štirideset let je bil član UO LD, od tega je bil kar osemindvajset let starešina, saj je LD Šmartno vodil od leta 1954 pa vse do leta 1982. Več let je aktivno deloval v organih območne LZ Maribor in bil tudi dolgoletni predsednik Pohorskega LGB.

Njegovo nesebično predajanje lovskega poslanstva in odnosu do narave je začrtalo tudi pot lovstva in širše, po kateri še vedno stopajo člani LD Šmartno. Da je bil Hinko lovec in naravovarstvenik z veliko začetnico, priča dejstvo, da je aktivno deloval tudi v lovski kinologiji. Vse dokler je bil pri močeh, je vodil in vzrejal uporabne lovske pse. Po njegovih lovskih poteh so ga spremljali predvsem brakovčarji in resasti jazbečarji. Hinko je bil tudi eden izmed začetnikov lovskega strelstva na našem območju. Kot izvrsten streljec je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja postal prvi okrajni vrvak in streljanju na glinaste golobe. V sedemdesetih letih je bil gonilna sila pri gradnji obore na Zarji in kasnejšem naseljevanju ter izpustu damjakov na Pohorje.

Ceprav Hinko ni bil nikoli lovec na trofeje, mu je za njegovo nesebično delo in predajanje naravi ter varstvu divjadi Diana leta 1984 namenila življenjsko trofejo: rogovje srnjaka, ocenjeno s 156,40 CIC točkami, ki je še vedno najmočnejše srnjače rogovje, ki ga je kdo uplenil in lovišču LD Šmartno.

Za aktivno in zavzeto delovanje v lovski in kinološki organizaciji je bil Henrik Sernc odlikovan z znakom LZS za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje. Lovska zveza Maribor ga je odlikovala s svojo plaketo. KZS ga je odlikovala s srebrnim in zlatim znakom za kinološke zasluge. Kolektiv LD Šmartno mu je leta 1995 izglasoval naziv častnega člana.

Visokega jubileja lovskega tovariša Hinka se je ob njegovih lovskih prijateljih udeležila tudi delegacija LZM. Predsednik LZM mu je izrekel

čestitke, zaželel še veliko zdravja in se mu zahvalil za ves prispevek lovstvu in zavzetost pri varovanju narave ter mu izročil spominsko darilo. Jubilej velikega lovca so popestrili tudi Rogisti LZ Maribor, ki so s svojimi melodijami v oči slavljence privabili iskricke, saj je jubilar tudi glasbenik,

velik mojster na frajtonerici. Da je to res, dokazuje plaketa Avgusta Stanka, ki jo je prejel za zmago na tekmovanju harmonikarjev – ljudskih godcev. Po uradnem delu so se vsi njegovi prijatelji še dolgo zadržali v prijetni družbi slavljence in lovske tovarišev LD Šmartno na Pohorju. V sproščenem

vzdušju je nekaj besed vsem zbranim v poduk namenil tudi slavljence. Zanimivo Hinkovo življenjsko pot je slikovito opisal lovski tovariš Zdravko Brezovšek. Spoštovani Hinko, še na mnoga leta, ti kličemo!

*LD Šmartno/Pohorju,
LZ Maribor – M. G.*

V JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Drago Flis, LD Jelovica - Ribno

90-letnico

Marko Bulc, LD Mirna
Miroslav Cizej, LD Rankovci
Ivan Dragar, LD Begunje
Adolf Galič, LD Mokrice
Janez Golob, LD Markovci
Ivan Hafner, LD Sorško polje
Vladimir Kobal, LD Javornik
Franc Pikon, LD Bohinjska Bistrica
Zdenko Roter, LD Metlika
Borut Rus, LD Bled

85-letnico

Ivan Banko, LD Domžale
Metod Bavčar, LD Gorica
Natan Bernot, LD Mokrc
Ljubomir Blagojevič, LD Most na Soči
Francišek Brumen, LD Juršinci
Lino Comuzzi,
LD Tabor - Dornberk, Branik
Ivan Gošnak, LD Slovenj Gradec
Dušan Ludvik Kolnik, LD Kungota
Beno Kotnik, LD Prežihovo
Janez Leskovec, LD Hotedršica
Koloman Lulik, LD Radovci
Vincenc Martinčič, LD Lož, Stari trg
Matija Mlekuž, LD Soča
Vladimir Podlogar, LD Polhov Gradec
Miroslav Režonja, LD Sveta Ana
Jakob Rupnik, LD Javornik
Božidar Spasojevič, LD Gaberc, Divača
Jakob Školiber, LD Ivanjkovci
Peter Špiler, LD Videm ob Savi
Andrej Štrukelj, LD Čaven
Vladimir Topolšek,
LD Smrekovec, Šoštanj
Milovan Zidar, LD Luče

80-letnico

Lovrencij Bergant, LD Selca
Mihael Cizel, LD Škocjan
Janez Dobaja, LD Kamnica
Franc Flakus, LD Puščava
Jože Gorjup, LD Struge na Dolenskem
Aleksander Guzelj, LD Pšata
Peter Jereb, LD Dole nad Idrijo
Ivan Knez, LD Trbovlje
Avguštin Končan, LD Horjul
Drago Kosmač, LD Moravče
Janez Kržiž, LD Begunje
Stanislav Lah, LD Raša, Štorje
Stanislav Leskovšek, LD Tomišelj
Ludvik Maček, LD Polhov Gradec
Rihard Melzer, LD Rogaška Slatina
Orlando Nemec, LD Dekani
Ernest Pelan, LD Grahovo
Jože Podboj, LD Šmarna gora
Rajmund Rajšp, LD Hoče
Mihael Rasteiger,
LD Slovenska Bistrica
Miroslav Rztresen, LD Gorenja vas
Venčeslav Repek, LD Rače
Miran Resnik, LD Videm ob Savi
Ivan Rženičnik, LD Mozirje
Avgust Sinic, LD Tišina
Ludovik Sterle, LD Ig
Anton Štular, LD Dovje

Jernej Štupar, LD Komenda
Elemir Tanacek, LD Pečarovci
Ignac Tekmec, LD Jože Lacko, Ptuj
Zdravko Turk, LD Ruše
Leon Vidrih, LD Črna jama
Janez Zagorc, LD Šentjernej
Avguštin Založnik, LD Jamnica
Viktor Žerak, LD Žetale

75-letnico

Jože Arko, LD Sodražica
Franc Ažman, LD Begunjsčica
Arturo Blassuto, DSL F.-J. K – Doberdob
Vojteh Božič, LD Trbovlje
Venceslav Čufer, LD Otavnik
Konrad Danko,
LD Šentilj v Slovenskih goricah
Antonio Delbello, LD Šmarje
Franc Drnovšek, LD Litija
Rok Gašperšič, LD Kropa
Valter Gešman, LD Dravograd
Ivan Gornik, LD Banja Loka, Kostel
Franc Hanžekovič,
LD Videm ob Ščavnici
Alfonz Hostnik, LD Tuhinj
Janez Janžekovič st.,
LD Dornava, Polenšak
Jože Jazbec, LD Žalec
Peter Jelenc, LD Selca
Dominik Jereb, LD Dole nad Idrijo
Stanislav Kapun,
LD Šmartno na Pohorju
Alojzij Kočjaž, LD Novo mesto
Valentin Kompara, LD Hubelj
Štefan Kovač, LD Ljubinj
Ludvik Kovačič, LD Most na Soči
Andrej Krč, LD Storžič
Karel Kregar, LD Medvode
Edvin Malalan, LD Rižana
Davorin Andrej Marinc, LD Ruše
Marko Matkovič, LD Peca, Mežica
Adolf Meglič, LD Jože Lacko, Ptuj
Ludvik Mezek, LD Gorenja vas
Franc Movh, LD Velunja, Šoštanj
Branko Pajnič, LD Ribnica
Franc Papler, LD Jošt, Kranj
Ivan Pečnik, LD Mozirje
Jožef Petek, LD Bresnica, Podgorci
Henrik Pižorn, LD Oljka
Jožef Ponikvar, LD Žilce
Ivan Prašnikar, LD Trbovlje
Vojislav Radojkovič, LD Rače
Jožef Ravnik, LD Bled
Franc Schonwetter, LD Lenart v Slovenskih goricah
Anton Sever, LD Smuk, Semič
Vilibald Sever, LD Velike Lašče
Ilij-Egjidij Smolnikar, LD Gornji Grad
Ivan Stergar, LD Artiče
Jakob Šalamun, LD Križevci pri Ljutomeru
Ivan Šeler, LD Pišece
Vladimir Širca, LD Tabor, Zagorje
Edvard Štaman, LD Ljutomer
Ivan Tkalec, LD Motnik, Špitalič
Pavel Urankar, LD Trojane, Ožbolt
Rudi Valenčič, LD Gradišče, Košana
Stanislav Valenčič, LD Trnovo
Rudolf Verbič, LD Šentvid pri Stični
Leopold Žigart, LD Poljskava

70-letnico

Avguštiner Anderlič, LD Rogaška Slatina
Jože Arh, LD Veliki Podlog
Marijan Baša,
LD Tabor, Dornberk, Branik

Andrej Bidovec, LD Grosuplje
Vitimir Bosak, LD Starše
Slavko Brana, LD Kras, Dutovlje
Adolf Brus, LD Sveta Ana
Jože Bukovec, LD Bučka
Marjan Car, LD Puščava
Stanislav Černelič, LD Artiče
Rudolf Dobnik, LD Radlje
Jožica Fabjan, LD Studenec, Veliki Trn
Gabrijel Ferjan, LD Jelovica, Ribno
Anton Filipič, LD Radenci
Ivan Glazer, LD Dravograd
Damjana Globočnik, LD Železniki
Ludvik Grilc, LD Senovo
Marjan Grosek, LD Ponikva
Tone Hafner, LD Jošt, Kranj
Vladimir Hladnik, LD Vipava
Iztok Hrobat, LD Hubelj
Dušan Jug, LD Volče
Anton Kač, LD Žalec
Matevž Karlo, LD Negova
Miran Kink, LD Veliki Podlog
Ivan Klavs, LD Turjak
Boris Knežar, LD Gradišče
Ivan Kobal, LD Col
Rajko Kobal, LD Raša, Štorje
Stanislav Kocjan, LD Ivanjkovci
Ana Korošec, LD Gornja Radgona
Silvan Krt, LD Štanjel
Miha Levačič, LD Brezovica
Marjan Maričič, LD Globok
Mirko Masten, LD Dornava, Polenšak
Janez Merzel, LD Šmartno pri Litiji
Franc Metelko, LD Studenec, Veliki Trn
Marjan Ogulin, LD Smuk, Semič
Stanislav Pagon, LD Ljubinj
Jožef Pavšič, LD Most na Soči
Slavko Peroša, LD Šmarje
Viljem Peršolja, LD Sabotin
Roman Pesrl, LD Vinski Vrhovi
Ivan Petretič, LD Podbočje
Martin Plut, LD Smuk, Semič
Mitja Podgornik, LD Vransko
Milan Pogačnik, LD Grosuplje
Zarko Pregelj, LD Čepovan
Jože Alojz Primc, LD Brkini
Konrad Pungartnik,
LD Velunja, Šoštanj
Jakob Pušnik, LD Škale
Martin Rajh, LD Ivanjkovci
Stanislav Rataj, LD Malečnik, Košaki
Danijel Rovšček, LD Trebuša
Istok Saunig, LD Gorica
Milisav Sekulič, LD Kras, Dutovlje
Zarko Skomina, LD Ljajak
Avguštin Šabjan, LD Horjul
Jožef Šinigoj,
LD Gorica in LD Trnovski gozd
Karel Šinko, LD Cankova
Branko Škerlj, LD Kras, Dutovlje in LD Tabor, Sežana
Vinko Štemberger, LD Orehovica
Albin Tomažič, LD Oplotnica
Peter Umek, LD Planina
Alojz Vardijan, LD Adlešiči
Štefan Vuk, LD Petišovci
Franci Zagorc, LD Orehovica
Ladislav Zalar, LD Cajnarje
Drago Završnik, LD Mozirje
Radovan Žigon, LD Istra, Gračišče
Julij Živec, LD Trnovski gozd

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Foto: M. Cerar – Diana

»Petelinov jager«

Posvečeno spominu na Vinka Tepina (*20. 1. 1889, † 27. 11. 1960), *zaslužnega lovca, lovskega nadzornika, gorskega reševalca, oskrbnika planinske koč, kulturnika, glasbenika in mornarja ... (Ob 70-letnici ustanovitve LD Jezersko).*

V *Jezerski kroniki* so leta 1998 zapisali, da je **Vinko Tepina** dal kraju izrazit osebni »pečat« s svojo dejavnostjo. Še posebno naj bi bil razpoznaven kot krajevni mizar, lovski nadzornik, gorski vodnik, oskrbnik, glasbenik, pevovodja, župan, pomorščak ... V kroniki so ga uvrstili med pomembnejše osebnosti širšega Jezerskega. Veliko hvaležnost mu pripisujejo krajanje še dandanes za mnoge zasluge in modrosti, še zlasti v času druge svetovne vojne, saj po njegovi zaslugi ni bilo izseljenih večje število domačinov in ni bilo požganih več njihovih domov. S svojo preudarnostjo, iznajdljivostjo in spretnostjo, še posebno pa izrazitim domoljubjem je Vinko pomagal tudi partizanom. Ob prihodu sovražnikovih odre-

dov na Jezersko je poskrbel, da so bili vedno pravočasno opozorjeni, na katerih območjih bodo delovale nemške izvidnice. Vinko je bil tudi odličen pevec in glasbenik na pihala, harmonikar, violinist, pred drugo svetovno vojno pa tudi vodja jezerskega moškega pevskega zbora. Tudi pri predstavah na

»odrskih deskah« je bil dejaven; ko so npr. uprizorili Finžgarjevega *Divjega lovca*.

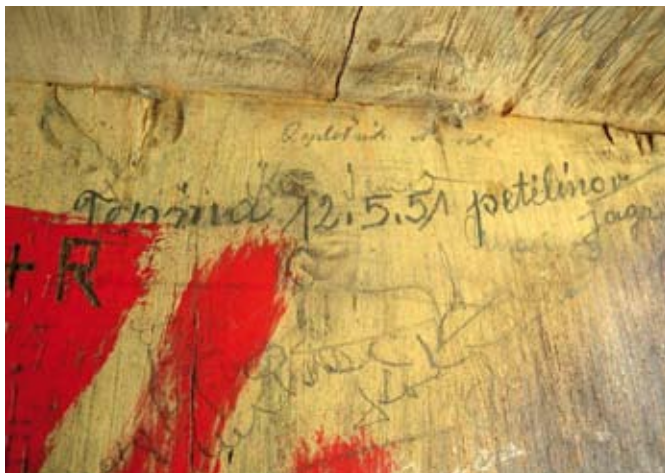
Mizar po poklicu je bil Vinko sicer nemirna, dinamična, vsestransko aktivna in delavna oseba. Znan je bil kot gorski vodnik, ki je goste visokogorja vodil in spremljal na težjih pohodih z izhodišča

na Jezerskem, s Češke koč, katere oskrbnik je bil njegov sin **Ludvik Tepina**, v vojnem času pa tudi Vinko. Dobro je poznal Kočno, Dolgi Hrbet, Veliko Koroško Babo, Grintovec, na katerega se je povzpел več kot tristokrat. Bil je med prvimi, ki so bili zapisani na uradnem seznamu gorskega reševalnega moštva Slovenskega planinskega društva (SPD) za območje Jezersko - Kranj. V času po prvi svetovni vojni in do začetka druge svetovne vojne so bili vodje gorske reševalne skupine pri SPD Jezersko: Tepina, Štern, Prelesnik, Polajnar, Nahtigal, Skubic. Vodil in sodeloval je pri številnih gorskih reševalnih akcijah, še posebno pri zahtevnem reševanju avgusta 1934, ko je planinsko skupino v Grintovcu zajelo hudo neurje in so se sprožili kamniti plazovi. Reševalno akcijo sta vodila s sinom. Tedaj je bilo poškodovanih več planincev, umrla je hrvaška planinka, ki sta jo kamnit plaz in padajoče kamenje smrtno poškodovala. Tudi kasneje, v štiridesetih letih, se je udeleževal številnih gorskih reševanj v gorah okrog Jezerskega, ko je

Lovec Vinko Tepina z Jezerskega je bil kulturnik, ljudski igralec, glasbenik ... Na fotografiji sedi tretji z leve v lovski opravi z gamsovim čopom. (Vir: arhiv rodbine Tepina)

bilo reševanje ponesrečenih ali mrtvih ilegalnih »prehodnikov« državne meje v zahtevnih gorskih brezpotjih zelo pogosto. V času druge svetovne vojne je bil Vinko Tepina tudi oskrbnik Češke kočice. V Planinskem zborniku iz leta 1945 ga omenjajo, ker naj bi bil prav po njegovi zaslugi, kljub številnim nevarnostim v vojnem času, uspešno rešen pretežni del opreme kočice pred uničenjem. Kot oskrbnik jo je tudi vzdrževal in varoval. Zato naj bi Češka kočica najbolje »prestala« obdobje druge svetovne vojne in so jo lahko že v letu 1946 odprli vsem obiskovalcem in ljubiteljem gora. Nekaj časa je kočico oskrboval tudi sin Ludvik. Drugi sin, tudi z imenom Vinko, bil je odličen

Na vratnem podboju brunarice na Štularjevi planini pod Češko kočico se je Vinko Tepina leta 1951 podpisal "petelinov jager" po uplenitvi velikega divjega petelina.

Hanzi - Ivan Hoja in Vinko Tepina sta bila lovska prijatelja in tudi ustanovna člana LD Jezerško (1946). (Vir: arhiv rodbine Tepina)

hribovec, ki je obvladoval vsa skalna brezpotja jezerskih gora, je bil dobro znan med jezerskimi smučarji. Še vedno je zapisan njegov smučarski rekord v skokih, 37 m, ki ga je dosegel na predvojni skakalnici na Jezerškem. Ko je **Marijan Lipovšek**, profesor, skladatelj in odlični alpinist, raziskoval in zapisoval zgodovinske podatke o jezerskih gornikih, je v svojih zapisih s pozornostjo zabeležil ime vsestranskega zaslužnega občana Vinka Tepina, ki mu je tudi pomagal pri iskanju izvornih imen osebnosti, ki imajo

zasluge za jezerski gorski svet in kraj.

V času druge svetovne vojne je bil Vinko Tepina izbran za župana Občine Jezerško. Njegova glavna skrb je bila, kako zaščititi in obvarovati življenja in imetje občanov. V tistem obdobju je bilo Jezerško vsekakor pomembna prometna točka tudi za okupatorjevo vojaško oskrbo. Toda na tem območju so bile tedaj tudi neprestane partizanske aktivnosti, ki so okupatorju preprečevale in ovirale promet ter transporte. Ob enem izmed partizanskih napadov na »žendar-

marijsko« postajo na Jezerškem je izgubil življenje tudi pripadnik Wehrmachta. Okupatorske oblasti in gestapo so poklicali župana v Kranj, da bi poročal o dogodku. Tam so mu dali navodilo, naj na list papirja napiše seznam šestnajstih Jezerčanov in Jezerjank, ki jih bodo ustrelili kot povračilni ukrep za ustreljenega nemškega vojaka. To je bil šok za župana Vinka Tepina. Presodil je in se odločil: na spisek za smrtno obsodbo je naprej napisal svoje ime, nato pa svojim zasliševalcem dejal: »Ostalih petnajst pa sami izberite!« To je bilo za okupatorske komandante dejanje brez primere. Načrtovana okupatorska sankcija usmrtila šestnajstih Jezerčanov se ni zgodila.

Vinko je bil izjemno navezan na gorsko naravo in tudi lov. Kolikor mu je dopuščal čas pri njegovih vsestranskih aktivnostih, se je udeleževal tudi kot lovec, lovski čuvaj in gorski vodnik, saj je moral trdo delati in skrbeti za

preživetje družine. Njegova 95-letna še živeča hčerka **Marija** se živo spominja očetovih lovskih pohodov, na katerih ga je velikokrat spremljala. Kasneje, čeprav že nekoliko v letih, se je (leta 1946) odločil vstopiti med jezerske lovce, v tedaj na novo organizirano lovsko organizacijo. Lovska opravila in naloge lovskega nadzornika je namreč aktivno opravljal že pred drugo svetovno vojno, zato ni zgolj naključje, da je bil v letu 1946 med ustanovnimi člani Lovske družine Jezerško, nato pa izvoljen v članstvo LD na družinskem ustanovnem občnem zboru. Od vseh oblik lova je najbolj cenil lov na gamsa. Tudi svoj poklic – delo in znanje mizarja – je namenjal in povezoval z lovstvom. Divjad, gamse, srnjake in divje peteline pa je najraje opazoval. Z velikim veseljem sta ga na lovih spremljala hčerka **Marija** in sin **Vinko**. Z njim je odšla na lov 12. maja vnučkinja **Anica**. Na Štularjevi planini sta tistega dne skupaj uplenila divjega petelina. Zjutraj, ko sta se vračala po uspešnem lovu, je ded Vinko v pastirski brunarici lastnoročno zabeležil uspešen lov: »Tepina, 12. 5. 1951. – petelinov jager.« A tistega leta žal tam ni bilo več LD Jezerško, ker jo je takratna oblast leta 1949 ukinila, kraju odvzela lovišče in ustanovila novo Državno lovišče Karavanke, ki je v celoti prevzelo lovne površine nekdanje LD Jezerško. Za direktorja državnega lovišča je bil imenovan **Franč Bezovšek**, ki je kasneje v širšem okolju postal med ljudmi izjemno priljubljen, razumevajoč do vseh težav občanov pa tudi nejevolje jezerskih lovcev, ki so naenkrat ostali brez lovišča. Domačinom je dajal naročila za izvajanje raznih opravil in

Foto: F. Eker

Marjan Tepina pred že dotrajano pastirsko brunarico na Štularjevi planini, kjer je na podboju Vinko Tepina zabeležil uplenitev velikega petelina.

del za potrebe državnega lovišča in jim tako omogočal zaslužek. V izjemnih primerih bolezní, še posebno nesreč, je Bezovšek za obolelega ali ponesrečenega brezplačno poskrbel prevoz do zdravnika ali bolnišnice, saj je imel takrat le on brezhibno osebno vozilo. Tudi Vinku Tepinu je priskrbel kar nekaj mizararskih naročil za lovišče Karavanke. Pravijo, da je bilo tudi dovoljenje za odstrel velikega divjega petelina leta 1951 zanesljivo »posledica« dobrih odnosov in medsebojnega spoštovanja ter sodelovanja med Tepino in direktorjem Bezovškom.

Ko je leta 1957 država jezerskim lovcom (LD Jezerško) ponovno vrnila lovišče in lovske pravice, se Vinko Tepina ni več odločil za članstvo in druge društveno-sprostitutvene dejavnosti.

Pot je Vinka Tepina – hribovca, gorjana, ki so mu rekli tudi »Meh« –, pri dvaindvajsetih letih, neposredno pred viхро prve svetovne vojne, zanesla v vojaške vrste. Že leta 1911 naj bi se prostovoljno javil na služenje vojaščine v mornarici. V uradni kartoteki pomorščakov Pomorskega muzeja v Piranu je zapisano, da je bil uradno sprejet v mornarico leta 1915. Navedeno je še, naj bi bil Tepina podnarednik in nato narednik krova, da je napredoval v »quartmajstra« (narednik krova oziroma krmar). Plul je na različnih plovilih avstro-ogrske mornarice, daljše obdobje tudi na podmornicah. S podmornico naj bi se potopili sedemindvajsetkrat in preživel je vse vojaške bitke. Srečo je tudi imel, da je bil v času znanega velikega upora mornarjev v Boki Kotorski (1918) na odprtem morju, zato ga niso obtožili sodelovanja pri uporih mornarjev, ne zaprli. Med mornarji je bilo znano, da je rad risal ladjeve, mornarje in poveljnike. V mornarici je ostal do konca prve svetovne vojne, zaradi bolezní pa mornariške kariere ni nadaljeval tudi v kasnejši mornarici SHS.

Obujen spomin na velikega slovenskega Jezerjana in domoljuba Vinka Tepina po 55 letih od njegove smrti naj služi kot pobuda, da bi mu v znamenje zahvale za njegova dejanja in zasluge javno, posthumno izkazali priznanje s primernim spominskim obeležjem.

Franc Ekar

Viri:

Jezerska kronika, Slovenski narod, 1934, Pomorski muzej Piran, Jezersko lovstvo, osebna pričevanja in viri: Franc Tepina, Marjan Tepina, Joža Smrtnik.

Razstava NATUR/ Narava, ljudje - divjad - gozd

(Od 1. maja do 31. oktobra 2016 v avstrijskem Friesachu)

Deželna lovska zveza Koroške in Mestna občina Friesach sta v mestu Friesach (Breže) v prireditvenem centru, ki je v restavriranih zgodnjerednjeveških prostorih »kašče« Furstenhof, v sodelovanju z deželnim muzejem pripravili izjemen naravovarstveni strokovno-informativni projekt – razstavo za prijatelje življenja, poimenovano *Bivalna soba: narava, gozd – za ljudi in divjad*.

Mesto Friesach, po slovensko Breže, je po prvotni cesti mimo Gosposvetskega polja in proti Dunaju oddaljeno od koroške deželne prestolnice Celovca dobrih trideset kilometrov. Kraj Friesach naj bi nastal na tedanjem slovenskem ozemlju že v 12. stoletju, ki so ga v letu 1106 omenjali kot trg; v letih 1124–1130 so ga iz trga preimenovali (pridobil je status) v mesto. Opisujejo ga in predstavljajo kot najstarejše mesto

na Koroškem, ki je bilo obdano z mogočnim obzidjem pod Petrovo goro z gradovi, trdnjavami, obrambnim kanalom ipd. Vse nekdanje mogočne zgodovinsko-kulturne vrednote so z izjemno skrbnostjo prenovili/restavrirali in mestu dali ponovno slikovito izvirno podobo srednjeveškega viteškega mesta. Mesto tudi sicer z veliko pozornostjo ohranja nekdanje tradicionalnosti, etnografsko razpoznavnost, običaje in dejavnosti. Tudi do domačega tradicionalno razpoznavnega lovstva in lovcev kažejo veliko pozornost in spoštljiv odnos.

Obisk razstave, ki je odprla vrata 1. maja letos, je poleg lovcom namenjen tudi vsem drugim ljubiteljem narave, gozda in življenja v njem. Poseben namen in vodilo ogleda razstave Natur (Narava) je, da bi pritegnil mlade generacije, šolske ekskurzije, obiske družin – vse s ciljem, da bi se na neposreden način seznanili in spoznali življenje v naravi, živalstvo, divjad in lovstvo. Obenem želijo obiskovalcem približati tudi lov v sodobnem času, ga predstaviti, da je njegovo poslanstvo tudi

odgovornost, radost in obveznost do zagotavljanja pravilnega odnosa ljudi do narave in ohranjanja prvobitne narave prihodnjim generacijam. Razstava, ki je vsebinsko sodobno, strokovno in oblikovalno dovršeno zasnovana ter postavljena, je tudi velik prispevek za pospeševanje in plemenitenje turistične poletne ponudbe.

V razstavnem prostoru, v katerem so smiselno nameščeni preparati prostoživečih živali, so tudi panoji z aktualnimi, zanimivo napisanimi kratkimi sporočili in informacijami, npr.: »Orel opazi miš z višine 1000 m«, »Volkovi zaznajo plen z oddaljenosti treh kilometrov«, »Poljski zajec pri begu doseže hitrost do 70 km na uro«, »V idealnih razmerah je prirastek pri divjih prašičih več kot 300 %«, »Gams se paselprehranjuje do 60 % dneva« in »Alpski svizci preživijo devet desetih svojega življenja v rovu, pod zemljo.«

Čeprav je v alpskem svetu tradicija lovstva še vedno »živa«, je kljub temu v sodobnem času nastalo prilagajanje novim navadam in načinu življenja. Oblačila ostajajo še vedno v tradicionalno naravnih barvah okolja – zelena in rjava. Klasično pokrivalo – klobuk – se prilagaja razmeram in času ter razlikuje glede na kraj in območje. Oblačila, ki jih nosijo lovci, so še zelo klasična, a tudi (velja predvsem za Avstrijo) zelo sodobna. Lovski pes, kot najbolj zvest lovčev spremljevalec, se še vedno ohranja kot »obveznost« za etičen lov.

Omenjeni so tudi tradicionalni lovski običaji, njihovo označevanje pa so osvežili; poudarili so, da se po uplenitvi ohranja obred dajanja »zadnjega grizljaja« predvsem trikrake vejice smreke, jelke, macesna, bora, od listavcev pa jelše, bukke in hrasta.

Avstrijsko lovsko izrazoslovje za lov, divjad, lovske navade, običaje ob pozdravu in izrazih

Foto: F. Ekar

želja pozna (v nemščini) skoraj tri tisoč lovskih izrazov. Precej jih je povzetih in »prevedenih« tudi v slovenščino. Tak je npr. pozdrav z izrečeno željo »*Dober pogled!*«, ki je namenjen samo in le ob odhodu na lov. Po uspešnem lovu si povzeto čestitamo tudi »po naše« z »*Lovski blagor!*«

Veliko razstavnih sporočil in besedil sporoča, da je lov veliko več kot samo lov v ozkem pomenu besede; da je še kako pomembna kulturna dobrina in sestavni del varovanja, zaščite in ohranjanja zdravega življenjskega prostora in okolja.

Razstava bo odprta do 31. oktobra 2016 (vsak dan od od 9. do 16. ure). Cena vstopnic je pet evrov; do 14. leta starosti tri evre in družinska karta osem evrov.

France Ekar

Pri vodenju tujih gostov velja obzirnost do kmetovalcev!

Z lovskim turizmom z gosti iz tujine po navadi začnemo že v začetku maja, ko se »odpre« lov na srnjaka. V nekaterih lovskih družinah je to najpomembnejša naloga v letu. Zaradi denarja, namreč. Pri nas v LD Dobrava za lovni turizem predvidimo tudi do štirinajst srnjakov. V nekaterih LD pa se ne ukvarjajo z lovskim turizmom in srnjake raje namenijo domačim zaslužnim lovcem kot nagrado za opravljen delovni prispevek v prejšnjem letu.

V začetku maja letos sva z lovskim tovarišem Petrom pod porušeno kmetijo Polič pripeljala in postavila nizko prežo, ki sem jo izdelal in pobarval, vse na lastne stoške. Pri postavljanju na izbrano lokacijo sva v visoki travi naletela na precej pomendrano travo in sledi kolesnic vozila. Sprva sem pomislil, da je nekdo vozil s traktorjem. Ampak le zakaj bi last-

nik vozil po visoki travi tik pred košnjo? Da bi lastnik zemljišča to počenjal s traktorjem? Ne, to ni mogoče!

Pravijo, da resnica vedno pride enkrat na dan. Le nekaj dni kasneje mi je občan povedal, da je videl voziti se po travniku dva lovca. V črnem avtomobilu sta bila, ki je spominjal na terenca. Sprva nisem mogel verjeti, da bi nekdo iz vrst zelene bratovščine počenjal take neumnosti, sploh pa ne pri vodenju gosta iz tujine.

Lovci se včasih neupravičeno čudimo in jezimo, če nam lastniki zemljišč ne dovolijo postaviti lovskih prež in drugih objektov na njihovih zemljiščih ali zahtevajo celo odstranitev že postavljenih. Občasno se zgodi, da kar brez opozoril poškodujejo ali celo odstranijo lovske naprave. Maščevanje je pač sladko. Žal nekateri člani zelene bratovščine še »živijo« v času izpred trideset let, ko nam je

Nizka prežalzaslon za lov na srnjaka

Foto: D. Muršec

Zaradi lovcev pomendrana trava neposredno pred košnjo

bilo marsikaj dovoljeno, in se ne zavedajo, kakšno škodo povzročajo lastnikom zemljišč s svojo brezbriznostjo in nečimrnostjo. Morda se pri svoji »korajži« le preveč zanašajo na prijateljske vezi s pooblaščenimi osebami? Vendar se odgovornost meri po posledicah, mar ne?

Danilo Muršec

DSL na januarskem lovu v Buzetu

Sodelovanje z lovci onstran državnih meja je čvrsto, kar je pokazal tudi tradicionalni januarski lov na divje prašiče in lisice. Lovsko društvo Mirna - Buzet, katerega predsednik je

Buzetu se je odzvalo tudi trinajst lovč (DSL) iz Slovenije, ki smo na tem lovu sodelovale prvič. Zato smo bile od vodstva gostiteljske LD, prisotnih funkcionarjev in gostov deležne spoštljive in prisrčne pozornosti.

Končno smo se odpeljali v lovišče in lov se je začel. Žal je bil zaradi slabega vremena drugi pogon odpovedan. V prvem sta bila uplenjena dva divja prašiča. Lovovodja je zapovedal zbor ob lovini in sledil je pozdrav lovini. Po kratkem premoru smo odšli na zadnji pogon v restavracijo Volte. Lastnik tamkajšnje »konobe« je vse goste pogostil z odlično večerjo. Da pa naše druženje nista bila samo hrana in klepet, je Branko Golojka poskrbel tudi za glasbeno popestritev. Zabava ob prijetnih

Foto: I. Kocjančič

Udeleženke in udeleženci januarskega lova v Buzetu

Branko Golojka, se je vključno s svojimi člani in gostujočimi gosti iz sosednih LD – Čabra, Paga in Slovenije (skupaj 120 lovcev) – zbralo na zajtrku v hotelu Fontana v Buzetu. Po obilni pogostitvi smo se zbrali pred hotelom, kjer nas je prisotne lovke (članice Društva slovenskih lovč), lovce in goste najprej nagovoril predsednik Golojka, ki je v svojem nagovoru tudi kritično ocenil postavitev žiletkaste žice na meji s Slovenijo in poudaril, da zaradi nje trpi divjad. Enakega mnenja je bil tudi predsednik Lovačkog saveza Primorsko-Goranske županije dr. **Josip Malnar**. **Fabio Steffe**, predsednik območne Lovske zveze Koper, pa je dejal, da lovce z obeh strani meja veže dolgoletno sodelovanje in poudaril, da žica, ki za divjad gotovo ni ustrezna rešitev, le ne bo prekinila dobrih prijateljskih odnosov s sosednjimi hrvaškimi lovci. Zbrane je nagovoril tudi župan Buzeta **Siniša Žulić** in poudaril, da pri njih divji prašiči povzročajo veliko gmotno škodo v kmetijstvu, nato pa vsem lovkam in lovcem zaželel uspešen lov.

Vabilu na tradicionalni lov v

glasbenih zvokih in plesom je trajala pozno v noč.

Nekatere lovke so ostale na lovu še naslednji dan in Diana je bila naklonjena dvema našima lovkama, **Nives Marka** in **Katji Bevk**. Obe sta uplenili divjega prašiča.

Naše gostovanje v Buzetu se je končalo z obljubo, da se bomo naslednje leto ponovno srečali.

Članice Društva slovenskih lovč se predsedniku LD Mirna - Buzet Branku Golojku iskreno zahvaljujemo za izkazano gostoljubje.

Ivica Kocjančič

Ob prazničnem druženju postavili novo prežo

Niti mrzlo vreme in sneg, ki je v minulih aprilsko-majskih praznikih dodobra pobelil tudi Slovenske gorice, nista mogla preprečiti desetim članom **LD Negova**, ki so v enem izmed svojih revirjev, na robu gozda v Lokavcih, želeli po programu letnih del postaviti novo lovsko

Kljub snegu tistega dne so člani LD Negova pod vodstvom gospodarja Kšele in »cimpermana« Prajndla v Lokavcih postavili novo zaprto prežo. Nato so proslavili praznik upora in dela ob pečenem odojku, ki jim ga je med delom spekel prijatelj Zdravko, mojster žara.

prežo. V bližini je sicer že bila opazovalnica, ki pa jo je obdelal zob časa in je bila nevarna. Zato so se pod vodstvom **Marjana Kšele**, novega gospodarja LD Negova, odpravili postaviti novo sodobno prežo, ob tem pa skupaj in po lovsko obeležiti praznika upora in dela. Zato so medse povabili tudi radgonskega gostinca, mojstra žara in ražnja **Zdravka Preradovića**, ki je med lovskim delom vrtel odojka na ražnju ter pripravljaval še druge kulinarične dobrote. In ko je desetčlanska lovška delovna ekipa končala s svojim delom in sta se jim pridružila še starešina LD Negova **Vlado Rojko** in lovski čuvaj **Franc Veberič**, je Zdravko imel že hrustljivo pečene odojke na pladnju.

Kamorkoli se sicer obrnemo po naši majhni, a lepi in pisani deželici, praktično povsod vidimo zanimivo in pestro pokrajino z veliko kulturnih in zgodovinskih znamenitosti in srečamo veliko veselih in prijaznih ljudi. V čudovitem naravnem okolju in zlasti v še dokaj ohranjenih gozdovih živijo različne prostoživeče živali, tudi divjad, za katero skrbijo lovci.

Lovska družina Negova upravlja lovišče z 2.400 hektarji površin, od katerih je približno polovica gozdov. Med divjadjo prevladuje srnjad, zato ne preseneča, da pogosto uplenijo tudi kakšnega močnega trofejnega srnjaka. Sicer pa na leto v njihovih loviščih odstrelijo nekaj več kot sto glav srnjadi, ki je temeljna gospodarska vrsta za LD. Za čakanje na srnjad in jelenjad imajo v svojih loviščih urejenih na desetine opazovalnic – prež.

Letos poleti bo LD Negova, kot še mnoge druge LD, obeležila svoj 70-letnico obstoja in uspešnega delovanja. »Od ustanovitve naše lovske družine, leta 1946, se je v lovstvu marsikaj spremenilo, saj je zakonodaja vedno prinašala nove predpise in pravilnike, ki jih moramo upoštevati. Žal večina teh zakonov, ki so si jih nekateri prilagajali bolj svojim interesom, bolj kot ne škodujejo divjadi. Mnogi vedno znova poudarjajo, kako velika divjad povzroča vedno večje škode v naravnem okolju, s čem pa se lovci vedno ne moremo strinjati. Mi smo sicer res vedno dežurni krivci in nam vedno naprtijo prav vsa odgovornost,« žalostno ugo-

ta vlja izkušeni lovski čuvaj Franc Veberič, ki je še dodal, da so v sedmih desetletjih obstoja družine zamenjali približno sedem vodstev. Na letošnjem občnem zboru so za gospodarja LD Negova izvolili prizadevnega Marjana Kšele, ki je odločno začel s svojo zadolžitvijo. »Med cilji novega gospodarja in tudi nekaterih mlajših članov naše LD, je tudi ureditev novih in obnovitev starih opazovalnic, ki jih imamo na našem območju najmanj 60. Vsaka mora biti varna za uporabo. In tudi občutili smo že, da če si Kšela nekaj zada za cilj to tudi uresniči, kajti kljub dežju in snegu so postavljali lovci prežo, kot je bilo predvideno,« je dodal Veberič, ki je mimogrede poskrbel tudi za »blagoslovitev« nove opazovalnice, saj so ji naz-

rašenim rogovjem; želel si je posebno trofejo. Lovil ga je v Verjanah, a je ostal praznih rok. Srnjak je bil izjemno pazljiv, izstopal je zelo zgodaj zjutraj in pozno zvečer. Skrival se je med koruzo in v gozdu, ki ga domačini poznajo pod imenom Trebež. Jure ni obupal in letos je šel znova na lov za tem srnjakom. Prvi večer mu je prišel skoraj pod prežo; ni mogel dvigniti puške, nato pa je izginil kot kafra. Dve jutri kasneje sta le prišla »skupaj«. V nekoliko meglenem nedeljskem jutru je srnjak izstopil na travnik skupaj s srno, previdno je izbiral majske rastline, a se je kmalu napotil proti varnemu zavetju. A le do sredine njive, ki je posajena s koruzo. Juretu je bila Diana po skoraj treh letih vztrajanja očitno naklonjena

Po treh letih je Jure znanega rogatega posebneža le uspel upleniti, čeprav z drugače oblikovanim rogovjem.

dravili z njegovim znanim vinom – cenkovčanom.

Poleg gospodarja Kšele, vznikala iz radgonskega Gozdarstva ter slabega ducata lovcev je za novo in trdno prežo najboljši zaslužen »cimperman« **Jožef Prajndl**, sicer tudi član LD Negova, ki je opravil največ dela in imel sploh vse pod nadzorom. Streho na opazovalnici je prispeval kar gospodar Kšela, ki se tudi poklicno ukvarja s krovstvom.

Oste Bakal

in mu je podarila zanimivega, po oceni na oko več kot osem let starega srnjaka, kakršnih so lovci najbolj veseli. Iskren lovski blagor mu je poleg prijateljev izrekel tudi gospodar LD Dobrava **Branko Kavčič**. Seveda ni manjkalo niti znane zavisti in lovske »foušije«, ki je žal že od nekdaj spremljevalka zelene bratovščine.

M. T.

Darežljiva Diana v Verjanah

Pravijo, da moraš včasih imeti kanček sreče in da to velja tudi za člane zelene bratovščine. Mladi lovec **Jure Toš**, sicer član LD Dobrava v Slovenskih goricah, je zadnji dve leti neuspešno naskakoval srnjaka z neznačilno

Dan odprtih vrat LZ Maribor

Po preselitvi **Lovske zveze Maribor** na drugo lokacijo mesta in v nove prostore, zdaj je v večji poslovno-trgovski stavbi, smo skupaj s poslovnimi prostori dobili kar nekaj novih sosedskih služb in njihovih uslužbencev, ki imajo prostore v isti stavbi.

Po nekaj mesecih srečevanja na hodnikih in stopniščih ter bežnem pozdravljanju smo se na LZM

konec aprila odločili, da bi se nekoliko bolje spoznali. V ta namen smo pred aprilsko-majskimi počitnicami organizirali *dan odprtih vrat*. Namenjen je bil predvsem podrobnejši seznanitvi z našimi sosedi, ki imajo svoje prostore v isti stavbi.

Ob 10. uri smo jih povabili v naše prostore in zanje pripravili

Za pogostitev z divjačinskim golažem so meso prispevali lovci **LD Ruše**, kulinarčno mojstrstvo pa je, kot že tolikokrat doslej, prispeval **Marko** iz LD Pobrežje - Miklavž. Za pogostitev žeje je poskrbel vinar **Hlebič** z izvrstnim lastnim pridelkom izpod Pekerske gorce. Ker pa k dobremu golažu sodi tudi dober kruh, so nam v

ni zgradbi« želim veliko poslovnih uspehov in da bi naše prijateljske vezi, ki smo jih stkali tisti dan, negovali tudi v prihodnje.

Marjan Gselman

Promet tudi bobrom ne prizanaša

V poznih večernih urah 19. aprila 2016 je lovec **Marjan Marhl** iz avta opazil ob bankini glavne ceste Maribor–Dravograd, v neposredni bližini HE Vuhred (lovišče LD Remšnik), povoženo žival. Ko se ji je približal, je bil presenečen, saj je pričakoval vse kaj drugega kot pa bobra (*Castor fiber*). Po posvetu s starešino LD Remšnik **Ivanom Golobom** je žival odpeljal v družinsko hladilnico. O dogodku sta bila obveščena pristojni lovski inšpektor **Bojan Kotnik** in Prirodoslovni muzej Slovenije.

Ker LD Remšnik želi dati bobra pripraviti in ga imeti za izobraževalne namene, je za takšno dovoljenje zaprosila Ministrstvo

za okolje in prostor, Agencijo Republike Slovenije za okolje, ki ji je 10. maja 2016 tudi izdala tako dovoljenje. V njem izjemoma dovoli prevzem kože in okostja brez lobanje (lobanjo bo LD v skladu z dogovorom predala Prirodoslovnemu muzeju Slovenije).

Žal to ni ednini primer bobra, ki je bil žrtev v prometu na omenjenem območju. Skoraj na istem mestu je bil 15. maja 2009 prav tako najden povožen bobor, ki so ga predali Prirodoslovnemu muzeju Slovenije.

Mag. Jože Marhl

Gobasto rogovje srnjaka v LD Velike Lašče

Tudi v naši LD Boginja Diana od časa do časa posameznega lovca obdari na samosvoj način; tokrat se je gospodarju LD vztrajnost obrestovala z uplenitvijo srnjaka z gobastim rogovjem.

Na območju naše LD je bil prvi gobasti srnjak uplenjen leta 1990, vendar je trofeja propadla, ker ni bila ustrezno pripravljena. Prepariranje gobastega tkiva je precej drugačno od postopka priprave običajnega rogovja srnjaka, saj kože na takšnem tkivu ni mogoče odstraniti. Preparator v tako tkivo injicira razne kemične spojine, ki prepojijo tvorbo in preprečijo razpadanje. Primeren je tudi doprnsni preparat.

Sredi maja 2016 je gospodar LD Velike Lašče **Viktor Čeč** v revirju Slemenca opazil srnjaka z nenavadnim rogovjem, ki ga je ocenil kot srnjaka z gobastim rogovjem. Doma je še isti večer prebral vso dostopno literaturo in članke o gobastih srnjakih v reviji Lovec ter se naposled odločil, da

Foto: M. Gselman

Trenutek našega spoznavanja in druženja z uslužbenci v skupni stavbi, kjer ima svoje prostore tudi Lovska zveza Maribor.

tudi lovsko malico, srnjačji golaž, ki je del lovske kulture in lovskega izročila naših lovcev. Nad odzivom na naše ustno povabilo smo bili prijetno presenečeni, saj se je na naše vabilo, ki je šlo od vrat do vrat, odzvala velika večina tamkajšnjih uslužbencev.

Seveda smo jim pred pogostitvijo razkazali nove, sodobno opremljene prostore, ki so za LZ Maribor velika pridobitev. Predstavili smo jim dejavnost naše območne lovske zveze in slovenske lovske organizacije. Razložili smo jim, kako smo organizirani, kako delujemo, kaj vse koristnega prispevamo za prostoživeče živali in naravo. V kratkih besedah smo jim tudi opisali, kako postati lovec, kakšen je način izobraževanja ter s katerimi sorodnimi organizacijami sodelujemo. Seveda smo tudi odgovarjali na vsa njihova vprašanja. Opazili smo, da jih zanima vse in da o lovski organizaciji niso še imeli primerne predstave ali znanja. Menim, da smo s srečanjem, vsaj v tem okolju, storili veliko pozitivnega za primerno predstavitev lovske organizacije in njene dejavnosti. Ob sproščenem klepetu in pogostitvi smo nekako premagali še tiste formalne osebne ovire, ki so bile morda med nami ob srečevanjih na hodnikih ali zunaj stavbe. Zdaj bodo naša srečanja veliko bolj prisrčna, sproščena, če ne že kar prijateljska.

Foto: J. Marhl

Povožen bobor (19. 4. 2016) pri HE Vuhred

pekarni, ki ima svoje prostore pod pisarnami LZM (in ki nam tako pozimi posledično tudi nekoliko ogreva prostore), za pokušino in naše druženje priskrbeli več vrst njihovih krušnih izdelkov.

Tako se je ob lovski kulinariki, štajerski kapljici in odličnem kruhu med nami razvil prav prijeten klepet, predvsem na lovsko tematiko. V tako prijetni družbi in odličnem vzdušju je čas kar prehitro mineval in druženje se je končalo v poznih popoldanskih urah, za marsikoga že zunaj delovnega časa. Seveda smo se razšli z obljubo, da bomo naše druženje še kdaj ponovili. V imenu LZM vsem »sotrpinom« v »naši poslov-

Foto: M. Čeč

ga bo poskušal upleniti, če ga bo še kdaj videl.

Po tednu čakanja in zalaza je na mestu, kjer je opazil gobastega srnjaka, videval še dva »normalna« srnjaka, tako da mu je upanje na gobastega plahnelo. Zadnji dan v maju, neposredno pred mrakom, pa je izstopil gobasti. Po strelu je obležal v ognju. Bil je v primerni telesni kondiciji, še ne povsem prebarvan, z močnim gobastim rogovjem. Zunanjih vidnih poškodb ni imel, le v modih sta bila oba testisa komaj zaznavna in trda kot kamen. Uplenitelj je moda dostavil na veterinarsko fakulteto v pregled,

Foto: B. Meško

Dokumentarna fotografija zlatovranke z Jezerskega (8. 5. 2016)

srnjaka pa preparatorju v doprso prepiranije.

Predvidevamo, da je šlo za hormonsko motnjo pri tvorbi spolnega hormona, ki zavira rast rogovja in povzroča zelo redko videno spremembo na rogovju srnjaka. Zaradi gobastega tkiva, ki je živo in zelo prekrvavljeno, ga pogosto napadejo muhe, posledično nastanejo črvičost, vnetja in zastropitev krvi ter pogin.

Viktor Čeč
LD Velike Lašče

Zlatovranka na Jezerskem

8. 5. 2016 sem med sprehodom s psom in ob opazovanju za divjadjo v okolici Jezerskega na daljnovodu opazil zanimivega ptiča. Zdel se mi je zelo podoben tistemu, ki je bil objavljen na fotografiji v Lovcu, 6/2016, na str. 282. V komentarju te fotografije ptice, z bramorjem v kljunu, ki jo je posnel Milan Vogrin, piše, da je to redka zlatovranka – *Coracias garrulus*, za katero je razveseljivo, da se spet pojavlja v Sloveniji. »Moja« ptica je priletela na daljnovod in tam sedela kakšni dve minuti. Počasi sem se ji približal in iz razdalje

okrog 60 do 80 m napravil nekaj fotografij kar skozi daljnogled (velika škoda, da nisem imel pri sebi pravega fotografskega aparata!). Dokumentarno fotografijo sem poslal na uredništvo Lovca. Urednik je o mojem primeru in dokumentarni fotografiji takoj obvestil sodelavca uredništva, ornitologa Daretta Šereta, ki je potrdil, da je na mojem posnetku res zlatovranka. V drugi polovici maja, je napisal, je njen čas selitve nazaj v Evropo iz JV Afrike, kjer prezimuje. V Sloveniji je redek poletni gost in je ena od najbolj ogroženih vrst pri nas. Šere bo informacijo posredoval tudi uredniku ornitološke revije *Acrocephalus*, ki bo dokumentarni posnetek morda objavil tudi v omenjeni reviji. Zelo sem vesel in presenečen, da je moje opazovanje sprožilo tak odziv.

Boris Meško
boris.mesko@gmail.com

Majsko srečanje s šakalom na Ljubljanskem barju

Glade na članek v časopisu Delo (19. maj 2016, 13) z naslovom *Posledice širjenja šakalov v Evropi* sem se ob prigovarjanju starega prijatelja iz Fotokluba Diana in odgovornega urednika revije Lovec Borisa Leskovica odločil, da bom na kratko opisal

moje prvo fotolovsko srečanje s šakalom.

Nisem ne biolog ne lovec, sem pa navdušen fotolovec še iz poznih šestdesetih let, iz časov Mitje Mikca, Rada Cenčiča, Marka Pogačnika in drugih, če navedem samo peščico lovcev in fotolovskih zanesenjakov. Po poklicu sem u. d. inženir gozdarstva z opravljeno diplomom na Oddelku za gozdarstvo takratne FAGV. Diplomiral sem prav na dan žena, 8. marca 1963, ko smo nekateri takratni diplomanti naslednji dan svoj študijski uspeh »zabili« v kleti restavracije Zlatorog na Zupančičevi 9, kjer je sedež Lovske zveze Slovenije. O lovtvu nam je v drugem letniku študija gozdarstva (1960) predaval veterinar, prof. dr. Stane Valentinčič. Ker sem bil že takrat bolj kot lovsko usmerjen »fotografsko«, sem na izpitu iz lovtva dobil le skromno oceno 7/8. Sem bil pa zato februarja 1973 med ustanovnimi člani (in kasneje imenovan kot častni član) Fotokluba Diana, ki deluje še dandanes.

V mojih taborniških petdesetih letih (1951–1961) sem imel taborniško ime *Beli šakal* (!?). Takrat sem pri imenu šakal pomislil na polotok Pelješac (Hrvaška), kjer so takrat živeli, in nikakor ne na ljubljanski »Morost«. Še zdaj pri skoraj dopolnjenih 78. letih hodim in zalezujem prostoživeče živali s fotoaparatom, prav pa mi pride tudi »nepremična« narava. Za uspele posnetke slednje ni treba stiskati zob, se tiho plaziti. Zadnja leta zaradi starostnih težav pri hoji skoraj izključno fotografiram le iz svojega osebnege vozila s svojim skromnim Nikonom Colpix P 100 in 26 x zoom. Za primernimi motivi na Ljubljanskem barju oprezujem levo in desno skozi enostransko odprto avtomobilsko okno in s kapo, poveznjeno čez ušesa (pre-

pih, prehlad!). Moje najpogostejše območje je območje med Lavrico oz. Škofljico in Iščico oz. ob t. i. »štradonih« ob Ižanki. Moji iskani motivi so predvsem srnjad, včasih tudi fazani, kanja, štorclja, redko še kaj drugega. Siva čaplja mi skoraj vedno »uide«, je le preveč plašna.

Že nekaj let se na Ig vozim čez Barje, približno tam, kjer so pred dvema letoma uredili obvoz, ko so obnavljali Ižansko cesto. Tako se zdaj, v pomladnih dneh, skoraj vsak dan odpeljem od doma po peti uri zjutraj, ko se že dani. Iz Polja, kjer stanujem, se odpeljem po avtocesti do Rudnika, tam zavijem levo skozi Lavrico in desno čez železniško progo proti Babni Gorici oz. Grmezu. Ko pridem mimo zadnje hiše na levi, sem med vožnjo že v nenehni pripravljenosti, da bom lahko hitro pograbil fotoaparato, odložen na sosednjem sedežu. Večina posnetkov je zaradi hitrosti fotografiranja tudi neostrih, a nekaj jih ostane presenetljivo dobrih. Ob nenehni bojznosti, da mi bo žival odskočila v kritje, navadno prehitro pritisnem na sprožilec. Tudi moja roka ni več zanesljiva, svoje pa prispevajo še rahli tresljaji avta, saj avtomobilskega motorja ne upam ustaviti. Tako se od Babne Gorice navadno že po približno desetih minutah počasne vožnje in po slabi cesti pripeljem do razpotja. Do mesta, kjer je informativna tabla o KP Ljubljansko barje in »izvir« (v tla zabita cev), kamor se precej ljudi pripelje po »dobro vodo« (zame ima premočan okus in vonj po barjanski zemlji). Na razpotju se cesta nadaljuje do asfaltne povezave Iga s Škofljico, na desni prek Iščice (Išce) in do bencinske črpalke na Igu. Tam se vedno usmerim v levo, kjer cesta vodi proti kmetiji Primc na Lavrico oz. Škofljico.

In zdaj k šakalu, ki mi ga je na

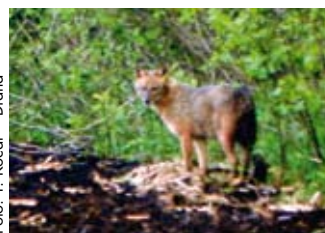

Foto: T. Kečar – Diana

Fotografije šakala z Ljubljanskega barja (4. 5. 2016)

moje veliko presenečenje uspelo fotografirati 4. maja 2016 zjutraj okrog 6. ure. Bilo je malo pred zavojem, kjer so na desni travniki in pas gozda, na levi prav tako travniki in dve njivi ter pas gozda, pa spet travne površine in njiva. Na eni od omenjenih njiv, ob robu gozda, približno 50 m od ceste, sem iz avta nenadoma opazil, da proti meni gleda volk?, pes?, šakal ... Ko sem ugotavljal, katera žival bi lahko bila, sem že kot nor nervozno pritiskal na sprožilec fotografskega aparata. Ko bi le vedel, da se žival, ki je strmela proti meni, ne bo takoj umaknila v zavetje gozdčiča ob robu njive, bi bili moji zdaj lahko le dokumentarni posnetki gotovo ostrejši, tako pa vam lahko predstavim le najboljše, kar je nastalo v takih razmerah, in z njimi zgolj dokazujem, da sem naletel na šakala (*Canis aureus*). Na Ljubljanskem barju je že kar nekaj let prisoten prišlek, ki se je v naše kraje postopoma priselil z Balkana in prodira še bolj na zahod. Ker je ta predstavnik psov izredno plašen in pretežno aktiven ponoči, le redko komu uspe fotografirati to zver. Morda se motim zaradi lastnega navdušenja, da sem ga uspel posneti, a menim, da bosta komu le koristila moj podatek in fotografski dokaz?

Blagor kočevskim fotolovcem, ki imajo čast in možnost fotografirati tudi medvede in jelenjad. Kar zavidam jim, a brez vsake »slovenske foušije«. No, tudi »moji« Mokrc, Iška in Ljubljansko barje niso ravno od muh. Seveda pa je treba biti za vsak dober posnetek vztrajen, pa še velika mera fotolovske sreče in ustrežna svetloba sta potrebni. Toda tudi z mojimi skromnimi in neostrimi posnetki šakala na Barju se počutim v primerjavi z omenjenimi kolegi kar dobro, če upoštevam svojo borno fotografsko opremo. Morda pa mi je bil ta motiv celo osebno namenjen!? Upam, da se bo kaj takega še ponovilo ...

Tomaž Kočar
Fotoklub Diana

Poleg lovske krogle OK zdaj tudi OK+

V Lovcu, št. 1/2016, na str. 12, je avtor Gregor Hodnik že predstavil lovsko kroglo OK in konstruktorja **Marjana Ošlovnika**, nastanek lovske krogle, zgradbo in predvsem njeno delovanje. Lovska krogla OK je bila v uporabi vso lovsko sezono 2015

in se je pri testiranjih izkazala kot zelo natančna in učinkovita ob streljih na divjad. Bistvene značilnosti krogle OK so, da je monolitne zgradbe, stružena ter ima zunanje prstane, ki zmanjšajo upor v cevi, kar v kombinaciji z manjšo maso omogoča manjši odsun, velike hitrosti in velik hidrodinamični učinek ob zadetku. Prednji del krogle OK se nadzorovano razdrobi na manjše delčke, zadnji pa neustavljivo prodira naprej in da zanesljiv izstrel in s tem krvno sled. Lovska krogla OK je zaradi svoje značilne teže (mase) hitra, njena krivulja leta pa zelo položna. Kljub velikim hitrostim je praktično neuničljiva. Že v kratkem času si je pridobila kopico zvestih uporabnikov, ki so nad njo naravnost navdušeni.

NOVO! Lovska krogla OK+

Do začetka leta 2016 je konstruktor Marjan Ošlovnik intenzivno razvijal in preizkušal še eno različico krogle OK, in sicer jo imenuje **OK+**. Tudi to kroglo je v začetku leta že preizkusil na vseh vrstah velike divjadi in dobil odlične rezultate. Krogla OK+ ima enake odlike kot OK (natančnost, hitrost in učinkovitost). Po zgradbi in zunanem videzu je enaka krogli OK, razlikuje se samo pri odpiranju konice. Lovcu, ki bi želel uporabiti tudi kroglo OK+, in je prej uporabljal OK, ni treba na novo pristreljevati puške, saj so krogle OK+ enakih mas in velikosti. Sprememba je le v izvirni krogli. Konicica se tako ne zdrobi na manjše delčke (kot pri izvorni OK), temveč se **pri zadetku v divjad nadzorovano razdrobi na štiri enake dele, ki imajo obliko ostrih rogljev**. Pri zadetku na telo divjadi se konicica odpre na štiri dele (rogove), ki nato prodirajo samostojno vsak v svojo stran pod kotom 45 stopinj glede na smer strela. Pri tem še dodatno poškodujejo vitalne

notranje organe, saj režejo tkiva in krvnožilni sistem. Štirje roglji prodrejo dlje kot drobci, hkrati pa je pri streljih z OK+ na divjadi vidnih manj podplutb. Divjad po strelo večinoma pade v ognju. Zadnji del krogle OK+ je na vrhu raven. Za to vrsto krogle je značilno, da prodira nadzorovano in daje zanesljiv izstrel. Prednost krogel OK in OK+ je še, da imajo zaradi svoje velike hitrosti tako položen let, da lovci ne potrebujejo več merilnikov razdalje. Lovska krogla **OK+** je podrobneje predstavljena v že omenjenem prispevku G. Hodnika in na spletni strani <http://www.lovskakrogla-ok.si/index.php/si/>.

OK+ je dobavljiva v kalibrnih 6,5 mm, .270, 7 mm, .308, 8 mm, 9,3 mm. Naročiti jo je mogoče prek omenjene spletne strani ali na telefonski številki 051/654-397. Mogoč je tudi osebni prevzem. Cena krogel ostaja 0,60 evra za kos, kar je glede na njeno kakovost in učinkovitost, v primerjavi z mnogimi podobnimi tujimi krogli, zelo ugodna cena.

Predstavitvena reportaža
M. O.

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč v okrajih Kamnik in Kranj

Na podlagi osnutka bodočega zakona o lovu v Sloveniji¹ je Ministrstvo za gozdarstvo Narodne vlade Slovenije (NVS) za odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč 18. februarja 1946 izdalo posebna navodila², ki jih je nato 12. marca istega

¹ Začasni zakon o lovu, Uradni list LRS, št. 50–181/46.

² Navodila za odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč,

leta spremenilo. Spremembe so bile objavljene na zadnji strani platnic glasila Lovec³. Tako so po Začasnem zakonu o lovu z dne 23. julij 1946 s privolitvijo Ministra za kmetijstvo in gozdarstvo v zakup za dobo petih let na podlagi pisnih pogodb okrajna zakupna lovišča oddajali Izvršni odbori okrajnih ali mestnih ljudskih odborov (IO OLO ali IO MLO). Polovica zakupnine je bila namenjena v okrajni lovski sklad, drugo polovico pa so IO uporabili za splošno koristne namene okraja, zlasti za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva. Oddajo lovišč v zakup so IO OLO ali MLO objavljali v Prilogah Uradnih listov LRS in na krajevno običajne načine. Hkrati so o tem obveščali tudi Okrajne lovske svete (OLS) in Lovski svet Ljudske republike Slovenije (LS LRS). Lovišča, ki ne bi bila oddana v zakup, naj bi do prve oddaje lovskim družinam upravljali sami IO s sodelovanjem OLS. V Sloveniji je konec leta 1946 in v začetku leta 1947 oddajalo zakupna lovišča v zakup 28 OLO, v katere so všteti tudi MLO mest Celje in Maribor ter glavno Okrožno mesto Ljubljana⁴ kot samostojna upravna enota.

Razglas OLO **Kamnik** o zakupu lovišč je bil pod številko II/9 z dne 8. oktober 1946 objavljen⁵ 12. oktobra 1946. Lovišča je oddal v zakup za dobo pet let, to je do 31. marca 1952. Pisne ponudbe so morali s seboj prinesiti predsedniki in gospodarji lovskih družin, ki so nato podpisali zakupno pogodbo ter plačali enoletno zakupnino vnaprej in poravnali še pogodbeno takso v višini dveh odstotkov skupne denarne vrednosti za vso dobo zakupa. Za lovišče, ki bi morebiti ostalo brez zakupnika, naj bi razpisali ponovno oddajo v zakup. Okrajni ljudski odbor v Kamniku je razpisal oddajo okrajnih zakupnih lovišč v zakup v skrajšanem roku sedem dni v uradnih prostorih OLO Kamnik za 15. oktober 1946; za prve tri lovske družine ob 9. uri, naslednje tri pa ob 11. uri, in sicer po naslednjem vrstnem redu:

1.) lovišče **Županje njive** v izmeri 4000 ha z največjim št.

št. 6419/1–46, z dne 31. december 1945.

³ Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč, št. 2163/3–46, z dne 12. marec 1946, Uradno, Zadnja stran platnic glasila Lovec, april 1946.

⁴ Zakon o upravni razdelitvi LRS, Uradni list LRS, št. 26–119/46.

⁵ Razglas o zakupu lovišč OLO Kamnik, št. II/5756/2 (3869), z dne 8. oktober 1946, Uradni list LRS, št. 67/46, Priloga, str. 424.

Uradno

Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč. — (Št. 2165/3-46). — V smislu okrožnice pod št. 6419/2 z dne 18. februarja 1946 izpreminjamo navodila za odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč, dana pod št. 6419/1-46 z dne 31. decembra 1945, v skladu z novo upravno razdelitvijo, to je združitvijo krajevnih ljudskih odborov v večje upravne enote. Ker bodo ta upravna območja morda po svoji povprečni površini ustrezala povprečnim površinam zakupnih lovišč, je zavoljo enostavnosti in preglednosti ugodno, da se meje zakupnih lovišč v načelu krijejo z mejami novih upravnih enot.

Skladno s tem se izpremene načela odmejitve, dana v zgoraj navedeni okrožnici, in sicer:

Ad 3. Meje lovišča se v načelu krijejo z mejami območij novih krajevnih ljudskih odborov. Koder so te meje z lovskega vidika nevzdržne, se popravijo pa navodilih prvotne točke 3.

Ad 5. drugi odstavek: (delitev v nižinska in višinska lovišča odpade). Besedilo drugega odstavka se izpremeni takole: »Površina zakupnega lovišča sme biti od 1000 do 5000 ha, z izjemo 10 odstotkov površinskega presežka za primer potrebne naravne odmejitve ali zaokrožitve. Do največje dopustne površine se morejo lovišča združiti v eno lovišče. Če območje upravne enote preseže največjo dopustno površino lovišča, se to razdeli tako, da površina enega dela kot samostojno lovišče ne pade pod 2000 ha.«

Ad 6. Lovišča je imenovati po sedežih krajevnih ljudskih odborov. (Ves prvi odstavek te prvotne točke odpade, ostane pa drugi odstavek.)

Ad 10. Rok je do 31. marca 1946.

Vse drugo od prvotnih navodil ostane v veljavi.

Ljubljana, dne 12. marca 1946.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo
— gozdarstvo —

Uradno. Odmejitve in razmejitve okrajnih zakupnih lovišč z dne 12. marec 1946. Zadnja stran platnic glasila Lovec, april 1946.

članov, 26, za izklicno ceno 3600 din,

2.) lovišče **Kamnik** v izmeri 3500 ha z največjim št. članov, 23, za izklicno ceno 3150 din,

3.) lovišče **Motnik** v izmeri 3950 ha z največjim št. članov, 26, za izklicno ceno 3555 din,

4.) lovišče **Zgornji Tuhinj** v izmeri 4100 ha z največjim št. članov, 27, za izklicno ceno 3690 din,

5.) lovišče **Srednja vas** (Loke) v izmeri 2160 ha z največjim št. članov, 14, za izklicno ceno 1944 din,

6.) lovišče **Vodice** v izmeri 2340 ha z največjim št. članov, 15, za izklicno ceno 2106 din.

Naslednji dan, to je 16. oktobra, od 9. do 11. ure so v zakup oddali naslednja lovišča:

7.) lovišče **Moste** v izmeri 1750 ha z največjim št. članov, 11, za izklicno ceno 1573 din,

8.) lovišče **Zalog** v izmeri 2090 ha z največjim št. članov, 14, za izklicno ceno 1881 din,

9.) lovišče **Mengeš** v izmeri 2920 ha z največjim št. članov, 20, za izklicno ceno 2628 din,

10.) lovišče **Domžale** v izmeri 1920 ha z največjim št. članov, 13, za izklicno ceno 1728 din,

11.) lovišče **Dob** v izmeri 1980 ha z največjim št. članov, 13, za izklicno ceno 1782 din,

12.) lovišče **Blagovica** v izmeri 3170 ha z največjim št. članov, 21, za izklicno ceno 2853 din,

Št. III/5	3689		
Razglas o zakupu lovišč			
Okrajni izvršilni ljudski odbor v Kranju razpisuje v smislu 5. člena začasnega zakona o lovu z dne 23. VII. 1946, Uradni list št. 181/50, oddajo v petletni zakup 18 lovišč v območju kranjskega okraja, in sicer do 31. III. 1952. leta.			
Oddaja navedenih lovišč v zakup bo v uradnih prostorih OILO Kranj, oddelka za gozdarstvo, po naslednjem vrstnem redu:			
21. oktobra 1946 ob 9. uri:			
lovišče	površina ha	največje št. članov	izklicna cena din
1. Voglje	2297	15	2297
2. Mavšče	1351	9	1351
3. Besnica	3632	24	3632
21. oktobra 1946 ob 11. uri:			
4. Kranj	3802	25	3802
5. Storžič	2923	17	3333
6. Velesovo	1524	10	1524
23. oktobra 1946 ob 9. uri:			
7. Smlednik	1585	10	1585
8. Šenčur	1925	12	1925
9. Predoslje	1804	12	1804
23. oktobra 1946 ob 11. uri:			
10. Naklo	3454	23	3454
11. Kover	1641	11	1641
12. Preddvor	2623	17	3333
28. oktobra 1946 ob 9. uri:			
13. Tržič-Sv. Ana	1587	10	2380
14. Sv. Katarina	2562	17	3643
15. Križe	1417	16	2128
28. oktobra 1946 ob 11. uri:			
16. Jezersko	3639	24	5458
17. Kokra	3526	23	5289
18. Cerklje I-II	5246	35	5246
Zakupniki morejo biti le lovske družine.			
K oddaji v zakup naj prideda staršina in gospodar lovske družine s pismeno in kolikovano uobzobo in žigom.			

Razglas o zakupu lovišč OILO Kranj z dne 14. oktober 1946

Zadnjega dne, to je 17. oktobra, ob istem dopoldanskem času so oddali še zadnjih šest lovišč:

13.) lovišče **Lukovica** v izmeri 2730 ha z največjim št. članov, 18, za izklicno ceno 2457 din,

14.) lovišče **Radomlje** v izmeri 2180 ha z največjim št. članov, 14, za izklicno ceno 1962 din,

15.) lovišče **Ihan** v izmeri 1140 ha z največjim št. članov, 8, za izklicno ceno 1026 din,

16.) lovišče **Moravče** v izmeri 2450 ha z največjim št. članov, 16, za izklicno ceno 2205 din,

17.) lovišče **Peče** v izmeri 2960 ha z največjim št. članov, 19, za izklicno ceno 2664 din,

18.) lovišče **Št. Ožbald** v izmeri 1090 ha z največjim št. članov, 7, za izklicno ceno 981 din.

III/5	Štev. 5756/2	3689	
Razglas o zakupu lovišč			
Okrajni ljudski odbor v Kamniku razpisuje oddajo okrajnih zakupnih lovišč v zakup v okrajnem roku 7 dni v uradnih prostorih OILO Kamnik po naslednjem vrstnem redu:			
13. oktobra 1946 ob 9. uri:			
lovišče	površina ha	največje št. članov	izklicna cena din
1. Županje njeve	4000	26	3600
2. Kamnik	3500	23	3150
3. Motnik	3950	26	3555
13. oktobra 1946 ob 11. uri:			
4. Zg. Tuhinj	4100	27	3690
5. Srednja vas (Loke)	2160	14	1944
6. Vodice	2340	15	2106
15. oktobra 1946 ob 9. uri:			
7. Moste	1750	11	1573
8. Zalog	2090	14	1881
9. Mengeš	2920	20	2628
16. oktobra 1946 ob 11. uri:			
10. Domžale	1920	13	1728
11. Dob	1980	13	1782
12. Blagovica	3170	21	2853
17. oktobra 1946 ob 9. uri:			
13. Lukovica	2730	18	2457
14. Radomlje	2180	14	1962
15. Ihan	1140	8	1026
17. oktobra 1946 ob 11. uri:			
16. Moravče	2450	16	2205
17. Peče	2960	19	2664
18. Št. Ožbald	1090	7	981

Razglas o zakupu lovišč OILO Kamnik z dne 8. oktober 1946

V skladu s 5. členom začasnega zakona o lovu z dne 23. julij 1946 je tudi Okrajni izvršilni odbor v **Kranju** razpisal⁶ oddajo prav tako osemnajstih lovišč na območju svojega okraja na podoben način kot OILO Kamnik. Tako so prvi dan, to je 21. oktobra 1946, od 9. ure dopoldne naprej oddali prvih šest lovišč, in sicer: Voglje, Mavšče, Besnico, Kranj, Storžič in Velesovo. V istih dopoldanskih urah so 23. oktobra 1946 oddali še šest lovišč, ki so bila: Smlednik, Šenčur, Predoslje, Naklo, Kover in Preddvor. Zadnjih šest lovišč so oddali 28. oktobra, in sicer so bila: Tržič - Sv. Ana, Sv. Katarina,

⁶ Razglas o zakupu lovišč OILO Kranj, št. III/5 (3982) z dne 14. oktober 1946, Uradni list LRS, št. 69/46, Priloga, str. 453/454.

Križe, Jezersko, Kokra in Cerklje I-II.

Zakupno lovišče Velesovo je bilo izločeno kot državno rezervatno lovišče ter dodano oziroma pridruženo loviščema Cerklje I in II. Lovišče Velesovo je bilo lovski družini v zakup za dobo petih let oddano 21. oktobra 1946, vendar do 25. aprila 1947 o določitvi ni vedel niti OL Kranj, kaj šele prizadeta lovska družina⁷. Gospodarski odsek OLO Kranj je bil 8. maja 1947 obveščen, da bo za zakupna lovišča Cerklje I in II ter Velesovo v kratkem izdan odlok, s katerim bodo ta lovišča prešla v *Upravo rezervatnih lovišč* kot državna rezervatna lovišča⁸.

V okraju Kamnik so tako do konca leta 1947 imeli osemnajst lovskih družin in okrajnih lovišč v skupni izmeri 48 500 ha, eno državno lovišče s površino 760 ha ter eno državno rezervatno lovišče s skupno površino 7000 ha⁹. Do leta 1949 so od prvotnih osemnajstih lovišč z reorganizacijo oblikovali le sedem večjih lovišč z istoimenskimi lovskimi družinami, ki so bile: Blagovica, Domžale, Kamnik, Lukovica, Moravče, Špitalič in Tuhinj.

V okraju Kranj so do konca leta 1947 od prvotnih osemnajstih lovskih družin oblikovali le šestnajst, to je okrajnih zakupnih lovišč s skupno površino 40.500 ha in tri državna rezervatna lovišča s površino 13.524 ha. Do leta 1949 so z reorganizacijo lovišč iz šestnajstih oblikovali le enajst lovišč in lovskih družin¹⁰. Te so bile: Gorenja vas, Besnica, Kranj, Križe, Poljane, Sorško polje, Tržič, Škofja Loka, Zali log, Železniki in Žiri.

Vojko Rutar

Naslednjič: Odmejitve in razmejitve zakupnih lovišč za okraj Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah in Slovenska Bistrica.

⁷ Zakupno lovišče Velesovo, *Izločitev kot državno rezervatno lovišče in lovski sklad*, Dopis Gospodarskega oddelka OLO Kranj Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Gozdarstvu, Oddelku za lovstvo v Ljubljano, št. III/5-2182/2, z dne 25. april 1947, ARS, Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t.e. 119.

⁸ Dopis načelnika Oddelka za nadzor gozdnih in lesnih gospodarstev pri Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, Gozdarstvo, Gospodarskemu odseku OLO Kranj, št. G-IV-2473/7-47-lov z dne 8. maj 1947, ARS, AS675, t.e. 119.

⁹ Po spisku, objavljenem v glasilu Lovec, januar 1948, str. 24.

¹⁰ Seznam lovišč v LRS, ARS, Ministrstvo za gozdarstvo, AS 675, t.e. 78.

Člane LD Moravče je presenetila žalostna vest, da nas je 3. 3. 2016 nenadoma zapustil dolgoletni član **Franc Vidergar**, ki smo ga videli še pred enim tednom. Še

jeseni se je udeleževal naših tradicionalnih skupnih lovov po moravškem lovišču, ki so bili njegovi rodni kraji (rodil se je 7. 5. 1936), ki pa jih je zapustil v mladih letih, ko se je po končanem šolanju na Kmetijski šoli Grm pri Novem mestu ustalil v Ljubljani.

V našo družino se je vključil kot lovski pripravnik leta 1967. Lovski izpit je opravil naslednje leto. Od takrat se je kot aktiven lovec in še posebno kot aktiven član LD vedno rad vračal v svoje kraje. V zeleni bratovščini se mu je pridružila žena Milena, ki je bila naša edina ženska članica – lovkca.

Franc se je z veliko ljubeznijo posvečal lovski kinologiji (referent je bil od leta 1970 do 1974), skrbel je za vzgojo psov, pomemben je bil tudi njegov prispevek dolgoletnega blagajnika (od leta 1980 do 1987 in od leta 1989 do 1993), opravljal pa je tudi naloge lovskega čuvaja. Za ves osebni prispevek lovstvu je prejel družinsko priznanje in znak LZS za lovske zasluge ter red III. stopnje. Prejel je jubilejni znak za štirideset let članstva v LD.

Posebno velike zasluge je imel za postavitev naše lovske kočice, ki je zdaj naš ponos in mesto osrednjega druženja. Skupaj z ženo sta skrbela za tekoč potek gradnje, tako za material kot za izvajalce del, skrbela za malice, ki sta jih marsikdaj prinesla kar iz svojega doma iz Ljubljane. Na njegovo pobudo smo razvili tudi svoj prapor, ki že več kot trideset let na vseh veseljih in žalostnih dogodkih predstavlja našo LD. Njegova zavzetost za družino in skrb za družabnost ter tovarištvost sta bila dobro znana in vzor vsem.

Dragi Franc, pogrešali te bomo in vse, kar si prinašal s seboj med nas. »Za pomagat si prvi,« se je vedelo o tebi.

Prispel si do svojega končnega mesta počitka. Naj ti bo lahka slovenska zemlja! Spomini na druženje s teboj in na naše skupne lovske prigode pa živijo z nami še naprej!

LD Moravče – F. L.

Še vedno ne moremo verjeti, da smo se po manj kot treh tednih od smrti Franca Vidergarja ponovno zbrali na ljubljanskih Žalah, saj nas je prav tako nenadoma kot Franc za vedno zapustila tudi **Milena Vidergar** (umrla 18. 3. 2016), njegova soproga, ki je bila prav tako naša dolgoletna članica. Dolga leta je bila edina ženska predstavnica med nami.

V našo družino se je Milena kot lovska pripravnica vpisala jeseni leta 1968, lovski izpit pa je opravila tri leta kasneje. Skupaj s pokojnim možem Francem sta bila dolga leta naša najbolj aktivna člana. Zavzeto sta pomagala pri razvoju naše LD, Milena pa se je še posebno izkazala kot izkušena tajnica LD (1990–1993). Za

njen prispevek lovstvu je prejela tudi vrsto priznanj in odlikovanj: družinsko priznanje, znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje in jubilejni znak za štirideset let članstva v LD.

Posebno velike zasluge je imela skupaj z možem za postavitev naše lovske kočice, ki je sedaj naš ponos in mesto osrednjega druženja. Složno sta skrbela za organizacijo gradnje. Njena skrb za družino in družabnost ter negovanje tovarištvost sta bila vzor in znana vsem.

Draga Milena, naj ti bo lahka slovenska zemlja! Spomini na druženje s teboj in na naše skupne lovske prigode bodo z nami živeli še naprej.

LD Moravče – F. L.

V sredo, 2. 3. 2016, nas je pretresla vest, da nas je po hudi bolezni zapustil dolgoletni član **Alojz Indihar**. Upali smo, da mu bo s trdno voljo uspelo premagati zahrbtno bolezen, ki pa je bila žal močnejša. Izgubili smo skrbnega lovca, ljubitelja narave in spoštovanega lovskega tovariša. Od njega smo se poslovili z lovskim pogrebom v krogu sorodnikov in prijateljev na pokopališču v Velikih Laščah. Poleg članov LD Velike Lašče se je zbralo veliko lovcev iz sosednjih družin pa tudi od drugod in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Lojze, kot smo ga klicali, se je rodil 1. 12. 1945 v kmečki družini v vasi Štangarji pri Velikih Laščah. V družini je bilo deset otrok. Težko so se preživljali na majhni kmetiji, zato so bila njegova mlada leta trda. Izučil se je za tapetnika. Za lov ga je navdušil stric Jakob, prav tako tudi dva njegova brata.

Član LD Velike Lašče je postal leta 1974. Od leta 2006 do 2012 je bil preglednik uplenjene divjadi in vodja hladilnice, od leta 1985 pa pooblaščen lovski čuvaj, več kot trideset let je bil vodja revirja, cenilec škode od divjadi, mentor mnogim mladim lovcem in izvrsten vodnik lovskih psov. Lojze je dobro vedel, kaj pomeni v lovstvu dober lovski pes. Vzgojil je vrsto dobrih in za lov uporabnih istrjancev. Zelo je užival na jesenskih skupnih lovih ob zvonjenju goničev.

Lojze Indihar je bil član zelene bratovščine 42 let. LZS ga je za njegovo zavzeto delo v lovski organizaciji odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, KZS pa s srebrnim znakom za kinološke zasluge.

Lojze, hvala ti za vsa tvoja dobra

delu in lovsko prijateljstvu. Pogrešali bomo tvoj nasmejan in dobrovoljen obraz. Pogrešali te bomo tudi v gozdu in na lovskih poteh, po katerih si tako rad hodil. Hvaležni smo ti za vse, kar si storil za nas in lovstvo.

LD Velike Lašče – V. Č.

Lovski tovariši in mnogi prijatelji smo se na radenskem pokopališču sredi marca poslovili od dolgoletnega člana LD Radenci **Viktorja Graha**, ki je umrl 12. 3. 2016.

Viktor se je rodil 4. 7. 1936 v kmečki družini v goriški vasi Vidonci. Kot mlad fant se je po vrnitvi iz služenja vojnega roka zaposlil pri takratni Milici v Radencih. Tam si je z ženo Marjeto spletel družinsko gnezdo in Radenci so postali njegov dom vse do konca življenja. Hčerka mu je pozneje podarila dva krasna vnučka Marka in Simona, ki sta mu bila v veliko ljubezen in radost

Kot prizadeven, pošten in pravičen mož je Viktor deloval na različnih področjih v službi in tudi na civilnem področju. Družbeno in politično je bil vpet na vseh področjih, kjer je menil, da lahko kaj osebno prispeva družbi kot občan. Njegove vrline so bile širše znane in cenjene, kar odražajo številna priznanja, ki jih je prejel za svoje predano delo; med njimi so tudi najvišja državna in službena, pa tudi stanovska priznanja. Njegovi delavnost in prizadevnost kažeta, da je bil vse do smrti aktiven član veteranskega Združenja Sever za Pomurje, član sekcije IPA za Slovenijo, član Društva upokojenih delavcev organov za notranje zadeve in Društva upokojencev Radenci ter član UO Združenja borcev za vrednoto NOB v Krajevni organizaciji Radenci.

V lovske vrste je vstopil že leta 1972. Lovstvo mu je bilo eden od njegovih najljubših konjičkov, kar se je skladalo z njegovim značajem, saj je bil zavzet naravovarstvenik. Kjerkoli je bil in deloval, vedno in povsod se je zavzemal za varstvo okolja. V lovski organizaciji je vestno in požrtvovalno opravljal kar dvaindvajset funkcij. V LIS – Lisjak je zapisanih kar dvaindvajset funkcij, ki jih je Viktor opravljal v lovstvu, med njimi tudi najzahtevnejše in na višji lovski ravni kot delegat LZS in odbornik ZLD Prlekija (1990 do 1992), kar tri mandate je bil med drugim tudi starešina LD Radenci (1992 do 1996). Njegov prispevek k delovanju in razvoju lovstva je precejšen, o čemer pričajo

lovska priznanja in odlikovanja. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje, prejel pa je tudi dve družinski priznanji ter jubilejni znak ob 40-letnici članstva v krogu zelene bratovščine.

Naš Viktor je bil človek vedrega duha, čistega in odprtega srca, vedno pripravljen pomagati komurkoli. Zato je bilo slovo od njega težko, saj smo z njim prijateljevali zasebno in lovsko polnih 43 let. Viktor se je pogosto skupaj s praporom LD Radenci poslavljaj od mnogih lovskih tovarišev. Tistega marčnega dne pa so se isti prapori, ob katerih je bil na lovskih pogrebih tolikokrat z našim, poslovili njemu v čast.

Dragi Viktor, vsi te bomo pogrešali; poleg tvoje družine nič manj tudi tvoji lovski tovariši. Hvala ti za vse, kar si storil v korist lovstva.

LD Radenci – J. K.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o umrlih** (pa tudi o jubilarjih) obvezno poslati **pravočasno** tudi **v elektronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotografije in uradni osep** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispeli tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili petmesečnega skrajnega roka za oddajo zapisa v uredništvo.

Natančna navodila o objavljanju tovrstnih zapisov so bila zadnjič objavljena v Lovcu, 6/2015, str. 345, zato si jih natančno preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Dušan Pavlič, LD Gorica,
* 27. 9. 1949, † 30. 4. 2016.

Alojz Jurca, LD Javornik, Postojna,
* 19. 6. 1923, † 26. 3. 2016.

Jože Ukmar, LD Kras, Dutovlje,
* 12. 7. 1925, † 24. 4. 2016.

Janez Petek, LD Dolenja vas,
* 23. 12. 1941, † 3. 5. 2016.

Ivan Jazbec, LD Bizeljsko,
* 6. 4. 1955, † 15. 12. 2015.

Mirko Krhen, LD Bizeljsko,
* 28. 7. 1927, † 18. 4. 2016.

Branko Klemenc, LD Storžič,
* 19. 2. 1951, † 15. 5. 2016.

Robert Volf, LD Ruše,
* 18. 4. 1974, † 19. 5. 2016.

Jože Horvat, LD Velika Polana,
* 1. 9. 1944, † 13. 5. 2016.

Stanko Žnidarič, LD Mala Nedelja,
* 9. 11. 1927, † 24. 2. 2016.

Miloš Sirk, LD Dobrovo,
* 17. 10. 1930, † 29. 5. 2016.

Miran Skudnik, LD Peca, Mežica,
* 27. 9. 1951, † 14. 5. 2016.

Umrlim časten spomin!

CAC - Snežnik, 2016

Državna razstava psov lovskih pasem

Letošnji, že tretji CAC – Snežnik je potekal 30. 4. 2016 na stalnem mestu, ki je pri gradu Snežnik v osrčju notranjskih gozdov. Na dan prireditve nam je bilo vreme naklonjeno in kljub nekoliko manjši udeležbi razstavljalcev s psi, glede na prejšnja leta, lahko rečemo, da je prireditve uspela. Organizacijo smo zopet izvedli v okviru LKD Cerknica, vlogo vodje prireditve je prevzel **Andraž Opeka**, strokovni vodja prireditve je bil **Darko Grošelj**. KZS nam je za delegata dodelila **Jožeta Vestra**, ki je potrdil, da je razstava pripravljena skladno s pravili.

Namen organizacije tovrstnega dogodka je približevanje razstav psov lovsem in ustvarjanje razmer za sodelovanje, druženje, izmenjavo medsebojnih izkušenj, spoznavanje, izobraževanje lovskih pripravnikov, skratka: spodbujanje lovške kinologije na Slovenskem.

Uradno odprtje so popestrili rogi in Lovski pevski zbor Martin Krpan - Bloke, razstavo pa je odprl predsednik Kinološke zveze Slovenije **Egon Dolenc**.

Na prireditve se je prijaviilo 114 psov 36 različnih pasem iz osmih držav, na dan prireditve pa se je razstave udeležilo le sto psov. V razstavnih krogih so ocenjevali: **Milan Čulinović** (HR), **Bojan Deberšek** in **Robert Bandej**, pripravili pa smo tudi tekmovanje v *junior handlingu*, ki gaj je ocenjevala sodnica **Tanja Bizilj**. Z obrazložitvijo načel in temeljnih korakov za uspešno predstavitev psa v razstavnem krogu je pritegnila pozornost marsikaterega udeleženca. Med prireditvijo smo za pripravnike pripravili strokovno voden ogled po prizorišču, za katerega je poskrbel kinološki sodnik **Jožef Verčko**, svoje delo pa je predstavil tudi *Klub za delo prinašalcev*.

Za uspešno prireditve se zahvaljujemo vsem sodelujočim, še posebno vodju prireditve, strokovnemu vodju, delegatu, sodnikom, vsemu osebju, ki je skrbelo za red v krogih, našim članom, ki so sodelovali pri organizaciji in izvedbi, ter vsem, ki so nam kakorkoli pomagali.

Želimo si, da bi v prihodnje na razstavo vodniki prijaviili in razstavili še več lovskih psov. Čas je namreč, da se tudi lovška kinologija pokaže in dokaže z

Foto: H. Hace

Najboljši psi razstave (BIS) CAC – Snežnik, 2016; sodnik Milan Čulinović (HR) 1. zlati prinašalec Danubian Blues Karma at Hoiker (HR), 2. resasti pritlikavi jazbečar Pavlova vom Schwarenberg (HU), 3. kratkodlaki nemški ptičar Sundevana's Amadeus (SI).

razstavnimi rezultati, saj vemo, da je v naših vrstah veliko več standardnih psov lovskih pasem, kot jih navadno pokažemo gledalcem.

Na snidenje čez dve leti!

Helena Hace,
tajnica LKD Cerknica

Peta državna razstava vseh pasem psov na Koroškem, CAC Koroške - 2016

Lovsko-kinološko društvo Koroške je skupaj s Slovenskim klubom za nemške doge, KD Slovenj Gradec in Koroškim kinološkim društvom 15. 5. 2016

organiziralo peto Državno razstavo psov vseh pasem – CAC Koroške – 2016. Posebnost te razstave je, da je bil glavni organizator razstave LKD Koroške. Povod za organizacijo razstav na Koroškem sega v leto 2005, ko je LKD Gorenjske organiziral državno razstavo za lovške pasme psov v Lescah. Takrat je bil dogovor med nekaterimi LKD-ji, da bi državno razstavo lovskih psov organizirali vsako leto na območju drugega LKD in da bi tovrstne razstave postale tradicionalne. Že naslednje leto je državno razstavo psov lovskih pasem organiziral LKD Koroške. Na razstavo je bilo prijavljenih 225 psov lovskih pasem, od tega 24 planinskih goničev, 13 brandl brakov, devet istrskih kratkodlakih goničev, 13 hanovskih barvar-

jev, deset bavarskih barvarjev, 14 nemških lovskih terierjev, 15 nemških prepeličarjev itn. Zanimanje lastnikov psov lovskih pasem za razstavljanje je bilo izkazano, žal pa v vodstvih LKD-jev ni bilo več zainteresiranih za organizacijo takšne razstave. Zato se je naš LKD leta 2011 spet odločil, da bomo skupaj z navedenimi društvi in klubi organizirali razstavo vseh pasem psov. Naš glavni namen je bil, da bi na razstavo privabili čim več vodnikov lovskih psov, saj naj bi bila ta razstava nadaljevanje t.i. »specialne razstave« psov lovskih pasem. Zato na CAC Koroške vsako leto pse lovskih pasem psov ocenjuje lovski sodnik. Prvo razstavo smo organizirali tretjo nedeljo v maju leta 2012 in nato vsako leto ob istem terminu.

Pri organizaciji razstave mora

Foto: J. Verčko

Lovci - razstavljalci pred ocenjevalnim krogom

organizator vložiti veliko truda, da pridobi razstavljalce. Za privabljanje razstavljalcev športnih psov iz tujine in Slovenije se poslužujemo sodobnih medijev, kot sta internet in Facebook ipd., za kar pa je treba imeti čim več prijateljev in znancev med razstavljalci, ki aktivno delujejo v teh medijih. Za nas, lovce, pa je potreben v večini še vedno klasičen pristop. Z lovci - vodniki psov se je treba neposredno sporazumevati in sodelovati, kar pomeni osebno ali po telefonu. Upam trditi, da nam je v vseh letih uspelo na razstavo pritegniti več razstavljalcev iz lovskih vrst, kot je to na preostalih razstavah za vse pasme psov. Prvo leto (2012) je bilo skupaj prijavljenih 375 psov različnih pasem, od tega 63 (16,79 %) lovskih, naslednje leto je bilo skupno število prijavljenih 208 psov, od tega 26 (12,48 %) lovskih pasem, leta 2014 je bilo prijavljenih 260 psov, od tega 44 ali (16,72 %) lovskih, leta 2015 je bilo prijavljenih skupaj 237 psov, od tega 41 (17,22 %) lovskih, in leta 2016 od skupno prijavljenih 303 psov je bilo lovskih 55 ali (18,15 %)

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se je razstave udeležilo

izbor opravila kinološka sodnica **Dubravka Reichar** iz Hrvaške in izbrala najboljše, ki so bili:

1. angleški seter **Huckelberry de los Vitorones**, last **Zdenka Makovca** (HR),

2. kratkodlaki vajmarčan **Kingway Gray Storm**, last **Dejana Sekolovnika** (SLO),

3. irski seter **M'Eudail Apollo**, last **Alenke Pokoren & Andreje Jakša** (SLO).

V VIII. skupini FCI – prinašalci, šarivci in vodni psi je izbor opravila kinološka sodnica **Lidija Okleščen** iz Slovenije:

1. ameriški koker španjel **Layton Your My Genaro**, last **Albina Nikoliča & Danijele Risdan** (SLO),

2. zlati prinašalec **Danubian Blues Karma at Hoiker**, last **Gorana Radojčiča** (HR) in

3. gladkodlaki prinašalec **Ronraj First Impression**, last **Jasne Jeraj** (SLO).

Organizirali smo tudi izbor *najlepšega lovskega psa*. V izbor so bili vključeni vsi psi lovskih pasem, ki so dobili naziv CAC, najlepšega psa oz. prve tri pse je izbral kinološki sodnik **Milan Udovč**:

1. angleški seter **Huckelberry**

zagotovljen prostor pod streho za razstavljalce in druge udeležence. Organizatorju so pohvalo za dobro organizacijo izrekli razstavljalci in vsi preostali prisotni na razstavi. Pripombo so imeli le lovci - razstavljalci glede izbire najlepšega lovskega psa razstave, ker so v izbor prišli vsi psi lovskih pasem, ki so dobili naziv CAC. Za najlepšega psa je bil izbran pes lovske pasme, ki pa po vsej verjetnosti nikoli še ni bil na lovu. Ker se podobno dogaja tudi na specialnih razstavah lovskih psov CAC – Gornja Radgona in CAC – Snežnik, bomo morali v prihodnje organizatorji teh razstav za izbiro najlepšega lovskega psa

pod šotorom oz. pod streho! Prav tako bomo pri izbiri najlepšega lovskega psa upoštevali pripombe lovcov in poskrbeli, da bodo lovci - razstavljalci še dodatno motivirani, kar naj bi zagotovilo udeležbo na naši razstavi.

Še enkrat se v imenu organizatorjev zahvaljujem vsem lovcem za obisk naše razstave, še posebno razstavljalcem z željo, da bi se naslednje leto srečali na mednarodni razstavi vseh pasem psov, CACIB - KOROŠKE – 2017. Zahvaljujem se tudi Aerodromu Slovenj Gradec in njegovemu lastniku **Janku Zakršniku**, podjetju KOMOT, d. o. o., Gostinskemu podjetju VABO, Zavarovalnici Maribor,

V. IV. skupini FCI – jazbečarji – je izbor opravil kinološki sodnik **Milan Udovč** in za najlepše izbral: 1. resastega jazbečarja **Aurelia vom Weikerlsee**, lastnice **Susanne Wazek** (A); 2. kratkodlako jazbečarko **Ajdo**, lastnika **Jožeta Rojsa** (SLO), in 3. pritlikavega resastega jazbečarja **Pavlova vom Schwarenber**, **Nikolette Ducs** (HU).

veliko lovskih kinologov. Poleg njih so prišli še lovci prijatelji in lovci gledavci iz koroških lovskih družin. Pred krogom, kjer so ocenjevali lovske pasme psov lovski sodniki, je bilo veliko vodnikov - razstavljalcev in gledalcev oblečenih v zelena oblačila. To je bilo pravo lovsko druženje, lovski praznik! Dobremu vzdušju, kljub nekoliko slabemu vremenu, so prispevali tudi dobri razstavniki rezultati, in sicer:

V VII. skupini FCI – ptičarji je

de los Vitorones, last **Zdenka Makovca** (HR),

2. beagle **Ota Lojanska**, last **Janka Logarja** (SLO),

3. zlati prinašalec **Danubian Blues Karma at Hoiker**, last **Gorana Radojčiča** (HR).

Razstava je potekala žal v slabem vremenu. Organizator je zagotovil letališki hangar in velik šotor, da so bili vsi ocenjevalni ringi pod streho: dva v hangarju, trije pod šotorom. Prav tako je bil

V VI. skupini FCI – goniči in krvosledci – je izbor najlepših psov opravil kinološki sodnik **Milan Udovč** in izbral: 1. planinsko goničko **Dino**, lastnika **Srečka Skrovnika** (SLO), 2. hanovskega barvarko **Aro**, lastnika **Marjana Kodruna** (SLO), in 3. črno-čreslovinoasto rakunarko **Arow Černe Eso**, vodnika **Marina Pola** (SLO)

postaviti takšne pogoje, da bodo v izbor za najlepšega lovskega psa dejansko lahko uvrščeni le psi lovskih pasem, ki so v lovskih rokah in se tudi uporabljajo za lov (opravljene ustrezne delovne preizkušnje) in da bo naziv najboljši lovski pes dejansko lahko dobil le pes lovske pasme, katerega lastnik - lovec tudi uporablja za lov.

Ambicije LKD Koroške so, da bi v letu 2017 skupaj s soorganizatorji organizirali **mednarodno razstavo psov vseh pasem** na Aerodromu Slovenj Gradec. UO KZS je že sprejel sklep, da dovoli organizacijo mednarodne razstave LKD Koroške. Težava je nastala le glede datuma, ker so vsi vikendi v spomladanskem času že zasedeni z mednarodnimi razstavami. Zato smo za **CACIB Koroške – 2017** predlagali datum **15. 10. 2017**. Želimo si, da bi se razstave udeležilo čim več lovcov, še posebno lovcov - razstavljalcev. LKD Koroške kot organizator zagotavlja, da bo tudi ta razstava

JC Slovenj Gradec, Mestni občini Slovenj Gradec za sponzorstvo pri razstavi in predsedniku organizacijskega odbora **Jožefu R. Grahju** ter **Igorju Racu**, predsedniku Slovenskega kluba za nemške doge, saj bi brez njih le težko organizirali razstavo.

Jožef Verčko,
vodja razstave in
predsednik LKD Koroške

Ocenjevanje zunanosti lovskih psov LKD Celje

Odllično vreme 21. 5. 2016, dovolj privedenih lovskih psov in vedro razpoloženje vodnikov je vladalo na lovsko-kinološki prireditvi **LKD Celje**, ki je vsako leto konec maja (tretja sobota v mesecu). Že tradicionalno poteka ocenjevanje zunanosti psov lovskih pasem pred lovskim

domom na Rinki (gostiteljice **LD Žalec**). Za dežurstvo veterinarja je poskrbela veterinarska postaja Podlog. Telesno ocenjevanje psov III., IV., VI., VII., VIII. skupine FCI so opravili kinološki sodniki **Milan Krajnc** (jazbečarji, terierji), **Anton Selinšek** (prepeličarji in šarivci), **Janez Šumak** (brak-jazbečarji, barvarji), **Milan Udovč** (goniči), **Vlado Bogdanovič** (ptičarji).

Ob odprtju prireditve je vse pozdravil predsednik LKD Celje **Janez Šumak**, ki je predstavil sodniški zbor in potek ocenjevanja. Pozdravil jih je tudi predsednik gostiteljice LD Žalec **Janko Stebernak**.

LKD Celje spomladi organizira tudi tečaj šolanja lovskih psov po programu VP-1 in VP-2 pod vodstvom inštruktorja za šolanje lovskih psov **Antona Savornjanija**, ki mu je poma-

gal inštruktor **Bogdan Dolenc**. V tistem tednu se je njihovo šolanje končalo z uspešno opravljenim izpitom trinajstih vodnikov psov. Ob komentarju vodje šolanja so predstavili svoje naučene veščine ter poželi velik aplavz vseh prisotnih. Vodenje številnih lovskih pripravnikov je prevzela kinološka sodnica **Jožica Metelko Kraševc**, ki jih je povabila v notranjost lovskega doma, kjer jim je predstavila organiziranost lovske kinologije (projekcija na platno). Ogleдали so si tudi zgoščenko o slovenski lovski kinologiji. Nato jih je popeljala po prireditvenem prostoru, kjer so lahko spremljali ocenjevanje kinoloških sodnikov. Verjamemo, da se je kdo navdušil za delo in nabavo »pasjega pomočnika.«

Ocenjevanje sodnikov je potekalo po že ustaljenem vrstnem redu; ocene so vpisovali zapisni-

Predstavitve uspehov šolanja mladih psov LKD Celje

karji, vsi skupaj pa so delo končali okrog 12. ure.

Na oceno zunanosti so vodniki privedli 52 lovskih psov. Po številu ocenjenih so prednjačili goniči, ki jih je bilo dvajset, sledili so jazbečarji in terierji (dvanajst), barvarjev je bilo šest, šarivcev oz. nemških prepeličarjev je bilo tudi šest, sledili pa so brak-jazbečarji (pet) ter ptičarji (trije).

Ob zaključku prireditve so kinološki sodniki napisali poročila o ocenjevanju ter še malo posedeli ob malici s kinologi, ki so se dobro

počutili v takšni družbi. Kinologi so si med seboj izmenjali izkušnje, srečale so se tudi različne generacije vodnikov. Vsak si želi čim boljše izšolati in nato preizkusiti svojega štirinožnega tovariša za delo v lovišču, za kar pa bo dovolj časa še do jeseni.

Vsa zahvala velja LD Žalec in njegovemu predsedniku Janku Steberniku za gostoljubje ob letošnjem savinjsko-kozjanskem lovsko-kinološkem prazniku.

*Janez Šumak,
predsednik LKD Celje*

Tudi pogovori med kinologi se razvijajo med čakanjem na ocenitev psa.

Pisana družčina ob uradnem odprtju Savinjsko-Kozjanskega lovsko-kinološkega dne, ki ga vsako leto maja organizira LKD Celje.

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terierji (SLRLt):

O: 5/II, m: 5/I, 12. 7.,
Andrej Božič,
Velika vas 23/a,
8273 Leskovec pri Krškem.
O: 5/I, m: 5/I, 6. 7.,
Stanislav Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/I, 27. 6.,
Branko Tucovič,
Kregarjeva 1, 8250 Brežice.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rdeča
O: 4/I, m: 4/I, 20. 5.,
Jurij Nahtigal,
Trebelno 11, 8231 Trebelno.
O: 5/I, m: 5/I, 20. 6.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.

Nemški kdl. ptičarji (SLRNkp):

O: tuj plemenjak,
m: 4/JZP-184, 28. 5.
Bojan Batistič, Marija
Dobje 24/a, 3222 Dramlje.
O: 5/PZP-53, JZP-191,
m: 5/JZP-178, 8. 6.,
Matjaž Gerbec,
Zabrv 19, 1292 Igl.

O: 4/PZP-51+16, ŠPP-208, VD-79, SH-64, m: 5/SM-ŠPP-194, UPKS-82, D.T.V.D.-81,5, 17. 5.,
Dušan Jurkas,
Ulica Jožeta Savriča 16,
8257 Dobova.
O: 5/PZP-53, JZP-191, VD-I.n.r., Sv.H.-I.n.r., PUPI, VUP-III.N.R., ŠPP-SM-II.n.r., m: 4/PZP, JZP-181, Vlado Vesel,
Lutverci 51, 9253 Apače.

Gordon setri (SLRGS):

O: 5/PZP-42, m: 4/PZP-39, 27.5., Tamara Kroselj,
Zg. Pohanca 10, 8272 Zdole.

Zlati prinašalci (SLRGR):

O: 5/I, m: 5/I, 23.5.,
Irena Oman,
Gasiška 10, 4000 Kranj.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: tuj plemenjak, m: 5/I, 25. 6.,
Jože Velikonja,
Vilharjeva ulica 11/b,
5270 Ajdovščina.

Angleški koker španjel (SLRKš):

O: 4/I, m: 5/I, 8. 7.,
Stanislav Lihtenvalner,
Ilovci 15,
2275 Miklavž pri Ormožu.

Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Zaradi bolezni **prodajam kratko karabinko** (Puškarstvo Šteh), kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 1,5 – 6 x 42 in Shulovo kombinirko, kal. 12 /7 x 65 R, s str. daljnogledom Kales 6 x 42 in Docter optično piko. Tel.: 041/611-888, Janez Mohar.

Prodajam repetirno risanico Crvena Zastava 7 mm Rem. Mag., s (ali brez) strelnim daljnogledom SW 6-24 x 50. Cena po dogovoru. Tel: 041/909-818.

Prodajam tricevko Merkel Suhl, kal. 7 x 65 R/12-12, s str. daljnogledom Schmidt & Bender 6 x 42 – (konica). Cena: 950 €. Tel.: 031/880-945.

Prodajam lovski dvogled Swarovski EL 8,5 x 42. Telefon: 041/466-100.

Prodajam repetirno risanico Luger, kal. 6,5 x 57. Cena 530 €. Tel.: 041/634 472.

Prodajam repetirno risanico Sava – Kranj, kal. 7 mm Rem. Mag., s str. daljnogledom Nikko Stirling 3-12 x 56 RD (Suhlova montaža) in **repetirno risanico**, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Meopta 7 x 56. Tel.: 031/731-345.

Ugodno prodajam neuporabljano **kombinirko**, kal. 9,3 x 74 R/20 Mag, s str. daljnogledom Swarovski 2,5-10 x 56 z osvetljeno nočno in dnevno piko. Vse kupljeno v Sloveniji in v garanciji. Cena 65 % nabavne cene. Tel.: 031/296-046.

Prodajam repetirno risanico Blaser R93 GRS, kal. .300 Win. Mag., in novo kombinirko Krieghoff Ultra, kal. .243 Win./12, v kovčku. Tel.: 041/680-138.

Prodajam kombinirko A. Zoli, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Meopta 7 x 56. Puška je nova. Tel.: 041/873-844.

Prodajam repetirno risanico Titan 6, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom (zasučna montaža). Tel.: 041/628-466

Ugodno prodajam lepo ohranjeno kranjsko **repetirno risanico**, kal. 7 x 64, s strelnim daljnogledom Zeiss ZF4 4 x 32 (Suhlova montaža) z boroveljsko cevjo in nemškimi naprožilom, ter **bok šibrenico**, kal. 12/12, z novim kopitom. Tel.: 041/724-739.

Lovski psi

Prodajam posavskega goniča, starega 2,5 leta, neslovenskega porekla. Pes ima vzrejno oceno 4/I. Tel.: 040/799-340.

Prodajam mladiče (samičke) pasme **tribarvni nemški gonič**, odličnih staršev (oče iz Nemčije); leglo 1. 4. 2016. Tel.: 041/587-807.

Prodajam nemško ptičarko – žimavko, staro 14 mesece. Psička je vodljiva, z opravljenim PZP in telesno ocenjena, pripravljena za JZP. Tel.: 041/200-132, Štefan.

Prodajam mladiče, resaste foksterierje, poleženi 29. 5. 2016. Oče in mati sta aktivna

v lovu, sledoglasna z vzr. oc. m: I/II, o: II/I. Čeprav KZS neupravičeno prišteva foksterierje med športne pasme, je foksterier ena najstarejših vsestransko uporabnih lovskih pasem, vendar zaradi svojega živahnega, temperamentnega značaja v zadnjem času vse bolj prehaja v športne roke. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com

Prodajam vsestransko uporabnega ostrodlakega ptičarja s telesno oceno prav dobro in opravljeno JZP (186 točk). Tel.: 043/378-261.

Prodajam mlade istrske kratkodlake goniče, poležene 3. 6. 2016, že tretje leglo istih staršev, po zunanosti in v delu vrhunskih linij. Tel.: 031/613-302, Slovenj Gradec.

Prodajam mlade nemške goniče (dve psički in dva psa) zelo lepe in živahne, poležene 4. 6. 2016. Oče je uvožen plemenjak. Tel.: 031/613-302, Slovenj Gradec.

Prodajam mlade nemške prepeličarje - serce odličnih staršev. Poleženi 17. 4. 2016. Tel.: 041/657-104.

Prodajam nemške lovske terierje. Oče in mati sta ocenjena s I. nagr. razredi in odlično telesno oceno. Telefon: 041/316 914.

Prodajam mlade nemške lovske terierje, odličnih staršev. Tel.: 041/933-938.

Za oddajo so primerni mladiči pasme nemški kratkodlaki ptičar (leglo 26. 5. 2016). So potomci delovnih staršev (Balu Vom Tanneck x Alma Sebeborci). Tel.: 041/509-596, Tomaž.

Zaradi prostorske stiske **prodajam** psičko pasme **istrski kratkodlaki gonič**, staro 7 let, z vzrejno oceno 5/I, osvojenima CAC in BOB. Psička je mirnega značaja, vodljiva, ostra in uporabna za lov na vso divjad. Tel.: 031/613-302.

Za paritev je na voljo samec pasme **brak-jazbečar**, jelenje rdeče barve, z oceno 4/I. Tel.: 041/333-936, Primorska.

Ugodno prodajam resasta jazbečarja – samico in samca – z opravljenim PNZ, telesno oceno in vzrejnimi dovoljenjem 5/I. Samica je bila poležena 17. 7. 2013, samec pa 2. 7. 2013. Tel.: 041/411-460.

Naprodaj so mladi nemški prepeličarji – rjavci, potomci izrednih delovnih staršev. Poleženi so bili 4. 5. 2016. Tel.: 041/411-460.

Prodajam mlade, rodovniške **Gordon (škotske) setre**, potomce vrhunskih staršev, poležene 27. 5. 2016. Tel.: 00386 31 378 000.

Prodajam resaste jazbečarje odličnih, izredno delovnih staršev (delovna linija). Na voljo je 7 samičk in en samček. Tel.: 070/846-909.

Prodajam mladiče pasme nemški lovski terier (leglo 9. 5. 2016). Tel.: 041/241-723.

JULIJ

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	zvide	zaide	zvide	zaide	začet. konec
1. Pe	2:53	17:34	5:15	20:57	3:45	22:26		
2. So	3:38	18:43	5:15	20:56	3:46	22:26		
3. Ne	4:29	19:45	5:16	20:56	3:47	22:25		
4. Po	5:26	20:41	5:17	20:56	3:48	22:25		
5. To	6:29	21:28	5:17	20:55	3:49	22:24		
6. Sr	7:33	22:08	5:18	20:55	3:50	22:23		
7. Če	8:39	22:43	5:19	20:54	3:51	22:23		
8. Pe	9:43	23:14	5:20	20:54	3:52	22:22		
9. So	10:47	23:42	5:20	20:53	3:53	22:21		
10. Ne	11:47	-----	5:21	20:53	3:54	22:20		
11. Po	12:48	0:09	5:22	20:52	3:55	22:19		
12. To	13:47	0:35	5:23	20:52	3:57	22:18		
13. Sr	14:46	1:02	5:24	20:51	3:58	22:17		
14. Če	15:44	1:31	5:25	20:50	3:59	22:16		
15. Pe	16:42	2:03	5:26	20:50	4:00	22:15		
16. So	17:39	2:40	5:27	20:49	4:02	22:13		
17. Ne	18:34	3:21	5:28	20:48	4:03	22:12		
18. Po	19:24	4:09	5:29	20:47	4:05	22:11		
19. To	20:12	5:03	5:30	20:46	4:06	22:10		
20. Sr	20:54	6:03	5:31	20:45	4:08	22:08		
21. Če	21:32	7:07	5:32	20:44	4:09	22:07		
22. Pe	22:07	8:16	5:33	20:43	4:11	22:05		
23. So	22:40	9:25	5:34	20:42	4:12	22:04		
24. Ne	23:11	10:36	5:35	20:41	4:14	22:02		
25. Po	23:43	11:47	5:36	20:40	4:15	22:01		
26. To	-----	12:59	5:37	20:39	4:17	21:59		
27. Sr	0:17	14:11	5:38	20:38	4:18	21:58		
28. Če	0:54	15:21	5:40	20:37	4:20	21:56		
29. Pe	1:34	16:30	5:41	20:35	4:21	21:54		
30. So	2:22	17:33	5:42	20:34	4:23	21:53		
31. Ne	3:15	18:30	5:43	20:33	4:25	21:51		

AVGUST

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	zvide	zaide	zvide	zaide	začet. konec
1. Po	4:14	19:20	5:44	20:31	4:26	21:49		
2. To	5:17	20:04	5:46	20:30	4:28	21:47		
3. Sr	6:22	20:41	5:47	20:29	4:29	21:46		
4. Če	7:27	21:13	5:48	20:27	4:31	21:44		
5. Pe	8:31	21:43	5:49	20:26	4:33	21:42		
6. So	9:33	22:10	5:50	20:24	4:34	21:40		
7. Ne	10:35	22:37	5:52	20:23	4:36	21:38		
8. Po	11:34	23:04	5:53	20:21	4:37	21:36		
9. To	12:34	23:32	5:54	20:20	4:39	21:34		
10. Sr	13:32	-----	5:55	20:18	4:41	21:33		
11. Če	14:30	0:03	5:57	20:17	4:42	21:31		
12. Pe	15:27	0:37	5:58	20:15	4:44	21:29		
13. So	16:22	1:15	5:59	20:14	4:45	21:27		
14. Ne	17:14	2:00	6:00	20:12	4:47	21:25		
15. Po	18:03	2:51	6:02	20:10	4:49	21:23		
16. To	18:48	3:48	6:03	20:09	4:50	21:21		
17. Sr	19:28	4:51	6:04	20:07	4:52	21:19		
18. Če	20:05	5:59	6:05	20:05	4:53	21:17		
19. Pe	20:40	7:09	6:07	20:03	4:55	21:15		
20. So	21:13	8:22	6:08	20:02	4:56	21:13		
21. Ne	21:45	9:35	6:09	20:00	4:58	21:11		
22. Po	22:19	10:49	6:11	19:58	5:00	21:09		
23. To	22:55	12:01	6:12	19:56	5:01	21:07		
24. Sr	23:35	13:13	6:13	19:55	5:03	21:04		
25. Če	-----	14:22	6:14	19:53	5:04	21:02		
26. To	0:20	15:25	6:16	19:51	5:06	21:00		
27. So	1:10	16:24	6:17	19:49	5:07	20:58		
28. Ne	2:06	17:15	6:18	19:47	5:09	20:56		
29. Po	3:06	18:00	6:19	19:45	5:10	20:54		
30. To	4:10	18:39	6:21	19:43	5:11	20:52		
31. Sr	5:13	19:13	6:22	19:42	5:13	20:50		

Drugo

Prodajam lovski krog, št. 58, kot nov. Tel.: 041/611-888.

Broške, gumbi, kravate iz jelenjega rogovja – izdelki umetne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **krmilnice in valilnice za ptice duplarice** (več vrst), **netopirnice** ali ter. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam kompletno zbirko knjig Zlatorogove knjižnice (ne posameznih!). Tel.: 031/306 080, Jože.

Na voljo so fazoni in race mlakarice (mladi). Tel.: 041/717-464.

Prodajam sliko znanega lovskega slikarja in ilustratorja Janka Skaleta z naslovom Jerebice (olje na platnu – 49 x 55 cm) in Tel.: 041/466-100.

Prodajam knjige Zlatorogove knjižnice LZS od št. 17 do 38. Tel.: (01) 787-14-08.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajam slavnostni lovski krog, št. 54 (za manjšo rast). Tel.: 031/303-090.

Prodajam novo, trenutno najboljšo in najbolj napredno lovsko kamero na trgu znamke Lti. Acorn. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkcija, 12-MP-fotoparat, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in majhnih mer. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Ugodno prodajam neuporabljano elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet do 1.200 metrov, povsem vodotesna (z jamstvom). Tel.: 041/406-471.

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena

LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33cm • teža: 980g • neoprenska torbica

CENA: **270,00 €**

Beluga d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije na 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11.

KINOLOŠKAZVEZASLOVENIJE

Vzrejna komisija za brak-jazbečarje

organizira

TRETJO DRŽAVNO TEKMO BRAK-JAZBEČARJEV V DELU NA DIVJEGA PRAŠIČA V OBORI

v soboto, 10. 9. 2016, v lovni obori Selca Žumberačka.

Zbor udeležencev bo ob 7. uri na bencinskem servisu na Čatežu.

Prireditelj si pridržuje pravico omejitve sodelujočih na največ 25 prijav ter v primeru prevelikega števila prijav tudi pravico izbora tekmujočih.

Najmanj prijavljenih tekmovalcev (da bo tekma izvedena) je deset prijav.

Tekma bo potekala po *Pravilniku za delo goničev in brak-jazbečarjev na divjega prašiča v obori*.

Prijave sprejemamo na e-naslov: Janez_Nahtigal@t-2.net. K prijavi je treba predložiti obojestransko fotokopijo rodovnika.

Zadnji rok za prijave je do 15. 8. 2016.

VK za brak-jazbečarje
Janez Nahtigal

Lovska zveza Slovenije

URNIK PREDSTAVITEV OB DNEVIH LOVSKEGA STRELSTVA

Pragersko, 26. 8. 2016

Na *Dnevh lovskega strelstva* se bodo predstavila podjetja z lovsko opremo, orožjem in optiko

PODJETJE	OPREMA	ZNAMKA
Optics trade	optika	Leica, Swarovski, Docter, Delta Optical, Sightron, Pulsar, Yukon
ZEISS Slovenija	optika	ZEISS
RITRI, d. o. o.	svetilke	LED LENSER
HAMEX, d. o. o.	naboji	RWS, GECO, Rottweil
Lab commerce, d. o. o.	oblačila	Oblačila 5.11
GROUP 22, d. o. o.	optika	Aimpoint, Leupold
ANCELJ, d. o. o.	orožje	Browning, Huglu, Winchester
SLOVARMS, d. o. o.	orožje	Sauer, TITAN, Blaser, Verney - Carron, Hawke, Vixen, Armasight,
Puškarstvo VUTE, s. p.	orožje	Anschütz, Steyr Mannlicher

Urn timer predstavitev na strelišču (100 m), streljanje na tarčo bežeči merjasec in v trapu

Ura	Podjetje
11.30 do 12.30	ANCELJ, d. o. o.
12.30 do 13.30	SLOVARMS, d. o. o.
13.30 do 14.30	Puškarstvo VUTE, s. p.
14.30 do 15.30	ANCELJ, d. o. o.
15.30 do 16.30	SLOVARMS, d.o.o.
16.30 do 17.30	Puškarstvo VUTE, s. p.

Komisija za lovsko strelstvo

LKD Ljubljana in Klub ljubiteljev psov jamarjev

prirejata

Državno tekmo (CACT) za nemske lovske terierje v delu po strelu

Tekmovanje bo 4. 9. 2016, ob 8. uri v Grosupljem.

Zbor tekmovalcev bo ob 7.30 pri Beli grivi v Grosupljem.

Psa lahko prijavite se lahko naj kasneje do 17. 8. 2016 z obojestransko kopijo rodovnika na e-naslov: lkdljubljana@gmail.com.
Tel.: 041/406-471 ali 040/231-166.

Lovska zveza Slovenije

Komisija LZS za kulturo Sekcija oponašalcev jelenjega rukanja Lovska družina Pogorevc in Lovskogojitveni bazen Črna

organizirajo

v sodelovanju s Turističnim društvom Črna na Koroškem

DEVETO DRŽAVNO IN TRETJE MEDNARODNO PRVENSTVO V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA,

ki bo 20. 8. 2016 v Kulturnem domu Črna na Koroškem z začetkom ob 15. uri.

Discipline:

- A: oponašanje mladega jelena, ki išče košute,
- B: oponašanje jelena s košutami na rukališču, ki ga obkroža stranski jelen,
- C: oponašanje glavnega, neogroženega alfa jelena na rukališču.

Rezervna disciplina: oponašanje jelena na višku moči z rukanjem, ki je značilno za ves čas paritvenega obdobja (ruka).

Pogoji za prijavo: Prijavljeni tekmovalci bodo nastopali v lovskih oblačilih, bodisi slavnostnih lovskih krojih oz. krojih, ki so značilni za njihovo območje, državo. Za svoj nastop lahko uporabljajo vse pripomočke, razen umetnih vložkov.

Sekcija bo za prijavljene tekmovalce organizirala tudi uradne treninge, ki bodo na sedežu LZS ali po dogovoru.

Nagrade:

1. mesto: odstrel trofejnega gamsa 2+ (z mesom)
2. mesto: odstrel srnjaka (z mesom)
3. mesto: odstrel divjega prašiča (z mesom)

Vsi udeleženci bodo dobili tudi priznanja in praktične nagrade.

Prosimo, da se vsi zainteresirani prijavite na elektronski naslov: lzs@lovska-zveza.si ali po telefonski številki (01) 24-10-916 najkasneje do 16. 8. 2016.

Lovska družina
PREBOLD
prireja tradicionalno

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA ČLANE IN VETERANE,

ki bo v nedeljo, 24. 7. 2016, pri lovskem domu na Golavi z začetkom ob 9. uri.

Prijave *trihlanskih ekip iste LD* in *posameznikov* ter *veteranov* bomo sprejemali do 12. ure na mestu tekmovanja. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade.

Ekipno in **posamezno**: – strelci bodo streljali na petnajst golobov – lovski položaj,

Pet strelav MK-tarča merjasec, pet strelav MK-tarča gams, prislon ob kolu ter pet strelav na MK-tarčo bežeči merjasec.

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPERVETERANI (od 65 let in več) bodo streljali na petnajst golobov (lovski položaj) ter deset strelav MK-tarča sede ob fiksnem kolu.

Za dober srnjakov golaž in prijetno počutje bo tradicionalno dobro poskrbljeno. Pot do strelišča bo primerno označena.

Trening bo v soboto, 23. 7. 2015, od 15. do 17. ure.

Vse **dodatne informacije** dobite po tel.: 051/312-590 (Benjamin Novak) ali 041/737-453 (Marko Rehar).

VABLJENI!

Lovska zveza Slovenije

Komisija Mladi in lovstvo

razpisuje

NAGRADNI NATEČAJ MLADI FOTOLOVEC ZA NAJBOLJ IZVIRNO LOVSKO FOTOGRAFIJO.

Natečaj je namenjen učencem III. triade osnovnih šol
(7. do 9. razred) in dijakom vseh srednjih šol v Sloveniji.

Spoštovani učenci in dijaki!

Če radi fotografirate in opazujete naravo in prostoživeče živali, vas vabimo, da sodelujete na nagradnem natečaju Mladi fotolovec.

Vaš fotografski motivi naj bodo divjad in druge prostoživeče živalske vrste.

Na natečaju lahko sodelujete tako, da fotografijo (ali največ tri) priporočeno pošljete najkasneje **do 25. novembra 2016** na CD ali DVD-zgoščenki v podloženi kuverti na naslov: **Lovska zveza Slovenije, Komisija Mladi in lovstvo, Župančičeva 9, 1000 LJUBLJANA**. Obvezno prapišite:

»ZA NATEČAJ – NE ODPIRAJ!«

Zgoščenka (CD/DVD) naj bo obvezno opremljena z naslovom fotografije in s psevdonimom mladega avtorja! V posebni zaprti kuverti pa naj bodo k zgoščenki priloženi avtorjevi osebni podatki, iz katerih bodo poleg psevdonima razvidni še ime in priimek, naslov šole in razred, ki ga obiskuje.

Prispele fotografije bo v **decembru 2016** ocenila posebna **tričlanska komisija**, avtorji prvih treh najbolje ocenjenih del pa bodo prejeli posebne praktične nagrade. Poleg izvirnosti bo komisija ocenjevala predvsem kakovost in ostrino posnetka. Prve tri nagrajene fotografije bodo objavljene tudi v reviji Lovec.

Fotografije vseh sodelujočih bodo razstavljene v priljubljenih prostorih Lovske zveze Slovenije.

Vabljeni k sodelovanju!

STEYR MANLICHER **SA** **Sabatti** **ČESKA ZAKOVNA** **YILDIZ** **ALFA** **RUGER**

MEDO šport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70
e-mail: medosport@bicos.si

YILDIZ SİLİHA SAHAYI TRAP MX
Cena: 1.414,00 €

VOERE LUXUS

SWAROVSKI SWAROVSKI DALJNOGLED 7X42 GA NJH
Cena: 956,00 €

MOŽNA PRODAJA TUDI NA OBROKE!

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdniška ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaffs 8x42
Akcijska cena: 199,00 €

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: 190,00 €
Cena velja do razprodaje zaloge

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

7.890 € za lov in odstrel kafrskega bivola v Južnoafriški republiki
Kanada: 3.990 € za 5 dni lova in odstrel dveh belorepih jelenov v ruku.
Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga ne glede na trofejno vrednost ter vsi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane, za ceno 4.980 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 10. 9. 2016.
Srnjak: odstrel srnjaka že za 160 € (Srbija), v pavšalu 300 € (Slovenija).
Sibirski srnjak (Rusija): 6 dni lova in odstrel srnjaka za 3.970 €. Termin lova je od 8. do 16. 9. 2016. Hkrati bo mogoče loviti losa v ruku.
11-dnevni safari v Južni Afriki s 6 dnevi lova, vsi prevozi, vključno z letalskim, ter odstrelom divjadi 6 vrst; vse za 3.890 €. Odhod naše skupine bo 22. 9. 2016. Ob koncu zime, v najboljšem času za lov.
Jelen v ruku (Slovenija, Hrvaška, Madžarska): odstrel jelena v medalji že za 1.400 €.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 187,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Lovska družina TABOR Dornberk - Branik vabi

FUNDACIJA PRANČEK LIPANJA

v nedeljo, 28.8.2016, z začetkom ob 13. uri
na Goro nad Dornberkom
na lovsko kulturno prireditev.

II. Velika lovška maša z Županijskimi registri za vsa pakajna slovenske lovce

Po maši sledi bogat kulturni program in lovsko druženje. Vstop prost.
Vsa zbrana sredstva bodo namenjena bolnišničnemu oddelku v Stari gori.

78,90 €
Rezilo: 11 cm

22,10 €
Rezilo: 8,5 cm

20,80 €
Rezilo: 8 cm

17,80 €
Rezilo: 8 cm

Velika izbira lovskih nožev!
www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o. Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

Niggeloh NA ZALOGI SE VELIKO DRUGIH MODELOV!
(naramnice, pasovi, etajl,...)

SMO ZASTOPNIKI za pasove NIGGELOH (maloprodaja in veleprodaja)

MOŽNA TUDI PRODAJA NA OBROKE!

www.medo-sport.si

MEDO sport TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@siol.si
MEDOŠPORT ČENOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČENOMELJ, tel.: 07/ 356 24 70 e-mail: medosport@siol.si

65,00 €

13,00 €

35,00 €

AVANTURA

Pinewood®
outdoor collection

Največja ponudba oblačil švedske znamke Pinewood!

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

21. mednarodni sejem

LOVRIBOLOVNATURATURIZEM

7.-9. 10. 2016.

VARAŽDIN
ARENA

Prijave za razstavljalce:
www.sajam-varazdin.com

GLASMAHER
OPTIKA

SERVIS DVOGLEDOV IN STRELNIH DALJNOGLEDOV

041 699 385

popravilo ♦ servis ♦ čiščenje ♦ nastavitve slike

Pleteršnikova 1, 8250 Brežice
maher.glasmaher@gmail.com

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- Puške: Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- Oblačila: Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Izvajamo vsa puškarska dela.

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.
Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

MAUSER

STEYR

Blaser

MERKEL

SlovArms

Lovska trgovina SlovArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

TITAN

SAUER

Verney-Carron

Blaser

**STEYR
MANNLICHER**

GunCoating®

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE
IN TERMOVIZIJE

Vixen®

ZEISS

STEINER
GERMANY

Aimpoint.

ARMASIGHT

PULSAR

DOCTER

REX zero 1

**MADE IN
Slovenia**

HAWKE

VISION ACCOMPLISHED

FRONTIER 30 SF 2.5-15x50

ENDURANCE 30 1-4x24

DOSEŽENA VIZIJA